Tarzan

neukrotivi

Edgar Rice Burroughs

Naslov originala
TARZAN THE MAGNIFICENT

S engleskog prevela
NADA ŠOLJAN

Urednik
ĐURO ŠNAJDER

Oprema i ilustracije
JULIO RADILOVIĆ

EDGAR RICE BURROUGHS

TARZAN

NEUKROTIVI

Drugo izdanje

EPOHA
ZAGREB, 1964

umorstvo i pljačka

Kapetan Fritz Weiner probijao se umorno kroz mračne hodnike crne prašume. Znoj mu se kotrljao niz stožastu glavu i izbijao mu po snažnim čeljustima i bikovskom vratu. Njegov poručnik marširao je kraj njega dok je potporučnik von Goss držao začelje slijedeći ih sa šakom umornih askara, i gotovo na smrt iscrpljenih nosača, koje su crni vojnici, ugledajući se u primjer njihovog bijelog oficira, podsticavali oštrim vrhovima bajoneta i potkovanim kundacima pušaka.

U blizini kapetana Weinera nije bilo nosača i on je svoju prusku mrzovolju izdovoljavao na onim askarima koji su mu bili pri ruci, ali je ipak činio to s velikim obzirom, budući da su ti ljudi posjedovali nabijene puške, a tri su bijela čovjeka bila s njima sama u srcu Afrike.

Ispred kapetana marširalo je pola njegove družine, a iza njega druga polovina — tako su za njemačkog kapetana opasnosti divlje džungle bile svedene na najmanju moguću mjeru. Ispred kolone teturala su dva gola divljaka, privezana jedan za drugog lancem. Lanac im je bio vezan oko vrata. To su bili vodiči urođenici, koji su stupili u službu njemačke kulture i na njihovim jadnim izranjenim tijelima vidio se žig te kulture, pokazujući se u mnogim ranama i ozljedama.

Tako je čak i u najmračnijoj Africi svjetlo njemačke civilizacije počelo da se odražava na urođenicima, koji to ni sa čim nisu zaslužili, upravo onako kako se u tom istom razdoblju, ujesen 1914, to svjetlo prostiralo po osvojenoj Belgiji koja je potonula u mrak, okupacije. Istina je da su vodiči zaveli odred

na krivi put, ali tako je s većinom afričkih vodiča. A nije bilo ni važno što je uzrok neuspješnog vođenja bio više u neznanju nego u zloj namjeri. Kapetanu je bilo dovoljno znati da je izgubljen u afričkoj divljini i da mu se na dohvatu ruke nalaze ljudska bića, koja su slabija od njega, i koja on može natjerati da trpe muke od njegove ruke. Samo ga je blijeda nada, da bi mu oni mogli ipak pokazati način kako da se izvuče iz teškoća, sprečavala da ih smjesta ne pobije. Nije ih ubijao i zato što je znao da ih tako dugo — dok žive — može mučiti.

Jadna stvorenja — nadajući se da ih makar slučaj može dovesti na pravi put — neprestano su ga uvjeravala da oni taj put znadu i vodili su kroz strašnu prašumu duž vijugavog traga divljači koji je bio duboko ugažen nogama bezbrojnih pokoljenja divljih stanovnika džungle.

Ovuda se Tantor, slon, uvijek selio iz područja gdje se valjao u prašini, prema vodi. Ovdje je Buto, nosorog, slijepo lutao u svom osamljenom dostojanstvu, dok su po noći velike zvijeri tiho koračale svojim pojastučenim šapama pod gustim nebom spletenog granja prema širokoj ravnici, gdje su nalazile svoj najbolji plijen.

Upravo na rubu te ravnice koja je naglo i neočekivano iskrsnula pred oči vodiča njihova su se nesretna srca napunila obnovljenom nadom. Kapetan je ovdje olakšano odahnuo, jer nakon bezbrojnih dana beznadnog lutanja kroz gotovo neprobojnu džunglu, pred njim se otvorio široki pogled na zatalasanu travu po kojoj su se tu i tamo nalazile pjege šumaraka, nalik na parkove, a u velikoj daljini vijugava je linija zelenog žbunja označavala rijeku, što se Evropejcu učinilo pravim pravcatim rajem.

Švaba se osmjehnuo olakšano, izmijenio sa svojim poručnikom nekoliko veselih riječi, a onda dalekozorom pregledao široku ravnicu. Prenosio je dalekozor lijevo-desno preko valovite zemlje, dok mu se pogled napokon nije zaustavio u središtu krajolika, tik kraj zeleno obrubljenog obrisa rijeke.

— Imamo sreće — rekao je kapetan svojim drugo vima.

— Vidite li ono?

Poručnik, koji je isto tako gledao kroz vlastiti dalekozor, najzad je uspio da otkrije ono mjesto, na kojem se zaustavila pažnja njegovog pretpostavljenog.

— Da — rekao je — mora da je to engleska farma. Zacijelo pripada Greystoku, jer u ovom dijelu britanske Istočne Afrike nema nijednog drugog bijelca. Gospodine kapetane, imamo sreću!

— Stigli smo do tog engleskog krmka mnogo prije, nego što je mogao saznati da se njegova zemlja zaratila s našom — rekao je kapetan. — Neka on u ovom kraju bude prvi koji će osjetiti čeličnu šaku Njemačke.

— Nadajmo se da je kod kuće — rekao je poručnik — da ga možemo povesti sa sobom, kada budemo podnosili izvještaj Krautu u Najrobiju. Ako gospodin kapetan bude priveo slavnog Tarzana-majmuna kao ratnog zarobljenika, onda se gospodinu kapetanu zaista dobro piše.

Kapetan se nasmiješio i isprsio.

— Imate pravo, prijatelju, — rekao je — i vama i meni se dobro piše ali morat ćemo daleko putovati da sustignemo generala Krauta, prije nego dođe u Mombasu. Ove engleske svinje sa svojom pišljivom vojskom brzo će stići do Indijskog oceana.

Malena četa uputila se preko otvorenog terena u mnogo boljem raspoloženju krenuvši prema urednoj i dobro očuvanoj farmerskoj kući Johna Claytona, lorda Greystoka, ali uskoro su se morali razočarati budući da niti Tarzan-majmun a niti njegov sin nisu bili kod kuće.

Tarzanova supruga Jane, koja nije znala da je između Velike Britanije i Njemačke, izbio rat, vrlo je gostoljubivo poželjela dobrodošlicu njemačkim oficirima i naredila svojim vjernim Wazirima da pripreme gozbu u čast crnih vojnika, koji su pripadali neprijatelju.

Daleko na istoku, Tarzan iz plemena Majmuna žurno je putovao iz Najrobija prema farmi. U Najrobiju je saznao da je svjetski rat već počeo, i predviđajući neposrednu invaziju britanske Istočne Afrike, žurio se kući, da bi sklonio svoju ženu na mjesto, gdje bi se našla u većoj sigurnosti. S njim se nalazilo tuce njegovih crnih ratnika, ali čovjeku-majmunu

napredovanje tih izvježbanih i prokušanih urođenika bilo je presporo.

Kada je potreba to zahtijevala, Tarzan iz plemena Majmuna sljuštio bi sa sebe tanki lak uljuđenosti, a s njim i nespretnu odjeću, kojim se ona iskazivala. U tren oka uglađeni engleski gospodin pretvorio se u golog čovjeka-majmuna.

Njegova družica bila je u opasnosti. Za sada je u njemu vladala samo ta jedna jedina misao. On nije o njoj mislio kao o lady Jane Greystoke, već prije kao o ženki koju je osvojio snagom svojih čeličnih tetiva i koju mora čuvati i zaštićivati tim istim sredstvima, i čovjek koji se bacao brzo i prijeteći s grane na granu isprepletene šume, i gazio neumornih nogu kroz široka područja otvorene ravnice, nije bio član Doma lordova, nego veliki mužjak-majmun, ispunjen jednom jedinom namjerom je potiskivala svaku pomisao na umor i opasnosti.

Mali Manu, majmun, koji je brbljao i drečao u gornjim katovima šume, ugledao ga je kako prolazi. Već odavno nije vidio velikog Tarmanganija golog i samog, kako se baca kroz granje. Manu, majmun, bio je već bradat i sijed i u njegovim mutnim starim očima pojavilo se sjećanje na one dane, kada je Tarzan-majmun nepobjedivo vladao, kao gospodar džungle, nad svim tisućama životinja koje su se kretale mahovinastim tlom prašume između korijenja velikih stabala, ili letjele, ili se penjale u lisnatim krošnjama do najviših vrhova džungle.

I Numa, lav, koji se smještao na počinak kraj svoje posljednje žrtve toga dana, trepnuo je svojim žutozelenim očima i mahnuo kitnjastim repom, kada je namirisao trag svog prastarog neprijatelja.

Ali i Tarzan je primijetio prisustvo Nume i Manua, kao i svih drugih brojnih životinja džungle, dok je prolazio kraj njih u svom žurnom napredovanju prema zapadu. Plitki utjecaj engleskog društva nije ni mrvičak smanjio i otupio čudesne sposobnosti njegovih čula. Njegov je nos osjetio prisutnost Nume, čak prije nego što je veličanstveni kralj zvjeradi naslutio njegov prolazak.

Do ušiju mu je dopro bučni mali Manu, a čak i meko šuškanje žbunja kroz koje je prolazio Šita, prije nego što su obje te budne životinje osjetile njegovo prisustvo.

Tarzanova supruga Jane, koja nije znala da je između Velike Britanije i Njemačke izbio rat, vrlo je gostoljubivo poželjela dobrodošlicu njemačkim oficirima i ne sluteći šta joj se sprema.

Ali kolikogod da su bila oštra osjetila čovjeka-majmuna, koliko god da je bio brz njegov prolazak kroz divljinu koja ga je usvojila, kolikogod da su bile moćne mišice koje su ga nosile, on je ipak bio smrtan. Vrijeme i prostor su i njemu odredili neprelazne granice, ali nitko drugi nije bolje shvaćao tu istinu od samog Tarzana. On se grizao što ne može putovati brzinom misli i što duge dosadne milje što su se pružale ispred njega, zahtijevaju sate i sate neumornog napora, prije nego što bude skočio s posljednje grane na rubu prašume, u otvorenu ravnicu na dohvat svoga cilja.

Čak i ovako, dok je u noći spavao samo nekoliko sati, i nije skretao s puta da bi lovio hranu nego je to prepuštao slučaju, trebali su mu dani i dani. Ako se dogodilo da Wappi, antilopa, ili Horta, vepar, slučajno naiđu na njegov put, kad je gladan, on bi se najeo, zaustavljajući se tek toliko da ubije svoju žrtvu i da odsiječe od nje dovoljan komad mesa.

Zatim, kad se dugo putovanje najzad približilo kraju, i kad je prolazio posljednjim dijelom guste prašume što je okruživala njegov posjed s istoka, i kad je i taj komad prešao, stao je na rub ravnice gledajući preko široke zemlje prema svom domu.

Na prvi pogled njegove su se oči stisle i njegove mišice napele. Čak i na toj udaljenosti vidio je da nešto nije u redu. Tanka spirala dima dizala se desno od bungalova, gdje su prije stajale staje, a gdje sada nije bilo staja, dok se iz dimnjaka bungalova, odakle bi se trebao dizati dim, nije sada dizalo ništa.

Još jednom je Tarzan-majmun poletio naprijed, ovaj put čak brže nego prije jer ga je sada podsticao bezimeni strah koji se rodio više iz neke slutnje nego iz razumnog zaključivanja. Poput životinja, činilo se da Tarzan posjeduje šesto čulo. Prije nego što je stigao do bungalova, on je već zamislio prizor koji se napokon prikazao njegovom pogledu.

Šutljiv i napušten stajao je njegov bršljanom pokriven bungalov. Žeravica koja je još tinjala označavala je mjesto gdje su se nalazile njegove ogromne staje. Nestale su slamom pokrivene kolibe, prazna su bila polja, pašnjaci, torovi. Tu i tamo lešinari bi se uzdigli i kružili oko kostura ljudi i životinja.

Čovjek-majmun natjerao je samoga sebe da uđe u kuću osjećajem da je to gotovo najveći užas što ga je ikada iskusio.

Prvi prizor, s kojim su mu se oči susrele, spustio mu je crvenu maglicu mržnje i krvožednosti preko pogleda, jer se pred njim, prikovan uza zid dnevne sobe nalazio Wasimbu, gigantski sin vjernog Muvira koji je već preko godinu dana bio lični tjelohranitelj Tarzanove supruge Jane.

Isprevrtano i razbijeno pokućstvo, smeđe lokve osušene krvi na podu, otisci krvavih ruku na zidu i gredama, svjedočili su o strahoti bitke, što se vodila između uskih zidova njegova stana. S druge strane koncertnog klavira ležala je lešina drugog crnog ratnika, dok su se ispred vratiju Janine spavaonice nalazila mrtva tijela još trojice vjernih Greystokovih slugu.

Vrata te sobe bila su zatvorena. Pognutih ramena i tupa pogleda Tarzan je stajao gledajući nijemo u neosjetljivo drvo što je od njega skrivalo užasnu tajnu, koju se nije usuđivao ni pogađati.

Polako, olovnih nogu, krenuo je prema vratima. Njegova je ruka posegla za kvakom jedva je nalazeći. Stajao je tako nekoliko dugih časaka, a onda je iznenadnom gestom uspravio svoje gigantsko tijelo, zabacio svoja moćna ramena i držeći visoko neustrašivu glavu širom je otvorio vrata i stupio preko praga u sobu u kojoj su se nalazila najdraža sjećanja njegova života. Ni najmanja promjena izraza nije preletjela preko njegovih mrkih i ukočenih crta, dok je koraknuo preko sobe i stao ispred malog divana i neživog oblika koji licem dolje leži na divanu — mirno, tiho stvorenje koje je inače treperilo od života, mladosti i ljubavi.

Nijedna suza nije ovlažila oko čovjeka-majmuna, i nitko nije mogao znati kakve su misli prolazile kroz taj još uvijek napola divlji mozak. Dugo je, dugo vremena on stajao tako, naprosto gledajući mrtvo tijelo, sagoreno do neprepoznavanja, a onda se sagnuo i podigao ga u naručaj. Kad je okrenuo tijelo i primijetio na koji je strašan način smrt bila zadana, u tom je trenutku potonuo u najcrnje dubine bola, užasa i mržnje.

Nije mu bilo potrebno svjedočanstvo slomljene njemačke puške u prvoj sobi, niti raskidane i krvlju umrljane vojničke kape na podu, da mu kaže tko su bili izvršioci ovog strašnog i besmislenog zločina.

Na trenutak se ludo ponadao da pocrnjela lešina nije od njegove družice, ali kad su mu oči otkrile i prepoznale prstenje na njenim prstima, posljednji blijedi tračak nade ga je napustio.

U tišini, ljubavi i poštovanju zakopao je u malom ružičnjaku koji je bio ponos i omiljena zabava Jane Clayton, jadno izgoreno tijelo i kraj njega velike crne ratnike koji su uzalud dali živote štiteći svoju gospodaricu.

S druge strane kuće Tarzan je otkrio druge novonačinjene grobove i potražio u njima dokaz o identitetu pravih počinitelja strahota što su bile izvršene ovdje u njegovoj odsutnosti.

Iskopao je lešine cijelog tuceta njemačkih askara i našao na njihovim uniformama znakove čete i regimente kojoj pripadaju. Čovjeku-majmunu je to bilo dovoljno. Bijeli su oficiri zapovijedali ovim, ljudima, a njemu neće biti teško da otkrije tko su.

Vrativši se u ružičnjak, stao je između cvjetova i grmova ruža iznad groba svojih mrtvih, i za posljednji nijemi oproštaj sagnuo je glavu i tako vrlo dugo stajao. Kad se sunce polako spustilo za visoku prašumu na zapadu, on se polako okrenuo i pošao još uvijek dovoljno jasnim tragom kapetana Weinera i njegove krvlju uprljane čete.

Patio je kao što pate nijeme životinje — nijemo, ali iako bez glasa, njegova patnja nije bila manje žestoka. Isprva mu je strašna tuga otupjela sve druge sposobnosti — njegov je mozak bio toliko opsjednut strahotama, da je reagirao samo na jednu te istu misao: ona je mrtva! Ona je mrtva! Ona je mrtva! Ta mu je rečenica monotono i neprestano tukla u mozgu — tupi bol; dok su njegove noge mehanički slijedile trag njenih ubojica, a sva njegova čula bila podsvijesno budna za vječno prisutne opasnosti džungle.

Postepeno je strašan bol što ga je trpio izazvao u njemu još jedan osjećaj, tako stvaran, tako opipljiv da se činilo da to netko hoda uz njega. Bila je to mržnja — i ona mu je donijela stanovitu utjehu jer to je bila sublimna mržnja koja ga je oplemenjivala, kao što je oplemenila i bezbrojne druge ljude nakon toga — mržnja prema Njemačkoj i Nijemcima. Ona se usredotočila naravno na ubojicu njegove družice, ali uključivala je sve njemačko, živo ili neživo. Kad se ta misao učvrstila

u njemu, on se zaustavio i podižući lice prema Gorou, mjesecu, prokleo je podignutih ruku počinitelje odvratnog zločina što se dogodio u ovom nekada mirnom bungalovu, koji je ostao iza njega, prokleo je njihove pretke, potomke, cijelu njihovu vrstu i zakleo se da će voditi protiv njih nemilosrdni i nepopustljivi rat, dok god ga smrt ne liši te obaveze.

Gotovo neposredno zatim osjetio je zadovoljstvo, jer dok se trenutak prije njegova budućnost činila praznom, sada je bila ispunjena mogućnostima i planovima. Razmišljanje o njima donijelo mu je, ako ne sreću, a ono bar oslobođenje od neutješne boli jer je pred njim ležao veliki posao koji će zauzeti sve njegovo vrijeme.

Lišivši se svih vanjskih simbola civilizacije, Tarzan se također moralno i mentalno preobrazio u divlju zvijer, kako je bio i odgojen. Nikada njegova uljudnost nije bila više nego tanki sloj laka što ga je navlačio na se za volju one koju voli, jer je mislio da je ona sretnija kada ga takvim vidi. U stvari, on je duboko u sebi uvijek prezirao vanjske dokaze takozvane kulture. Civilizacija je Tarzanu-majmunu značila ograničenje slobode u svim njenim oblicima — slobode djelovanja, slobode misli, slobode ljubavi, slobode mržnje. Odjeća mu se gadila — neudobna, ružna, poput kakvog zatvora od tkanine, podsjećala ga je uvijek na okove, kojim su sputana ona jadna stvorenja što ih je vidio u londonskom i pariškom životu. Odjeća je znak one hipokrizije, koju civilizacija predstavlja — himbe, da se nosioci odjeće stide onoga što ona pokriva, ljudskog oblika, zdravog i lijepog tijela. Tarzan je znao kako glupo i patetično izgledaju niže životinjske vrste u civiliziranoj odjeći, jer je vidio nekoliko tako odjevenih, bijednih bića, u različitim putujućim cirkusima u Evropi, i znao je da čovjek u njoj isto tako izgleda glupo i patetično, jer su jedini ljudi koje je vidio u prvih dvadeset godina svog života bili, poput njega samog, goli divljaci. Čovjek-majmun bio je pun divljenja za mišićavo, dobro građeno tijelo, bilo da ono pripada lavu, antilopi ili čovjeku, i uvijek je bilo, izvan dosega njegovog shvaćanja kako se odjeća može smatrati ljepšom nego čista, čvrsta, zdrava put, a kaput i hlače elegantnijima od blagih krivina napetog mišićja koje igra pod elastičnom kožom.

U civilizaciji je Tarzan našao pohlepu i sebičnost i okrutnost, koje su daleko nadilazile one što ih je poznavao u svojoj rodnoj i divljoj džungli, i premda mu je civilizacija dala njegovu družicu i nekoliko prijatelja koje je volio i obožavao, on je ipak nije bio u stanju nikada prihvatiti, kao vi ili ja, koji poznajemo malo što drugo, a često i ništa drugo; i tako je sada s osjećanjem olakšanja napustio tu civilizaciju i sve što ona predstavlja i opet jednom krenuo u džunglu, gol golcat, osim bedrene pregače i svoga oružja.

Lovački nož njegova oca visio mu je o lijevom boku, njegov luk i tobolac sa strijelama bili su prebačeni preko ramena, dok mu je oko grudi, s ramena jedne ruke i ispod pazuha druge, bio omotan dugačak konop od pletene trave, bez kojega bi se Tarzan osjećao potpuno gol, onako, kako biste se vi osjećali kad bi vas netko gurnuo bez ikakve odjeće na ulicu punu ljudi. Teško ratničko koplje koje je katkada nosio u jednoj ruci, a katkada vješao s pomoću jedne omče oko vrata, da mu visi niz leđa, upotpunjavalo je i sada njegovo naoružanje i opremu. Dijamantima ukrašeni medaljon sa slikama majke i oca, koji je nosio sve dok ga nije dao kao znak najveće pažnje Jani Clayton, prije njihova vjenčanja, sada mu je nedostajao. Ona ga je odonda stalno nosila, ali kad je našao njeno tijelo u spavaonici, na njemu nije vidio medaljona, tako da je sada njegovo traženje osvete bilo ujedno i traženje ukradenog ukrasa.

S približavanjem ponoći Tarzan je počeo osjećati posljedice fizičkog napora dugih sati putovanja i shvatio da čak i mišići kao što su njegovi imaju granica. Njegovo progonjenje ubojica nije se odlikovalo pretjeranom brzinom, već je prije bilo u skladu s njegovim karakternim odlikama koje su se izražavale u tvrdoglavoj odlučnosti da od Nijemaca zahtijeva više nego oko za oko i više nego zub za zub. U njegovim planovima, element vremena igrao je tek neznatnu važnost.

Izvana kao i iznutra, Tarzan se preobrazio u zvijer, a u životu zvijeri, vrijeme, kao mjera trajanja, nema nikakva značenja. Zvijer se aktivno zanima samo za *sada,* i za nju je uvijek *sada* i uvijek će biti; za nju je vrijeme vječnost u kojoj ostvaruje svoje namjere. Čovjek-majmun je prirodno imao

ponešto razvijenije i šire shvaćanje vremenskih granica, ali kao i druge zvijeri, kretao se s veličanstvenom odmjerenošću kada ga nikakva hitna stvar nije nagonila na brzu akciju.

Posvetivši svoj život osveti, osvećivanje je postalo njegov prirodni način postojanja, i prema tome nije bilo nimalo hitno. I tako je on odmjereno krenuo u potjeru. Budući da ranije nije osjetio umora, nije se ni odmarao, a mozak mu je bio zaokupljen mislima o bolu i osveti. Ali sada je shvatio da je umoran i potražio je ogromno prašumsko stablo, na kojem je proveo već mnoge noći u džungli.

Tamni oblaci koji su se brzo kretali preko neba prekrivali su tu i tamo sjajno lice Goroa, mjeseca, i upozorili čovjeka-majmuna da se bliži oluja. U dubini džungle sjene oblaka stvarale su gustu tamu koja se gotovo mogla opipati — tama koja bi za vas bila užasna, uz pratnju šuštanja lišća i pucketanje grančica, i svojim još jezivijim intervalima potpune tišine, u kojima bi i najsiromašnija mašta morala zamisliti zvijeri koje napeto vrebaju na plijen, usredotočene na posljednji skok.

Kroz sve to Tarzan je prolazio ravnodušno, premda uvijek oprezan i budan. Čas bi se s lakoćom popeo do nižih katova isprepletenih krošnji, kad ga je neko fino čulo upozorilo da Numa, lav, leži upravo ispred njega na svojoj žrtvi, ili bi opet skočio lagano ustranu, kad bi prema njemu dokasao Buto, nosorog, duž uske duboko izgažene staze, jer je čovjek-majmun, inače spreman da stupi u borbu na najmanji znak opasnosti, izbjegavao nepotrebne sukobe.

Kad se naposljetku bacio na stablo koje je tražio, teški je oblak prekrio mjesec i vrhovi krošanja počeli su se divlje ljuljati na vjetru što je sve više i više rastao, i svojim kamenjem prigušio sve *slabije zvukove džungle. Tarzan se uspeo prema čvrstim* rašljama gdje je davno prije postavio i čvrsto privezao malu platformu od granja. Već se jako smračilo i gotovo se cijelo nebo prevuklo krupnim crnim oblacima.

Tada se čovjek-majmun zaustavio, a njegove su se osjetljive nozdrve raširile, njuškajući zrak oko sebe. Zatim, brzinom i spretnošću mačke, on je skočio daleko van na granu što se njihala, bacio se uvis kroz tamu, uhvatio drugu zaljuljao se na njoj i bacio se još više. Što je moglo tako naglo pretvoriti

prirodno i odmjereno uspinjanje divovskog čovjeka u brzu i opreznu akciju ovog skretanja kroz granje? Drugi čovjek ne bi mogao ništa vidjeti — čak ni malu platformu, koja je trenutak prije bila iznad njega, a koja se sada nalazila pravo ispod njega; ali dok se on njihao iznad platforme, čulo se zlokobno režanje i tada, kada se mjesec na trenutak pojavio, na platformi se nejasno ocrtala tamna masa, koja se na njoj ispružila — mračni obris, koji se smjesta, kad su se oči privikle na tamu, pokazao kao lik Šite, pantere.Odgovarajući mačkinom režanju, duboko i jednako krvožedno režanje provalilo je iz grudiju čovjeka-majmuna — režanje koje je upozoravalo panteru da je stupila nogom u tuđi log, ali Šita nije bio raspoložen da se odatle makne. Okrenuvši svoju iskeženu njušku prema smeđokožom Tarmanganiju iznad sebe, ona je zafrktala. Vrlo polako čovjek-majmun se kretao duž grane, dok se nije našao ravno iznad pantere. U čovjekovoj ruci pojavio se lovački nož davno umrlog oca — oružje koje mu je dalo stvarnu prevlast nad zvijerima u džungli; ali on se nadao da neće biti prisiljen da ga upotrijebi, znajući da se više prašumskih bitaka riješilo groznim režanjem nego stvarnim sukobom, budući da je u džungli zakon blefiranja vrijedio jednako kao i drugdje — samo u stvarima koje su se ticale ljubavi ili hrane, velike su se zvijeri obično sukobljavale pandžama i zubima.

Tarzan se čvrsto prihvatio grane stabla i nagnuo se prema Šiti. — Kradljivče! Lopužo! — viknuo je. Šita se podigao u sjedeći položaj, a gole su mu pandže bile tek nekoliko stopa daleko od izazivačkog lica čovjeka-majmuna. Tarzan je prijeteći zarežao i mahnuo Šiti u lice svojim nožem.

– Ja sam Tarzan-majmun — riknuo je. — Ovo je Tarzanov log. Gubi se ili ću te ubiti.

Premda je govorio jezikom velikih majmuna iz džungle, Šita vjerojatno nije mogao razumjeti riječi, premda je vrlo dobro znao da bezdlaki majmun želi da ga preplaši i otjera s dobro izabranog položaja, ispod kojega se moglo očekivati da će proći kakva jestiva stvorenja, za vrijeme noćnog stražarenja.

Poput munje Šita se uspravio i uputio strašan udarac prema svome neprijatelju, ogolivši ogromne kandže, koje bi sigurno odrle lice čovjeka-majmuna, da ga je udarac pogodio.

Ali udarac nije pogodio — Tarzan je bio brži od Šite. Kad se Šita opet spustio na sve četiri na malu platformu, Tarzan je skinuo svoje teško koplje i podbadao je njime iskeženu njušku zvijeri, i dok se Šita branila od udaraca, njih dvoje je nastavilo strašni duet urlika i režanja, od kojih se krv ledila u žilama.

Doveden do bjesnila, Šita se smjesta odlučio da krene na prepad protiv uznemiritelja, ali kad je pokušao da skoči na granu, gdje se nalazi Tarzan, uvijek ga je u tome spriječilo oštro koplje, i svaki put kad bi pao natrag, koplje ga je žestoko ubolo u kakvo nježnije mjesto, ali na kraju, kad je bijes nadvladao svaki drugi osjećaj, on se uzverao uz čvorasto deblo do grane na kojoj je stajao Tarzan. Sada su se ta dvojica suočila na ravnoj nozi. Šita je pred sobom vidio brzu osvetu, a ujedno i prikladnu večeru. Bezdlaki čovjek-majmun sa sitnim pandžama past će joj u šape kao bespomoćna žrtva.

Teška grana savila se pod težinom dviju zvijeri, dok je Šita oprezno puzao prema Tarzanu a Tarzan se polako povlačio režeći. Vjetar je narastao do oluje, tako da su se i najveći šumski giganti njihali stenjući pod naletom vjetra, a grana na kojoj su stajala dva protivnika jedan prema drugome dizala se i spuštala poput palube broda kojega baca uzburkano more. Mjesec se sada uopće više nije vidio, ali sjajni bljeskovi munje osvijetlili su s vremena na vrijeme džunglu otkrivajući strašnu sliku primitivne strasti na zanjihanoj grani.

Tarzan se povlačio odvodeći Šitu sve dalje od debla preko nesigurne grane, gdje je oslonac pod njegovim nogama postajao sve nesigurniji. Šita je, razbješnjen bolom što mu ga zadavalo koplje prešao granice opreza. Stigao je već do one tačke gdje je mogao jedva šta drugo da čini osim da se održava na nogama, a upravo u tome trenutku Tarzan je odlučio da napadne. S rikanjem koje se ispreplelo s grmljavinom groma skočio je prema Šiti, koji je mogao samo uzaludno mahati jednom ogromnom šapom, dok se drugom prilijepio uz granu. Ali čovjek-majmun nije dolazio na dohvat njegovih pandži. Umjesto toga skočio je iznad prijetećih šapa i zuba, koji škljocaju, okrećući se u zraku i padajući na Šitina leđa, i u tom trenutku udarac njegova noža zario se duboko u dlakavi bok. Tada je Šita, razjaren bolom, mržnjom i gnjevom, poludio; vrišteći i mašući šapama, pokušao je da se okrene prema

majmunolikom biću koje mu se pripilo za leđa. Na trenutak Šita je posrnuo na grani šta se sada divlje ljuljala, pokušao se panično zakačiti pandžama da se spasi, a zatim se survao u mračnu dubinu, dok mu je Tarzan još uvijek bio čvrsto na leđima. Obojica su pali probijajući se kroz grane koje su prštale i lomile se. Ni na trenutak čovjek-majmun nije ispustio ni olabavio svoj ubilački zahvat nad neprijateljem. Upustio se u samrtnu bitku, i vjeran primitivnim instinktima divljine, nepisanom zakonu džungle — znao je da jedno ili oboje moraju umrijeti prije nego bitka završi.

Šita se, kao prava mačka, spustila na sve četiri ispružene šape, dok ga je težina čovjeka-majmuna pritisla o zemlju, a dugi mu se nož ponovo zabio u slabine. Još jednom je Šita pokušao da se podigne, ali je opet pao na zemlju. Tarzan je osjetio kako su divovske mišice ispod njega popustile. Šita je bio mrtav. Ustajući, čovjek-majmun postavio je nogu na tijelo pobijeđenog neprijatelja, podigao lice prema nebesima, koja grme, i dok su munje sijevale i strahovita kiša se na njega sručila, riknuo je divlji pobjednički poklik velikih majmuna.

Ostvarivši svoj cilj istjerivanjem neprijatelja iz loga, Tarzan je prikupio naramak džinovske paprati i popeo se na svoj mokri ležaj, Postavivši nekoliko grana paprati na motke platforme, legao je i pokrio se ostalim granjem da se zaštiti od kiše, i tu je usprkos zavijanju vjetra i grmljavini groma odmah zaspao.

lavlja spilja

Kiša je trajala dvadeset četiri sata pljušteći kao iz kabla, tako da je trag što ga je Tarzan slijedio bio potpuno izbrisan kada je kiša prestala. Osjećajući hladnoću i neudobnost, divlji je Tarzan prolazio kroz guštike vlažne džungle. Manu, majmun, drhteći i brbljajući u mokrim stablima, sipao je psovke, kad bi mu se Tarzan približio, da odmah zatim pobjegne. Čak su pantere i lavovi dopuštali gnjevnom Tarmanganiju da prolazi bez smetnje.

Kada je sutradan opet zasjalo sunce i toplina sunca zagrijala hladnu, smeđu, prostranu ravnicu, Tarzanovo raspoloženje je poraslo, ali je još uvijek bio mrzovoljan, naduren, surov, dok se kretao neprestano i uporno prema jugu nadajući se da će tamo ponovo otkriti trag Nijemaca. Nalazio se sada već u njemačkoj Istočnoj Africi i namjeravao je da obiđe planine zapadno od Kilimandžara izbjegavajući dragovoljno njegove šiljate vrhunce, i da zatim skrene prema istoku duž južne strane planinskog lanca prema željezničkoj pruzi što vodi u Tangu jer mu je njegovo iskustvo među ljudima govorilo da će njemačke čete vjerojatno krenuti prema toj željeznici.

Dva dana kasnije, s južnih obronaka Kilimandžara začuo je daleko od istoka grmljavinu topa. Poslijepodne je bilo sparno i oblačno, i sada, dok je prolazio kroz uski klanac nekoliko krupnih kapi kiše palo mu je po golim ramenima. Tarzan je samo zatresao glavom i režanjem dao oduška nezadovoljstvu, a onda je potražio sklonište jer mu je već bilo posve dovoljno močenja i vlage. Želio je da požuri u smjeru grmljavine, jer je znao da se tamo negdje Nijemci bore protiv Engleza. Na

trenutak grudi su se isprsile od ponosa na pomisao da je i on Englez, a onda je opet žestoko zatresao glavom:

— Ne — promrmljao je — Tarzan-majmun nije Englez jer Englezi su ljudi a Tarzan je Tarmangani.

Ali čak ni pred svojom tugom ni pred tvrdoglavom mržnjom na cijelo čovječanstvo nije mogao sakriti, da njegovo srce življe kuca na pomisao da se to baš Englezi bore protiv Nijemaca. Bilo mu je žao što su Englezi ljudi a ne veliki bijeli majmuni, kakvim je sama sebe opet smatrao.

— Sutra — pomislio je — krenut ću tim putem i naći Nijemce — a onda se dao na neposredni zadatak da pronađe kakvo sklonište prije oluje. Uskoro je primijetio nizak i uzak ulaz u nešto nalik spilji u podnožju klisure što je zatvarala sjevernu stranu kanjona. S izvučenim nožem približio se oprezno tom mjestu jer je znao, ako se tu nalazi spilja, da onda mora biti nesumnjivo log kakve druge zvijeri. Ispred ulaza ležale su velike gromade kamena razne veličine, nalik kamenju razbacanom duž cijelog podnožja klisure, i Tarzan je pomislio, da će, ako otkrije da je spilja nenastanjena, zabarikadirati ulaz i osigurati za se mirnu i udobnu noć odmarajući se u zaklonjenoj unutrašnjosti. Neka samo oluja bjesni napolju, Tarzan će ostati u spilji na toplom i suhom dok ne prestane. Iz otvora je tekao mali potočić hladne vode.

Približivši se spilji, Tarzan je klekao i onjušio tlo. Duboko režanje izmaklo mu se iz grudi, a gornja mu se usna iskrivila ogoljujući očnjake.

— Numa! — promrmljao je, ali se nije zaustavio. Numa možda nije kod kuće. On će to već istražiti. Ulaz je bio tako nizak da je čovjek-majmun bio prisiljen da se spusti na sve četiri, da bi mogao gurnuti glavu kroz otvor, ali prvo je pogledao, oslušnuo i omirisao u svim pravcima iza leđa, da ne bi odande došlo kakvo iznenađenje.

Prvi pogled u spilju otkrio je pred njim uzak tunel, kojemu se na drugom kraju vidjelo danje svjetlo. Unutrašnjost tunela nije bila toliko tamna da čovjek-majmun nije smjesta vidio da je prostor privremeno nenastanjen. Oprezno napredujući, otpuzao je do suprotnog kraja, premda mu je bilo potpuno jasno što bi se s njim moglo dogoditi, kad bi Numa iznenada ušao iza njega u tunel. Ali Numa se nije pojavio i čovjek-

majmun je napokon dospio do otvora, i uspravivši se, našao se u hridinastom procijepu gdje su se strmi zidovi gotovo okomito uzdizali sa svih strana. Tunel je iz tog okruženog klanca prolazio kroz stijenu. Bio je to jedini put iz vanjskoga svijeta u ovaj veliki džep, potpuno zatvoren strmim stijenama. Osim uskog tunela nije bilo drugog ulaza u klanac, nekoliko stotina koraka dug i pedeset širok, činilo se da je klanac nastao od toga, što je voda malog potočića koji je dolazio negdje s Kilimandžara neprestano dubla granitnu klisuru. Taj je potočić tekao i sada preko ruba stijene na suprotnoj strani klanca stvarajući u dnu stijene malo jezerce, iz kojeg je dalje kao riječica nastavljao da teče prema tunelu kroz koji je izlazio van u planinsku prosjeklinu. Jedno jedino veliko stablo raslo je u sredini klanca, dok je žbunje oštre trave bilo razbacano tu i tamo između stijena na šljunkovitom tlu.

Kosti mnogih velikih životinja ležale su uokolo a među njima i nekoliko ljudskih lubanja. Tarzan je podigao obrve.

— Ljudožder — promrmljao je — a koliko se čini vlada ovdje već dugo vremena. Noćas će Tarzan spavati u logu ljudoždera, a Numa može da riče i gunđa pred vratima koliko hoće.

Čovjek-majmun zašao je duboko u klanac ispitujući svoju okolinu, i sada stojeći kraj stabla, uvjerivši se da će mu tunel biti suho i mirno sklonište za ovu noć, okrenuo se da se istim putem vrati do vanjskog ulaza tunela i da ga zagradi kamenjem, da se zaštiti od Numina povratka. Ali tek što je pomislio na Numu, do njegovih ušiju doprlo je nešto što ga je sledilo u statuesknu nepomičnost, dok su mu oči bile uprte u ždrijelo tunela. Trenutak kasnije glava ogromnog lava pojavila se, uokvirena velikom crnom grivom. Žutozelene okrugle oči blistale su bez treptanja, ravno u Tarmanganija koji je provalio u Numin dom dok se iz dubokih grudi lava začulo prijeteće režanje, a gubica mu se otvorila, pokazujući moćne očnjake.

Dangov brate! — viknuo je Tarzan ljutit, što se Numa vratio u pravi čas da mu pokvari račune. Htio je mirni i udobni noćni odmor. — Ja sam Tarzan-majmun, gospodar džungle. Noćas ću ovdje ja spavati, odlazi! Ali Numa nije otišao. Umjesto toga, prijeteći je riknuo i krenuo nekoliko koraka prema Tarzanu. Čovjek-majmun zgrabio je kamen i bacio ga u iskeženu njušku. Čovjek nikad ne može biti siguran, kako će se ponijeti

lav. Ovaj bi se mogao naprosto okrenuti i pobjeći na prvu prijetnju. Tarzan je blefirao mnoge lavove u svoje vrijeme, ali ovoga puta ne. Kamen je pogodio Numu ravno u njušku — što je najnježniji dio tijela ovih mačaka — i umjesto da ga je natjerao u bijeg, pretvorio ga je u razbješnjelu mašinu gnjeva i razaranja.

Oči lava ljudoždera gledale su ravno u Tarzana koji je provalio u njegov dom. Začulo se prijeteće režanje a gubica mu se otvorila...

Rep mu se podignuo, ukočeno i uspravno, i s nizom strašnih rikova sjurio se prema Tarmanganiju brzinom ekspresnog vlaka. Ni trenutak prerano Tarzan je stigao do stabla i bacio mu se u grane, čučnuvši tamo, i sipajući uvrede na kralja životinja, dok je Numa obilazio u krugu oko njega, bijesno režući i ričući.

Sada je uveliko padala kiša pridonoseći tako razočaranju i neudobnosti čovjeka-majmuna. Bio je vrlo bije san, ali ipak samo toliko koliko je to dopuštala neposredna potreba u bliskoj i samrtnoj borbi s lavom znajući da se samo srećom i vlastitom sposobnošću može suprotstaviti strašnoj nadmoći mišića, težine, zubiju i kandži, pa tako sada nije ni pomislio na to da siđe i da se upusti u nejednaku i nepotrebnu bitku, tek zato da bi bio nagrađen s malo dodatnog ličnog komfora. I tako je sjedio poput ptice na stablu dok je kiša uporno padala, a ispod njega bez prestanka kružio lav bacajući povremeno po koji čeznutljivi pogled prema njemu.

Tarzan je razgledavao strme zidine tražeći nekakav izlaz za bijeg. Običan čovjek bi bio pred tim stijenama potpuno zbunjen, ali Čovjek-majmun naviknut na penjanje, vidio je nekoliko mjesta gdje bi mogao naći oslonac za nogu, možda nesiguran ali ipak dovoljan da mu pruži mogućnost da pobjegne, ako Numa barem na trenutak odluta do drugog kraja klanca. Ali Numa, uprkos kiši, nije pokazivao ni najmanje volje da napusti svoje mjesto, tako da je Tarzan na kraju počeo ozbiljno razmišljati o tome da li se ipak ne bi više isplatilo da se upusti u bitku, nego da dalje sjedi ovako promrzao, vlažan i ponižen na stablu.

Ali upravo dok je o tome premišljao, Numa se iznenada okrenuo i dostojanstveno otkoracao prema tunelu ne osvrćući se. Onog časa kad je lav nestao, s vida Tarzan je lagano skočio na tlo s druge strane stabla i odjurio najvećom brzinom prema klisuri. Tek što je lav ušao u tunel, već je natraške i izašao, i okrećući se poput munje, zaletio se duž klanca punom brzinom za čovjekom-majmunom koji je bježao. Ali Tarzanova je prednost bila prevelika — ako bude uspio naći mjesto gdje da se uhvati prstima i osloni nogom na glatkoj i strmoj stijeni, bit će spašen, ali ako se oklizne s vlažnog kamena, njegova je

sudbina zapečaćena jer će pasti ravno u Numine pandže, u kojima je čak i veliki Tarmangani potpuno bespomoćan.

Sa spretnošću mačke Tarzan je ustrčao uz klisuru tridesetak stopa; tek se tada zaustavio i našavši tamo siguran oslonac za noge, zastao je i pogledao dolje u Numu, koji je skakao u zrak s divljim i uzaludnim naporima da se popne po stjenovitoj strmini do svog plijena. Lav je skakao u vis, petnaest ili dvadeset stopa od zemlje samo da bi ponovo pao na zemlju, bez uspjeha. Tarzan ga je gledao časak dva, a onda je započeo polagano i oprezno uspinjanje prema vrhu. Nekoliko puta je tek s velikim teškoćama pronašao oslonac, ali na kraju se izvukao preko ruba klisure, ustao, podigao komad kamena, bacio ga na Numu i otišao.

Našavši lagani put da siđe do kanjona, namjeravao je nastaviti svoje kretanje u pravcu topova koji su još uvijek grmjeli, kad ga je iznenada misao zaustavila i polusmiješak mu zatitrao oko usana. Okrećući se, otrčao je brzo natrag do vanjskog otvora Numinog tunela. Približivši mu se, osluškivao je nekoliko časaka, a onda je žurno počeo skupljati veliko kamenje i nagomilavati ga pred ulaz. Gotovo je već zatvorio ulaz, kada se iznutra pojavio lav, — krvožedan i bijesan lav koji je šapama i kandžama udarao o kamenje urličući tako snažno da je zemlja drhtala, ali rika nije plašila Tarzana-majmuna. Sklapajući svoje djetinje oči i uljuljkujući se u san na Kalinim dlakavim grudima, Tarzan je u bezbrojnim noćima davnih godina spavao uz divlju muziku slične rike. Jedva da je prošao ijedan dan ili ijedna noć njegova života u džungli — a gotovo sav svoj život proveo je u džungli — da nije čuo riku gladnih lavova ili bijesnih lavova ili zaljubljenih lavova.

Ti zvukovi ticali su se Tarzana taman toliko koliko bi se zvuk automobilske trube mogao ticati nekog gradskog čovjeka — ako ste baš ispred automobila, truba će vas upozoriti da se sklonite, ako mu niste na putu, nećete je ni primijetiti. U prenesenom smislu Tarzan se nije nalazio ispred automobila — Numa ga nije mogao dohvatiti, a Tarzan znajući to nastavio je bez žurbe da zatvara ulaz, sve dok više nije bilo nikakve mogućnosti da Numa izađe. Kad je to dovršio, narugao se skrivenom lavu iza pregrade i nastavio put prema istoku.

– Ljudožder koji više neće žderati ljude — govorio je sam za sebe.

Te noći Tarzan je ležao pod isturenim kamenom jedne klisure. Idućeg jutra nastavio je putovanje, zaustavljajući se tek toliko da uhvati kakav plijen i zadovolji glad. Druge životinje iz džungle prvo jedu a onda spavaju, ali Tarzan nikada nije dopuštao da mu se trbuh miješa s planovima. U tome je bila jedna od najvećih razlika između čovjeka- majmuna i njegovih drugova iz džungle.

Pucnjava ispred njega pojačavala se i slabila u toku dana. Primijetio je da je najjača u zoru, a da neposredno nakon sumraka i u toku noći gotovo prestaje. Usred, poslijepodneva drugoga dana naišao je na trupe koje se kreću prema frontu. Činilo se da su to zapravo pljačkaški pohodi jer su čete gonile pred sobom koze i krave, a nosači urođenici bili su natovareni žitaricama i drugom hranom. Primijetio je da su svi urođenici povezani lancima oko vratova a vidio je isto tako da se čete sastoje od vojnika urođenika u njemačkim uniformama. Samo su oficiri bili bijelci. Nitko nije primijetio Tarzana, a ipak je on bio neprestano pokraj njih ili čak između njih. Pregledao je znakove na njihovim uniformama i vidio da nisu jednaki onima, koje je skinuo s jednog od mrtvih vojnika u bungalovu, *pa* je nastavio pokraj njih dalje. nevidljiv u gustoj šikari. Naišao je na bijelce, a nije ih ubijao; ali samo zato što ubijanje sveukupnih Nijemaca nije još uvijek bilo prvi i najvažniji cilj njegova života — prije svega želio je da otkrije pojedinca, koji je ubio njegovu ženu. Nakon što mu taj položi račune, on će se upustiti u to da riješi druge sitne zadatke, to jest da pobije sve Nijemce koji mu dođu na put, a namjeravao je da mu se mnogi nađu na putu jer on će ih loviti isto onako kao što profesionalni lovci love lavove i ljudoždere.

Što se više približavao liniji fronta, čete su postajale sve brojnije. Viđao je kamione i volovske zaprege i drugu vojničku opremu, a uvijek je uz njih primjećivao i ranjenike kako hodaju ili kako ih prenose u pozadinu. Prešao je preko pruge iza njih i prosudio da ranjenike odnose do željezničke stanice da ih transportiraju u centralnu bolnicu, možda čak u mjesto Tanga na obali.

Bio je već sumrak kad je stigao do velikog vojničkog logora skrivenog u podnožju planine Pare. Približujući se logoru iz pozadine, otkrio je da su straže slabe, a da i to malo stražara nije budno, tako da mu je bilo vrlo lako da nakon što se spustila tama uđe u logor i šulja se po njemu, prisluškujući iza šatora, tražeći bilo kakav trag koji će ga odvesti do ubojice njegove Jane.

Kad se zaustavio kraj šatora, uz koji je sjedilo nekoliko vojnika urođenika, načuo je nekoliko riječi, izgovorenih dijalektom, koje su mu odmah privukle pažnju.

— Waziri su se borili kao đavoli, ali mi smo bolji ratnici i sve smo ih poubijali. Kad smo svršili, došao je kapetan i ubio ženu. Inače je stajao vani i vrlo glasno vikao, dok svi neprijatelji nisu bili pobijeni. Potporučnik von Goss je hrabriji, on je ušao i stajao kraj vrata vičući na nas također vrlo glasno, i naredio nam je da prikujemo ranjenog Wazirija uza zid, a onda se glasno smijao jer je čovjek patio. Svi smo se mi smijali. Bilo je vrlo smiješno.

Poput grabežljive zvijeri, smrknut i strašan, Tarzan je čučao u sjenama pokraj šatora. Kakve su mu misli prolazile divljim mozgom? Tko to može da zna?

Nijednog vanjskog znaka strasti nije otkrivao izraz na lijepom licu. Hladne sive oči pokazivale su samo napetu pažnju. Uskoro se vojnik, kojega je Tarzan slušao, podigao i pozdravljajući ostale, krenuo. On je prošao tek deset stopa od čovjeka-majmuna i produžio prema pozadini logora. Tarzan ga je slijedio i u sjeni jednog velikog žbuna sustigao je svoju žrtvu. Nije se čuo ni jedan jedini zvuk, kad je čovjek-zvijer skočio na leđa svoje žrtve i oborio je na zemlju. Čelični prsti su se istovremeno sklopili oko vojnikova grla, prigušivši povik koji je ovaj zaustio. Tarzan je odvukao svoju žrtvu držeći je za vrat u grmlje.

— Da nisi ispustio ni glasa — upozorio je urođenika na njegovom vlastitom dijalektu popustivši malo stisak na vratu.

Momak je zijevao, pokušavao je da dođe do daha, kolutao je preplašenim očima nastojeći da vidi kakvo je to stvorenje u čijoj se vlasti nalazi. U tami je vidio samo golo smeđe tijelo kako se naginje iznad njega, ali još uvijek se sjećao strahovite snage moćnih mišića koji su mu zatvorili dušnik i odvukli ga u

grmlje, kao da je kakvo malo dijete. Ako i jest kakva misao, da se odupre, prošla njegovim mozgom, mora da ju je smjesta odbacio jer nije ni pokušao da pobjegne.

— Kako se zove oficir koji je ubio ženu u bungalovu gdje ste se borili s Wazirima? — upitao je Tarzan.

— Kapetan Weiner — odgovorio je Crnac kad je uspio opet doći do glasa.

— Gdje je? — zapitao je čovjek-majmun.

— On je ovdje. Možda je sad u štabu. Mnogi oficiri? odlaze navečer tamo da prime zapovijedi.

— Odvedi me tamo — zapovijedio je Tarzan — a ako me otkriju odmah ću te ubiti. Ustani.

Crnac je ustao i poveo Tarzana okolnim putem kroz logor. Nekoliko puta bili su prisiljeni da se skrivaju, dok su prolazili vojnici, ali napokon su stigli do velikog stoga sijena, koje se sušilo, iza kojega je Crnac pokazao jednokatnu zgradu u daljini.

— Ono je štab — rekao je. — Dalje se ne može a da te ne vide. Tuda se mota mnogo vojnika.

Tarzan je shvatio da neće moći nastaviti dalje u društvu sa Crncem. Okrenuo se i pogledao momka kao da na čas razmišlja što da s njim učini.

— Ti si jedan od onih koji su prikovali na zid Wasimbu, Wazirija — uputio je prema njemu optužbu dubokim i tihim, premda ne manje strašnim glasom.

Crnac je zadrhtao, a koljena su mu klecala.

— On nam je naredio da to učinimo — preklinjao je.

— Tko vam je naredio da to učinite? — upitao je Tarzan.

— Potporučnik von Goss — odgovorio je vojnik. — I on je ovdje.

— Naći ću ga ja — odgovorio je Tarzan smrknuto.— Ti si jedan od onih koji su prikovali na zid Wasimbu, Wazirija, i dok je on patio ti si se smijao.

Momak se zaljuljao. On kao da je shvatio da optužba ujedno znači i njegovu smrtnu osudu. Bez ijedne daljnje riječi, Tarzan je zgrabio čovjeka za vrat. Kao i prije nije se čulo od njega ni glasa. Divovski su se mišići napeli. Ruke su poletjele uvis, za njima i tijelo crnog vojnika, jednog od onih koji su raspeli Wasimbu, Wazirija, i tijelo je opisalo u zraku krug —

jednom, dvaput, triput, a onda ga je čovjek-majmun daleko odbacio i krenuo u smjeru štaba generala Krauta.

Jedna jedina straža u pozadini zgrade priječila mu je put. Tarzan je puzao, potrbuške, prema stražaru koristeći prednost svakog zakloništa, kao što jedino grabežljiva životinja, odgojena u džungli, može da učini. Kad su stražareve oči bile upravljene prema njemu, Tarzan bi se priljubio uz zemlju, nepokretan kao kamen, a kad bi stražar okrenuo pogled, on bi se hitro pomakao naprijed. Uskoro se našao na udaljenosti pogodnoj za napad. Pričekao je dok mu čovjek nije još jednom okrenuo leđa, a onda se podigao i bešumno jurnuo prema njemu. Ni ovog puta nije se čulo ni šuma dok je Tarzan nosio, mrtvo tijelo prema zgradi.

Prizemlje zgrade bilo je osvijetljeno, dok je kat bio u mraku. Kroz prozore je Tarzan ugledao veliku dnevnu sobu, a iza nje drugu nešto manju sobu. U prvoj se nalazilo mnogo oficira. Neki su šetali uokolo, razgovarajući, dok su drugi sjedili za poljskim stolovima pišući. Prozori su bili otvoreni i Tarzan je mogao čuti što su govorili, ali njega ništa od toga nije zanimalo. Bio je to uglavnom razgovor o njemačkim uspjesima u Africi i nagađanja, kada će njemačka vojska u Evropi stići do Pariza. Neki su govorili da je Kajzer bez sumnje već tamo, a drugi su na sve moguće načine ocrnjivali Belgiju.

U manjoj sobi pozadi, krupan čovjek crvena lica sjedio je za stolom. Iza njega su drugi oficiri isto tako sjedili, dok su dvojica stajala u stavu mirno ispred generala koji ih je ispitivao. Dok je govorio, general se poigravao uljanicom što je stajala na stolu. Uskoro se začulo kucanje na vratima i jedan ađutant ušao je u sobu. Salutirao je i izvjestio:

— Gospođica Kircher je stigla, gospodine.

— Neka uđe — zapovjedio je general, a zatim kimnuo glavom dvojici oficira ispred sebe dajući im znak da su slobodni.

Ulazeći u sobu, gospođica se mimoišla s njima na vratima. Oficiri li maloj sobi skočili su na noge i salutirali, dok je gospođica odgovorila na tu pristojnost malim naklonom i letimičnim smiješkom. Bila je to vrlo zgodna djevojka. Čak i gruba uprljana jahaća odjeća i skorena prašina na njenom licu

nisu mogle sakriti da je zgodna i mlada. Nije mogla imati više od devetnaest godina.

Prišla je stolu iza kojega je stajao general i izvadivši iz unutarnjeg džepa kaputa savijeni papir pružila mu ga je bez riječi.

— Sjednite, gospođice, — rekao je on, a drugi oficir donio joj je stolicu. Nitko nije progovorio, dok je general čitao sadržaj papira.

Tarzan je bolje promotrio ljude u sobi. Pitao se da li jedan od njih nije baš kapetan Weiner jer su dvojica među njima imali čin kapetana. Prosudio je da je djevojka vjerojatno član Službe sigurnosti — špijun. Njena ljepota nije mu značila ništa — bez ijednog trunka oklijevanja ili kajanja mogao je da zavrne taj lijepi mladi vrat. Bila je Njemica i to mu je bilo dovoljno, ali pred njim je stajao drugi i mnogi važniji zadatak. On je htio da se domogne kapetana Weinera.

Napokon je general podigao oči s papira.

— Dobro — rekao je djevojci, a onda se obratio jednom od pomoćnika — pošaljite po majora Weinera.

— Major Weiner! Tarzan je osjetio kako se kratka dlaka na njegovom zatiljku naježila. Znači već su unaprijedili zvijer koja je umorila njegovu Jane — nema sumnje da su ga unaprijedili upravo za taj zločin.

Ađutant je napustio sobu a drugi su se upustili u općeniti razgovor pa je Tarzanu postalo jasno da su njemačke snage u Istočnoj Africi brojno znatno nadmoćnije britanskim i da Britanci trpe velike gubitke. Čovjek-majmun stajao je sakriven u skupini grmova, i mogao je promatrati unutrašnjost sobe a da ga iznutra nitko ne primijeti, dok je istovremeno bio skriven od pogleda nekog tko bi slučajno mogao prići mjestu onog stražara što ga je ubio. On je svaki čas očekivao da se pojavi patrola ili smjena i otkrije da nema stražara. Znao je da će se tada poduzeti temeljita i neodložna pretraga.

Nestrpljivo je očekivao dolazak čovjeka, kojeg traži i uskoro je bio nagrađen ponovnom pojavom ađutanta, kojeg su poslali da ga dovede, i koji se sada vratio u društvu oficira srednje visine i ratobornih brkova. Pridošlica je pristupio stolu, zaustavio se i salutirao raportirajući. General je odgovorio na pozdrav i okrenuo se prema djevojci.

— Gospođice Kircher — rekao je — dopustite mi da vam predstavim majora Weinera.

Tarzan nije čekao da još nešto čuje. Položivši dlan na prozorski prag, skočio je u sobu usred zaprepaštenog društva Kajzerovih oficira. U jednom jedinom skoku našao se kraj stola i zamahom ruke bacio je svjetiljku u debeli trbuh generala koji je u slijepom pokušaju da pobjegne pred plamenom pao na leđa zajedno sa stolicom. Dva ađutanta skočila su na čovjeka-majmuna, koji je dograbio prvoga i bacio ga drugom u lice. Djevojka je skočila sa stolice i stala priljubivši se uza zid. Drugi su oficiri glasno dozivali straže i pomoć. Ali Tarzanov cilj je bio samo jedan pojedinac i on ga ni na čas nije ispuštao iz vida. Oslobodivši se u jednom trenutku napadača, on je zgrabio majora Weinera, prebacio ga preko ramena i skočio kroz prozor tako brzo, da se zaprepašteni skup nije mogao sabrati jedva shvaćajući što se dogodilo.

Jedan jedini pogled dostajao mu je da vidi da je stražarevo mjesto još uvijek prazno, i čas kasnije on i njegov teret našli su se u sjeni stoga sijena. Major Weiner nije ispustio ni glasa, zbog najjednostavnijeg razloga što mu je grkljan bio čvrsto stegnut. Sada je Tarzan malo olabavio stisak, da bi čovjeku dopustio da dođe do daha.

— Ako samo ispustiš glas, udavit ću te ko pile, — rekao je.

Oprezno i s beskrajnim strpljenjem, Tarzan je prošao kraj posljednje straže. Prisiljavajući zarobljenika da hoda pred njim, gurao ga je prema zapadu dok kasno u noć nije opet prešao preko željezničke pruge, gdje se osjećao razmjerno sigurnim da ga neće otkriti. Nijemac je kleo i mrmljao i prijetio i postavljao pitanja, ali jedini odgovor bio bi još jedan ubod Tarzanova koplja. Čovjek-majmun gonio ga je naprijed kao što bi gonio svinju, s tom razlikom da bi prema svinji postupao s više poštovanja, a prema tome i s više obzira.

Sve do tog časa Tarzan nije mnogo mislio o detaljima svoje osvete. Ali sada je razmišljao, kakva treba da stigne kazna zarobljenika. Jedna jedina stvar bila je sigurna — kažnjavanje mora završiti smrću. Kao svi hrabri ljudi i smione zvijeri, Tarzan nije imao gotovo nikakvu prirodnu naklonost prema mučenju — ali ovaj je slučaj bio jedinstven u njegovom iskustvu. Urođeni smisao za pravdu tražio je oko za oko, a

njegova nedavna zakletva zahtijevala je čak i više. Da, ovaj stvor mora da otrpi veće muke od onih, koje je nanio Jani Clayton. Tarzan se nije mogao ni nadati da će ikada natjerati tog čovjeka da pati onako, kao što on sam pati, budući da fizička bol ne može nikad da dosegne strahotu i profinjenost duševnih patnji.

Čitave duge noći, čovjek-majmun gonio je iscrpljenog i preplašenog Švabu. Strašna šutnja njegova vodiča uzdrmala je Nijemčeve živce. Kad bi on samo progovorio! Opetovano je Weiner pokušavao da iz njega, istjera ili izmoli bilo kakvu riječ ali rezultat je uvijek ostajao isti — neprekidna šutnja, i žestoki i bolni ubodi koplja. Weiner je krvario i sve ga je boljelo. Bio je toliko iscrpljen da je sa svakim korakom teturao sve više, i često je padao, ali opet bi ga vrh koplja nemilosrdno natjerao da se podigne na noge i nastavi dalje.

Tek ujutro Tarzan je došao do odluke, i ona mu je stigla kao nadahnuće s neba. Polagani smiješak zaigrao mu je oko usana i smjesta je potražio sklonište da prilegne i odmori se — želio je da njegov zatvorenik bude sposoban za ono što ga očekuje. Ispred njih je tekao potok kojega je Tarzan prošlog dana bio preskočio. Znao je mjesto, gdje životinje dolaze da se napiju vode i gdje će lako naći plijen. Upozoravajući Nijemca da bude potpuno tih, Tarzan je nastavio da se polako približava riječici. Na tragu, što su ga životinje ostavile idući prema vodi, Tarzan je primijetio nekoliko antilopa koje su se upravo spremale da napuste napajalište. Gurnuo je Nijemca ustranu u grmlje i — čučnuvši kraj njega — čekao je, Nijemac je promatrao šutljivog diva zaprepaštenim i preplašenim očima. U zori što se tek rađala, on je prvi put uspio da bolje pogleda svog otmičara, a premda se i prije zaprepastio i preplašio, ti se osjećaji nisu mogli ni usporediti s ovim, što je doživljavao sada videći ga na svjetlu.

Tko i što je mogao biti ovaj goli i bijeli divljak? Samo ga je jednom čuo da govori — kada ga je upozorio da šuti — a i tada na odličnom njemačkom i kultiviranom glasom. Promatrao ga je sada kao što fascinirana žaba promatra zmiju koja se sprema da je proguta. Vidio je elegantne udove i simetrično tijelo, nepokretno kao mramorni kip, dok je to stvorenje čučalo u skrovištu lisnatog žbunja. Nijedan jedini živac, nijedan jedini

mišić nisu se na njemu pomakli. Gledao je antilope koje su polako dolazile stazom niz vjetar ne sumnjajući ni u šta. Vidio je, kako je prošao mužjak antilope — stari mužjak — a zatim je jedna mlada i punačka životinja došla nasuprot divu koji je sjedio u zasjedi, i Weinerove su se oči razrogačile a krik užasa gotovo se odvojio od njegovih usana, kada je vidio kako je hitra zvijer, što se nalazila kraj njega skočila ravno prema grlu mladog mužjaka i čuo s ljudskih usana lovački rik divlje zvijeri. Mužjak se srušio, pa su Tarzan i njegov zarobljenik došli do mesa. Čovjek-majmun jeo je sirovo meso ali je dopustio Nijemcu da zapali vatru i ispeče svoj dio.

Obojica su ležala do kasno poslijepodne a onda su opet krenuli na put, — put koji je Weineru jer nije poznavao cilja, bio toliko strašan, da je povremeno puzao kraj Tarzanovih nogu moleći objašnjenje i milost. Ali čovjek-majmun nastavljao je put šutke, sve dalje i dalje, podbadajući kopljem umornog Švabu, kad god bi ovaj pokušao da zaostane.

Bilo je podne trećeg dana, kad su najzad stigli do odredišta. Nakon oštrog uspona i kratkog hoda, zaustavili su se na rubu okomite klisure i Weiner je pogledao dolje u uski klanac gdje je stajalo osamljeno stablo kraj male rječice i gdje je rijetka trava izbijala iz tla posutog kamenjem. Tarzan mu je pokazao preko ruba, ali Nijemac se povukao užasnut. Čovjek-majmun ga je zgrabio i grubo ga gurnuo prema ivici.

— Silazi — rekao je. Drugi put je progovorio u ova tri dana, i možda je upravo njegova šutnja, sama po sebi zlokobna, učinila više da se u grudima Švabe rodi užasan strah, nego vrh koplja, koje je bilo uvijek spremno da ga podbode.

Weiner je s užasom pogledao preko ivice, i upravo je namjeravao da se pokuša spustiti, kad ga je Tarzan zaustavio.

— Ja sam lord Greystoke — rekao je. — Žena koju si umorio u zemlji Wazirija bila je moja supruga. Sada razumiješ zašto sam došao po tebe. A sada silazi.

Nijemac je pao na koljena.

— Nisam ni vidio tvoju ženu — kriknuo je. — Smiluj mi se! Nisam ja ubio tvoju ženu. Ništa o tome ne znam...

— Silazi! — viknuo je Tarzan podižući vrh svoga koplja. Znao je da čovjek laže i nije bio nimalo iznenađen što to čini. Čovjek koji bez razloga ubija, tim prije će lagati kad za to ima

neki razlog. Weiner je još uvijek oklijevao i zaklinjao. Čovjek-majmun ubo ga je kopljem, i Nijemac je drhtavo kliznuo preko ivice i počeo opasni silazak. Tarzan ga je pratio i pomagao mu preko najtežih mjesta dok nisu dospjeli nekoliko metara od dna.

— Sada budi miran — upozorio ga je čovjek-majmun. Pokazao mu je rukom prema ulazu u tunel, koji je izgledao kao kakva spilja na suprotnom kraju klanca. — Tamo unutra se nalazi gladan lav. Ako uspiješ stići do onog stabla prije nego te otkrije, moći ćeš nekoliko dana dulje uživati u životu, a onda, kad budeš preslab, da se dalje držiš za grane stabla, Numa, ljudožder, nahranit će se posljednji put.

Gurnuo je Nijemca s mjesta na kojem su stajali, prema zemlji.

— A sad trči — rekao je.

Drhteći od straha, Nijemac je pojurio prema stablu. Gotovo je dospio do stabla kad se strahoviti rik začuo iz ždrijela spilje, i gotovo istovremeno mršavi lav, lud od gladi, skočio je u svjetlo klanca.

Weineru je preostalo samo nekoliko koraka do stabla, ali lav je upravo letio preko tla, da bi mu presjekao put, dok je Tarzan promatrao tu utrku s smiješkom na usnama.

Nijemac je uspio da stigne izbjegavši lava tek za dlaku, i dok se Tarzan polako penjao uz klisuru prema vrhu, čuo je iza sebe, pomiješano s rikanjem zbunjene zvijeri, jecanje i cvilenje čovjeka, gotovo jednako toliko bestijalno kao glas zvijeri.

Na rubu klisure čovjek-majmun se okrenuo i bacio pogled u klanac. Visoko na stablu Nijemac se panično priljubio uz granu, preko koje se prebacio cijelim tijelom. Ispod njega se nalazio Numa i čekao.

Čovjek-majmun podigao je svoje lice prema suncu, a iz njegovih moćnih grudi začuo se divlji pobjednički urlik velikih majmuna.

u njemačkim rovovima

Tarzan se još nije do kraja osvetio. Još uvijek je bilo mnogo milijuna živih Nijemaca — dovoljno da se Tarzan njima ugodno zabavlja cijelog svog života, ali još uvijek ne dovoljno, kad bi ih sve pobio, da mu naplate veliki gubitak koji je pretrpio. A osim toga svi ti milijuni Nijemaca ne bi mu mogli vratiti njegovu ljubljenu.

Dok se nalazio u njemačkom logoru kod planine Pare, koja leži malo na istok od granične linije između njemačke i britanske Istočne Afrike, Tarzan je prisluškujući čuo dovoljno, da zna da Britanci u afričkom ratu izvlače kraći kraj. Ispočetka je toj stvari posvećivao malo pažnje, budući da je nakon smrti svoje žene prekinuo tu jednu jedinu jaku vezu koja ga je držala za civilizaciju i da se odrekao sveg čovječanstva smatrajući sebe ne više čovjekom već majmunom.

Nakon što je sredio račune s Weinerom, na način koji je najbolje odgovarao njegovom karakteru, opet je obišao Kilimandžaro i lovio je na sjevernim obroncima te najmoćnije od svih planina, i uskoro otkrio da se u susjedstvu dviju vojski ne nalazi ništa, što bi se moglo loviti. S vremena na vrijeme u njemu bi se budilo zadovoljstvo, kad bi u duhu zamišljao sliku Nijemca kojega je ostavio u granju osamljenog stabla na dnu vrletnog klanca u kojem je zatvoreni lav što umire od gladi. Mogao je zamisliti čovjekove duhovne muke, dok bude postepeno sve više slabio od gladi i sve više izluđivao od žeđi znajući da se prije ili kasnije mora iscrpljen srušiti na zemlju, gdje ga očekuje mršavi ljudožder.

Tarzan se pitao, da li će Weiner imati hrabrosti da siđe do male rijeke da bi se napio vode, ako Numa napusti klanac i

uđe u spilju, a onda je zamišljao bjesomučnu trku do stabla, kad lav bude navalio iz spilje da uhvati svoju žrtvu, što će se sigurno i dogoditi, budući da nespretni Nijemac ne može sići do rijeke a da ne stvori taman toliko buke da privuče Numinu pažnju.

Ali čak je i to zadovoljstvo blijedilo, i sve više i više čovjek-majmun je razmišljao o engleskim vojnicima koji se bore u bezizglednom položaju. Naročito mu je teško padalo da ih to upravo Nijemci tuku. Od tih misli klonula bi mu glava, nezadovoljno je režao, i to ga je u duhu mučilo. Možda zato, što je otkrio da mu je teško zaboraviti da je Englez, iako je želio da bude samo majmun. I najzad došao je čas, kada više nije mogao izdržati pomisao da Nijemci ubijaju Engleze dok on lovi životinje bez opasnosti po sebe, tek jedan dan marša od vojnog polja.

Nakon što je donio odluku uputio se u smjeru njemačkog logora ne stvorivši nikakvog određenog plana. Ali u glavi mu se motala općenita namjera, da kad se jednom nađe u blizini bojnoga polja, pronađe priliku da se suprotstavi njemačkom zapovjedništvu, koliko mu to budu snage dopuštale. Njegov put ga je vodio kroz onu dolinu blizu klanca gdje je ostavio Weinera, i popuštajući prirodnoj radoznalosti, on se popeo uz klisure i uputio do ruba klanca. Stablo je bilo prazno, a nije bilo znaka Nume, lava. Podižući kamen, on ga je bacio u klanac, gdje se kamen otkotrljao do samog ulaza u spilju. Istog trenutka lav se pojavio na otvoru. Ali bio je to potpuno drukčiji lav od one velike vitke zvijeri, koju je Tarzan ovdje uhvatio u klopku prije dvije nedjelje. Bio je to mršav i ostario lav, i u hodu je teturao.

— Gdje je Nijemac? — viknuo je Tarzan. — Je l' ti bio dobar ručak, ili je ostala samo vreća kostiju kad je kliznuo i pao s drveta?

Numa je samo zarežao.

— Izgledaš mi gladan, Numa — nastavio je čovjek-majmun. — Mora da si bio vrlo gladan, kad si pojeo svu travu iz svog loga, pa čak i koru stabla koliko god si visoko mogao doseći. Da li bi htio još jednog Nijemca? — i sa smiješkom Tarzan se okrenuo.

Odlazi, strvinaru — viknuo je, ali Dango je bio gladan, a kako je bio krupan i snažan, samo je zarežao i polako kružio oko Tarzana spremajući se da napadne.

Nekoliko trenutaka kasnije naišao je iznenada na Baru, jelena, kako spava pod stablom, i kako je Tarzan bio gladan, brzo ga je ubio, i čučeći pokraj svoje žrtve, jeo je sve dok se nije nasitio. Dok je glodao posljednje mrvičke s kosti, njegove

su osjetljive uši uhvatile tapkanje tihih koraka iza sebe, i okrenuvši se suočio se sa Dangom, hijenom, koji mu se prikradao. S režanjem čovjek-majmun podigao je jednu otkinutu granu i bacio je prema potuljenoj životinji.

— Odlazi, strvinaru — viknuo je, ali Dango je bio gladan i budući da je bio krupan i snažan, samo je zafrktao i polako kružio oko Tarzana, kao da traži priliku da napadne. Tarzan-majmun znao je Danga bolje nego što je sam Dango znao sebe. On je znao da životinja, podivljala od gladi, prikuplja hrabrost za napad, da je vjerojatno navikla na ljude i da ih se prema tome manje više ne boji, pa je dohvatio š pleća svoje teško koplje i položio ga kraj sebe, da bude u pripravnosti, i nastavio jesti ručak, sve vrijeme držeći pažljivo hijenu na oku.

Ni najmanje ga nije bilo strah, jer on je opasnosti divljega svijeta poznavao već toliko dobro, da se navikao da sve što dopre do njega prima kao normalni dio svog dnevnog rasporeda, kao što običan čovjek prihvaća isto tako svoje neprilike na farmi, u brdima ili u prenapučenoj metropoli. Budući da je bio odgojen u džungli, on je bio spreman da svoj plijen čuva od svih pridošlica, naravno u uobičajenim granica-ma opreza. U prikladnim uvjetima, Tarzan bi se suprotstavio i samom Numi, ali prisiljen da potraži sigurnost u bijegu, on je to mogao učiniti bez najmanjeg osjećaja stida. Nije bilo hrabrijeg stvorenja koje je lutalo ovim divljim prašumama, ali istovremeno nije bilo ni mudrijeg. To su bila dva faktora, koja su mu obezbijedila opstanak.

Dango bi možda bio i ranije napao, ali divlje režanje čovjeka-majmuna natjeralo ga je na oprez — režanje koje je, dolazeći s ljudskih ustiju, izazvalo u hijeninu srcu pitanja i strah. Napadao je žene i djecu po poljima i plašio njihove muževe oko vatri u noći, ali nikada nije vidio ljudsko stvorenje koje bi proizvodilo ovakav zvuk što podsjeća više na bijesnog lava nego na preplašenog čovjeka.

Kad je Tarzan dovršio jelo, upravo je namjeravao ustati i baciti oglodanu kost na zvijer prije nego krene svojim putem ostavljajući ostatke svog plijena Dangu, kad ga je iznenadna misao u tome zaustavila, pa je umjesto toga podigao lešinu jelena, prebacio je preko ramena i krenuo prema klancu. Nekoliko koraka iza njega Dango ga je slijedio, režeći, a onda

shvativši da je lišen čak i jednog jedinog zalogaja divnoga mesa, izgubio je svaki oprez i navalio. Smjesta, kao da mu je priroda dala oči i na zatiljku, Tarzan je osjetio opasnost koja se pripremal bacajući Baru na zemlju, okrenuo se s podignutim kopljem. Daleko unatrag povukla se smeđa desnica, a zatim je krenula brzinom munje naprijed, potisnuta snagom divovskih mišića i težinom koščatog moćnog tijela. Koplje, koje je iz ruke izletjelo u pravom trenutku, sjurilo se ravno prema Dangu, i dohvatilo ga u vrat na onom mjestu gdje se vratne žile spajaju s plećima, i naprosto ga proburazilo.

Kada je izvukao držak koplja iz hijene, Tarzan je natovario na rame obje lešine i nastavio prema klancu. Duboko dolje Numa je ležao u sjeni osamijenog stabla i na povik čovjeka-majmuna uskobeljao se polako na noge, ali i ovako slab, kakav jest, još uvijek je divlje režao, a čak pokušao i rikati kad je ugledao svog neprijatelja. Tarzan je ubacio oba tijela preko ivice klisure.

— Jedi, Numa! — viknuo je. — Možda ću te opet trebati.

Vidio je kako je lav, probuđen u novi život, pogledao hranu, skočio na tijelo jelena i onda se dao na to da dere i trga meso, i da ga u ogromnim komadima gura u svoje prazne čeljusti.

Narednog je dana Tarzan došao na dohvat njemačkih rovova. S obronka brda gledao je dolje na neprijateljsko lijevo krilo, a još dalje na britanske rovove. Položaj mu je pružio ptičji pogled na bojno polje, a njegove su oštre oči primijetile mnoge detalje koji ne bi uopće upali u oči čovjeku, čije se svako čulo nije uvježbalo do najvećeg savršenstva, kao čula čovjeka-majmuna. Primijetio je mitraljeska gnijezda, lukavo skrivena od pogleda Britanaca i osmatračnice odlično postavljene u ničijoj zemlji.

Dok se njegov pogled sa zanimanjem kretao ovamo-onamo od jedne tačke do druge, začuje na obronku ispod sebe, između grmljavine topova i pucnjava pušaka, osamljeni hitac iz puške. Odmah se njegova pažnja usredotočila na mjesto, gdje je znao da se mora nalaziti snajper. Strpljivo je čekao idući hitac, koji će mu još pouzdanije reći tačni smještaj strijelca, i kada je čuo taj hitac spustio se niz strmi obronak s vještinom i bešumnošću pantere. Očigledno nije obraćao ni najmanje pažnje gdje staje nogom, ali ipak nije pomakao

nijedan jedini kamen, slomio ni jednu jedinu grančicu — kao da je imao na nogama još jedan par očiju.

Uskoro, prolazeći kroz žbunje, došao je do ruba niske stijene i na rubu nekih petnaest stopa ispod sebe vidio je njemačkog vojnika koji je potrbuške ležao iza branika od naslagana kamenja i lisnatih grana što su ga skrivale od pogleda iz britanskih rovova. Čovjek mora da je bio odličan strijelac jer je bio daleko iza njemačkih rovova i pucao preko glava svojih drugova. Njegova precizna, vrlo jaka puška bila je opremljena teleskopskim nišanom, a sa sobom je također nosio dalekozor koji je upravo upotrebljavao, kada ga je Tarzan primijetio, bilo da promatra rezultat svog posljednjeg pucnja, bilo da otkrije novi cilj. Tarzan je hitro skrenuo oči prema onom dijelu britanskih rovova, kamo se činilo da Nijemac gleda, i njegove su oštre oči otkrile mnogo odličnih meta za pušku, postavljenu tako visoko iznad rovova.

Švaba je, očito zadovoljan svojim promatranjem, odložio dalekozor i ponovo prihvatio pušku, postavio kundak u zgib ramena i pažljivo nanišanio. U istom trenutku smeđe se tijelo bacilo sa stijene iznad njega. Nije se čuo ni jedan jedini glas, i vrlo vjerojatno Nijemac nikada ni saznao nije kakvo se to biće svom težinom sručilo na njegova leđa jer su se u istom trenutku žilavi prsti čovjeka-majmuna sklopili oko dlakave guše Nijemaca. Nastala je kratkotrajna uzaludna borba, koja se brzo odlučila — snajper je bio mrtav.

Ležeći iza branika od kamenja i grana, Tarzan je pogledao prizor ispod sebe. Na dohvat ruke nalazili su se rovovi Nijemaca. Mogao je vidjeti kako se oficiri i vojnici šeću između rovova, a ravno ispred njega nalazilo se dobro skriveno mitraljesko gnijezdo, usmjereno prema ničijoj zemlji u kosom pravcu, podvrgavajući Britance vatri pod takvim kutom, da im je bilo teško ustanoviti odakle vatra dolazi.

Tarzan je promatrao, dokono se poigravajući puškom mrtvog Nijemca. Ali uskoro je počeo pažljivije ispitivati mehanizam oružja. Opet je pogledao prema njemačkim rovovima i promijenio daljinar na nišanu, a zatim je prislonio pušku uz rame i naciljao. Tarzan je bio odličan strijelac. Sa svojim civiliziranim prijateljima išao je često u lov na velike zvijeri s civiliziranim oružjem, i premda nikada nije ubijao osim da

pribavi hrane ili u samoobrani, on se zabavljao pucajući u nežive ciljeve, stajaće ili pokretne, i usavršio se u upotrebi vatrenog oružja, a da ni sam nije znao koliko je dobar strijelac postao. A sada je zaista lovio veliku divljač. Lagani smiješak dotakao mu je usne, dok mu je prst postepeno pritiskivao otponac. Puška je progovorila i njemački je mitraljezac klonuo iza svog oružja. Za tri minuta Tarzan je pomeo cijelu posadu mitraljeza. Zatim je primijetio njemačkog oficira koji se pojavio iz rova i tri čovjeka, koja ga slijede. Tarzan je brižljivo pazio da ne ostavi nikoga živog u neposrednoj blizini, da tko ne bi postavio pitanje kako Nijemci mogu biti ustrijeljeni u njemačkim rovovima, dok su potpuno skriveni neprijateljskim pogledima.

Ponovo prilagodivši daljinare na nišanu, počeo je pucati na veliku udaljenost prema mitraljeskom gnijezdu koje mu se nalazilo na desno. S mirnom odlučnošću, zbrisao je sve do jednog čovjeka. Oba mitraljeza bila su ušutkana. Vidio je kako vojnici trče kroz rovove i postrijeljao ih je nekoliko. Do tog časa, Nijemcima je već doprlo do svijesti, da nešto nije u redu — da je jedan neobično vješti snajper pronašao pogodno mjesto, s kojeg mu je taj sektor rovova potpuno otkriven. Isprva su pokušavali da pronađu njegov položaj u ničijoj zemlji, ali kada je jedan oficir, koji je preko branika gledao kroz periskop bio pogođen ravno u zatiljak puščanim metkom, koji mu je prošao kroz lubanju, i srušio se u rov, oni su shvatili da moraju tražiti iza rovova a ne ispred njih.

Jedan od vojnika podigao je metak koji je ubio oficira i tada je nastalo pravo uzbuđenje u tom dijelu rovova jer je metak očigledno bio njemačke proizvodnje. Pažljivo se skrivajući u rovovima, glasnici su proširili tu vijest u oba pravca i smjesta su še periskopi okrenuli prema pozadini i oštre su oči počele da traže izdajicu. Za kratko vrijeme ustanovili su položaj skrivenoga strijelca i Tarzan je primijetio kako se jedan mitraljez okreće prema njemu. Prije nego je mitraljez zapucao, njegova je momčad ležala mrtva oko njega, ali drugi su vojnici dolazili da je smijene. Prilično su oklijevali ali kako su ih njihovi oficiri gonili, bili su prisiljeni da priđu oružju, a istovremeno i dva su se druga mitraljeza okrenula prema čovjeku-majmunu i počela da pucaju.

Shvaćajući da mu je položaj otkriven i da mu ovdje više nema opstanka, Tarzan je uputio jedan oproštajni metak, odložio pušku i nestao u bregovima iza položaja. Dugo vremena slušao je pucanje mitraljeske vatre, usredotočene na mjesto, koje je upravo napustio i nasmiješio se, pomislivši koliko će municije Nijemci uzalud potrošiti.

— Platili su veliku cijenu za Wasimbu, Wazirija, kojeg su raspeli, kao i za njegove ubijene drugove — razmišljao je ali nikada ne mogu dovoljno platiti za Janu. Ne, čak ni onda ako ih sve pobijem.

Kada je te noći pao mrak on je obišao krila obih vojski, prošao između britanskih straža i zašao u britanske položaje. Nitko ga nije vidio kako dolazi. Nitko nije znao da je tu.

Štab drugog rodezijskog bataljona zauzimao je zaklonjeni položaj, dovoljno daleko iza rovova da bude prilično siguran pred neprijateljskim promatranjem. Bilo je dopušteno čak i paliti svjetlo, i pukovnik Capell sjedio je pred poljskim stolom po kojemu je bila prostrta vojnička mapa razgovarajući s nekoliko svojih oficira. Nad njima se granalo veliko stablo, svjetiljka je mutno gorjela na stolu, dok je mala vatra plamtjela u blizini na tlu. Neprijatelj nije imao aviona, a drugi promatrači nisu mogli vidjeti svjetlo iz njemačkih rovova.

Oficiri su razgovarali o brojčanoj prednosti koju posjeduje neprijatelj, i nemogućnosti da Britanci poduzmu išta drugo osim da drže svoj sadašnji položaj. U napad nisu mogli prijeći. Već su dosada pretrpjeli ozbiljne gubitke u svakom jurišu, što su ga poduzeli, i uvijek ih je odbacila brojčana premoć neprijatelja. Pukovnika su ozbiljno zabrinjavali skriveni mitraljezi. O tome je svjedočila činjenica, da ih je za vrijeme razgovora često spominjao.

— Nešto ih je danas poslijepodne na kratko vrijeme ušutkalo — rekao je jedan od mlađih oficira. — Bio sam u tom času na promatračkom mjestu, ali nisam mogao razaznati oko čega je gužva. Činilo se da ih nešto vraški smeta u tom dijelu rovova, s lijeve strane. U jednom času bio bih se mogao zakleti da su napadnuti s leđa. Ja sam vas o tome odmah izvijestio, gospodine, ako se sjećate. Svi periskopi su bili upereni prema onoj klisuri iza njih. Mitraljezi su također pucali u istom

smjeru. Vidio sam kako se prašina i zemlja dižu u zrak. Ne znam što je to moglo biti.

U granama stabla iznad njih začulo se jedva čujno šuškanje i istovremeno vitko se smeđe tijelo spustilo među njih. Ruke su hitro poletjele prema dršcima pištolja, ali osim toga nitko se među oficirima nije ni pomakao. Isprva su sa divljenjem gledali gotovo golog bijelog čovjeka, koji stoji među njima, dok mu svjetlo vatre igra na napetom mišićju. Primijetili su njegovu primitivnu opremu i jednako primitivno oružje, a zatim su se oči okrenule prema pukovniku.

— Gospodine, tko ste do vraga vi? — viknuo je taj oficir.

— Tarzan-majmun — odgovorio je pridošlica.

— Ah, to ste vi, Greystoke! — viknuo je jedan major, i istupio naprijed ispružene ruke.

— To ste vi, Preswick! — prepoznao ga je Tarzan, prihvativši ispruženu ruku.

— U prvom času vas nisam prepoznao — izvinjavao se major. — Posljednji put kad sam vas vidio bili ste u Londonu u večernjem odijelu. Razlika nije mala. Bogami, gospodine to morate priznati!

Tarzan se nasmiješio i obratio se pukovniku.

— Prisluškivao sam vaš razgovor — rekao, je, — upravo sam došao iz njemačkih rovova. Možda ću vam biti u stanju pomoći.

Pukovnik je upitno pogledao prema majoru Preswicku, koji se pokazao doraslim prilici i predstavio čovjeka-majmuna svom zapovjedniku i kolegama. Ukratko je Tarzan ispričao što ga je dovelo ovamo, da progoni i uništava Nijemce.

— I vi ste sada došli da nam se pridružite? — upitao je pukovnik.

Tarzan je zatresao glavom.

— Ne baš tačno tako — odgovorio je. — Ja se moram boriti na svoj vlastiti način, ali mogu vam pomoći. Ja mogu ući u njemačke redove, kad god zaželim.

Pukovnik Capell se nasmiješio i zatresao glavom.

— To nije tako lako, kao što mislite — rekao je. — Prošle sam nedjelje izgubio dva dobra oficira, kad su to pokušali. A to su bili iskusni ljudi, u Službi sigurnosti nema ih boljih.

— Da li je to teže nego ući u britanske redove? — upitao je Tarzan.

Pukovnik se upravo spremao da odgovori, kad ga je odjednom ta nova misao pogodila poput munje i on je zaprepašteno pogledao čovjeka-majmuna.

— Tko vas je ovamo doveo? — upitao je. — Tko vas je proveo kroz naše straže?

— Ja sam upravo prošao kroz njemačke rovove, a isto tako i kroz vaše i prekrstano sam cijeli vaš logor — odgovorio je. — Raspitajte se, da utvrdite, da li me je itko vidio.

— Ali tko vas je pratio? — inzistirao je Capell.

— Došao sam sam — odgovorio je Tarzan, a zatim, uspravljajući se do svoje pune visine, rekao: — Vi ste civilizirani ljudi, kad dođete u džunglu, kao mrtvaci među živima. Manu, majmun, u usporedbi s vama je pravi mudrac. Ja se divim da uopće postojite. Samo vaša brojnost, vaše oružje i snaga vašeg razuma može vas održati na životu. Da ja imam nekoliko stotina velikih majmuna s vašim razumom, mogao bih otjerati Nijemce u ocean i onom brzinom kojom bi ostatak njihove vojske mogao bježati prema obali. Za vas je sretna okolnost što se nijeme životinje ne znaju udruživati. Kad bi one to mogle Afrika bi ostala zauvijek slobodna od ljudi. Ali bolje da vidimo, da li vam kako mogu pomoći? Hoćete li da saznate, gdje se nalaze ona skrivena mitraljeska gnijezda?

Pukovnik ga je uvjerio da bi to htio saznati, i trenutak kasnije Tarzan je na mapi pokazao smještaj tri mitraljeza koja su do sada smetala Engleze.

— Ovdje im je slabo mjesto — rekao je pokazujući prstom na mapu. — To mjesto drže Crnci, ali mitraljezi pred njima imaju bijelu momčad. Ali čekajte! Imam plan. Taj biste rov mogli zauzeti svojim ljudima i napasti rovove na desnom krilu njihovim vlastitim mitraljezima.

Pukovnik Capell se nasmiješio i zatresao glavom.

— Iz vaših usta to zvuči vrlo lagano — rekao je.

— Za mene i jest lagano — odgovorio je čovjek-majmun. — Taj dio rovova mogu isprazniti bez i jednog pucnja. Ja sam odgojen u džungli, poznajem narod džungle, Gomanganije isto tako dobro kao i druge. Očekujte me iduće noći.

Tarzan se okrenuo da ode.

— Pričekajte — rekao je pukovnik. — Poslat ću jednog oficira s vama da vas sprovede kroz rovove.

Tarzan se nasmiješio i krenuo. Kad je napuštao malu grupu u štabu, prošao je kraj niske pojave zamotane u oficirski teški kaput. Ovratnik kaputa bio je podignut a štitnik vojničke kape navučen duboko na oči, ali dok je čovjek-majmun prolazio svjetlo vatre obasjalo je na trenutak crte pridošlice otkrivajući Tarzanu neko nejasno lice. Bez sumnje, zaključio je, mora da je to neki oficir kojega je poznavao u Londonu. Mirno je nastavio svoj put kroz britanski logor i između britanskih rovova, a da ga pažljivi stražari na isturenim mjestima nisu ni primijetili.

Gotovo cijele noći putovao je preko obronaka Kilimandžara, krećući se instinktivno nepoznatim putem nagađajući da će ono što traži naći na nekom pošumljenom obronku što se nalazi mnogo više gore u planini. Putujući ovom malo poznatom zemljom nije zašao još tako visoko i brda. Tri sata prije zore njegove osjetljive nozdrve upozorile su ga da se negdje u njegovoj blizini nalazi ono što traži, pa se on popeo na jedno visoko stablo, i smjestio se da nekoliko sati odspava.

kad se lav najeo

Kudu, sunce, bilo je već visoko na nebu kad se Tarzan probudio. Čovjek-majmun protegao je svoje gigantske udove, prošao prstima kroz svoju gustu kosu i lagano skočio na zemlju. Smjesta je pronašao trag, koji je tražio, i slijedeći ga njuhom zašao je u duboku vododerinu. Sada je napredovao oprezno, jer mu je nos, govorio da se njegov plijen nalazi u blizini, i uskoro je s jedne visoke grane ugledao ispod sebe Hortu, vepra, i mnogo njegovih rođaka. Skidajući luk i odabirući strijelu, Tarzan je zapeo strijelu i snažno natežući luk, pažljivo naciljao u najveću od velikih svinja. Čovjek-majmun je u zubima držao druge strijele, i čim je prva izletjela s njegova luka, zapeo je narednu i još jednom okinuo. Svinje su se smjesta uzbudile, ne znajući odakle im prijeti opasnost. Isprva su samo glupavo stajale, a zatim su se počele motati uokolo, dok ih Tarzan nije pobio šest. One su ležale među usplahirenim rođacima, mrtve ili na umoru. Ostale su u zboru zaroktale i zacviljele, a zatim se bacile u divlji trk žurno nestajući u gustom šikarju.

Tarzan je tada sišao s drveta, poubijao one koje još nisu bile mrtve, a zatim oderao kožu s lešina. Dok je radio, brzo i s velikom vještinom, nije pjevušio niti zviždukao kao što to radi prosječni civilizirani čovjek. U bezbrojnim takvim malim stvarima, on se razlikovao od drugih ljudi, vjerojatno zbog svog ranog prašumskog odgoja. Zvijeri iz džungle, između kojih je bio odgojen, igrale bi se do svoje zrelosti, ali nakon toga vrlo rijetko. Njegovi drugovi majmuni, naročito mužjaci, postali bi žestoki i mrzovoljni, čim bi došli u zrele godine. Za vrijeme mršavih godina život je bio ozbiljna stvar — svako se morao

boriti da osigura za sebe svoj dio hrane, a običaj koji bi se jednom stvorio, trajao je cijeli život. Lov na hranu je životni zadatak svih stanovnika džungle, a životnom zadatku ne smije se prilaziti lakoumno niti neozbiljno. I tako je Tarzan u svakom poslu bio ozbiljan, premda je još uvijek zadržao ono što bi druge zvijeri s godinama izgubile — osjećaj za humor, kojemu bi pustio na volju samo onda, kada bi mu to odgovaralo raspoloženju. Bio je to katkada mrk humor, katkada upravo sablastan, ali Tarzana je zadovoljavao.

Osim toga, kad bi pjevao i zviždao dok radi, ne bi se mogao koncentrirati. Tarzan je posjedovao sposobnost da usredotoči svih svojih pet čula na određeni zadatak. I sada, radeći na tome da odere šest svinja, njegove oči i prsti djelovali su kao da na svijetu ne postoji ništa drugo nego tih šest lešina, ali njegove su uši i nos bili marljivo zauzeti nečim drugim — uši su se neprestano okretale prema prašumi, a nos je njušio svaki ćuh vjetra. Upravo je njegov nos prvi otkrio približavanje Sabor, lavice, kad se vjetar na trenutak promijenio.

Jednako jasno kao da je vidi vlastitim očima, Tarzan je znao da je lavica namirisala trag svježe ubijenih svinja i smjesta krenula niz vjetar u njihovu pravcu. Znao je po snazi mirisa i po brzini vjetra koliko je udaljena, i da se približava iza njegovih leđa. Upravo je dovršavao posljednju svinju i nije se žurio. Pet koža mu je ležalo u blizini — pažljivo ih je složio, da mu spretno stoje na dohvatu ruke — a prikladno drvo saginjalo je niske grane iznad njegove glave.

Nije čak ni okretao glave, jer je znao da ona još nije na vidiku, ali naćulio je uši još pažljivije, da bi uhvatio svaki zvuk njenog približavanja. Kad je oderao posljednju kožu ustao je. Sada je čuo Sabor u grmlju iza svojih leđa, ali još uvijek ne preblizu. Polako je skupio šest koža i jednu od lešina, a kada se lavica promolila između dva-velika debla, on se bacio u krošnju iznad glave. Ovdje je objesio kože preko jedne grane, smjestio se udobno na drugoj, oslonivši leđa ne deblo drveta, odsjekao je stražnji dio lešine koju je ponio sa sobom i nastavio mirno da udovoljava svojoj gladi. Sabor je režeći izašla, iz grmlja, oprezno se ogledala gore prema čovjeku-majmunu, a zatim se bacila na najbližu lešinu.

Tarzan ju je odozgo promatrao i nacerio se, sjećajući se razgovora što ga je jednom davno vodio s nekim slavnim lovcem na veliku divljač, koji je izjavio da kralj životinja jede samo ono što sam ubije. Tarzan je to bolje znao jer on je vidio i Numu i Sabor da se spuštaju čak i do lešina.

Napunivši želudac, čovjek-majmun se dao na posao oko koža. Sve su kože bile krupne i jake. Prvo je odsjekao od njih trake dva prsta široke. Kad je nakupio dovoljan broj takvih traka, sašio je dvije kože zajedno bušeći rupe na svako pola pedlja oko rubova.

Provlačeći kroz te rupe jednu od odsječenih traka, dobio je od koža veliku vreću s vrpcom za zatvaranje. Na sličan način napravio je četiri druge vreće, nešto manje, od četiri preostale kože, i zadržao je još nekoliko traka.

Nakon što je sve to načinio, bacio je velik i sočan plod prema Sabor, sakrio ostatak svinje u rašljama stabla i krenuo prema jugozapadu kroz srednje katove džungle, noseći sa sobom svojih pet vreća. Otišao je ravno do ruba klanca, gdje je zatvorio Numu, lava. Vrlo oprezno približio se ivici i provirio preko. Nume nije bilo na vidiku. Tarzan je njušio i slušao. Nije čuo ništa, ali je ipak znao da Numa mora da je u spilji. Nadao se da Numa spava. Mnogo je zavisilo o tome da li će ga Numa otkriti.

Oprezno se spustio preko ivice klisure i potpuno bešumno počeo se spuštati prema dnu klanca. Često je zastajao i okretao svoje oštre oči i uši prema ulazu u spilju na suprotnoj strani klanca, oko stotinu koraka daleko. Kad se približio podnožju klisure, opasnost u kojoj se nalazi znatno se uvećala. Ako stigne do dna i pređe polovinu udaljenosti do stabla što stoji u sredini klanca bit će razmjerno siguran jer čak ako se Numa i pojavi, on je znao da može prije od njega stići bilo do stijene bilo do stabla, ali popeti se prvih trideset koraka uz stijenu dovoljno brzo da se izbjegne skoku životinje, zahtijevalo bi prednost od barem dvadeset koraka jer pri dnu stijene nije bilo dovoljno dobrih oslonaca za ruke i noge i on bi prvih desetak koraka morao trčati poput vjeverice, koja se penje uz stablo, kao što je trčao prvi put pred razbješnjelim Numom. Nimalo nije želio da to ponovi osim ako uvjeti ne bi bili barem

isto onoliko povoljni, jer je i onda izbjegao Numinim oštrim pandžama tek za dlaku.

Napokon je stigao do dna klanca. Tih kao bestjelesni duh napredovao je prema stablu. Prešao je već pola puta a od Nume ni znaka. Stigao je već do ogoljelog debla, s kojeg je gladni lav proždro i koru, pa čak skidao i komade samog drveta, ali Numa se svejednako nije pojavljivao. Kad se privukao na najniže grane, počeo se pitati da li je na kraju krajeva Numa zaista u spilji. Zar je moguće da je probio kamenu barijeru, kojom je Tarzan začepio prolaz, kojim se izlazilo na slobodu? Ili je Numa umro? Čovjek-majmun sumnjao je u ovo drugo rješenje, jer je lava nahranio gotovo cijelim truplima antilope i hijene, tek prije nekoliko dana — lav nije mogao krepati od gladi u tako kratko vrijeme, dok mu je mala rječica, što je prolazila kroz klanac pružala dovoljno vode da ugasi žeđ.

Tarzan se taman počeo spuštati, s namjerom da istraži spilju, kad mu je palo na pamet da će uštedjeti trud ako uspije da Numu izmami napolje. Postupajući po tom planu, počeo je duboko režati. Smjesta se na to začulo komešanje u spilji, a trenutak kasnije krupni, krvožedni lav izjurio je divljeg pogleda iz spilje spreman da napadne i samog vraga, ako ustanovi da je jestiv.

Kada je Numa ugledao Tarzana, kako vitak i velik sjedi na stablu, pretvorio se u utjelovljeni i strašni gnjev. Njegove oči i nos rekli su mu da je upravo taj stvor odgovoran za njegovu nevolju, a isto tako da je dobar za jelo. Panično je lav pokušavao da se uzvere uz deblo. Dva put je skočio dovoljno visoko da se šapama dohvati najnižih grana, ali je oba puta pao natrag na tlo. Svakim skokom je postajao sve bjesniji. Njegovo neprestano režanje i rikanje bilo je vrijedno strahopoštovanja, ali Tarzan je sjedio u stablu cereći se, izazivajući lava uobičajenim prašumskim grdnjama, rugajući mu se što je nesposoban da ga uhvati. Radovao se što Numa sve više troši svoju već i tako iscrpljenu snagu.

Najzad je čovjek-majmun ustao i skinuo s ramena uže. Pažljivo je sredio navoje užeta u lijevoj ruci, a omču u desnoj i onda se postavio u takav položaj da je svakom nogom stajao na po jednoj od dvije grane što su ležale otprilike u istoj ravnini, a leđima se čvrsto oslonio o deblo. Stajao je tako

dobacujući kojekakve uvrede Numi, dok opet nije natjerao zvijer da počne skakati uvis prema njemu, i kada je Numa skočio, omča se hitro obavila preko njegove glave i pala mu oko vrata. Hitri pokret Tarzanove ruke stegao je omču i kada je Numa kliznuo unatrag na tlo, zemlje su se dotakle samo njegove stražnje noge jer ga je čovjek-majmun držao u zraku obješena za vrat.

Odmičući se polako od debla po one dvije grane, Tarzan je okrenuo Numu tako, da ovaj ne može doseći deblo svojim oštrim pandžama, a onda nakon što je povukao lava daleko od zemlje, pričvrstio je uže i bacio na tlo svojih pet svinjskih koža, a zatim i sam skočio dolje. Numa je svojim prednjim šapama panično udarao u pleteno uže. U svakom trenutku mogao ga je prekinuti i Tarzan se stoga morao žurno dati na posao.

Prvo je navukao veću vreću preko Numine glave i provučenom trakom zavezao mu je oko vrata a onda je uspio nakon priličnog napora za vrijeme kojega je jedva izbjegao da ga moćne pandže ne rastrgaju u paramparčad, da zaveže Numu — privukao mu je sve četiri noge zajedno i učvrstio ih u tom položaju trakama, odsječenim od svinjskih koža.

Do tog vremena napori Nume gotovo su prestali. Bilo je očito da će se udaviti, a kako to nije nimalo odgovaralo Tarmanganijevoj svrhi, ponovo se popeo na stablo, odvezao uže od grane i spustio lava na tlo, smjesta skočivši za njim i olabavivši omču Numina vrata. Zatim je izvukao svoj lovački nož i probio dvije okrugle rupe u vreći, koja je pokrivala lavovu glavu, tačno pred njegovim očima ostvarivši time dvostruku korist: da lav vidi i da ima dovoljno zraka za disanje.

Kad je to dovršio, Tarzan se zaposlio time da natiče jednu po jednu od ostalih vreća na Numine strašno naoružane šape. Vreće je na stražnjim nogama privezao ne samo stežući trake koje su prolazile kroz kožu nego je načinio i neke vrste podvezice, koje su lava čvrsto stezale oko bedara. Slično je privezao i prednje noge osiguravajući vreće podvezicama iznad Numinih krupnih koljena, i sada je zaista Numa, lav, bio bezazleniji od Bare, jelena.

Numa je već pokazivao znakove da mu se život vraća. Pokušavao je doći do daha i počeo se ritati, ali trake svinjske kože, koje su mu sputavale sve četiri noge zajedno bile su brojne i

čvrste. Tarzan ih je promatrao i uvjerio se da će trake izdržati, ali Numa je zaista moćnog mišičja i uvijek je postojala mogućnost da se istrgne iz svojih okova, nakon čega bi sve ovisilo o izdržljivosti Tarzanovih vreća i traka.

Nakon što je Numa ponovo došao do normalnog disanja, i bio spreman da rikne u znak protesta, i da izrazi svoj gnjev, njegova je borba u kratko vrijeme porasla do titanskih razmjera, ali budući da Numina izdržljivost nije ni u kojem slučaju razmjerna njegovoj veličini i snazi mišića, lav se uskoro umorio i mirno legao. Nakon obnovljenog režanja i još jednog uzaludnog pokušaja da se oslobodi, Numa se napokon morao podrediti još jednom poniženju: Tarzan mu je privezao konop oko vrata, ali ovog puta nije to bila omča koja bi ga stegla i ugušila, nego čvor koji se ne steže niti kliže prilikom povlačenja.

Drugi kraj konopa Tarzan je pričvrstio o deblo, a zatim je hitro presjekao veze koje su sputavale Numine noge i skočio ustranu, kada je zvijer naglo ustala. Na trenutak lav je stajao, raskrečivši sve četiri noge, a zatim je podigao prvo jednu šapu, pa drugu, tresući ih energično, u naporu da se oslobodi neobične obuće koju mu je Tarzan pričvrstio na šape. Lav je počeo da šapama udara po vreći koju je nosio na glavi. Čovjek-majmun stojeći pripravna koplja napeto je promatrao Numina nastojanja. Hoće li vreća izdržati? On se iskreno nadao da hoće. Ili će se sav njegov trud pokazati uzaludnim?

Budući da su vreće na njegovim šapama i gubici izdržale, odupirući se svakom njegovom napora da ih se riješi, Numu je zgrabila panika. Valjao se po zemlji, udarajući, grizući, grebući, i ričući iz sve snage. Skočio je na noge i skakao visoko u zrak. Zaletio se prema Tarzanu ali samo dotle dok ga uže privezano o stablo nije iznenada zaustavilo i čvrsto se napelo. Zatim se Tarzan umiješao i snažno ga udario po glavi drškom koplja. Numa se propeo na stražnje noge i udario prema čovjeku-majmunu, ali zauzvrat dobio je takav udarac po uhu, da mu se zavrtjelo u glavi. Kad se ponovo uputio u napad, isti udarac gotovo ga je oborio. Nakon četvrtog pokušaja kralju životinja je svanulo da je susreo jačega od sebe; glava i rep su mu klonuli, i kad je Tarzan krenuo prema njemu, počeo se polako povlačiti, premda još uvijek bijesno režeći.

Ostavljajući Numu privezanog za stablo, Tarzan je ušao u tunel i uklonio barikadu s drugog ulaza, nakon čega se vratio i kad se Tarzan približio prijeteći je zarežao. Govjek-majmun udarcem ga je otjerao ustranu i odvezao uže od stabla. Zatim je slijedilo pola sata tvrdoglave bitke, nakon čega je Tarzanu uspjelo da ispred sebe istjera Numu kroz tunel. Numa je uporno odbijao, da se dade tako goniti. Konačno je ipak, uz pomoć izdašne upotrebe koplja, čovjek-majmun uspio da natjera lava da se kreće pred njim i konačno ga je satjerao u prolaz. Kad su jednom ušli, problem je postao jednostavniji, budući da je Tarzan išao tik za lavom bodući ga u stražnjicu oštrim vrškom koplja, kao nemilosrdnim podstrekom na daljnje napredovanje. Čim bi Numa oklijevao, koplje bi ga podbolo. Kad bi se pokušao povlačiti, posljedice su za njega bile krajnje bolne i tako, budući da je to bio mudar lav, koji je brzo učio svoju lekciju, odlučio je da ide naprijed sve do kraja tunela. Izlazeći u vanjski svijet, osjetio je slobodu, podigao glavu i rep i odjednom potrčao.

Tarzan, koji se još uvijek četvoronoške provlačio kroz prolaz bio je iznenađen, i uže ga je oborilo na tlo i vuklo ga stotinu koraka preko stjenovita tla, sve dok se Numa nije zaustavio. Tarzan je skočio na noge izgreben i bijesan. Isprva je osjetio napast da kazni Numu, ali kako je čovjek-majmun rijetko dopuštao da ga njegov gnjev u bilo čemu vodi bez potvrde razuma, brzo je napustio tu namjeru.

Nakon što je poučio Numu u osnovama vladanja stoke, počeo ga je goniti pred sobom. Tako je počelo jedno od najčudnijih putovanja u nezabilježenoj povijesti džungle. Ovo je bio buran dan i za Tarzana i za Numu.

Od otvorenog buntovništva, koje je isprva pokazivao, lav je prolazio stupnjeve tvrdoglavog otpora i nevoljke poslušnosti do konačne predaje. Bio je to vrlo umoran, gladan i žedan lav, kada se spustila noć, ali za njega nije bilo hrane niti toga dana, a niti idućega. Tarzan se nije usuđivao da skine vreću s Numine glave, premda je na njoj izrezao još jednu rupu, koja je dopuštala Numi da ugasi žeđ, nakon što se spustio, mrak. Tarzan ga je zatim privezao uz stablo, potražio za sebe hranu, i pružio se među grane iznad svog zarobljenika da nekoliko sati spava.

Tarzan se još uvijek nije usuđivao da skine vreću s Numine glave. I tako su se kretali džunglom — na iznenađenje svih životinja — gospodar džungle i njihov zarobljeni kralj.

Sutradan rano ponovo su krenuli na put, koji je vijugao preko niskih obronaka južno od Kilimandžara, prema istoku. Životinje džungle, koje bi ih ugledale, preplašile bi se i pobjegle. Trag mirisa što ga je ostavljao sam Numa mogao bi biti dovoljan da izazove bijeg mnogih manjih životinja ali pogled na tu čudnu prikazu, koja je mirisala poput lava, a izgledala

drukčije od svega što su vidjeli u životu, i koju kroz džunglu vodi divovski Tarmangani, sve je to bilo previše čak i za najopasnije stanovnike divljine.

Sabor, lavica, prepoznajući izdaleka miris svoga gospodara i muža, izmiješan s mirisom Tarmanganija i mirisom Hortine kože, dokaskala je kroz hodnike prašume, da bi stvar istražila. Tarzan i Numa čuli su je kako dolazi jer se glasala žalostivim i upitnim cviljenjem, dok joj je zagonetna mješavina mirisa budila radoznalost i strah jer su lavovi, koliko god nekome možda strašno izgledaju, često plašljive životinje. Ali Sabor, budući da je pripadala nježnijem spolu, prirodno je, kao obično, bila vrlo radoznala.

Tarzan je skinuo koplje, znajući da bi sada lako moglo doći do borbe, u koju će se morati upustiti da sačuva svoj plijen. Numa se zaustavio i okrenuo svoju gnjevnu glavu u pravcu ženke koja je dolazila. Oglasio se grlenim režanjem, koje je gotovo nalikovalo predenju mačke. Tarzan se upravo pripremao da ga malo podbode, kada se Sabor pojavila na vidiku a iza nje čovjek-majmun ugledao je nešto što ga je smjesta zaustavilo — četiri odrasla lava, koja slijede lavicu.

Da je u tom trenutku podbo Numu, a ovaj mu pružio kakav otpor, moglo je izazvati cijelo to krdo lavova da se baci na njega, i tako se Tarzan zaustavio i pričekao prvo da sazna kakav će lavovi zauzeti stav. Nije imao ni najmanju namjeru da im prepusti svoga lava bez bitke, ali poznavajući lavove dobro, znao je da se nikad ne može predvidjeti što će pridošlice učiniti.

Lavica je bila mlada i vitka, a četiri mužjaka iza nje bila su u najboljim godinama — najljepši lavovi što ih je Tarzan vidio u životu. Tri mužjaka nisu imali naročito veliku grivu, ali prvoga među njima krasila je sjajna crna griva, koja se talasala na vjetriću, dok je dostojanstveno kaskao. Lavica se zaustavila oko stotinjak koraka pred Tarzanom, dok su lavovi prošli pokraj nje i postavili se nekoliko koraka bliže. Uši su im bile naćuljene, a oči pune radoznalosti. Tarzan nije ni slutio šta namjeravaju da učine. Lav, koji je stajao kraj njega, okrenuo se prema njima, šutljiv i oprezan.

Iznenada je lavica još jednom tiho zacviljela na što je Tarzanov lav strahovito riknuo i skočio naprijed pretila životinji

sa crnom grivom. Pogled na to strašno biće s neobičnom njuškom bilo je previše za crnogrivog lava i kad je Tarzanov lav skočio povlačeći Tarzana za sobom, crnogrivac se okrenuo i pobjegao, a za njim lavica i cijelo društvo.

Numa je pokušao da krene za njima, ali Tarzan ga je držao za uzicu i kad se lav okrenuo gnjevno prema njemu, nemilosrdno ga je bubnuo kopljem po glavi. Tresući glavom i režeći, lav je napokon krenuo pravcem kojim su do tada putovali, ali je prošao cijeli sat prije nego je prestao biti nemiran. Bio je vrlo gladan — zapravo na po mrtav od gladi — i shodno tome vrlo lošeg raspoloženja, ali ipak bio je tako temeljito ukroćen Tarzanovim okrutnim metodama lavokrotiteljstva, da je mirno koračao kraj čovjeka-majmuna, kao da je kakav ogromni bernardinac.

Pao je već mrak kad su se ova dvojica približila britanskom desnom krilu, nakon što su neko vrijeme morali da zaobilaze njemačke patrole koje je bilo potrebno izbjegavati. Nedaleko britanskih rovova i isturenih straža, Tarzan je privezao Numu za stablo i sam nastavio put. Izbjegao je stražu, prošao kroz prve položaje, zatim i pozadinske jedinice i krivudavim putem dospio do štaba pukovnika Capella, gdje se pojavio pred oficirima koji su se tu skupili, poput bestjelesnog duha što se odjedanput materijalizira u zraku.

Kad su vidjeli tko tako nenajavljeno pada s neba, nasmiješili su se, a pukovnik se zbunjeno počešao po glavi.

— Netko bi zbog ovoga morao da dospije pod prijeki sud — rekao je. — Što mi vrijedi da postavljam isturene straže, kad se čovjek može kroz njih provući kad god hoće?

Tarzan se nasmiješio.

— Nemojte ih zato kriviti — rekao je — jer ja nisam čovjek. Ja sam Tarmangani. Svaki Mangani koji bi to htio, mogao bi ući u vaš logor kad god mu se svidi, a kad biste ih postavili kao stražare nitko ne bi mogao ući a da oni to ne znaju.

— Šta su to Mangani? — upitao je pukovnik. — Možda bi mogli regrutirati nekoliko tih momaka.

Tarzan je zatresao glavom.

— To su veliki majmuni — objasnio je — moj narod, ali vi ih ne biste mogli koristiti. Oni se ne mogu dovoljno dugo usredotočiti na istu misao. Kad bi im ja rekao da ovdje stražare, oni

bi se kratko vrijeme za to jako zanimali. Čak bih zanimanje njih nekolicine mogao sačuvati dovoljno dugo, da ih dovedem dovde i da im objasnim njihove dužnosti, ali uskoro bi prestali da za to mare, i kad bi vam najviše trebali, većina bi ih već nestala u prašumi, gdje bi tražili kukce, mjesto da drže stražu. Svi oni imaju mozak malog djeteta, zbog toga i ostaju takvi kakvi jesu.

— Vi ih nazivate Mangani, a samog sebe Tarmangani. U čemu je razlika? — upitao je major Preswick.

— Tar znači bijeli — odgovorio je Tarzan — a Mangani znači veliki majmun. Moje ime, ime koje su mi dali u plemenu Kerčakovom, znači bjelokožac. Kad sam bio mali balu moja se koža, pretpostavljam, činila zaista vrlo bijelom na pozadini divnog crnog krzna Kalinog. Kala je bila moja pomajka. Tako su me nazvali Tarzan, Tarmangani. Oni i vas zovu Tarmangani, — zaključio je smiješeći se.

Capell se nasmiješio.

— Ne smatram to uvredom, Greystoke — rekao je — a bogami služilo bi zaista svakome na čast kad bi mogao tako dobro kao vi igrati tu ulogu. A sad da čujemo kakav je vaš plan? Mislite li još uvijek da možete isprazniti rov što se nalazi nasuprot našeg sektora?

— Da li ga još uvijek drže Gomangani? — upitao je Tarzan.

— Što su Gomangani? — upitao je pukovnik. — Još ga uvijek drže urođeničke trupe, ako ste to htjeli reći.

— Da — odgovorio je čovjek-majmun — Gomangani su veliki crni majmuni — Crnci.

— Što namjeravate učiniti i što biste htjeli da mi učinimo? — upitao je Capell.

Tarzan se približio stolu i pokazao prstom na mapu.

— Ovdje je njihova osmatračnica — rekao je — a u njoj je postavljeno mitraljesko gnijezdo. Jedan je hodnik povezuje s rovom na ovom mjestu. — Njegov se prst kretao po mapi, dok je govorio. — Dajte mi bombu i kad čujete da je eksplodirala na tom osmatračkom mjestu, naredite svojim ljudima da polako krenu preko ničije zemlje. Ubrzo zatim oni će čuti uznemirenje u neprijateljskom rovu, ali nije potrebno da se žure. Osim toga štogod budu radili pazite da dolaze tiho. Možete ih

također upozoriti da ću ja možda biti u rovu, i da mi nije nimalo do toga da me netko ustrijeli ili probode bajonetom.

— I to je sve? — upitao je Capell nakon što je naredio jednom oficiru da Tarzanu dade ručnu bombu. — Vi ćete sami isprazniti neprijateljski rov?

— Ne baš sam — odgovorio je Tarzan s mrkim osmijehom, — ali ja ću ga isprazniti, i usput rečeno, vaši ljudi mogu ući u rov kroz saobraćajnicu koja vodi iz osmatračnice, ako vam je tako draže. Za jedno pola sata, pukovniče — rekao je, okrenuo se i napustio ih.

Dok je prolazio kroz logor iznenada se u njegovom sjećanju pojavila slika, izazvana nesumnjivo nekim detaljem njegove prethodne posjete štabu, slika oficira kraj kojega je prošao kad je napustio pukovnika prošli put, i istovremeno je u duhu prepoznao lice, što mu ga je onda otkrilo svjetlo vatre. Sumnjičavo je zatresao glavom. Ne, to ne može biti! A opet crte su lica mladog oficira bile identične s crtama gospođice Kircher, njemačke spijunke, koju je vidio u njemačkom štabu one noći kada je oteo majora Weinera ispred nosa švapskom generalu i cijelom njegovom štabu.

Kad je prešao posljednju stražarsku liniju, Tarzan je žurno krenuo u pravcu Nume. Zvijer je mirno ležala dok se Tarzan približavao, ali se podigla kad je čovjek-majmun stao kraj nje. Tiho cviljenje čulo se iz njegove njuške. Tarzan se nasmiješio jer je prepoznao u tom cviljenju novu notu — gotovo molbu, i cviljenje je nalikovalo više jecaju gladnoga psa koji traži hranu nego glasu gordoga kralja životinja.

— Uskoro ćeš ubijati i jesti — promrmljao je jezikom velikih majmuna.

Odvezao je uže od stabla i držeći Numu tik uz svoje bedro, krenuo je prema ničijoj zemlji. Čulo se tek povremeno pucanje pušaka i samo bi tu i tamo po koji šrapnel svjedočio o prisustvu artiljerije iza neprijateljskih linija. Kako su granate s obje strane padale iza rovova one nisu Tarzanu bile nikakva prijetnja, ali njihova buka, kao i pucanje pušaka, znatno su utjecali na Numu koji se drhteći priljubio uz Tarmanganija, kao da traži njegovu zaštitu.

Oprezno su se te dvije zvijeri kretale prema osmatračkom mjestu Nijemaca. U jednoj ruci Tarzan, je nosio granatu koju

su mu Englezi dali, a u drugoj smotano uže kojim je bio privezan lav. Napokon je Tarzan ugledao nekoliko koraka ispred sebe položaj prema kojem je išao. Njegove su oštre oči razabrale glavu i ramena stražara. Čovjek-majmun čvrsto je zgrabio bombu desnom rukom. Odmjerio je udaljenost od oka i spremivši se na skok, jednim jedinim pokretom uspravio se, bacio bombu, da se zatim smjesta potrbuške priljubi uz tlo.

Pet sekundi kasnije došlo je do strašne eksplozije usred osmatračkog mjesta. Numa se nervozno trgao i pokušao da se otme, ali Tarzan ga je čvrsto držao i skočivši na noge, potrčao naprijed vukući Numu za sobom. Na ivici osmatračkog mjesta vidio je pod sobom jedva primjetljive dokaze, da je na tom položaju uopće bio netko živ jer je od stražara preostalo tek nekoliko krpica iskidanog mesa. Jedina stvar koja nije uništena, bio je mitraljez, zaštićen vrećama pijeska.

Tarzan nije smio gubiti ni trenutka. Bilo je lako moguće, da se već sad smjena straže šulja kroz saobraćajnicu jer stražama u njemačkim rovovima mora da je jasno da je osmatračko mjesto uništeno. Numa je oklijevao da slijedi Tarzana u iskopinu, ali čovjek-majmun nije bio raspoložen za oklijevanje, i surovo ga je povukao na dno. Pred njima je ležao ulaz u saobraćajnicu koja vodi iz ničije zemlje prema njemačkim rovovima. Tarzan je gurnuo Numu naprijed sve dok mu glava nije ušla u otvor, a tada kao da mu je ta misao tek naknadno pala na pamet, hitro se okrenuo i uzimajući mitraljez s branika, smjestio ga je na dno rova, na dohvat ruke, nakon čega se opet okrenuo Numi i nožem mu hitro presjekao podvezice koje su. držale vreće na njegovim prednjim šapama. Prije nego što je lavu moglo doći do svijesti da je dio njegovog moćnog naoružanja opet slobodan za akciju, Tarzan je presjekao uže koje mu je bilo vezano oko vrata, a isto tako i vreću s njegove glave, i zgrabivši lava odostrag već ga je dijelom ugurao u ulaz saobraćajnice.

Numa je na čas oklijevao, a onda je osjetio oštar ubod Tarzanova noža na svojoj stražnjici. Podbadajući ga da krene, čovjek-majmun je naposljetku uspio da satjera lava dovoljno duboko u hodnik, tako da lav nije imao druge mogućnosti za bijeg nego da krene naprijed ili da se svojevoljno nabode na oštricu iza sebe. Tada je Tarzan presjekao vreće na velikim

stražnjim nogama lava, podupro ramenom i nožem Numinu stražnjicu, zabio noge u mekanu zemlju, raspršenu eksplozijom bombe, i svom snagom gurnuo.

Numa je isprva napredovao samo korak po korak. Sada je počeo režati, a uskoro je i zarikao. Iznenada je skočio naprijed, i Tarzan je znao da je on pred sobom nanjušio meso. Vukući mitraljez sa sobom, čovjek-majmun ga je žurno slijedio, dok se rika lava glasno razlijegala ispred njega, pomiješana s krikovima očigledno preplašenih ljudi. Još jednom mrki je smiješak preletio preko usana čovjeka-zvijeri.

— Oni su umorili moga Wazirija, — promrmljao je, — oni su raspeli Wasimbu, sina Muvirovog.

Kad je Tarzan stigao do rova, i ušao u njega, na vidiku nije bilo nikoga, ni u tom sektoru rovova, a ni u idućem, i Tarzan je požurio naprijed u pravcu njemačkog središta. Ali u četvrtom rovu, vidio je tuce ljudi koji su se sabili u jednom slijepom kanalu rova, dok je na njih skakao, derući ih zubima i pandžama Numa strašno utjelovljene krvožednosti i požudnog glada.

Nešto je spriječilo te ljude da se povuku. Sada čini se toga više nije bilo, i dok bjesomučno se boreći jedan s drugim u naporu da pobjegnu pred strašnim napadačem, koji ih je od djetinjstva ispunjao strahom, počeli su se opet polako povlačiti. Neki su se uzverali preko branika rova, izlažući se radije opasnostima ničije zemlje nego ovoj prijetnji, od koje im se ledila duša.

Britanci, koji su polako napredovali prema njemačkim rovovima, prvo su susreli preplašene Crnce koji su natrčali na njihovo oružje dragovoljno se predajući. Rodezijancima je bilo očigledno da je pravi pakao proključao u švapskim rovovima, i to nisu zaključili samo po izgledu dezertera, već i po glasovima užasa, kletvama i krikovima koji su jasno dopirali do njihovih ušiju. Ali jedan od tih zvukova ih je zbunjivao, jer nije ničemu naličio više nego razbješnjelom režanju gnjevnog lava.

I kada su najzad dospjeli do rovova, oni vojnici koji su sačinjavali lijevo krilo britanskih trupa koje su napredovale, čuli su kako je iznenada pred njima zapraskao mitraljez i vidjeli ogromnog lava kako iskače iz njemačkog rova s tijelom njemačkog vojnika u čeljustima, i kako nestaje u sjenama

noći, dok vojnik užasno kriči, a na braniku rova njima na lijevo čučao je Tarzan-majmun s mitraljezom ispred sebe, kojim je mitraljirao cijelu dužinu njemačkih rovova.

Prvi Rodezijanci koji su stigli vidjeli su još nešto — primijetili su krupnog njemačkog oficira koji se pojavio iz rova tik iza čovjeka-majmuna. Vidjeli su kako je zgrabio neku odbačenu pušku s nataknutom bajonetom i kako se šulja prema Tarzanu, koji naizgled nije toga svijestan. Potrčali su naprijed, izvikujući upozorenja, ali iznad paklene buke u rovovima i praskanje mitraljeza, njihovi ga glasovi nisu mogli doseći. Nijemac je skočio na branik iza Tarzana, njegove su krupne ruke podigle uvis kundak puške, da bi na prepad iza leđa zabile taj kundak u goli zatiljak Tarzanov ali tada se Tarzan-majmun pokrenuo, kao što se pokreće Ara, munja.

Na švapskog oficira nije skočio čovjek, već divlja zvijer koja je odbacila ustranu oštri bajonet, kao da odbacuje kakvu slamku u dječjim račicama — krik divlje zvijeri razlegao se s tih divljačkih ustiju. Onaj neobični osjećaj, koji je Tarzan posjedovao zajedno sa svim drugim bićima divljine, odgojenim u džungli, upozorio ga je da mu je iza leđa nešto prisutno, i on se okrenuo oko sebe da se suprotstavi napadu, dok su njegove oči smjesta primijetile četne i regimentne znakove na napadačevoj bluzi — bili su to oni isti koje su nosili ubojice njegove žene i njegovih ljudi, razoritelji njegova doma i njegove sreće.

U plećku Švabe zabili su se zubi divlje zvijeri, i pandže divlja zvijeri zarile su se u njegov debeli vrat. A tada su momci iz druge rodezijske regimente vidjeli nešto što će zauvijek živjeti u njihovim sjećanjima. Vidjeli su divovskog čovjeka-majmuna kako podiže teškog Nijemca sa zemlje i trese ga u zraku kao što terijer trese štakora — kao što Sabor, lavica, katkada trese svojim plijenom. Vidjeli su kako se Švabine oči razrogačuju pune užasa, dok uzalud udara svojim bespomoćnim rukama masivne grudi i glavu svoga napadača. Vidjeli su kako je Tarzan iznenada zavrtio čovjeka oko glave, a zatim, stavljajući koljeno usred njegovih leđa, a ruku oko njegova vrata, polako savija čovjeka unatrag. Nijemčeva su koljena popustila, i on je nemoćno klonuo, ali ona neodoljiva snaga savijala ga je sve dalje i dalje. Jednom je još zavrištao u

agoniji, a onda je nešto prsnulo, i Tarzan ga je odbacio ustranu, kao kakvu mlohavu i neživu stvar.

Rodezijanci su krenuli naprijed, s usklicima na usnama — usklicima koje nikada nisu izvikivali — usklicima koji su se sledili u njihovim grlima jer je u tom trenutku Tarzan stavio nogu na lešinu svoje žrtve i podižući lice prema nebesima ispustio tajanstveni i strašni pobjednički krik velikih majmuna.

Potporučnik von Goss bio je mrtav.

I ne osvrnuvši se na vojnike, koji su zinuli puni strahopoštovanja, Tarzan je preskočio rov i nestao.

zlatni medaljon

Malobrojna britanska vojska u Istočnoj Africi, nakon što je pretrpjela ozbiljne gubitke u sukobu s brojčano znatno nadmoćnijom snagom, napokon je dolazila na svoj račun. Njemačka je ofanziva bila slomljena i Švabe su se sada polako i uporno povlačili duž željezničke pruge prema Tangi. Proboj u njemačkim linijama uspio je onda, kada je Tarzan s Numom očistio dio njihovih rovova na lijevom krilu, koji su držali crni vojnici one nezaboravne noći, kada je čovjek-majmun pustio izgladnjelog ljudoždera među praznovjerne i prestrašene Crnce. Druga rodezijska regimenta smjesta je zauzela napuštene rovove i s toga je položaja njihova bočna vatra izrešetala cijeli taj sektor njemačkih rovova, a ta je diverzija dalje omogućila britanskim snagama uspješni noćni napada na cijelom frontu.

Prošle su nedjelje. Nijemci su se tvrdoglavo suprotstavljali na svakom kilometru bezvodne, trnjem pokrivene zemlje i očajnički su držali svoje položaje duž željezničke pruge. Oficiri druge rodezijske nisu vidjeli Tarzana-majmuna sve odonda, kada je ubio potporučnika Grossa i nestao usred njemačkih položaja, pa je čak među njima bilo i takvih, koji su vjerovali, da je negdje u neprijateljskim rovovima ubijen.

— Možda su ga i ubili — priznao je pukovnik Capell, — ali mislim da je potpuno sigurno da tog momka nisu uhvatili živog.

Ali nisu ga ni uhvatili, ni ubili. Tarzan je tih nekoliko nedjelja proveo korisno i ugodno. On je prikupio priličnu zalihu znanja, koje se odnosilo na raspored i snagu njemačkih trupa, njihove metode vojevanja i različite načine na koje

osamljeni Tarmangani može smetati jednoj vojsci i smanjivati njen moral.

U ovome času podsticala ga je posebna želja. Znao je da postoji stanoviti njemački špijun, i želio ga je uhvatiti živog i živog ga odvesti Britancima. Kad je prvi put posjetio njemački štab, vidio je kako je neka mlada žena izručila izvjesna dokumenta njemačkom generalu, a kasnije je vidio tu istu mladu ženu u britanskim redovima u uniformi britanskog oficira. Nametali su se očigledni zaključci — ona je špijun!

I tako je Tarzan posjećivao njemački štab gotovo svake noći, nadajući se da će je opet vidjeti, ili da će pronaći kakav trag, koji će mu pokazati gdje se sada nalazi, ali je istovremeno koristio svaku priliku, da unese užas i strah u njemačka srca. Da je u tome potpuno uspijevao, često bi mu pokazali odlomci razgovora što ih je prisluškivao dok se šuljao oko njemačkih logora. Jedne noći dok je ležao skriven u grmlju blizu štaba jedne regimente, prisluškivao je razgovor nekoliko njemačkih oficira. Jedan od ljudi spomenuo je priče, koje se pričaju među urođeničkim trupama, o njihovom porazu, kojega im je prije nekoliko nedjelja nanio lav, i istovremena pojava golog bijelog diva, koji je iskrsnuo u njihovim rovovima. Duboko su vjerovali da je to neki demon džungle.

— Taj momak mora da je bio onaj isti, koji je skočio u generalov štab i odvukao Weinera — utvrdio je jedan. — Pitam se kako je uspio da izdvoji baš jadnog majora. Kažu da se to stvorenje nije zanimalo ni za koga drugoga, osim za Weinera. Već je bio zgrabio von Keltera, a mogao je lako uhvatiti i samog generala, ali on nije obraćao nikome od njih pažnje, već je gledao samo majora. Njega je i jurio kroz sobu, zgrabio ga i odvukao u noć. Bog zna što je s njim!

— Kapetan Fritz Weiner postavio je jednu teoriju, — rekao je neki drugi. — On mi je prije nedjelju ili dvije dana ispričao da po svoj prilici zna zašto je njegov brat odveden; da je to slučaj pogrešnog identiteta. U to nije bio siguran, sve dok nije ubijen von Goss, i to očigledno od istog napadača, one noći kada je lav ušao u rovove. Von Goss je bio dodijeljen Weinerovoj četi. Jedan od Weinerovih ljudi pronađen je zavrnuta vrata iste one noći kada je major nestao, i Weiner misli da je taj đavo upravo uzeo na nišan njega i njegovu četu. Misli da je

i te noći došao po njega, ali je pogreškom zgrabio njegova brate. Kaže, da mu je Kraut ispričao, da je divlji čovjek skočio kroz prozor i napao majora čim je ovaj izgovorio svoje ime, predstavljajući se gospođici Kircher.

Iznenada se mala grupa ukočila, osluškujući.

— Što je to? — rekao je jedan, promatrajući grmlje iz kojeg se čulo prigušeno režanje kad je Tarzan-majmun shvatio, da zbog njegove greške, počinitelj strašnog zločina u njegovom bungalovu još uvijek živi, da ubojica njegove žene još uvijek hoda po svijetu nekažnjen.

Dugo su vremena oficiri stajali napetih živaca, dok su sve oči bile upravljene na grmlje, odakle se začuo prijeteći zvuk. Svi su se prisjetili nedavnih tajanstvenih nestanaka iz samih središta logora, jednako kao i sa osamljenih stražarskih mjesta. Svi su pomislili na šutljive mrtvace, koje su vidjeli, ubijene gotovo pred očima njihovih drugova, i to od nekog nevidljivog stvorenja. Pomislili su na znakove, koje su vidjeli na grlima mrtvih — znakove koje su načinile pandže ili kakvi divovski prsti, nisu mogli reći što — i znakove na plećkama i žilama kucavicama, gdje su se zabili nečiji krvožedni zubi. Čekali su izvučenih pištolja.

Još jednom se gotovo neprimjetljivo pomaklo grmlje, a čas kasnije jedan od oficira ispalo je pištolj bez upozorenja na to mjesto. Ali Tarzan-majmun nije se tu više nalazio. U razmaku između micanja žbunja i ispaljenog metka, on se izgubio u noć. Deset minuta kasnije već se šuljao oko onog dijela logora, gdje su te noći bivakovali crni vojnici urođeničke čete, kojom je zapovijedao stanoviti kapetan Fritz Weiner.

Ljudi su polijegali po zemlji bez šatora, ali za oficire šatori su bili postavljeni. Prema tim šatorima Tarzan se počeo šuljati. Kretao se sporo i oprezno jer su Nijemci sada bili budni, spremni da dočekaju neobičnog neprijatelja, koji se noću šulja kroz njihove logore, odnoseći žrtve, ali je ipak čovjek-majmun prošao kraj njihovih straža, izbjegao budnosti stražara, i dopuzao konačno do oficirskih šatora.

Ovdje se priljubio uz zemlju iza najbližeg šatora i počeo prisluškivati. Iznutra se čulo pravilno disanje čovjeka koji spava — jednog jedinog. Tarzan je bio zadovoljan. Nožem je prerezao konope koji su vezali stražnje krilo šatora, i ušao je

unutra. Nije stvarao ni najmanjeg šuma. Poput sjene lista koji pada, njišući se nježno kroz zrak i bešumno dotičući zemlju, šuljao se Tarzan, — još bešumnije. Stigao je do čovjeka koji spava, i sagnuo se nad njega. Naravno, nije mogao znati da li je to Weiner ili netko drugi, budući da Weinera nikada nije vidio, ali namjeravao je da to sazna, i da sazna još mnogo više. Blago je zatresao čovjeka, uhvativši ga za rame. Čovjek se teško okrenuo i zagunđao grlenim glasom.

— Tišina! — naredio je čovjek-majmun tihim šaptom. — Tišina — ili ću ubiti!

Švaba je otvorio oči. U nejasnom svjetlu vidio je divovsku figuru, kako se saginje iznad njega. Sada ga je moćna ruka zgrabila za rame, a druga mu se lagano stisla oko vrata.

— Ne viči — naredio je Tarzan — već šaptom odgovaraj na moja pitanja. Kako se zoveš?

— Luberg — odgovorio je oficir. Drhtao je. Tajanstvena pojava gologa diva ispunjala ga je strahom. I on se također prisjetio ljudi, koji su tajanstveno nestajali na mrtvim stražama u logorima, usred noći. — Što hoćete od mene?

— Gdje je kapetan Fritz Weiner? — upitao je Tarzan, — koji je njegov šator?'

— On nije ovdje — odgovorio je Luberg — jučer su ga poslali u Wilhelmstal.

— Sad te neću ubiti — rekao je čovjek-majmun. — Prvo ću saznati da li si mi lagao, pa ako jesi, tvoja će smrt biti tim strašnija. Znaš li kako je umro major Weiner?

Luberg je zatresao glavom.

— Ja znam — nastavio je Tarzan — nije umro nimalo lijepom smrću, čak ni za prokletog Nijemca. Legni licem dolje i pokrij oči. Ne miči se i da nisam čuo od tebe ni glaska.

Čovjek je učinio kako mu je bilo naređeno, i u času kad su se njegove oči okrenule, Tarzan je kliznuo iz šatora. Sat kasnije nalazio se izvan njemačkog logora i uputio se prema malom brdskom gradiću, ljetnom sjedištu vlade u njemačkoj Istočnoj Africi.

Gospođica Berta Kircher se izgubila. Osjećala je poniženje i bijes. Nije nikako htjela da samoj sebi prizna, da se i ona, koja se toliko ponosila svojim smislom za orijentaciju u džungli, izgubila na tom malom komadiću zemlje između Panganija i željezničke pruge prema Tangi. Znala je da Wilhelmstal leži negdje pedeset milja prema jugoistoku, ali zbog kombinacije mnogih neprikladnih okolnosti nije bila u stanju da utvrdi gdje je jugoistok.

Isprva se uputila iz njemačkog štaba jasno obilježenom cestom, kojom su inače putovale trupe, i imala je sve razloge da vjeruje, da će tom cestom stići do Wilhelmstala. Kasnije, kad su je upozorili da jaka britanska patrola dolazi sa zapadne obale rijeke Pangani, sišla je s ceste, presjekla rijeku južno od ceste, i namjerila da maršira ravno prema željezničkoj pruzi u Tondi.

Nakon što je napustila cestu našla se u gustoj šikari, i kako je nebo bilo prevučeno gustim oblacima, odmah je potražila pomoć svoje busole i tek tada otkrila na svoje nezadovoljstvo da je nije ponijela. Ali ipak bila je toliko uvjerena u svoju sposobnost snalaženja u džungli da je nastavila u onom pravcu koji je smatrala zapadom, sve dok nije prevalila dovoljnu udaljenost, da po svom uvjerenju, skrećući sada prema jugu, prođe bezopasno iza leđa britanskoj patroli.

Nije ni malo sumnjala u uspjeh sve dok nije opet skrenula prema istoku, misleći da se nalazi daleko od patrole. Bilo je kasno poslijepodne, i morala je već odavna stići opet do ceste, južno od Tonde, ali ceste nije našla i sada je počela da osjeća pravu zabrinutost.

Njen je konj putovao cijelog dana bez hrane i vode, približavala se noć, a s njom i spoznaja da je beznadno izgubljena u divljoj i besputnoj zemlji, koja je uglavnom poznata po svojim ce-ce muhama i divljim životinjama. Dovodilo ju je do bjesnila, kad bi se sjetila da nema ni najosnovnijeg pojma o pravcu, kojim putuje — da možda uporno odlazi sve dalje od željezničke pruge, sve dublje u mračnu i neprijaznu zemlju prema rijeci Pangani. A ipak nije smjela stati, morala je dalje.

Berta Kircher nije bila kukavica, štogod drugo da se o njoj može reći, ali kada se oko nje počela spuštati noć, ona nije mogla a da ne pomisli na užase dugih sati, koji su joj predsto-

jali, prije nego što sunce ne razbije paklenu tamu džungle — strašnu prašumsku noć — kroz koju se šuljaju sve grabežljive krvožedne i opasne zvijeri.

Upravo prije nego što će se spustiti mrak, našla je otvorenu poljanicu u gotovo neprekinutoj šikari. U samoj sredini čistine nalazila se mala grupa stabala i ona je odlučila da tu logoruje. Trava je bila visoka i gusta, i prikladna hrana za njenoga konja, kao i postelja za nju samu, a uokolo stabala bilo je dovoljno suhog drveta, da od njega složi dobru logorsku vatru, koja će joj gorjeti cijele noći. Skidajući sedlo i uzde s konja, smjestila ih je u podnožje jednoga stabla, a u blizini privezala životinju. Zatim se marljivo dala na posao da skupi drva za vatru, i kada je noć pala, njena je visoka vatra već gorjela, a oko nje je bilo dovoljno drva, da je može uzdržavati do jutra.

Iz sedlenih torbi izvadila je suhu hranu, a iz svoje je pljoske popila gutljaj vode. Nije mogla sebi dopustiti više nego mali gutljaj jer nije znala koliko će vremena proći prije nego opet dođe do kakve vode. Ispunjalo ju je tugom da njen jadni konj mora ostati žedan, jer čak i njemački špijuni imaju srca, a ovo je bilo vrlo mlado i vrlo ženstveno.

Pao je mrkli mrak. Nije se vidio mjesec, ni zvijezde, a svjetlo njene vatre samo je naglašavalo tamu koja ju okružuje. Mogla je vidjeti oko sebe travu i debla, koja se ističu u sjajnom reljefu prema čvrstoj pozadini neprodorne noći, dok se izvan kruga vatre nije vidjelo ama baš ništa.

Džungla se činila zlokobno mirnom. Iz vrlo velike daljine, čula je jedva primjetnu grmljavinu velikih topova, ali nije mogla odrediti pravac iz koje dolazi. Napela je uši, toliko da su joj živci stigli na rub sloma, ali nikako nije mogla da pogodi odakle dolazi zvuk. Mnogo bi joj značilo, da to može ustanoviti jer su bojna polja ležala na sjeveru, i kad bi mogla odrediti pravac pucnjave, mogla bi znati kojim da smjerom krene sutradan ujutro.

Ujutro! Hoće li doživjeti iduće jutro? Ona je ispravila ramena i stresla se. Takvih se misli mora ostaviti jer od njih nikakve koristi. Hrabro je zapjevala jednu melodiju smještajući sedlo pokraj vatre i navukla je veliku količinu duge trave, da bi načinila udobni ležaj, preko kojeg je prostrla sedleno ćebe.

Zatim je raspakovala teški vojnički kaput iz sedlenih torbi i obukla ga jer je zrak bio već prilično hladan.

Sjedajući tako da se može nasloniti o sedlo, pripremila se da drži budnu stražu cijele noći. Prošao je čitav sat a da tišinu nije poremetilo ništa osim udaljene grmljavine topova i tihih šumova konja koji pase, a zatim, gotovo milju daleko, čuo se strašni lavovski rik. Djevojka se trgla i položila ruku na pušku koja je ležala kraj nje. Tiha jeza preletjela je kroz njeno slabašno tijelo, i ona je osjetila kako je obuzimaju žmarci.

Strašni se zvuk neprestano ponavljao i ponavljao, i ona je bila uvjerena da dolazi sve bliže i bliže. Mogla je tačno odrediti pravac odakle dolazi rika, premda ne i pravac topovske vatre jer je lavovska rika bila mnogo bliže. Lav je bio negdje uz vjetar, i tako je još uvijek nije mogao nanjušiti, premda se možda već približava da istraži svjetlo vatre, koje se nesumnjivo vidi iz daljine.

Još jedan cijeli sat, ispunjen strahom, djevojka je sjedila naprežući oči i uši, da bi prodrla u crnu prazninu koja je okruživala maleni otok njene vatre. Za to vrijeme lav se nije više javljao, ali ona je neprestano imala osjećaj, da joj se prikrada sve bliže. Neprestano bi se trzala i okretala da prodre pogledom u crninu iza stabala, dok su joj prenapregnuti živci stvarali iluziju da čuje prikradanje pojastučenih šapa. Oslonila je pušku preko koljena, otkočenu i nabijenu, i drhtala je od glave do pete.

Njen je konj iznenada podigao glavu i zarzao, i s malim uzvikom straha, djevojka je skočila na noge. Životinja se okrenula i potrčala prema njoj, sve dok je uže, kojim je bila vezana, nije zaustavilo, a zatim se konj okrenuo i naćuljenih ušiju zurio u noć.

Ali djevojka nije ništa ni vidjela ni čula. Još jedan sat užasa je prošao, i konj je često podizao glavu da dugo ispitujući bulji u tamu. Djevojka je s vremena na vrijeme podsticala vatru i dodavala drva. Otkrila je da je sve više i više hvata san. Teški su joj kapci uporno padali, ali nije se usuđivala zaspati. Bojeći se da je pospanost ne savlada, i da je kradom ne obrva san, ona se podigla i živahno prošetala gore-dolje, a zatim nabacala još nešto drva na vatru, prišla konju, pogladila ga po njušci i vratila se do svog ležaja.

Oslanjajući se o sedlo pokušala je da zabavi svoj duh planovima o sutrašnjici, ali mora da je tako i zadrijemala. S trzajem se probudila. Bio je već bijeli dan. Užasna noć s neopisivim strahotama već je prošla.

Jedva da se usudila vjerovati svojim čulima. Spavala je satima, vatra se ugasila, a ipak su ona i konj ostali živi i neozlijeđeni, a oko njih nije bilo ni znaka kakve divlje zvijeri. A što je bilo najbolje od svega, sunce je sjalo, pokazujući ravni put prema istoku. Žurno je pojela nekoliko zalogaja svog dragocjenog obroka što je s jednim gutljajem vode sačinjavalo cijeli njen doručak. Zatim je osedlala konja i zajahala. Već je bila uvjerena da će živa i zdrava stići do Wilhelmstala.

Ali vjerojatno bi promijenila svoje uvjerenje, da je mogla vidjeti dva para očiju, koja motre svaki njen pokret, napeto, iz različitih tačaka u grmlju.

Vedro raspoložena ne sumnjajući u uspjeh svoga puta, djevojka je jahala preko čistine prema šikarju dok su neposredno pred njom plamtjela dva žutozelena oka, okrugla i strašna, a dlakav je rep nervozno igrao, dok su se krupne pojastučene šape skupljale ispod vitkog trupa za moćni skok. Konj se našao na rubu šikare, kad se Numa bacio kroz zrak. Pogodio je desnu plećku životinje u času, kad se konj prestrašeno propeo, i pokušao da se okrene u skoku i da pobjegne. Snaga udarca bacila je konja unatrag na zemlju, i to tolikom brzinom da djevojka nije imala prilike da se iskobelja iz sedla. Pala je na zemlju zajedno s konjem, koji joj je trupom pritisnuo lijevu nogu i tako je pribio uz tlo.

Sledivši se od užasa, vidjela je kralja životinja kako otvara svoje moćne čeljusti i kako grabi za vrat jadnu životinju koja njišti. Velike su se čeljusti sklopile, i nastala je trenutačna borba, dok je Numa tresao svojom žrtvom. Čula je kako su kralješci prsnuli, kad su ih moćni zubi probili, a tada su mišići njenog vjernog prijatelja omlohavjeli u samrtnoj nemoći.

Numa je čučnuo kraj svoje žrtve. Njegove strašne oči okrenule su se prema djevojčinu licu — mogla je osjetiti njegov vreli dah na obrazu i njegov životinjski smrad izazvao je u njoj mučninu. Djevojci se činilo da taj pogled traje cijelu jednu vječnost, i lav i ona su se nekoliko trenutaka gledali, dok se lav nije oglasio prijetećim režanjem.

Sledivši se od užasa, Berta je vidjela lava kako otvara čeljusti i kako grabi za vrat konja. Pala je na zemlju zajedno s konjem koji joj je trupom pritisnuo nogu I tako je pribio uz tlo.

Nikada se prije Berta Kircher nije toliko prestrašila, nikada prije nije imala takvog razloga da se boji. Na njenom boku nalazio se pištolj, prikladno oružje da se njim suprotstavi

kakvom čovjeku, ali neznatna sitnica, kada se usporedi s ovakvom prijetnjom kakva je ova golema zvijer. Znala je da ga u najbolju ruku može tek razbjesniti, ali je ipak odlučila da svoj život skupo proda, premda je osjećala da mora umrijeti. Nikakav je ljudski napor ne može spasiti, čak i da u blizini ima koga tko bi joj mogao pomoći. Na trenutak je odlijepila svoj pogled od hipnotskih očiju strašne njuške. Željela je sama da smrt dođe što brže i što bezbolnije.

Nitko ne može proreći, kako će se lav vladati u nekoj prilici. Ovaj je bljeskao očima i režao prema djevojci nekoliko časaka, a onda se dao na proždiranje mrtvog konja. Gospođica Kircher je na trenutak izgubila glavu, a onda je pokušala da izvuče oprezno nogu ispod tijela konja, ali nije mogla ni da je pomakne. Pojačala je napor svojih mišića, ali Numa je smjesta podigao oči od svoje žrtve, da bi ponovo zarežao. Djevojka se primirila. Ponadala se da će on možda zasititi svoju glad, a zatim se nekamo povući da prilegne, ali nije mogla vjerovati da će je ostaviti na životu. Nesumnjivo će ostatke svoje žrtve odvući u grmlje, da ih sakrije, i kako nije bilo nimalo sumnje da on i nju smatra dijelom svoga plijena, sigurno će se vratiti i po nju, ili će čak prvo nju ubiti i odvući je u grmlje.

Numa se ponovo dao na žderanje. Djevojčini živci bili su na rubu sloma. Čudila se samoj sebi, što se nije onesvijestila od tolikog straha i šoka. Prisjećala se, kako je često poželjela da vidi lava, iz blizine, kako ubija žrtvu i kako se hrani. Kako je realistički bila ispunjena njena želja!

Njene su se misli ponovo vratile pištolju. Kad je padala, njen se opasač okrenuo tako, da je oružje sada ležalo ispod nje. Vrlo polako posegla je prema pištolju, ali da bi do njega stigla morala je podići tijelo s tla. Lav se smjesta razbudio. Brzinom mačke prešao je preko lešine konja i postavio tešku šapu, punu pandži, na njene grudi pritiskujući je leđima o zemlju dok je istovremeno užasno režao i frktao. Njuška mu je bila slika i prilika utjelovljena bijesa. Na trenutak ni jedno ni drugo se nije pokrenulo, a tada je djevojka iza sebe začula jedan ljudski glas, koji se javlja životinjskim zvukovima.

Numa je iznenada podigao oči s djevojčina lica prema prilici, koja se pojavila iza nje. Njegovo se režanje pojačalo do rike, kada se povukao, derući svojim dugim kandžama cijelu

prednju stranu djevojčine uniforme s njena tijela, otkrivajući joj bijele grudi, koje nekim čudom, ili igrom slučaja, velike pandže nisu ni dotakle.

Tarzan-majmun bio je svjedokom cijelog ovog susreta od trenutka kada je Numa skočio na svoj plijen. On je promatrao djevojku već prije nego ju je lav napao, i kada je lav skočio na nju, namjeravao je da pusti Numi da radi od nje što hoće. Što je napokon ona nego mrska Švabica, a osim toga još je i špijunka? On ju je vidio u štabu generala Krauta, kada je konferirala s njemačkim štapskim osobljem, i vidio ju je zatim u britanskim redovima gdje se pretvara da je britanski oficir. Tek kad se sjetio toga, odlučio je ipak da se umiješa. General Jan Smuts će sigurno biti oduševljen da je vidi i da je malo ispita. Možda će je natjerati da izda neke tajne, koje će britanskom komandantu biti važne, a onda će je i tako i onako dati strijeljati.

Tarzan je prepoznao ne samo djevojku, nego i lava. Svi lavovi možda izgledaju jednako vama ili meni, ali stanovnicima džungle ne izgledaju nimalo slično. Svaki ima svoje lične karakteristike, u njušci, obliku i vladanju koje su isto toliko određene kao i u različitih članova ljudske porodice. Osim tih obilježja bića džungle imaju još jednu osobinu — karakteristiku mirisa. Svaki od nas, čovjek ili zvijer, ima svoj posebni miris, i životinje se džungle prepoznaju kao pojedinci ponajviše po njemu, nadarene čudesnom snagom razlikovanja mirisa.

To je konačan dokaz. Vi ste ga vidjeli tisuću puta — pas prepozna vaš glas i pogleda vas. Prepozna vaše lice i figuru. U njegovoj glavi ne može biti nikakve sumnje, da ste to vi. A ipak, da li je zadovoljan? Ne, nije, on mora da vam priđe i da vas onjuši. Sva njegova druga čula mogla su pogriješiti ali čulo mirisa je nepogrešivo, i tako se on uvjerava u vaše prisustvo, konačnim ispitivanjem.

Tarzan je prepoznao onoga Numu, kojemu je stavio brnjicu od kože Horte, vepra — onog Numu, kojega je dva dana vodio na uzici i konačno ga pustio na slobodu u njemačkim rovovima, i on je znao, da će ga Numa prepoznati, da će se sjećati oštroga koplja, koje ga je natjeralo na pokornost i posluh, i

Tarzan se nadao da je lekcija koju je lav naučio još uvijek živa u njegovu sjećanju.

I sada je on istupio iz žbunja dozivajući Numu jezikom velikih majmuna — upozoravajući ga da se makne od djevojke. Možemo staviti pod znak pitanja, da li ga je Numa, razumio, ali on je zaista razumio prijetnju teškoga koplja koje je Tarmangani držao spremno u smeđoj desnici, i lav se povukao režeći, pokušavajući da u svom malom mozgu dođe do odluke, da li da napadne ili da pobjegne.

Sve bliže je dolazio čovjek-majmun, nijednog časa se ne zaustavljajući ravno prema lavu.

— Odlazi, Numa — viknuo je — ili će te Tarzan ponovo svezati i voditi kroz džunglu bez hrane. Pogledaj, ovo je Arat, moje koplje. Sjećaš li se kako te šiljak tog koplja bo, i kako sam te njegovim drškom mlatio po glavi? Odlazi, Numa! Ja sam Tarzan-majmun!

Numa je nabrao kožu svoje velike njuške u krupne bore, sve dok mu se oči nisu gotovo izgubile, i režao je, rikao, frktao i opet režao, i kada je vršak koplja došao posve blizu, udario ga je žestoko svojom oštronoktom šapom, ali se na kraju ipak povukao. Tarzan je prekoračio preko mrtva konja, i djevojka ležeći pod konjskim truplom, buljila je zaprepašteno, razrogačenih očiju, u prekrasnu figuru koja neustrašivo goni bijesnoga lava od njegova plijena.

Kad se Numa povukao nekoliko koraka, čovjek-majmun obratio se djevojci na savršenom njemačkom:

— Jeste li jako ozlijeđeni?

— Mislim da nisam — odgovorila je ona — ali ne mogu izvući nogu ispod konja.

— Pokušajte opet — naredio je Tarzan. — Ne znam koliko ću dugo moći da držim Numu na pristojnoj udaljenosti.

Djevojka se panično naprezala, ali napokon je klonula na lakat.

— Nemoguće je — doviknula mu je.

On se polako povlačio, dok se opet nije našao kraj konja, a zatim se prignuo i zgrabio konja za žvale. Jednom rukom podigao je truplo od zemlje. Djevojka se oslobodila i stala na noge.

— Možete li hodati? — upita je Tarzan.

— Da — rekla je — noga mi je utrnula, ali čini se da nije povrijeđena.

— Dobro — rekao je čovjek-majmun. — Povlačite se polako iza mene. Nemojte učiniti ni jedan nagli pokret. Mislim da nas neće napasti.

Odmjereno i polako njih dvoje se povlačilo prema šikari. Numa je jedan trenutak stajao, režeći, a zatim je krenuo polako za njima. Tarzan se upitao, da li će lav preći preko svoje žrtve, ili će se tamo zaustaviti. Ako ih bude slijedio i dalje, onda su mogli očekivati napad, a ako Numa napadne onda će vrio vjerojatno uhvatiti jednog od njih. Kad je lav dospio do trupla konja, Tarzan se zaustavio, a to je isto učinio i Numa, kao što je Tarzan i predvidio, i čovjek-majmun je pričekao da vidi što će Numa dalje. Lav ih je nekoliko časaka gledao, bijesno zafrktao a zatim spustio pogled na primamljivo meso. Uskoro zatim čučnuo je kraj svoje žrtve i otpočeo da ždere.

Djevojka je olakšano odahnula, kad su ona i čovjek-majmun počeli da se opet polako povlače, dok je lav samo povremeno bacao prema njima po koji pogled, i kad su najzad stigli do grmlja, okrenuli se i zašli u šikaru, osjetila je kako je prevladava iznenadna nesvjestica, i ona je zateturala, a bila bi i pala, da je Tarzan nije prihvatio. To je trajalo samo trenutak, a onda je ona opet uspostavila vlast nad sobom.

— Oprostite, nisam drukčije mogla — rekla je, napola se izvinjavajući. — Bila sam tako blizu smrti i to tako užasnoj smrti, da sam na čas izgubila živce, ali sada je već sve u redu. Kako da vam za ovo zahvalim? Bilo je predivno. Činilo se kao da se vi uopće ne bojite tog strašnog stvorenja, već prije kao da se on boji vas. Tko ste vi?

— On me poznaje — odgovorio je Tarzan mrko — a zato me se i boji.

Sada je stajao licem u lice s djevojkom i prvi put je imao priliku da je vidi jasno i izbliza. Bila je vrlo lijepa — to se nije dalo poreći — ali Tarzan je primjećivao njenu ljepotu samo podsvijesno. Bila je to površna vanjska ljepota — ona nije mogla da promijeni njenu dušu — koja mora da je crna kao grijeh. Ona je bila Njemica, njemački špijun. On ju je mrzio i želio je samo da je uništi, ali on će izabrati takav način

uništenja da će to neprijateljskom taboru izazvati najteže posljedice.

Primijetio je njene gole grudi, gdje joj je Numa zderao odjeću, i među njima na mekom bijelom mesu, ugledao je nešto, što mu je na licu smjesta izazvalo iznenađenje i bijes — vidio je kako visi zlatni medaljon njegove mladosti, obložen dijamantima — znak njegove ljubavi, koji je s grudiju njegove družice ukrao onaj Švaba. Djevojka je primijetila namrgođenost njegova lica, ali je nije objasnila pravilno. Tarzan ju je grubo zgrabio za ruku.

— Odakle vam ovo? — upitao je, strgnuvši s nje ukras.

Djevojka se uspravila do svoje pune visine.

— Skidajte s mene vaše ručetine — zatražila je, ali čovjek majmun nije obraćao pažnje njenim riječima, i samo ju je snažnije zgrabio.

— Odgovorite! — viknuo je. — Gdje ste ovo dobili?

— Šta se to vas tiče? — odvratila je ona.

— Medaljon je moj — odgovorio je. — Recite mi tko vam ga je dao ili ću vas baciti natrag Numi.

— Biste li to zaista učinili? — upitala je.

— Zašto ne? — rekao je. — Vi ste špijun a špijuni moraju umrijeti, kad ih se uhvati.

— Znači da ste namjeravali da me ubijete?

— Namjeravao sam da vas odvedem u štab. Oni će tamo već naći načina kako da vas se riješe, ali Numa to može isto tako temeljito obaviti. Izaberite što vam je draže.

— Kapetan Fritz Weiner mi ga je dao — rekla je.

— Onda idemo u štab — rekao je Tarzan — krenite!

Djevojka je koračala kraj njega kroz šikarje, a njen je mozak neprestano i panično radio. Kretali su se prema istoku, što joj je odgovaralo, i dok god su nastavljali da idu u tom pravcu, bilo joj je drago što se nalazi pod zaštitom velikog bijelog divljaka. Razmišljala je često o tome, da se njen pištolj još uvijek nalazi na boku. Taj čovjek mora da je lud, kad joj ga nije oduzeo.

— Zbog čega mislite da sam špijun? — upitala je nakon duge šutnje.

— Vidio sam vas u njemačkom štabu — odgovorio je — a zatim sam vas vidio u britanskom logoru.

Nije smjela dopustiti da je tamo odvede. Morala je stići smjesta u Wilhelmstal, i odlučila je da to učini, makar morala upotrijebiti pištolj. Povremeno bi bacila pogled iskosa na visoku figuru. Kako veličanstven čovjek! A ipak bio je to divljak, koji je namjerava ubiti ili dati ubiti, ako ona ne ubije njega. I medaljon! Ona mora dobiti taj medaljon natrag, mora ga donijeti u Wilhelmstal! Tarzan je bio sada korak-dva ispred nje, budući da je staza bila vrlo uska. Oprezno je izvukla pištolj. Jedan jedini metak će dostajati, a on je tako blizu da može ne promašiti. Kad je izračunala, njene su oči pale na smeđu kožu ispod koje su se vitki i elegantni mišići talasali, na savršeno oblikovane udove, glavu i stas, kojemu bi zavidio i kakav ponosni kralj iz starih vremena. Val odvratnosti prema činu što ga je namjeravala izvesti naglo ju je obuzeo. Ne, ne može to da učini — a ipak mora da se oslobodi i mora da ponovo dođe. u posjed medaljona. I tada, gotovo slijepo, zamahnula je oružjem i snažno udarila Tarzana po zatiljku drškom pištolja. Poput oborenog bika, on se na mjestu srušio.

osveta i milost

Sat kasnije Šita, koji je krenuo u lov, slučajno je pogledao gore u plavo nebo, gdje mu je pažnju privukao Ska, lešinar, koji je polako kružio iznad prilično udaljenog grmlja, i upravo se počeo spuštati. Nekoliko trenutaka žute su oči napeto gledale odvratnog lešinara. Vidjele su kako se Ska spušta i ponovo diže, a nastavljajući svoje zlokobno kruženje, i u tim kretnjama koje bez sumnje ne bi ništa značile vama ili meni, Šita je pročitao jasno značenje.

Grabežljiva mačka pogodila je da se na tlu ispod Ska nalazi neka mesnata životinja — bilo neka zvijer koja proždire svoju žrtvu ili kakva životinja na umoru, koju se Ska još uvijek ne usuđuje napasti. U svakom slučaju može se pokazati da tamo ima hrane za Šitu, pa je oprezna mačka počela obilaziti okolišnim putovima na svojim mekim pojastučenim šapama koje nisu davale zvuka, dok joj se lešinar, koji kruži, i njegov plijen, nisu našli uz vjetar. Tako, njuškajući svaki zalutali zefir, Šita se šuljao oprezno naprijed, i nije morao vrlo daleko da ide, kad mu je oštri nos bio nagrađen mirisom čovjeka — Tarmanganija.

Šita je zastao. On nije bio lovac na ljude. Šita je bio mlad u svojim najboljim godinama, i dosada je uvijek izbjegavao mrsko prisustvo ljudi. U posljednje vrijeme bio se više na njih navikao budući da je njegovim starodrevnim lovištem prolazilo mnogo vojnika, i kako su vojnici preplašili većinu divljači, kojom se Šita obično hranio, ovo su bili mršavi dani, i Šita je bio gladan.

Ska, koji je kružio na nebu, govorio joj je da ovaj Tannangani mora da je bespomoćan i na rubu smrti jer se inače Ska

ne bi ni zanimao za njega. Šita je očekivao da nađe laki plijen. S tom mišlju u glavi Šita je nastavio da se približava. Uskoro se probio kroz gusto žbunje i njene žutozelene oči proždrljivo su zastale na tijelu gotovo golog Tarmanganija koji je potrbuške ležao na uskom puteljku, kojim prolaze šumske životinje.

Istovremeno je zasićeni Numa ustao s trupla konja, koji je pripadao Berti Kircher, zgrabio djelimično požderano tijelo za vrat i odvukao ga u šikaru. Krenuo je zatim prema istoku u pravcu loga, gdje je ostavio svoju družicu. Budući da se prejeo, hvatala ga je pospanost i nepokretnost. Kretao se polako i dostojanstveno, i ne pokušavajući da prikrije šumove i buku. Kralj je šetao, bez straha.

Povremeno bacajući kraljevske poglede lijevo ili desno kretao se uskim puteljkom dok na jednom zaokretu nije naglo zastao pred prizorom, koji se otkrio njegovim očima — Šita, se prikradao nečujno gotovo golom tijelu Tarmanganija, koje leži potrbuške u dubokoj prašini staze. Numa je napeto gledao mirno tijelo u prašini. Iznenada ga je prepoznao. Bio je to njegov Tarmangani. Duboko režanje zagrmjelo je iz njegova ždrijela i Šita se zaustavio s jednom šapom na Tarzanovim leđima okrenuvši se iznenada da pogleda onoga, koji se usuđuje da je smeta.

Što se dešavalo u tim divljim mozgovima? Tko to može da kaže? Činilo se da pantera u sebi razmišlja o tome da li je mudro da brani svoj plijen jer je strašno zarežala, kao da prijeti Numi, da je pusti na miru. A Numa? Da li je neka vlasnička misao opsjedala njegov mozak? Tarmangani je bio njegov, ili je on bio Tarmanganijev. Zar nije veliki bijeli majmun nadvladao i pokorio i njega samog, i zar ga nije čak i hranio? Numa se prisjetio straha koji je osjećao pred tim ljudskim bićem i njegovim okrutnim kopljem, ali u divljim mozgovima strah prije rađa poštovanje nego mržnju. Numa je saznao da postoji stvorenje koje ga može pokoriti i nadvladati. Vidio je Šitu, kojeg je inače prezirao, kako se usuđuje da smeta gospodara lavova. Ljubomora i pohlepa bile bi možda dovoljne da natjeraju Numu, da to ne dopusti Šiti, čak i sad kad nije bio dovoljno gladan da sam pojede meso koje će oteti manjoj mački ali osim svega toga u malom mozgu što se krije u masivnoj glavi rodio se osjećaj neke privrženosti, i možda je

upravo, taj osjećaj podstakao Numu da se režeći zaleti naprijed prema Šiti koji je gnjevno frktao.

Na trenutak Šita je stajao na mjestu nakostriješenih leđa i iskešene njuške, poput kakve ogromne pjegaste mačke.

Numa se nije vrlo ratoborno osjećao, ali pogled na Šitu koji se usuđuje da se suprotstavi njegovim pravima ražestio je njegov krvožedni mozak do iznenadnog bijesa. Okrugle su mu oči zaplamsale od gnjeva, valoviti rep se uspravio ukočeno i okomito, i on je sa strašnom rikom krenuo na juriš prema nepokornom vazalu.

Jupš je došao tako naglo, iz tako kratke udaljenosti, da Šita nije imao vremena da se okrene i pobjegne, pa mu se suprotstavio oštrim pandžama i snažnim čeljustima, ali premoć njena protivnika bila je prevelika. Snažnijim zubima i moćnijim čeljustima njenog protivnika pribrajale su se još krupnije kandže i lavova ogromna težina. U prvom sukobu, Šita je podlegao, i premda je pao na leđa i podvukao svoje snažne stražnje noge ispod Nume s namjerom da mu razdere utrobu, lav je to predusreo, a njegove su se strašne čeljusti sklopile na Šitinom grlu.

Sve je uskoro bilo gotovo. Numa se podigao, stresavši se, i stao iznad iskidane i unakažene žrtve. Njegovo vlastito glatko krzno bilo je mjestimično razderano i crveni potočići krvi tekli su mu niz bokove. Premda su to bile samo neznatne ozljede, ipak su ga bjesnile. Zurio je u mrtvu panteru, a onda je u napadu gnjeva zgrabio i razderao tijelo a idućeg trenutka ga je odbacio, spustio glavu, strahovito zariknuo i zatim se okrenuo prema čovjeku-majmunu.

Približivši se nepomičnom obliku, pomirisao ga je od glave do pete. Zatim je na njega postavio svoju ogromnu šapu i prevrnuo ga na leđa. Opet je onjušio tijelo, i konačno je svojim grubim jezikom oblizao Tarzanovo lice. U tom trenutku Tarzan je otvorio oči.

Iznad njega dizao se ogromni lav, a vrući dah iz njegova ždrijela udarao mu je u lice, dok je lavov grubi jezik lizao po licu. Čovjek-majmun često je bio blizu smrti ali sada je pomislio, da joj nikada prije nije bio bliže jer je vjerovao da će smrt uslijediti za nekoliko časaka. Mozak mu je još uvijek bio tup od posljedica udarca, koji ga je oborio, i na trenutak nije

prepoznao lava, koji stoji nad njim. Nije vidio da je to onaj lav, s kojim se nedavno upoznao.

Uskoro mu je ipak svanulo i prepoznao je lava, a zatim je shvatio i neobičnu činjenicu, da Numa, kako se činilo nema namjere da ga pojdere — barem ne u ovom času. Njegov je položaj bio svakako vrlo delikatan. Lav je opkoračio Tarzana svojim prednjim nogama. Čovjek-majmun nije stoga mogao ustati, a da ne odgurne lava ustranu, a bilo je otvoreno pitanje da li će Numa podnijeti da ga se samo tako gura. Osim toga, zvijer ga možda smatra već mrtvim, i svaki pokret koji bi pokazao suprotno, vjerojatno bi probudio krvožedni instinkt u ljudožderu.

Ali Tarzanu je situacija počela dodijavati. Nije bio raspoložen da ostane tu zauvijek ležati, naročito kad mu je na pamet palo, da djevojka-špijun, koja ga je oborila, sada bez sumnje bježi što brže i što dalje može.

Numa je sada gledao pravo u njegove oči, očigledno primijetivši da je živ. Tada je lav nakrivio glavu na jednu stranu i zacvilio. Tarzan je poznavao taj glas, i znao je da on ne izražava ni bijes niti glad, a zatim je riskirao, stavljajući sve na jednu jedinu kocku, ohrabren tim tihim cviljenjem.

— Miči se, Numa! — naredio je pritiskujući dlanom dlakavo pleće. Odgurnuo je lava ustranu. Zatim je ustao i držeći ruku na svom lovačkom nožu, čekao je ono što može da uslijedi. U tom trenutku njegove su oči po prvi puta pale na razdrto tijelo Šite. Pogledao je od mrtve mačke prema živoj, i vidio znakove sukoba i na lavu, i u tom času shvatio sve što se dogodilo — Numa ga je spasio od pantere!

Činilo se to nevjerojatnim, a ipak su to svi znakovi jasno pokazivali. Okrenuo se prema lavu, bez straha mu se približio i ispitao njegove rane, otkrivši da su uglavnom neznatne, i dok je Tarzan klečao kraj njega, Numa je očešao jedno uho, koje ga je očigledno svrbjelo, o golo smeđe rame. Tada je čovjek-majmun pogladio veliku glavu, zgrabio svoje koplje i potražio trag djevojke. Uskoro je otkrio da trag vodi prema istoku, i kad je krenuo tragom, nešto ga je ponukalo da potraži medaljon koji je bio objesio oko vrata. Medaljona nije bilo!

Na licu čovjeka-majmuna nije se pojavio ni najmanji trag gnjeva, osim što su mu se čeljusti neznatno stegle, ali on je

samo rukom blago dotakao zatiljak, gdje je kvrga pokazivala mjesto po kojem ga je djevojka udarila, i trenutak kasnije već mu je smiješak poigravao oko usana. Nije mogao a da ne prizna, da ga je lukavo prevarila, i da je zaista trebalo imati hrabrosti da se učini ono što je učinila ona, i da se uputi naoružana jedino pištoljem besputnom divljinom koja leži između njih i željezničke pruge, a onda još dalje među bregove, gdje se nalazi Wilhelmstal.

Tarzan se divio hrabrosti. On je bio dovoljno velik da je prizna i da joj se divi čak i kod njemačkog špijuna, ali on je ujedno znao da u ovom slučaju to samo čini od nje opasnijeg neprijatelja; uvećava njene sposobnosti, a prema tome i potrebu, da je se makne s puta. Nadao se da će je prestići prije nego stigne do Wilhelmstala i krenuo je žurnim kasom, kojim je mogao trčati satima i satima, a da se ne zamara.

Činilo se nevjerojatnim da bi djevojka mogla stići do grada pješke za manje od dva dana jer je do tamo bilo trideset milja, dijelom brdovitih. Upravo u času kad mu je ta misao preletjela mozgom, čuo je zviždanje lokomotive na istoku, i znao je da vlakovi opet rade, nakon obustave prometa od nekoliko dana. Ako vlak ide na jug, djevojka će mu dati signal, ukoliko je već stigla do željezničke pruge. Uskoro su njegove oštre uši uhvatile cviljenje kočnica na točkovima, i nekoliko minuta kasnije signal za ponovni polazak vlaka. Vlak je stao i ponovo krenuo, i dok su se njegovi točkovi okretali sve brže i brže, u sve većoj udaljenosti, Tarzan je po pravcu zvuka tačno znao, da vlak ide na jug.

Čovjek-majmun slijedio je trag sve do željezničke pruge, gdje je trag naglo prestajao na zapadnoj strani nasipa, pokazujući mjesto gdje se djevojka ukrcala na vlak, upravo kao što je i mislio. Nije mu preostajalo drugo nego da je slijedi u Wilhelmstal, gdje se nadao naći kapetana Fritza Weinera, kao i djevojku, i ponovo doći do svoga dijamantima ukrašenog medaljona.

Već se spustio mrak kad je Tarzan stigao do malog planinskog mjestašca Wilhelmstala. Lutao je predgrađima, orijentirajući se, i pokušavajući da ustanovi kako gotovo goli bijelac može da pregleda selo, a da ne probudi sumnje. Mnogo se vojnika motalo po gradu i cijelo je mjesto bilo okruženo straža-

ma. Tarzan je vidio jednog osamljenog stražara kako šeta na stražarskom mjestu udaljenom jedva stotinu koraka od njega. Bilo je dovoljno teško izbjeći tome stražaru, ali ući u selo i pretražiti ga bilo je praktički nemoguće, barem ne u ovoj odjeći, ili bolje reći neodjeći.

Tragajući za njemačkim kapetanom Weinerom, Tarzan je stigao u selo.
Da bi izbjegao stražara, Tarzan je koristio svako sklonište.

Šuljajući se naprijed, koristeći svako skrovište, ležeći priljubljen uz zemlju i nepokretan, kad bi se stražarevo lice okrenulo prema njemu, čovjek-majmun je konačno stigao do sjene jedne od isturenih kuća koja ga je zaštićivala. Odatle se prikradao od zgrade do zgrade dok ga nije otkrio neki ogroman pas koji se nalazio iza jednog bungalova. Životinja je krenula polako prema njemu režeći. Tarzan je nepokretno stajao kraj drveta. Vidio je svjetlo u bungalovu i uniformirane ljude koji se kreću u kući, i nadao se da pas neće zalajati. Pas to i nije učinio, ali je još bjesnije zarežao, i upravo u času kad su se stražnja vrata bungalova otvorila, i neki čovjek izašao iz njih, životinja je navalila.

Bio je to krupan pas, velik kao Dango, hijena, i navalio je sa svom zloćudnom nestrpljivošću Nume, lava. Kad je naišao, Tarzan je kleknuo i pas se bacio kroz zrak prema njegovom grlu. Ali ovog puta pas nije imao posla s čovjekom, i otkrio je, da njegovu brzinu i spretnost znatno nadilazi brzina i spretnost Tarmanganija. Njegovi zubi nisu dosegli meso — jaki prsti, prsti kao od čelika, stegli su mu se oko vrata. Pas se oglasio jednim jedinim iznenađenim jecajem i uzalud mahnuo svojim kandžama prema golim grudima ispred sebe, ali bio je nemoćan. Moćni su mu se prsti stegli oko vrata. Čovjek je ustao, stegao još jednom snažno tijelo koje se koprcalo, a zatim ga odbacio u stranu. U isto vrijeme čuo se glas koji je pozvao s otvorenih vratiju bungalova:

– Simba!

Nije bilo odgovora. Ponavljajući poziv čovjek je sišao niz stepenice i krenuo prema stablu. U svjetlu koje je dolazilo s vrata, Tarzan je primijetio da je to krupan čovjek širokih leđa u uniformi njemačkog oficira. Čovjek-majmun povukao se u sjenu debla.

Čovjek je prišao bliže, još uvijek dozivajući psa — nije primijetio divlju zvijer koja sada čuči u sjenama i očekuje ga. Kad se približio na deset koraka od Tarmanganija, Tarzan se bacio na njega — kao što Sabor skače na svoju žrtvu, tako je skočio čovjek-majmun. Brzina i težina njegova tijela oborila su Nijemca na zemlju, dok su mu se snažni prsti stegli oko vrata, spriječivši povik, i premda se oficir koprcao, nije mogao ništa, i trenutak kasnije ležao je mrtav kraj pseće lešine.

Tarzan je zastao na trenutak gledajući svoju žrtvu, i žaleći što se ne može izložiti opasnosti da ispusti svoj omiljeni pobjednički krik, kad mu je pogled na uniformu pokazao način na koji može mirno prolaziti kroz Wilhelmstal, a da se ne izloži otkrivanju. Deset minuta kasnije visoki krupni oficir izašao je iz dvorišta bungalova ostavljajući za sobom lješine psa i golog čovjeka.

Hrabro je koračao duž uličice, i oni koji su prolazili kraj njega, nisu mogli ni slutiti, da se ispod njemačke uniforme krije kucanje divljega srca, u kojemu živi neugasiva mržnja prema Švabama. Tarzanova je prva briga bila da nađe hotel, jer je očekivao da će se tamo nalaziti djevojka, a gdje je djevojka tamo je nesumnjivo i kapetan Fritz Weiner, koji je ili njen saveznik, ili njen ljubavnik, ili oboje, a gdje se nalaze oni bit će i Tarzanov dragocjeni medaljon.

Napokon je pronašao hotel — nisku jednokatnu zgradu s verandom. Svjetla su gorjela u prizemlju i na katu, a unutra su se vidjeli ljudi, većinom oficiri. Čovjek-majmun razmišljao je o tome da li da naprosto uđe i upita za one koje traži, ali njegov ga je razum upozorio da ipak prije istraži teren. Obilazeći oko zgrade zavirio je u sve osvijetljene sobe u prizemlju i ne videći ni jednu od onih osoba, zbog kojih je došao, bacio se lagano na krov verande i nastavio svoja istraživanja kroz prozore prvoga kata.

U jednom kutu hotela, u stražnjoj sobi, zastori su bili spušteni, ali iznutra je čuo glasove, a jednom primijetio i figuru koja se trenutno ocrtala na zastoru. Činilo se da je to figura žene, ali ona je nestala tako brzo, da u to nije mogao biti siguran. Tarzan se privukao sasvim blizu prozora osluškujući. Da, unutra su se nalazili žena i muškarac — jasno je razaznavao njihove glasove, premda nije mogao čuti i riječi jer se činilo da šapću.

Soba do ove bila je u potpunoj tami. Tarzan je pokušao otvoriti prozor i otkrio da je nezaključan. Unutra je vladala tišina. Podigao je okvir prozora i opet osluškivao — još uvijek šutnja. Prebacujući nogu preko prozorskog praga, klizmio je unutra i hitro se ogledao. Soba je bila prazna. Prilazeći vratima. Tarzan ih je otvorio i pogledao u hodnik. Nikoga nije

bilo ni tamo, i on je izašao i pristupio vratima susjedne sobe gdje su se nalazili muškarac i žena.

Priljubivši se uz vrata, prisluškivao je. Sada je razabirao riječi jer je ono dvoje pojačalo glasove, kao da se svađaju. Govorila je žena.

— Donijela sam medaljon rekla je. — Kao što ste se vi i general Kraut dogovorili, medaljon mi služi kao identifikacija. Ne nosim nikakva druga dokumenta. Ovo je trebalo da bude dovoljno. Vi nemate što da činite, osim da mi date papire i da me pustite da odem.

Čovjek je odgovorio tako tihim glasom, da Tarzan nije mogao shvatiti riječi, a zatim je opet progovorila žena: u njenom glasu razabirao se prezir, a možda čak i nešto straha.

— Da se niste usudili, kapetane Weiner, rekla je, a zatim nastavila: — Ne dotičite me! Skidajte ruke s mene!

U tom trenutku Tarzan-majmun otvorio je vrata i stupio u sobu, Vidio je krupnog njemačkog oficira, bikovskog vrata, kako jednom rukom grli Bertu Kircher oko pasa, a drugom rukom pritište njeno čelo unatrag, pokušavajući da je poljubi u usta. Djevojka se borila protiv nasilnog grubijana, ali njeni su napori bili uzaludni. Polako sigurno, muškarčeve su usne prilazile sve bliže njenima, a malo po malo on ju je obarao pod sebe.

Weiner je začuo zvuk otvaranja i zatvaranja vrata iza sebe, i okrenuo se. Ugledavši nepoznatog oficira, odbacio je djevojku i uspravio se.

— Što ima da znači ovakvo upadanje... poručniče? — zapitao je, primjećujući epolete na ramenima oficira. — Smjesta napustite sobu.

Tarzan nije artikulirano odgovorio, i dvoje u sobi začulo je tiho prijeteće režanje, koje se otelo s tih čvrstih stegnutih usnica — režanje koje je izazvalo drhtaj u tijelu djevojke a blijedilo na crvenom licu Švabe, koji je rukom posegao prema pištolju. Ali još dok je izvlačio oružje, Tarzan mu ga je oteo iz ruke i bacio ga kroz prozor, napolje u dvorište. Zatim je Tarzan stao leđima prislonjen uz vrata sobe i polako skinuo kaput uniforme.

— Ti si kapetan Weiner — rekao je Nijemcu.

— Što onda? zarežao je ovaj.

— Ja sam Tarzan-majmun — odgovorio je čovjek-majmun. — Sada valjda znaš zašto sam došao.

Dvoje ispred njega vidjelo je da je go ispod kaputa uniforme, kojega je bacio na pod, a zatim je kliznuo hitro iz hlača i stajao pred njima odjeven jedino svojom bedrenom pregačom. Sada ga je već i djevojka prepoznala.

— Skidaj ruku s tog pištolja, — upozorio ju je Tarzan. Ruka joj je klonula. — A sada dođi ovamo!

Ona se približila i Tarzan joj je oduzeo oružje i bacio ga kamo i prvo. Na spomen svoga imena Tarzan je primijetio bolesno blijedilo koje je prekrilo lice Švabe. Napokon je pronašao pravog čovjeka. Najzad će njegova družica biti djelomično osvećena — ali nikada osveta ne može biti potpuna. Život je prekratak, a Nijemaca ima previše.

— Što hoćete od mene? — upitao je kapetan.

— Platit ćeš životom za ono što si počinio u malom bungalovu u zemlji Wazirija — odgovorio je čovjek-majmun.

Kapetan se počeo vrpoljiti i prijetiti. Tarzan je okrenuo ključ u bravi na vratima, a zatim bacio i ključ kroz prozor za pištoljima. Obratio se zatim djevojci.

— Maknite mi se s puta — rekao je tihim glasom. — Tarzan-majmun sada će ubiti svoju žrtvu.

Švaba je prestao da se pravi važan i počeo je da zaklinje.

Kod kuće imam ženu i djecu — zavikao je. — Nisam ništa učinio. Ja sam samo ...

— Ti ćeš samo sada umrijeti, kao što priliči takvima, — rekao je Tarzan — s krvlju na rukama i lažju na ustima.

Krenuo je preko sobe prema krupnom kapetanu, koji je bio visok i snažan čovjek — bio je visok otprilike kao čovjek-majmun, ali mnogo teži. Shvatio je da mu niti prijetnje niti molbe neće pomoći i pripremio se na borbu, kao što se ukliješteni štakor bori za svoj život s manijakalnim bijesom, lukavošću i žestinom koju prvi zakon prirode poklanja mnogim zvijerima.

Spustivši svoju bikovsku glavu, navalio je na čovjeka-majmuna, i njih dvojica su se sukobila usred sobe. Tu su stajali nekoliko časaka, grčevito se držeći teturajući, dok Tarzan nije uspio prisiliti svoga protivnika da se povuče, obarajući ga

preko stola koji se srušio, raspadajući se u komade pod težinom dvaju teških tjelesa.

Djevojka je stajala promatrajući bitku razrogačenim očima. Vidjela je kako se dva muškarca kotrljaju lijevo-desno po podu, i s užasom je slušala duboko režanje koje se čulo s ustiju golog diva.

Kapetan je pokušavao da dospije prstima do protivnikova vrata dok je, o užasu nad užasima, Berta Kircher vidjela da ovaj zubima traži Nijemčev vrat.

Činilo se, da je i kapetan to primijetio, jer je udvostručio svoje napore da to izbjegne, i napokon je uspio da se prevrne povrh čovjeka-majmuna, i da mu se otme. Skočivši na noge potrčao je prema prozoru, ali je čovjek-majmun bio previše brz, i prije nego je bjegunac mogao skočiti preko prozorskog praga, teška mu je ruka pala na rame, trgla ga unatrag i bacila preko cijele sobe do suprotnog zid. Tarzan je poletio za njim, i još su se jednom uhvatili u koštac, udarajući jedan drugog strahovitim udarcima, dok kapetan prodornim glasom nije zavrištao:

— Kamerad, kamerad!

Tarzan je zgrabio čovjeka za gušu i izvukao svoj lovački nož. Kapetanova su leđa bila prislonjena uza zid, tako da je, iako su mu koljena popustila, stajao uspravno, jer ga je čovjek-majmun pridržavao. Tarzan je približio oštar vršak noža donjem dijelu Nijemčeva trbuha.

— Ovako si ti ubio moju ženu — prošištao je strašnim glasom — tako ćeš i ti umrijeti!

Djevojka je zateturala.

— Ah, bože, ne, ne! — viknula je. — Nemojte to! Vi ste previše hrabri, ne možete biti takva životinja!

Tarzan se osvrnuo prema njoj.

— Ne — rekao je — vi ste u pravu. Ja to ne mogu učiniti. Ja nisam Nijemac, — i on je podigao oštricu noža i sjurio je duboko u kapetana stavljajući krvavu tačku na Švabin posljednji krik:

— Ja to nisam učinio! Ona nije ...

Zatim se Tarzan okrenuo prema djevojci i pružio ruku.

— Dajte mi moj medaljon — rekao je.

Ona je pokazala mrtvog oficira.

— On ga ima.

Tarzan ga je pretražio i pronašao medaljon.

— A sada mi možete dati papire — rekao je djevojci. Ona mu je bez riječi pružila presavijene dokumente.

Dugo vremena Tarzan je stajao promatrajući je, prije nego je opet progovorio.

— I po vas sam došao — rekao je. — Bilo bi teško da vas odavde odnesem, pa sam namjeravao da vas ubijem, kao što sam se zakleo da ću pobiti cijeli vaš narod, ali vi ste bili u pravu kad ste rekli da nisam takva životinja da ubijam i žene. Nisam ni njega mogao ubiti onako kako je on ubio moju ženu, a ne mogu ubiti ni vas jer ste žena.

Prišao je prozoru, podigao okvir i trenutak kasnije nestao je u noć. A tada je Berta Kircher hitro pristupila lješini na podu, uvukla ruku u unutrašnjost njegove bluze i izvukla odatle mali svežanj papira, koji je zatakla u pojas prije nego što je prišla prozoru i pozvala u pomoć.

kad govori krv

Tarzanu-majmunu sve se već gadilo. Imao je u svojim rukama njemačkog špijuna, Bertu Kircher, i ostavio je da prođe nekažnjena. Istina, ubio je kapetana Weinera, potporučnik von Goss je poginuo od njegovih ruku, i na sve je moguće načine dijelio osvetu njemačkim dvojnicima iz one čete koja je umorila, opljačkala i spalila Tarzanov bungalov u zemlji Wazirija. Samo je još jedan oficir ostao, s kojim je imao raščistiti račune, ali toga nije mogao naći. Još je on uvijek tražio poručnika Obergatza, premda uzalud, jer je nakon mnogo muka saznao da je čovjek poslan na neki specijalni zadatak, a da li u Africi ili u Evropi, Tarzan nije mogao ustanoviti, jer onaj, koji ga je o tome obavijestio, nije znao ili nije htio reći.

Ali činjenica, da je dopustio svojim osjećajima da mu zaustave ruku onda kad je tako lako mogao maknuti s puta Bertu Kircher u hotelu u Wilhelmstalu, grizla je srce čovjeka-majmuna. Stidio se svoje slabosti, i kada je izručio papir, kojeg mu je ona dala, britanskom šefu štaba, bio je vrlo nezadovoljan samim sobom, premda su informacije iz tog dokumenta omogućile Britancima da spriječe jedan njemački bočni napad. A moguće je i to da je korijen njegovog nezadovoljstva ležao u tome, što je shvaćao da će i onda, ako opet bude imao istu priliku, opet oklijevati da ubije ženu, kao što je oklijevao i te noći u Wilhelmstalu.

Tarzan je pripisivao tu slabost svojem životu pod ženskastim utjecajima civilizacije jer je u dubini svog divljeg srca prezirao jednako civilizaciju kao i njene predstavnike — sve muškarce i žene civiliziranih zemalja svijeta. Uvijek je uspoređivao njihove slabosti; poroke, hipokriziju, njihove male taštine

s otvorenim, primitivnim običajima svojih divljih prijatelja iz džungle, ali neprestano se u tom istom velikom srcu protiv te mržnje borila druga moćna snaga — Tarzanova ljubav i vjernost prema prijateljima iz civilizirana svijeta.

Čovjek-majmun, odgojen među divljim životinjama, teško je stvarao prijateljstva. Poznanika je imao na stotine, ali prijatelja vrlo malo. Međutim, za tih nekoliko, on bi nesumnjivo dao i život, kao što bi ga i oni dali za njega. Ali nijedan od tih prijatelja nije se borio u britanskim snagama istočne Afrike i tako, promatrajući s odvratnošću i žalošću kako čovjek vodi okrutan i neljudski rat, Tarzan je odlučio da posluša neumorni poziv udaljene džungle, u kojoj je proživio svoju mladost. Nijemci su bili na bijegu, a rat u istočnoj Africi se već bližio kraju, i on je shvatio da njegove daljnje usluge neće biti od neke naročite važnosti.

Budući da nije položio zakletvu da će vječno ostati u službi kralja, nije sada imao obaveze da se dalje zadržava ovdje, kad je nestalo njegove lične moralne obaveze, pa se isto tako tajanstveno, kao što se i pojavio prije nekoliko mjeseci, izgubio iz britanskog logora.

Više nego jednom Tarzan se vraćao u primitivan život, ali onda bi se uvijek okretao opet natrag civilizaciji zbog ljubavi prema svojoj ženi, ali sada kad nje više nema, osjećao je da ovog puta zauvijek odlazi od ljudskih nevolja i da će živjeti i umrijeti kao zvijer među zvijerima, kao što je i proživio među njima svoj život od djetinjstva do zrelosti.

Između njega i njegova odredišta ležala je besputna divljina nedotaknute prastare prašume, gdje će na mnogim mjestima njegova noga biti nesumnjivo prvi ljudski dodir s djevičanskim tlom. Ali to predviđanje nije nimalo smetalo Tarmanganija — što više to mu je budilo želje i nagonilo ga na pokret jer je u njegovim žilama bogato tekla ona plemenita krv, koja je veći dio zemaljske površine učinila pristupačnim ljudskoj civilizaciji.

Pitanje, kako doći do vode i hrane, koje bi se činilo najvažnijim običnom čovjeku, koji bi namjeravao da krene na takav put, nije ni najmanje zabrinjavalo Tarzana. Divljina je bila njegovo prirodno boravište, a život u šumi mu je bio prirođen kao disanje. Kao sve druge životinje iz džungle mogao

je namirisati vodu iz velike udaljenosti, i gdje bi smo vi li ja umrli od žeđi, čovjek-majmun će nepogrešivo izabrati tačno mjesto, gdje da kopa i nađe vodu.

Nekoliko dana Tarzan je putovao zemljom, bogatom životinjama i vodom. Kretao se polako, loveći ili pecajući ili opet svađajući se ili prijateljujući s drugim divljim stanovnicima džungle. Katkada se družio s malim Manuom, majmunom, koji je brbljao i psovao moćnog Tarmanganija, a zatim bi ga opet preplašenim glasom upozorio da se Hista, zmija, nalazi savijena u visokoj travi ispred njega.

Kod Manua se Tarzan raspitao o velikim majmunima — Manganima — i majmun mu je rekao da ih vrlo malo stanuje u ovom dijelu džungle, a da se i to malo preselilo u ovom razdoblju godine, da lovi negdje dalje na sjeveru.

— Ali tu je Bolgani — rekao je Manu. — Hoćeš li vidjeti Bolganija?

Manuov ton je bio podrugljiv i Tarzan je znao da je to zato što mali Manu misli da se sva stvorenja na svijetu boje moćnog Bolganija, gorile. Tarzan je isprsio svoje moćne grudi i udario se po njima stegnutom šakom.

— Ja sam Tarzan, — viknuo je — a dok je Tarzan još bio mali ubio je jednog Bolganija. Tarzan traži Manganije, koji su mu braća, ali Bolganija ne traži, pa neka se Bolgani čuva i neka se miče daleko s Tarzanova puta.

To je ostavilo snažan utisak na malog Manua, majmuna, jer je u prirodi stanovnika džungle da se hvališu i da vjeruju hvalisanju. Tada je Manu odlučio da Tarzanu kaže nešto više o Manganima.

— Oni se sele ovamo-onamo, — rekao je široko razmahnuvši svojom smeđom rukom prvo prema sjeveru, zatim prema zapadu, a onda opet prema jugu. — Onamo — pokazao je na zapad, — ima mnogo plijena za njihov lov, ali između toga leži veliki prostor gdje nema hrane ni vode, pa zato moraju ići onim putem, — i opet je mahnuo rukom u polukrug, koji je pokazivao Tarzanu veliki zaobilazak, koji su majmuni morali proputovati da dođu do svojih lovišta na zapadu.

Taj put je bio dovoljno dobar za Manganije, koji su lijeni i ne mare mnogo brzo putovanje, ali za Tarzana je ravan put uvijek najbolji. On će prijeći preko pustinje i doći do dobrih

lovišta za trećinu onog vremena, koje bi mu bilo potrebno da do tamo dođe obilazeći prvo na sjever, pa zatim na zapad. I tako je nastavio ravno prema zapadu, i prešavši lanac niskih planina došao na dohvat široke visoravni, pokrivene kamenjem i potpuno puste. U velikoj daljini vidio je drugi lanac planina, i znao je da se iza njih mora nalaziti lovište Manganija. Tamo će im se pridružiti i ostati neko vrijeme s njima prije nego nastavi put prema obali mora i maloj kolibi, koju je njegov otac sagradio kraj prirodne luke na samom rubu džungle.

Tarzan je bio pun planova. Namjeravao je ponovo sagraditi i povećati kolibu u kojoj se rodio, napraviti skladišta gdje će veliki majmuni spremati hranu, kad je budu imali mnogo, da bi je imali onda kad dođu gladne godine — nijedan veliki majmun nikada nije ni sanjao da učini tako nešto. A pleme majmuna ostat će uvijek u blizini, i on će opet biti njihov kralj, kao što je bio nekada. Naučit će ih neke od boljih stvari što ih je saznao dok je živio među ljudima, ali poznavajući majmunski duh, kao što ga je samo on mogao poznavati, Tarzan se plašio da će sav njegov trud ostati uzaludan,

Čovjek-majmun otkrio je da je zemlja kroz koju prolazi krajnje neprijazna, najsurovije tlo što ga je vidio u životu. Visoravan je bila ispresijecana čestim kanjonima, preko kojih je morao s ogromnim naporima satima prelaziti. Vegetacija je bila rijetka i blijedo-smeđe boje, što je cijelom krajoliku davalo vrlo sumoran izgled. Velike stijene nalazile su se u svim pravcima, dokle god dopire oko ležeći djelomično ukopane u gustu prašinu koja se dizala sa svakim Tarzanovim korakom. Sunce je nemilosrdno peklo iz vedra neba.

Cijeloga dana Tarzan je mučno napredovao preko te mrske zemlje, i kada se sunce spustilo iza udaljenih planina na zapadu, činilo se da im nije ništa bliže prišao nego što je bio ujutro. Čovjek-majmun nije vidio nijednog znaka života, osim Ska, zlokobnog lešinara, koji ga je neumorno slijedio, sve od onog časa kad se uputio u tu ispečenu pustinju.

Ni najmanji kukac, kojeg bi mogao pojesti, nije se pojavio da dade dokaza da ovdje postoji bilo kakav život, i Tarzan je umoran i žedan legao to veče da se odmori. Odlučio je sada da nastavi putovati za vrijeme noćne svježine, jer je shvaćao da čak i Tarzanova snaga ima granica, i da ondje gdje nema hrane

koju bi mogao jesti i gdje nema vode, nikakve ih sposobnosti na svijetu ne mogu pronaći. Za Tarzana je bilo posve novo iskustvo, da vidi tako jalov i strašan kraj u svojoj ljubljenoj Africi. Čak je i Sahara imala svoje oaze, ali ovaj užasni svijet nije pokazivao da se u njemu nalazi barem kvadratni metar gostoljubiva tla.

Ipak nije očajavao, nego je odlučio da nastavi dalje prema čudesnoj zemlji, o kojoj mu je pričao mali Manu, premda je bio siguran da će tamo stići presušen od žeđi i prazna želuca. I nastavio se tako probijati sve do zore, kada je ponovo osjetio potrebu da se odmori. Nalazio se na rubu jednog od mnogih strašnih kanjona, osmog kojeg je prešao. Strme strane kanjona bile bi neprelazne čak i potpuno odmornom čovjeku, dobro nahranjenom i napojenom, i prvi put, kad je pogledao dolje u ponor i zatim na suprotnu stranu kamo se mora popeti, Tarzanov duh su opsjele crne sumnje.

Nije se bojao smrti. Dok mu je u duhu još uvijek bilo svježe sjećanje na njegovu umorenu družicu, gotovo je priželjkivao smrt, ali ipak u njemu je bio snažan onaj prastari instinkt samoodržanja, borbena snaga života, koja će ga neprestano podržavati u sukobu sa smrću, dok, boreći se do posljednjeg daška svoje snage, ne bude prevladan od više sile.

Jedna sjena polako je preletjela po zemlji kraj njega, i podižući pogled, čovjek-majmun vidio je lešinara kako u širokom krugu obilazi oko njega. Mrki i uporni pratilac svakoga zla izazvao je čovjekov duh na obnovljenu odlučnost. Podigao se i približio rubu kanjona, a onda, okrećući lice gore prema grabežljivoj ptici, koja kruži, Tarzan je riknuo izazov velikih majmuna.

— Ja sam Tarzan — viknuo je — gospodar džungle. Tarzan-majmun nije za lešinara. Vrati se Dangovu logu i hrani se ostacima hijenine hrane jer Tarzan neće ostaviti svoje kosti, da ih Ska glođe u ovoj praznoj pustinji smrti.

Ali prije nego što je stigao do dna klanca ponovo je bio prisiljen da prizna da njegova velika snaga pomalo popušta, i kada je iscrpljeno klonuo u podnožju stijene i vidio pred sobom suprotni zid na koji se mora popeti, pokazao je ogoljene očnjake i zarežao. Cijeli sat ležao je odmarajući se u prohladnoj sjeni u podnožju stijene. Oko njega vladala je posvemašnja

tišina — tišina groba. Ni lepršanje ptica, ni zujanje kukaca, ni žurni trk guštera nije remetio ovu pogrebnu tišinu. Ovo je zaista bila dolina smrti. Tarzan je osjećao težak pritisak, koji zrači iz čitavog ovog strašnog mjesta, ali iskobeljao se na noge, stresavši se kao veliki lav, jer doista zar on još uvijek nije Tarzan, moćni Tarzan-majmun? Da, a Tarzan će izdržati sve do posljednjeg kucaja svog divljačkog srca!

Prešavši dno kanjona vidio je da nešto leži blizu podnožja stijene, kojom se približavao — nešto što se isticalo u očitoj suprotnosti s okolinom, a ipak se činilo toliko dijelom mračnog prizora, kao da čovjek vidi kakvog glumca među kulisama dobro postavljene pozornice, i kao da želi podvući tu usporedbu, nemilosrdne zrake plamenog sunca probile su se preko ivice istočne stijene padajući poput reflektora na stvar što leži u podnožju zapadne strane klanca.

Kad se Tarzan približio vidio je izbijeljenu lubanju i kosti nekog ljudskog stvora, oko kojih su se nalazili ostaci odjeće i pojedini predmeti opreme, koji su dok ih je pretraživao ispunili čovjeka-majmuna radoznalošću takvih razmjera, da je načas zaboravio svoju vlastitu sudbinu razmišljajući o neobičnoj priči i davnoj tragediji koju pričaju ovi nijemi ostaci.

Kosti su bile prilično očuvane i pokazivale su, da su lešinari vjerojatno očistili meso, budući da nijedna kost nije bila slomljena ni oštećena zubima kakve zvijeri. Ali predmeti opreme pružali su utisak velike starosti. Na tom zaštićenom mjestu, gdje nije bilo mrazeva i očigledno tek vrlo malo kiše, kosti bi mogle ležati stoljećima a da se ne raspadnu jer ovdje nije bilo drugih elemenata, koji bi ih mogli rastepsti ili poremetiti.

Kraj kostura ležao je šljem od kovane mjedi i zarđali grudni oklop od čelika, dok se s druge strane nalazio dugi, ravni mač u koricama i starinska arkebuza. Kosti su pripadale nekom krupnom čovjeku, čovjeku neobične snage i vitalnosti, a Tarzan je znao da je morao biti takav, kad je uspio stići ovako daleko kroz afričke opasnosti, s ovako glomaznim a u isto vrijeme potpuno beskorisnim naoružanjem.

Čovjek-majmun osjetio je duboko poštovanje prema tom bezimenom pustolovu iz davnih vremena. Kako je snažan i odlučan morao biti taj čovjek i kakva predivna priča o bitkama i kaleidoskopskim promjenama sudbine mora da je jednom

bila zatvorena u toj izbijeljenoj lubanji! Tarzan se sagnuo da ispita ostatke odjeće koji su ležali oko kostiju. Sve čestice kože su nestale jer ih je nesumnjivo pojeo lešinar. Nije bilo čizama, ako ih je čovjek i imao, ali oko njega ležalo je raspršeno nekoliko kopči, koje su pokazivale da je većina njegove opreme bila od kože, dok mu se ispod kostiju jedne ruke nalazio metalni cilindar oko dva pedlja dugačak i možda tri prsta širok. Kad ga je Tarzan podigao, primijetio je da je debelo premazan lakom i da je izdržao dobro utjecaje vremena tako da je danas potpuno sačuvan i gotovo u istom onom stanju u kojem ga je njegov vlasnik ispustio, kada je zaspao svojim posljednjim dugim snom prije nekoliko stotina godina.

Ispitujući taj cilindar, Tarzan je otkrio da mu se jedan kraj zatvara poklopcem, koji se može malim pritiskom odvrnuti i skinuti, a ispod njega pokazao se svitak pergamenta, koji je čovjek-majmun izvadio i rasprostro otkrivajući nekoliko listova požutjelih od starosti, gusto ispisanih sitnim rukopisom na jeziku, koji je Tarzan pogodio da je španjolski, premda ga nije mogao razumjeti. Na posljednjoj stranici nalazila se grubo nacrtana mapa, s brojnim oznakama, koje su nešto govorile, ali koje Tarzan nije mogao dešifrirati i sve je zajedno nakon kratkog istraživanja vratio u metalnu kutiju, zatvorio poklopac i upravo namjeravao baciti cilindar na zemlju kraj nijemih ostataka prijašnjeg posjednika, kada ga je neki hir radoznalosti nagnao da ga spusti u tobolac sa strijelama, premda, čineći to, mrko je pomislio da će možda stoljeća kasnije opet netko naići na prizor čovjeka, koji kraj svojih izbijeljenih kostiju drži ovaj isti mali metalni predmet.

A tada, opraštajući se pogledom od starog kostura, Tarzan je odlučio da se uspne uz zapadnu stijenu kanjona. Polako i s mnogim odmorima vukao je svoje oslabljeno tijelo sve više i više. Često bi kliznuo unatrag od puke iscrpljenosti, i mogao je pasti vrlo lako na dno kanjona, da ga katkada nije spašavala gola sreća. Koliko mu je dugo bilo potrebno da se uspne uz taj strašni zid, nije ni sam znao, i kada se napokon privukao preko ruba klisure, legao je slab i pokušavajući da dođe do daha, previše izmoren da bi stao na noge ili da bi se makao i korak dalje od opasnog ruba ponora.

Napokon se digao na noge, vrlo polako i s očiglednim naporom, kleknuvši prvo na koljena a zatim se podižući uvis, a ipak se njegova neukrotiva volja pokazala u naglom izravnjavanju pleća, u odlučnom stresanju glave, kad je zateturao naprijed na nesigurnim nogama, da nastavi dalje svoju hrabru borbu za opstanak. Pretraživao je očima surov pejzaž ispred sebe, bojeći se da će ugledati znak još jednog kanjona znajući da bi to za njega značilo neizbježnu sudbinu. Zapadna su se brda sada približila, premda su se činila čudesno nestvarnim, i čovjek bi mislio da plešu na suncu, kao da mu se rugaju svojom blizinom u času, kada ih je iscrpljenost učinila zauvijek nepristupačnim.

Tarzan je znao da se iza njih mora nalaziti plodno lovište, o kojem mu je pričao Manu. Čak ako ga u tome i ne spriječi kakav kanjon, Tarzanovi izgledi da pređe čak i najniže brežuljke, bili su vrlo maleni, ako uopće bude imao sreće da stigne do njihova podnožja, ali ako bi mu se na putu isprriječio još jedan kanjon, i ta nada bila je izgubljena. Iznad njega je još uvijek kružio lešinar, a čovjeku-majmunu se priviđalo da se zlokobna ptica spušta sve niže i niže, kao da u njegovom nesigurnom koraku vidi da se bliži kraj, ali još uvijek je Tarzan kroz svoje ispucane usne prema njoj izazivački režao.

Tarzan-majmun prelazio je polako milju po milju, nošen pukom snagom volje, gdje bi slabiji čovjek već odavno legao na zemlju da umre i da zauvijek odmori umorno mišićje, kojih je svaki pokret bila jedna mučna agonija, i najzad je njegovo napredovanje postalo praktički potpuno mehaničko — teturao je naprijed zatupljena daha koji je nosio u sebi jednu jedinu misao — naprijed, naprijed, naprijed! Brežuljke pred sobom vidio je sada samo kao nejasno ocrtane mrlje. Katkada bi zaboravio da su to bregovi, i katkada bi se nejasno upitao, zašto on mora trpjeti svu tu muku, naprežući se da dođe do njih — do tih neuhvatljivih bregova koji su neprestano izmicali. Uskoro ih je počeo mrziti i u poludeliriju njegova mozga oblikovala se halucinacija, da su te planine njemačke, da su upravo one ubile nekoga tko je njemu drag, nije se mogao više sjetiti koga, i da on sada progoni ta brda da ih poubija.

Ta ideja koja se rađala sve jače u njemu, činilo se da mu daje novu snagu koja ga je ponovo oživjela, tako da neko vrijeme nije čak ni teturao, već je uporno napredovao uspravne glave. Jednom se spotakao i pao, a kad je pokušao ustati otkrio je da ne može — da je njegova snaga toliko iscrpljena da dalje može samo puzati na rukama i koljenima, i to samo nekoliko koraka, a da se onda ponovo mora spustiti i leći da se odmori.

U jednom od tih sve češćih perioda potpune iscrpljenosti, čuo je lepet zlokobnih krila blizu iznad sebe. S preostalom snagom prevrnuo se na leđa, i vidio kako se Ska žurno podigao u zrak. Ugledavši to, Tarzanov se duh na trenutak razbistrio.

— Zar je kraj zaista tako blizu? — pomislio je. — Zar lešinar zna da sam već skoro gotov, pa se usuđuje da se spusti na moju lešinu?

A čak i tada mrki je smiješak dotakao natečene usne, kad je taj divlji mozak nadošao na jednu iznenadnu misao — lukavštinu divlje zvijeri u opasnosti. Sklopivši oči, prebacio je ruku preko njih da ih zaštiti od snažnog kljuna lešinara, a onda je legao vrlo mirno i čekao.

Osjećao je kako ga to ležanje odmara, jer je sunce sada bilo pokriveno oblacima, a Tarzan je bio jako umoran. Plašio se da možda ne zaspe, a nešto mu je govorilo da se, ako se prepusti snu, neće nikada više probuditi, i tako je sve svoje preostale snage koncentrirao na jednu jedinu misao — da ostane budan. Nijedan mu se mišić nije pomakao, i lešinara Ska, koji je kružio iznad njega, postalo je jasno da je kraj došao, i da će najzad biti nagrađen za svoju dugu pratnju.

Kružeći polako on se spuštao sve niže i niže prema čovjeku na samrti. Zašto se Tarzan ne miče? Da li ga je zaista prevladao iscrpljeni san, ili je lešinar zaista u pravu — da je smrt stigla to moćno tijelo? Da li se ogromno, divlje srce zauvijek umirilo? To bi bilo nezamislivo.

Lešinar ispunjen sumnjama kružio je oprezno. Dva puta je gotovo dodirnuo velike, gole grudi, ali bi se onda opet odlučio na još jedan krug. Treći put njegove su kandže dotakle smeđu kožu. U tren oka, kao da je taj dodir zatvorio strujni krug u nepokretnom truplu, ono je smjesta oživjelo, nakon toliko duge nepokretnosti. Smeđa je ruka poput odapete strijele poletjela s

Tarzanova čela, i prije nego što je lešinar mogao raširiti krila da poleti, nalazio se u stisku svoje žrtve, za koju je mislio da mu već pripada.

Ska se borio, ali nije bio ravan Tarzanu, čak ni onda kad ovaj umire, i trenutak kasnije zubi čovjeka-majmuna stegli su se oko grla lešinara. Meso je bilo grubo i žilavo, neprijatna mirisa i još goreg okusa, ali bila je to hrana, krv je bila piće, a Tarzan je u srcu bio samo veliki majmun, a uz to još i majmun koji osjeća da umire — umire od gladi i žeđi.

Čak i ovako duhovno slab, kao što je bio, čovjek-majmun je još uvijek gospodario svojim apetitom. Jeo je štedljivo spremivši ostatak, a tada osjećajući da to sad može sa sigurnošću učiniti, legao je na bok i zaspao.

Kiša koja je snažno udarila po njegovu tijelu probudila ga je i on je sjeo, sklopio ruke i uhvatio nekoliko dragocjenih kapljica i ubacio ih u presušeno grlo. Svaki put je uhvatio samo malo, ali i to je bilo dobro. Pojeo je nekoliko zalogaja mesa, i toga je zajedno s krvlju, kišnicom i snom, osvježilo toliko da je dalo novu snagu umornim mišićima.

Tada je opet vidio brežuljke, i oni su bili blizu, a premda nije bilo sunca, svijet je izgledao vedro i veselo jer je Tarzan znao da se spasio. Ptica koja ga je namjeravala proždrijeti i kiša koja je iznenada pala spasili su ga u onom trenutku kada se činilo da je smrt neminovna.

Ponovo se nahranivši s nekoliko zalogaja neukusnog mesa lešinara, čovjek-majmun ustao je na noge osjetivši nešto od svoje prijašnje snage i čvrstim se korakom uputio prema obećanim brežuljcima koji su se primamljivo uzdizali ispred njega. Tama se spustila prije nego što je do njih stigao, ali on je nastavio putovati, dok pod svojim nogama nije osjetio kako se tlo strmo uzdiže, najavljujući da je stigao u podnožje planina, a tada je legao i čekao dok jutro ne pokaže najlakši prolaz u zemlju koja leži s druge strane brda. Kiša je prestala, ali nebo je još uvijek bilo oblačno, tako da čak ni njegove oštre oči nisu mogle probiti tminu dublje od nekoliko koraka. Tu je i prespavao, nakon što se opet najeo ostacima Ska, dok ga jutarnje sunce nije probudilo dajući mu osjećaj snage i blagostanja.

I napokon je dospio iz doline smrti, kroz bregove, sve do zemlje koja je bila lijepa poput kakvog parka, a bogata raznim životinjama. Ispod njega ležala je duboka dolina, kroz sredinu koje je gusta traka vegetacije označavala tok rijeke, a dalje preko rijeke pružala se prastara prašuma miljama i miljama da svrši u podnožju ogromnih, snijegom pokrivenih planina, Bila je to zemlja koju Tarzan nikada prije nije vidio, a nije bilo vjerojatno da je tu ikada stupila noga ijednog bijelog čovjeka, osim ako možda u davnim danima, nije onaj pustolov, čiji je kostur našao izbijeljen u kanjonu, prošao baš ovuda.

tarzan i veliki majmuni

Tri je dana čovjek-majmun proveo odmarajući se i oporavljajući, jeo je voće i orahe i manje životinje koje su se dale najlakše uhvatiti, a četvrtoga dana krenuo je da istraži dolinu i da nađe velike majmune. U jednadžbi života, vrijeme je bilo nevažan faktor — Tarzanu je bilo svejedno da li će do zapadne obale doći za mjesec dana, za godinu ili tri godine. Sve vrijeme i cijela Afrika bili su njegovi. Njegova sloboda je bila apsolutna — posljednja veza što ga je vezivala uz civilizaciju i njene običaje zauvijek se presjekla. Bio je sam, ali nije bio osamljen. Veći dio svog života proveo je ovako, i premda ovdje nije bilo drugih pripadnika njegove vrste, on je neprestano bio okružen stanovnicima džungle, za koje nije bilo prezira u njegovim grudima, a vrlo ih je dobro poznavao. I najmanji među njima zanimali su ga, s mnogima od njih vrlo je lako sklapao prijateljstva, među njima je bilo i njegovih nasljednih neprijatelja, čija je prisutnost pružala napetost tom životu koji bi inače mogao postati jednolik i dosadan.

I tako se četvrtoga dana uputio da istraži dolinu i pronađe svoje majmune. Neko je vrijeme putovao prema jugu, kada je svojim oštrim nozdrvama osjetio miris čovjeka, i to Gomanganija, crnog čovjeka. Bilo ih je mnogo, a s njihovim mirisom pomiješao se još jedan — miris ženke Tarmangani.

Bacajući se s grane na granu, Tarzan se približavao osobama, koje su ga uznemirile. Oprezno im je prišao s boka, ali ne posvećujući pažnje tome odakle puše vjetar jer je znao da ga ljudi sa svojim otupjelim čulima mogu primijetiti samo očima i ušima, i to tek onda kad je već razmjerno blizu. Da se želio prišuljati Numi ili Šiti, on bi ih obišao, sve dok se njegova žrtva

ne bi našla ispred njega uz vjetar nastojeći tako da stekne sve prednosti do onog časa kad dođe nadohvat očiju ili ušiju zvijeri, ali šuljajući se do tog tupog stvorenja, čovjeka, Tarzan se približavao s prezrivom ravnodušnošću, tako da je njegov dolazak zamijetila sva džungla — svi osim ljudi koje je vrebao.

Iz guste krošnje velikog stabla promatrao je kako prolazi neugledna gomila Crnaca, od kojih su neki bili odjeveni u uniforme njemačkih urođeničkih trupa, drugi su nosili samo jedan jedini dio te uniforme, dok su se mnogi ponovo vratili jednostavnoj odjeći svojih predaka — koja se približava uglavnom golotinji. S njima je bilo mnogo crnih žena, koje su se smijaie i govorile, hodajući uz muškarce. Svi su muškarci bili naoružani njemačkim puškama i opremljeni njemačkim opasačima i municijom.

Među njima nije bilo bijelih oficira, ali Tarzanu je ipak bilo jasno, da ti ljudi pripadaju nekoj njemačkoj urođeničkoj četi, i on je naslućivao da su pobili oficire i uputili se u džunglu sa svojim ženama, koje su možda čak ukrali iz nekog sela kroz koje su usput prošli. Bilo je očito da žele što dalje pobjeći od obale i da bez sumnje traže u ogromnoj unutrašnjosti neki besputni zakutak do kojeg se vrlo teško probiti i gdje mogu uspostaviti vladavinu nasilja između primitivno naoružanim stanovnicima, i da se pljačkajući, napadajući robeći, obogate dobrima i ženama na račun područja u kojem se budu nastanili.

Između dvije crne žene marširala je vitka mlada djevojka. Bila je bez šešira, a njena je odjeća, koja je očigledno bila nekada elegantni jahaći kostim, sada je razderana i unerеđena tužno visjela. Njen je kaput nestao, a suknja joj je bila napola zderana s tijela. Povremeno, bez ikakve očigledne provokacije, jedna bi je ili druga Crnkinja udarile ili grubo gurnule. Tarzan ih je promatrao kroz poluskiopljene oči. Njegov prvi impuls bio je da skoči među njih i da otme djevojku iz njihovih okrutnih ruku. Smjesta ju je prepoznao, i samo je zbog toga još uvijek oklijevao.

Što se tiče Tarzana-majmuna kakva se sudbina piše neprijateljskom špijunu? On sam nije u stanju da je ubije zbog urođene slabosti, koje mu ne dopušta da podigne ruku na ženu, ali to naravno ne treba da ima nikakve veze s onim što

će joj možda drugi učiniti. Njena će sudbina biti sada beskrajno strašnija nego brza i bezbolna smrt, koju bi joj nanio čovjek-majmun. Ali Tarzana to zanima samo utoliko, što će čim strašniji svršetak njemačke špijunke biti to više u skladu s onim što svi oni zaslužuju.

I tako je dopustio Crncima da prođu vodeći između sebe Bertu Kircher, ili barem dok posljednji ratnik, koji je prolazio, nije u njegovom mozgu probudio sjećanje na užitke jedne igre, koju je igrao za zabavu i sport u onim davnim danima, kada je Kulonga, sin Mbongin, bacio svoje nesretno koplje na Kalu, pomajku čovjeka-majmuna, i u kojoj je od onda postao još mnogo spretniji.

Posljednji čovjek koji je s nekog razloga zaostao išao je gotovo stotinjak metara iza začelja čete. On se žurio da ih stigne, kad ga je Tarzan vidio, i dok je prolazio pod stablom, u kojem je čučao čovjek-majmun iznad puteljka, bešumna omča spretno je pala oko njegova vrata. Cijela je četa još uvijek bila na vidiku, i kada je preplašeni čovjek, izustio prodorni krik užasa, oni su se osvrnuli, i vidjeli njegovo tijelo kako se, kao nekom čarolijom, uzdiže ravno u zrak i nestaje u lisnatoj krošnji.

Na trenutak Crnci su stajali paralizirani zaprepaštenjem i strahom, ali uskoro se krupni narednik Usanga, koji ih je vodio, snašao i krenuo puteljkom natrag trčeći i dozivajući druge da ga slijede. Puneći svoje puške u trku, Crnci su žurno pritrčali da pomognu svom drugu, i na Usanginu zapovijed raširili su se u strijelce i uskoro potpuno okružili stablo, u kojem je nestao njihov drug.

Usanga je viknuo, ali nije dobio odgovora. Tada je krenuo polako naprijed s puškom na gotovs dovikujući u krošnju stabla. Nikoga nije vidio. Ništa se nije maklo. Krug se zatvorio, i pedeset je Crnaca pretraživalo krošnju svojim oštrim pogledima, ne bi li što ugledali. Što se dogodilo njihovom drugu? Vidjeli su ga kako se podigao u stablo, i od tog časa mnoge su oči bile prikovane na mjesto gdje je nestao a ipak od njega nije bilo ni traga. Jedan ili dvojica smionijih njegovih prijatelja dobrovoljno su se javili da se popnu na stablo i da pogledaju što je. Oni su se popeli i već nakon nekoliko časaka skočili

opet na zemlju zaklinjući se da gore nema ni traga kakvom živom stvoru.

Zbunjeni i već pomalo ispunjeni praznovjernim strahopočitanjem, Crnci su se polako povlačili s toga mjesta i osvrćući se plašljivo unatrag, mnogo se manje smijući, nastavili su svoje putovanje, sve dok otprilike jednu milju od mjesta gdje je njihov prijatelj nestao, oni koji su išli na čelu nisu vidjeli svog druga kako viri iza jednog stabla, tik ispred njih, malo po strani od staze. Dovikujući ostalima da su ga pronašli, potrčali su prema njemu, ali oni koji su prvi stigli do stabla iznenada su se zaustavili i ustukli dok su se njihove oči prestrašeno prevrtale gledajući čas ovamo čas onamo, kao da očekuju neku bezimenu prikazu da odnekud na njih skoči.

Njihov užas nije bio bez osnova. Pribodena vrškom slomljene grane, glava njihovog druga nalazila se prislonjena uz stablo, tako da se činilo da gleda u njih s druge strane debla.

Tada su mnogi od njih izrazili želju da krenu natrag tvrdeći da su sigurno uvrijedili nekog demona prašume, na čije su područje stupili bez njegova dopuštenja, ali Usanga je odbio da ih posluša uvjeravajući da ih, ako se vrate i ponovo padnu u ruke svojih okrutnih njemačkih gospodara, čeka neizbježno mučenje i smrt. Na kraju su njegovi razlozi prevladali, a stišana i preplašena grupa nastavila se kretati u zbijenim redovima, kao kakvo stado ovaca, sve dalje kroz dolinu, i sada se nitko više među njima nije usudio da zaostaje.

Sretno je obilježje crnačke rase — obilježje koje im je zajedničko s malom djecom — da im duh rijetko ostaje potišten dulje vrijeme, nakon što neposredni uzrok potištenosti nestane i tako se jedno pola sata kasnije Usangina četa opet podala u dobrom raspoloženju i ponovo poprimila svoj prijašnji izgled bezbrižne vedrine. Upravo su se teški oblaci njihova straha polako raspršivali, kada ih je zavoj staze iznenada doveo na obezglavljeno tijelo njihovog nekadašnjeg druga, koje je ležalo tačno na njihovu putu, i oni su opet pali u ponor užasa i mračnih slutnji.

Cijeli je događaj bio toliko neobjašnjiv i tajanstven, da među njima nije bilo nijednoga, koji bi u neprodornom mraku tog zlokobnog znaka mogao vidjeti kakvo logično rješenje ili utješno objašnjenje. Ono što se dogodilo jednome od njih,

moglo je zateći svakog drugog. Ustvari oni su vjerovali da će im se to sigurno i dogoditi. Ako se takva stvar može desiti usred bijela dana, kakve ih sve strahote neće stići kada ih noć bude pokrila plaštem tame! Drhtali su, obuzeti tjeskobom.

Bijela djevojka među njima nije kao ni oni imala mnogo više pojma što se događa, ali ju je to mnogo manje dirnulo, budući da je nagla smrt bila najmilosrdnija sudbina koju je mogla očekivati. Dosada nije bila izložena ničem gorem osim sitnim okrutnostima žena, dok ju je, s druge strane, upravo prisutnost tih žena spasila od goreg postupka u rukama muškaraca — posebno u rukama surovog crnog narednika Usange. U četi se nalazila njegova vlastita žena — pravi div, muškobanja u pravom smislu riječi — i ona je očigledno bila jedini stvor na svijetu, pred kojim Usanga ima straha. Pa iako je ta žena bila posebno okrutna prema djevojci, ona je ipak vjerovala da joj je to jedina zaštita od pokvarenog crnog tiranina.

Kasno poslijepodne četa je dospjela do malog sela slamom pokrivenih koliba, okruženog palisadom, na jednoj čistini u džungli, stanovnici su izašli napolje, i Usanga je prišao s dva svoja ratnika da bi vodio pregovore s poglavicom. Doživljaji toga dana toliko su potresli živce crnog narednika, da je radije pregovarao s tim ljudima nego da njihovo selo osvoji na silu, čemu bi inače po svojoj prirodi bio skloniji. Ali sada se u njemu rodilo nejasno uvjerenje da nad tim dijelom džungle drže stražu oči moćnog demona koji koristi svoju čudotvornu snagu da nanosi zlo onima koji ga vrijeđaju. Usanga je prvo htio da sazna, u kakvim odnosima stoje stanovnici ovoga sela s tim krvožednim bogom, i ako im je sklon, Usanga je odlučio da bude vrlo pažljiv, i da postupa prema njima s ljubaznošću i poštovanjem.

U razgovorima došlo je na vidjelo da seoski poglavica ima hrane, koza i peradi, i da će im sve to dragovoljno staviti na raspolaganje uz pravu odštetu, ali kako se u ime odštete težilo, da se crna četa rastane s mnogim dragocjenim puškama i municijom, pa čak i sa samom odjećom Usanga je počeo shvaćati da će na koncu konca ipak biti prisiljen da se upusti u bitku da bi došao do hrane.

Prijedlogom jednog od njegovih ljudi došlo se ipak do sretnog rješenja — da vojnici idućeg dana pođu u lov i da love za selo vraćajući im koliko god mogu više svježeg mesa, kao uzdanje za njihovo gostoprimstvo. Poglavica se s time složio određujući vrstu i količinu divljači koja se mora vratiti za brašno, koze i perad, a stanoviti broj njegovih koliba stavit će se na raspolaganje posjetiocima. Nakon jednoga sata ili čak više tih sitničavih pregovora, na kraju su se dogovorili oko svih pojedinosti i posjetioci su ušli u selo gdje su im bile određene kolibe.

Berta Kircher našla se sama u kolibici, uz samu palisadu na svršetku ulice koja je vodila kroz selo, i premda nije bila niti vezana a niti stavljena pod stražu, Usanga ju je uvjerio da ne može nikako pobjeći iz sela a da u džungli ne naleti gotovo sigurno na kakvu smrtnu opasnost, jer je ovdje džungla kako su stanovnici sela izjavili puna lavova koji su posebno veliki i krvožedni.

— Budi dobra prema Usangi — zaključio je on — i ništa ti se loše neće dogoditi. Ja ću se vratiti, da te posjetim nakon što drugi zaspu. Budimo prijatelji.

Kad je taj grubijan otišao, djevojčino se tijelo zatreslo grčevitom jezom i ona je klonula na pod kolibe pokrivši rukama lice. Shvatila je sada zašto Usanga nije odredio da je čuvaju žene. Lukavi Usanga tako je skovao svoj plan. Ali zar neće njegova žena posumnjati i pogoditi neke od njegovih namjera? Ona nije bila glupa, a osim toga nadahnuta gotovo ludom ljubomorom ona je uvijek tražila kakvu izliku da se iskali na svom crnom gospodaru. Berta Kircher je znala da je samo ona može spasiti, i da će je doista i spasiti, samo kad bi je nekako o svemu tome mogla obavijestiti. Ali kako?

Ostavljena nasamo prvi put nakon prethodne noći, daleko od očiju onih koji su je zarobili djevojka je smjesta iskoristila priliku, da bi se uvjerila da su dokumenti koje je uzela s lešine kapetana Fritza Weinera još uvijek na sigurnom mjestu ušiveni u njenom donjem rublju.

Ali jao! Od kakve joj koristi ti dokumenti sada mogu biti, i što sada vrijede njenoj ljubljenoj zemlji? Ali navika i vjernost bile su toliko snažne u njoj, da se ona još uvijek nadala da će

na kraju ipak uspjeti da preda taj dragocjeni svežanj svome pretpostavljenom.

Činilo se da su urođenici zaboravili da ona postoji. Nitko nije prilazio njenoj kolibi, pa joj čak nisu donijeli ni hrane. Čula ih je na suprotnom kraju sela kako se smiju i viču, i znala je da se oni sada goste hranom i urođeničkim pivom — a ta je spoznaja samo uvećavala njen strah. Kako je strašno biti zatvorenik u urođeničkom selu u srcu neistraženog područja središnje Afrike — jedina bijela žena u gomili pijanih Crnaca! Sama ju je ta pomisao užasavala. A ipak nalazila je slabašnu utjehu u činjenici, da je do sada nitko nije napastovao — utjehu, da su je možda zaboravili, i da će se uskoro svi toliko beznadno opiti da će postati bezopasni.

Noć se spustila, a još uvijek nitko nije dolazio. Djevojka se pitala, da li bi se mogla usuditi, da potraži Naratu, Usanginu ženu jer Usanga možda neće zaboraviti obećanje da će se kasnije vratiti. Nitko nije bio u blizini, kada je izašla iz kolibe i uputila se prema onom dijelu sela gdje su se Crnci veselili, slavili i pijančevali oko vatre. Kad se približila, vidjela je stanovnike sela i njihove goste kako u velikom krugu čuče oko velike vatre, ispred koje jej pola tuceta golih ratnika skakalo i previjalo se, udaralo nogama o zemlju, plešući neki groteskni ples. Zdjele hrane i tikvice pića dodavale su se u gledalištu iz ruke u ruku. Prljave ruke su se zabadale u zdjele s hranom, a zgrabljeni komadi mesa gutali su se tako pohlepno, da bi čovjek mogao pomisliti da je cijelo to društvo na rubu smrti od gladi. Prinosili su tikvice ustima, i pivo im se prolijevalo po bradama, sve dok im kakav pohlepni susjed ne bi zgrabio tikvicu iz ruku. Posljedice pića postajale su sada sve vidljivije, i uskoro su se svi počeli predavati potpunom i divljem zaboravu.

Kad se djevojka približila sklanjajući se u sjene koliba tražeći Naratu, iznenada ju je primijetila jedna Crnkinja, koja je stajala na rubu gomile — ogromna ženetina koja se vičući podigla i krenula prema njoj. Po njenom izgledu djevojka je pomislila da je žena namjerava doslovno rastrgati u komade. Žena je napala tako neočekivano i divlje, da djevojka nije bila na to pripravna i tko zna što bi se dogodilo, da se iznenada nije umiješao jedan ratnik. A tada je Usanga, primijetivši prekid gozbe, doletio do nje ispitujući je:

— Što hoćeš — vikao je — hrane i pića? Dođi ovamo sa mnom! — i on ju je obgrlio rukom i povukao prema krugu.

— Ne! — viknula je ona — hoću da vidim Naratu. Gdje je Na- ratu?

Činilo se da je to na trenutak otrijeznilo Crnca koji kao da je čas prije bio privremeno zaboravio svoju bolju polovicu. Bacio je oko sebe hitri preplašeni pogled, a onda kad se očigledno uvjerio da Naratu nije ništa primijetila, naredio je onom ratniku koji je još uvijek obuzdavao razbješnjelu Crnicu ne dopuštajući joj da priđe bijeloj djevojci, da odvede bjelkinju u njenu kolibu i da ostane tamo da je čuva.

Nakon što je prije svega zgrabio za sebe tikvicu piva, ratnik je pokretom pokazao djevojci da krene ispred njega i tako je ona pod stražom došla do kolibe, a momak je čučnuo tik pred vrata gdje je neko vrijeme posvetio svu svoju pažnju tikvici.

Berta Kircher sjela je uz suprotnu stijenu kolibe očekujući sudbinu koja joj predstoji. Nije mogla spavati jer joj je duh bio ispunjen ludim planovima o bijegu, premda je svaki od tih planova morala odmah odbaciti kao nemoguć ili nepraktičan. Pola sata kasnije nakon što ju je ratnik vratio u zatvor, on je ustao i ušao u kolibu gdje je pokušao da stupi s njom u razgovor. Pipajući u tamnoj unutrašnjosti kolibe, oslonio je svoje kratko koplje o zid i sjeo pokraj nje, i dok je govorio, primicao joj se sve bliže i bliže, dok je najzad nije dotakao ispruženom rukom. Uvlačeći se u se, ona se trgla.

— Ne dotiči me! — viknula je. — Reći ću Usangi, ako me ne budeš pustio na miru, a ti znaš što će ti on učiniti.

Čovjek se samo pijano nasmijao, i pružajući ruku, zgrabio je i privukao k sebi. Ona se trzala i glasno vikala dozivajući Usangu, i u istom trenutku ulaz u kolibu zamračio se zakriven pojavom čovjeka.

— Što se tu događa? — povikao je pridošlica dubokim glasom koji je djevojka smjesta prepoznala jer je pripadao crnom naredniku. On je došao, ali da li će joj zbog toga biti išta bolje? Ona je znala da joj ništa neće pomoći, osim ako se ne uspije okoristiti Usanginim strahom od njegove žene.

Kad je Usanga vidio što se događa, izbacio je ratnika iz kolibe i naredio mu da se izgubi, a kad je momak mrmljajući i prigovarajući nestao, narednik se približio bijeloj djevojci. Bio

je vrlo pijan, toliko pijan da je ona nekoliko puta uspjela da mu izbjegne i dva put ga je tako žestoko gurnula da je on posrnuo i pao.

On se na kraju razbjesnio i jurnuo na nju zgrabivši je svojim dugim rukama. Udarajući ga po licu stegnutim šakama, pokušala je da se obrani i da ga otjera. Prijetila mu je bijesom Naratu, a na to je on promijenio svoju taktiku i počeo da je moli, i dok je s njom raspravljao obećavajući joj sigurnost i na kraju krajeva čak i slobodu, ratnik kojega je on izbacio iz kolibe do te turao je do kolibe u kojoj je stanovala sama Naratu.

Usanga, otkrivši da su njegove molbe i obećanja isto tako uzaludni kao i prijetnje, izgubio je strpljenje, a i glavu, grubo je zgrabio djevojku, ali u tom trenutku u kolibu je provalio bjesomučni demon ljubomore. Stigla je Naratu. Udarajući nogama, grebući, mašući rukama, grizući, ona je ubrzo stjerala preplašenog Usangu u red, i bila je toliko opsjednuta željom da kazni nevjernog gospodara i muža, da je potpuno zaboravila na objekt njegove nevjere.

Berta Kircher ju je čula kako vrišti tjerajući niz seosku ulicu Usangu, i drhtala je od pomisli, što će joj ovo dvoje učiniti jer je znala da će najkasnije sutra Naratu na njoj iskaliti ljubomornu mržnju, nakon što izdovolji svoj prvi bijes na Usangi.

Nije prošlo ni nekoliko časaka od trenutka kad su ovo dvoje otišli, a ratnik koji ju je prije čuvao se vratio. Pogledao je u kolibu, a zatim ušao.

— Nitko me sada neće spriječiti, bijela ženo — zarežao je i poletio prema njoj.

Tarzan-majmun sladeći se sočnom butinom Bare, jelena, nejasno je bio svjestan, da mu duša nije spokojna. Morao je po svemu sudeći biti u miru sa samim sobom i sa cijelim svijetom. Ta zar nije u svom rodnom kraju, okružen mnogobrojnom divljači i zar mu u rukama nije njegova najmilija hrana kojom upravo puni svoj gladni želudac? Ali Tarzana-majmuna progonila je slika male mlade djevojke koju guraju i tuku

Crnkinje, i u mašti je vidio kako ona sada sjedi ulogorena u ovoj divljoj zemlji, kao zatvorenik između Crnaca dezertera.

Zašto mu je bilo tako teško da se sjeti, da je ona naprosto mrska Švabica i odvratna špijunka? Zašto se njegovoj svijesti Uvijek nameće činjenica da je ona žena? On ju je mrzio, kao što mrzi cijeli njen narod, i sudbina koja je sigurno očekuje nije ništa strašnija od onoga što svi pripadnici njene vrste zaslužuju.

Ta stvar je riješena, i Tarzan je odlučio da misli na druge stvari, a ipak se slika nikako nije gubila iz njegove glave — javljala se uvijek nanovo, sa svim detaljima, i uznemirivala ga. Počeo se pitati što oni s njom rade i kamo je vode. Jako se stidio samoga sebe, kao i onda, nakon onog slučaja u Wilhelmstalu kada mu je njegova slabost dopustila da poštedi špijunkin život. Zar će opet biti tako slab? Ne!

Spustila se noć i on se smjestio u prostranim rašljama stabla da se odmori do jutra, ali nikako nije mogao zaspati. Umjesto toga pred njim se neprestano javljala vizija bijele djevojke, koju crne žene tuku, a onda opet slika te iste djevojke, izložene milosti i nemilosti ratnika, negdje u tamnoj i neprijaznoj džungli.

S gnjevnim režanjem prezirući samoga sebe, Tarzan je ustao, stresao se, i skočio sa svoga stabla na susjedno, i tako kroz niže katove džungle slijedio je trag koji je toga poslijepodneva Usangina četa ostavila za sobom. Nije imao nimalo poteškoća, budući da je četa slijedila dobro ugaženu stazu, i kada su njegove izoštrene nozdrve negdje oko ponoći namirisale miris sela, naslutio je da je njegov cilj blizu i da će uskoro pronaći onu koju traži.

Šuljajući se tiho, kao što se šulja Numa kad vreba opreznu žrtvu, Tarzan se bešumno kretao oko seoske ograde osluškujući i njušeći. U pozadini sela otkrio je stablo, koje je svoje grane širilo preko ograde, i trenutak kasnije tiho se spustio u selo.

Od kolibe do kolibe tražio je oštrim ušima i nozdrvama neki trag koji bi mu pokazao gdje se nalazi djevojka, i najzad, nejasan i gotovo uništen mirisom Gomanganija, otkrio je njen miris koji se poput nekakve nježne maglice obavijao oko male kolibe. Selo je sada bilo tiho jer su posljednji ostaci hrane i

piva bili pojedeni, a Crnci su ležali u kolibama, otupjeli od sitosti, ali svejedno Tarzan nije proizvodio ni najmanji šum, kojeg bi čak i najtrezniji među njima mogao čuti.

Tarzan pristupi bliže i nagne se da ispita – bilo je to mrtvo tijelo golog ratnika iz čijih grudi je virilo koplje...

Prišao je ulazu u kolibu i osluškivao. Iznutra se nije čuo nikakav zvuk, pa čak ni tiho disanje kakva stvorenja, a ipak je Tarzan bio siguran da je djevojka ovdje bila i da je možda čak i

sada tu, pa je ušao unutra kliznuvši u kolibu tiho poput bestjelesnog duha. Načas je nepokretno stajao u kolibi osluškujući. Ne, unutra nije bilo nikoga, u to se sada on uvjerio, ali svejedno se dao na istraživanje. Kad su mu se oči privukle na dublju tamu u kolibi, jedan oblik privukao je njegovu pažnju. Uskoro je razabrao da je to ljudsko tijelo, koje se ocrtava na tlu ležeći na leđima.

Tarzan je pristupio bliže i nagnuo se da ga ispita — bilo je to mrtvo tijelo ratnika iz čijih grudiju je virilo kratko koplje.

Zatim je Tarzan pažljivo pretražio svaki kvadratni centimetar poda i onda se opet vratio tijelu, gdje se sagnuo i pomirisao držak oružja koje je ubilo Crnca. Lagani smiješak dotakao je njegove usne, i on je kratko mahnuo glavom — Tarzan je razumio što se tu dogodilo.

Brza pretraga cijeloga sela uvjerila ga je da je djevojka pobjegla i osjećaj olakšanja pojavio se u njemu kada je saznao da je nije zadesilo nikakvo zlo. Da je njen život u jednakoj opasnosti u divljoj džungli kamo mora da je pobjegla — nije mu uopće padalo na pamet, kao što bi se toga smjesta sjetili vi ili ja, budući da Tarzanu džungla nije bila nimalo opasno mjesto — on je smatrao da je čovjek u njoj sigurniji nego u Parizu ili Londonu po noći.

Ponovo se popeo među stabla i prešao preko palisade, kada je jedva čujno do njegovih ušiju iz velike daljine dopro stari poznati zvuk. Držeći lagano ravnotežu na grani, koja se ljuljala, on je stajao poput kakve elegantne statue prašumskog boga napeto slušajući. Nekoliko časaka je tako mirovao, a tada se s njegovih usana izvio dugi, tajanstveni krik majmuna, koji se obraća drugome majmunu, i on je poletio kroz džunglu prema glasu čovjekolikih majmuna ostavljajući iza sebe probuđeno i preplašeno selo sujevjernih Crnaca, koji će zauvijek nakon toga povezivati taj sablasni krik s nestankom bijelog zatvorenika i smrću njihovog ratnika.

Berta Kircher brzajući kroz džunglu duž duboko ugažene staze divljači mislila je samo kako da se što više udalji od sela prije nego što svane i krenu za njom u potjeru. Kamo je išla, to

nije znala, niti joj se činilo jako važnim, budući da je očekivala da će je smrt zateći prije ili kasnije.

Sreća joj je te noći bila naklona jer je neozlijeđena prošla kroz područje koje je možda najdivljije i najgušće napučeno lavovima u cijeloj Africi — prirodno lovište koje bijeli čovjek još uvijek nije otkrio, gdje antilope i zebra, žirafa i slon, bizon i nosorog, i drugi biljožderi središnje Afrike nesmetano žive, progonjene samo svojim prirodnim neprijateljima, velikim mačkama koje vrebaju ovdje na laki plijen, imune od pušaka lovaca na veliku divljač, tako da je cijelo to područje vrvjelo životom.

Bježala je možda jedan sat ili dva, kad je njenu pažnju privukao šum životinja koje se kreću, mrmljaju i reže u velikoj blizini. Uvjerena da je prevalila dovoljnu udaljenost, da ujutro krene s velikom prednošću pred progoniteljima, prije nego oni otkriju njen trag, a plašeći se nepoznatih životinja pred sobom popela se na neko veliko stablo, s namjerom da ostatak noći provede na tom mjestu.

Tek što je dospjela do sigurne i udobne grane, otkrila je da stablo stoji na rubu male čistine, koju je od njenih očiju do tada skrivala gusta šikara, što raste nisko uz tlo, i istovremeno je vidjela kakve su se to životinje pred njom glasale.

U sredini čistine ispod sebe, potpuno jasno na sjajnoj mjesečini, ugledala je dvadeset golemih čovjekolikih majmuna — krupnih dlakavih momaka kako stoje na stražnjim nogama, tek rijetko se pomažući prstima ruku. Mjesečina im je odbljeskivala od sjajnog krzna, a gusta je dlaka srebrnasto sivih vrhova odražavala takav sjaj, da su užasna stvorenja izgledala gotovo veličanstveno.

Djevojka ih je promatrala samo nekoliko trenutaka, a već se maloj četi pridružila još jedna; malo zatim i drugi pojedinci i grupe, dok se pred njom na mjesečini nije skupilo dobrih pedesetak velikih životinja. Među njima je bilo i mlađih, a nekoliko se potpuno malih priljubilo čvrsto uz dlakava pleća svojih matera. Uskoro se grupa razdijelila tako da je oblikovala krug oko malog brežuljka zemlje, utabanog vrha, u sredini, čistine. Oko tog humka vrlo blizu čučale su tri stare ženke naoružane kratkim teškim toljagama kojima su uskoro počele

udarati po utabanom zemljanom vrhu humka proizvodeći mukli zvuk što je nadaleko odjekivao a odmah zatim drugi su se majmuni nemirno, počeli uokolo pomicati miješajući se besciljno jedan s drugim kao da se to pomiče kakva masa velikih crnih crvi.

Isprva je udaranje u bubanj raslo polako i odmjereno, ali se zatim smirilo u teškom ujednačenom ritmu, po kojemu su majmuni tapkali ljuljajući se uokolo humka. Tada se masa razdijelila u dva kruga, od kojih je vanjski bio sastavljen od ženki i vrlo mladih majmuna, dok su se zreli mužjaci našli u unutarnjem krugu. Vanjski se krug prestao micati i čučnuo je na zemlju, dok su se mužjaci sada polako kretali u krugu usred kojega se nalazio bubanj, i to svi u istom smjeru.

U tom trenutku do ušiju djevojke dopro je iz pravca sela jedva čujan zvuk koji je nalikovao na neki neobičan visok krik. Krik je na majmune ostavio utisak gotovo električnog šoka — oni su se prestali kretati zastali su na trenutak u stavu napetog osluškivanja, a tada je jedan mužjak, krupniji od svojih drugova, podigao lice k nebu i glasom, koji je u djevojčinom malenom tijelu izazvao tjeskobno drhtanje, odgovorio udaljenome kriku.

Bubnjari su se odmah zatim opet dali na bubnjanje i spori se ples nastavio. U divljačkoj ceremoniji bilo je stanovitih draži, koje je djevojka fascinirano promatrala, i kako se činilo malo vjerojatnim da će je otkriti, mislila je da može mirno ostati preko noći na svom stablu i dati se u bijeg tek onda kada joj svjetlost dana bude pružila razmjerno veću sigurnost.

Uvjerivši se ponovo da se svežanj papira nalazi na sigurnom mjestu, uznastojala se smjestiti u što udobniji položaj među granama, odakle će moći da promatra neobičnu ceremoniju na čistini ispod sebe.

Prošlo je pola sata, a za to vrijeme bubnjanje bubnja postepeno je raslo. Sada je veliki mužjak koji je odgovorio na udaljeni poziv skočio iz unutrašnjeg kruga plesača, da zapleše sam između bubnjara i drugih majmuna. Skakao je, da zatim odmah čučne, pa opet skoči, čas režeći i mumljajući, čas podižući opet svoje strašno lice prema Gorou, mjesecu, i udarajući

se u dlakave grudi ispuštao je prodorni vrisak — da je djevojka nešto o tome znala, prepoznala bi u tom vrisku izazov mužjaka velikih majmuna.

Stajao je tako u punom sjaju velikog mjeseca, nepokretan nakon što je kriknuo posljednji od svojih sablasnih izazova, uokviren prastarom džunglom i redovima majmuna, slika i prilika divljine i snage, moćni mišićavi Herkul iz praskozorja života — kad iznenada, tik iza sebe, djevojka začu odgovarajući krik, i trenutak kasnije ugleda gotovo golog bijelog čovjeka, koji je skočio s obližnjeg drveta na čistinu.

U istom času majmuni su se pretvorili u krdo bijesnih zvijeri, koje reže i frkću. Berti Kircher zastao je dah. Kakav je to manijak koji se usuđuje približiti ovim strašnim stvorenjima na njihovom vlastitom terenu, sam protiv pedeset? Vidjela je figuru smeđe kože okupanu mjesečinom kako korača ravno prema razbješnjelom krdu. Vidjela je pravilnost i njegove prekrasne razmjere, a tada ga je prepoznala. Bio je to isti čovjek, kojeg je vidjela kako odnosi majora Weinera, iz štaba generala Krauta, isti onaj koji ju je spasio od Nume lava, isti kojega je oborila drškom svoga pištolja i pobjegla mu kad ju je htio odvesti natrag njenim neprijateljima, isti onaj koji je ubio kapetana Fritza Weinera, a poštedio njen život one noći u Wilhelmstalu.

Ispunjena strahom i fascinirana promatrala ga je kako se približava majmunima. Čula je kako iz njegova grla izlaze čudni zvukovi — zvukovi jednaki onima kojim su se glasali majmuni — i premda je jedva mogla vjerovati svojim vlastitim ušima, shvatila je da to bogoliko stvorenje razgovara sa životinjama na njihovom vlastitom jeziku.

Tarzan se zaustavio tik pred ženkama u vanjskom krugu.

— Ja sam Tarzan-majmun — viknuo je. — Vi me ne poznajete jer pripadam drugom plemenu, ali Tarzan vam dolazi u miru, ili dolazi da se bori — kako god vi hoćete. Tarzan će razgovarati s vašim kraljem.

Izgovarajući to, probio se pravo kroz ženke i omladinu koja su se sada pred njim razmaknule, ostavljajući uski prolaz kroz koji je krenuo pravo prema unutarnjem krugu.

Ženke i djeca su režala i kostriješila se dok je prolazio između njih, ali niko ga nije sprečavao, i tako je stigao do unutarnjeg kruga mužjaka. Ovdje su mu zaprijetili ogoljeni očnjaci i strašne iskežene njuške koje su režale.

— Ja sam Tarzan — ponovio je. — Tarzan dolazi da pleše dum-dum sa svojom braćom. Gdje vam je kralj?

I opet je krenuo naprijed, a djevojka na stablu pritisla je dlanove na lice, dok je razrogačenih očiju promatrala luđaka, koji ravnodušno ide ususret strašnoj smrti. Svakog časa oni će skočiti na njega, razdrijeti u paramparčad to savršeno tijelo, dok od njega ne ostane ni košćice! Ali se krug opet razdvojio, pa iako su majmuni rikali i prijetili, nisu ga napali i čovjek je napokon stao u središnji krug, blizu bubnja, suočivši se s velikim kraljem majmuna.

Čovjek je opet progovorio:

— Ja sam Tarzan-majmun — viknuo je. — Tarzan dolazi da živi sa svojom braćom. On dolazi u miru i hoće da živi u miru, ili će ubijati. Ali on je došao i on će ovdje ostati. Što hoćete, da Tarzan u miru pleše dum-dum sa svojom braćom, ili da Tarzan prvo ubija?

— Ja sam Golat, kralj majmuna — zavrištao je veliki mužjak. — Ubiti! Ubiti! Ubiti!

S iznenadnim krikom navalio je na Tarzana.

S mjesta, odakle je djevojka promatrala, činilo se da je čovjek-majmun potpuno nespreman za napad, i ona je očekivala, da će ga prvi juriš oboriti i uništiti. Veliki je majmun već bio gotovo na njemu ispruživši svoje ogromne ruke da stegne Tarzana prije nego što se makne. Ali kada se Tarzan pomakao njegova je brzina mogla postidjeti i samu Aru, munju. Kao što Hista zmija, izbacuje svoju glavu, tako je poletjela naprijed lijeva ruka čovjeka-zvijeri, kojom je zgrabio zglavak na lijevoj ruci svoga protivnika. Brzi okret i mužjakova je desnica dospjela pod desnu ruku njegova neprijatelja, u zahvatu jiu-jice, koji je Tarzan naučio među civiliziranim ljudima — zahvat kojim je lako mogao slomiti krupne kosti, i u kojem je veliki majmun bio bespomoćan.

— Ja sam Tarzan-majmun — zavrištao je čovjek-majmun. — Hoće li Tarzan plesati u miru, ili će Tarzan ubiti?

— Ja ću ubiti! Ubiti! Ubiti! — zakriještao je Golat.

Brzinom mačke Tarzan je prebacio kralja majmuna preko jednog boka i bacio ga na zemlju, gdje se ovaj prostro kao vreća.

— Ja sam Tarzan, kralj svih majmuna — viknuo je. — Hoće li biti mir?

Golat, razbješnjen, skočio je na noge i ponovo navalio izvikujući svoj ratni poklič:

— Ja ću ubiti! Ubiti! Ubiti!

I Tarzan mu se opet suprotstavio neočekivanim zahvatom, koje glupi mužjak, budući da ga nije poznavao, nije mogao ni izbjeći — zahvat i bacanje, koje je izazvalo vrisak oduševljenja iz zainteresiranog gledališta, i iznenada ispunilo djevojku uvjerenjem da taj čovjek ipak zna što radi — očigledno se osjećao posve siguran među majmunima, jer je vidjela kako je podigao Golata na svoja leđa i zatim ga prebacio daleko preko ramena. Kralj majmuna pao je glavačke na zemlju i vrlo mirno ležao.

— Ja sam Tarzan-majmun, — viknuo je čovjek majmun. — Došao sam da plešem dum-dum sa svojom braćom.

Pokretom je pokazao bubnjarima da nastave bubnjati, a oni su smjesta nastavili u istom ritmu, ondje gdje su prije prekinuli, da bi promatrali kako će njihov kralj ubiti budalastog Tarmanganija.

U tom trenutku Golat je podigao glavu i polako uspuzao na noge. Tarzan mu se približio.

— Ja sam Tarzan iz plemena Majmuna — viknuo je. — Hoće li Tarzan plesati dum-dum sa svojom braćom, ili treba prvo da ubije?

Golat je podigao krvlju podlivene oči prema licu Tarmanganija.

— Kagoda — viknuo je. — Tarzan iz plemena Majmuna plesat će dum-dum sa svojom braćom a Golat će plesati s njim.

I tada je djevojka sa stabla vidjela divljeg čovjeka kako skače, previja se i udara nogama s divljim majmunima u prastarom ritualu plesa dum-dum. Njegovi rikovi i režanje bili su zvjerskiji nego glasovi samih zvjeri. Njegovo je lijepo lice bilo unakaženo divljačkom žestinom. On se udarao po snažnim grudima, i izvikivao svoj izazovni urlik, dok se njegova glatka smeđa koža češala rame uz rame s dlakavim krznima njegovih drugova. Bilo je to sablasno, ali bilo je istovremeno i divno, jer tom primitivnom divljaštvu nije nedostajalo ljepote — ona je znala da prisustvuje čudnom prizoru kojem vjerojatno nijedno drugo ljudsko biće nikada nije prisustvovalo — a ipak u svemu tome bilo je nešto užasno.

Dok je ona očarano promatrala scenu, šum nekog prikradanja u stablu iza nje, natjeralo ju je da okrene glavu i tek nekoliko koraka iza nje bljeskala su, odražavajući mjesečinu, dva velika žuto-zelena oka. Šita ju je otkrio.

Zvijer je bila tako blizu, da ju je već mogla dotaći svojom velikom šapom, punom oštrih kandži, da ju je samo ispružila. Nije bilo vremena za razmišljanje, nije se smjelo ni časka oklijevati da bi se odvagnule šanse ili odlučilo o kakvom izboru. Vođena instinktivnim strahom, s glasnim krikom, skočila je sa stabla na čistinu.

Majmuni, sada razbješnjeni posljedicama plesanja i utjecajem mjesečine, smjesta su se okrenuli da vide što je uzrok smetnje. Videći da je to ženka Tarmanganija, bespomoćna i sama, krenuli sm prema njoj. Šita znajući da se čak ni lav, osim ako nije poludio od glada, ne usuđuje uhvatiti u koštac s velikim majmunima, kada plešu svoj dum-dum, tiho se izgubila u noć, da negdje drugdje potraži svoju večeru.

Tarzan, okrenuvši se sa svim drugim majmunima prema uzroku upadice, vidio je djevojku, prepoznao je, i shvatio u kakvoj se opasnosti nalazi. I sada je ona opet mogla da nađe smrt od tuđih ruku, ali što se to njega tiče! Međutim, ipak je shvatio da to ne može dopustiti, i premda ga je to priznanje postiđivalo, morao ja da prema njemu postupi.

Prve su ženke gotovo već stigle do djevojke, kad je Tarzan skočio među njih i teškim ih udarcima raspršio lijevo i desno,

a tada kad su mužjaci stigli da sudjeluju u ubijanju misleći da ovaj novi majmunoliki stvor namjerava da sve meso svoje žrtve ukrade za se, otkrili su oni, da im se on suprotstavio, prebacivši jednu ruku preko stvorenja, kao da je hoće zaštititi.

— Ovo je Tarzanova ženka — rekao je. — Nemojte joj učiniti ništa nažao.

Bio je to jedini način, kojim ih je mogao natjerati da shvate da je ne smiju ubiti. Njemu je bilo drago, što ona ne može prevesti te riječi. Za njega je dovoljno poniženje što je takvu izjavu dao divljim majmunima, o ovom mrskom neprijatelju.

I tako je još jednom Tarzan-majmun bio prisiljen da zaštićuje špijunku. Režeći, promrmljao je sam sebi, kao da se opravdava.

— Ona je žena, a ja nisam Nijemac, i tako ne može biti drukčije!

pao s neba

Harold Percy Smith-Oldwick, poručnik Kraljevskih zrakoplovnih snaga pošao je u izviđanje. Do ušiju britanskog glavnog štaba u Njemačkoj Istočnoj Africi dopro je izvještaj, ili bi bilo bolje reći glasina, da su se velike neprijateljske snage iskrcale na zapadnoj obali i da marširaju preko crnog kontinenta da bi pojačale svoje kolonijalne trupe. Zapravo se pretpostavljalo da se nova vojska nalazi tek deset ili dvanaest dana marša od obale u pravcu zapada. Naravno, stvar je bila smiješna — nezamisliva — ali nezamislive se stvari često događaju u ratu, a osim toga nijedan dobar general ne dopušta, da i najmanji glas o neprijateljskoj aktivnosti prođe bez istraživanja. Stoga je poručnik Harold Percy Smith-Oldwick letio nisko prema zapadu tražeći oštrim očima bilo kakav znak njemačke vojske. Ogromne prašume promicale su ispod njega, toliko guste i toliko prekrivene lisnatim krošnjama velikih stabala, da bi cijela njemačka armija mogla da se u njoj sakrije. Planine, pašnjaci i pustinje prolazile su u ljupkoj panorami, ali mladi poručnik nije nigdje primijetio ni traga živog čovjeka.

Neprestano se nadajući da će možda negdje otkriti znak njihova prolaska — odbačeni teretnjak, kakva slomljena kolica, ili kakvo napušteno logorište — on je nastavljao sve dalje i dalje prema zapadu, sve do kasno poslijepodne. Iznad jedne ravnice osute rijetkim drvećem, kroz središte koje je protjecala vijugava rijeka, odlučio je da se okrene i odleti natrag u logor. Da bi u tome uspio, morao je letjeti potpuno ravno, najvećom brzinom, da stigne prije mraka, ali kako je imao dovoljno benzina i pouzdani stroj, nije ni malo sumnjao

da će uspjeti ostvariti svoj cilj. Upravo u tom trenutku u stroju se dogodio kvar.

Letio je previše nisko da bi mogao učiniti bilo što osim da aterira, i to smjesta, dok se još pred njim vidjelo otvorene zemlje jer se ravno na istok ispred njega pružala ogromna prašuma, u koju bi ga pokvarena mašina mogla samo srušiti u sigurnu smrt, i tako se on spustio na pašnjake kraj vijugave rijeke i počeo tu da sa bakće oko motora.

Dok je radio, pjevušio je ispod glasa neku popularnu melodiju, koju su svi pjevali u Londonu prije godinu dana, tako da je čovjek dobivao dojam da on radi u sigurnosti kakvog engleskog aerodroma, okružen brojnim drugovima, a ne da se nalazi sam u srcu neistražne afričke divljine. Bilo je tipično za tog čovjeka da bude potpuno ravnodušan prema svojoj okolini, premda mu je izgled pokazivao, da on nije neke naročite junačke građe.

Poručnik Harold Percy Smith-Oldwick bio je plavokos plavook, vitak, ružičasta dječačka lica, koje kao da je oblikovano u nekoj luksuznoj okolini, lijenosti i lagodnosti, a ne u napornijim i ozbiljnijim zahtjevima težega života.

Ali mladi poručnik nije bio samo izvana ravnodušan prema svojoj neposrednoj budućnosti i okolini, nego je to bio i zapravo. Da se u tom području mogu nalaziti bezbrojni neprijatelji, činilo se, da mu uopće ne pada ni na kraj pameti. Marljivo se dao na posao da bi popravio kvar, zbog kojega je njegov motor prestao raditi, a da nije ni bacio pogled na obližnji kraj. Prašuma, koja se nalazila istočno od njega, i džungla koja je rubila vijugavu rijeku mogle su skrivati cijelu vojsku krvožednih divljaka ali poručnik Smith-Oldwick nije ni jednoj ni drugoj poklonio čak ni letimičan pogled.

A čak da je i pogledao, nije sigurno da bi primijetio desetak pojava, koje su čučale u skrovištu šikare na rubu šume. Ima takvih ljudi, koji su nadareni onim što se katkada, u nedostatku boljeg izraza, naziva šestim čulom — nekom vrstom intuicije koja ih upozorava na prisutnost nevidljivih opasnosti. Usredotočeni pogled skrivenog promatrača izaziva neki osjećaj živčanog nemira, koji upozorava takve ljude, ali premda je deset pari divljih očiju gledalo uporno poručnika Harolda Percyja Smith-Oldwicka, ta činjenica nije u njegovim mirnim

grudima izazvala nikakvu odgovarajuću senzaciju, koja bi mu govorila o predstojećoj opasnosti. On je mirno pjevušio, i kada je dovršio popravak, iskušao je svoju mašinu, pustivši je da radi nekoliko časaka, a onda ju je ugasio i sišao na tlo s namjerom da protegne noge i popuši cigaretu prije nego opet poleti natrag prema logoru. Sada je po prvi puta primijetio svoju okolinu, i smjesta je na njega ostavila dubok dojam divljina i ljepota prizora. U izvjesnom smislu ovi pašnjaci posuti stablima, podsjećali su ga ne neku englesku šumu, nalik na park, i njemu se činilo, da su izgledi, da bi se u tako mirnom krajobrazu, nalazile kakve životinje i kakvi divlji ljudi, vrlo neznatni.

Pažnju njegovog smisla za lijepo privukli su neki prekrasni cvjetovi, koji su se rascvali u grmlju nekoliko koraka od njegovog aparata, i polako pušeći cigaretu, prišao je grmlju da bi pažljivije pogledao cvijeće. Nagnuvši se nad cvjetove, nalazio se možda tek oko stotinu koraka od svog aviona, ali u tom je trenutku Numabo, poglavica Wamaba, odlučio da skoči iz svoje zasjede i povede ratnike u iznenadni juriš na bijelog čovjeka.

Mladi je Englez tek tada postao svjestan opasnosti, začuvši zbor divljačkih povika iz šume iza svojih leđa. Okrenuvši se, ugledao je tuce golih ratnika, koji su mu vrlo brzo prilazili. Oni su se kretali u zbijenoj gomili, i kad su mu se približili, njihova se brzina kretanja primjetno smanjila. Poručnik Smith-Oldwick shvatio je, pogledavši pravac njihova napredovanja, i odmjerivši njihovu brzinu, da su mu presjekli sve putove za povlačenje do aviona, i istovremeno je razumio, da su njihove namjere vrlo ratoborne i prijeteće. Vidio je da su naoružani kopljima, lukovima i strijelama, i on je bio uvjeren da ga oni, bez obzira što je oboružan pištoljem, mogu svladati prvim jurišem. Ali znao je o njihovoj taktici toliko, da je bio svjestan da će se oni povući na znak otpora, i da će tek nakon brojnih napredovanja i povlačenja, u toku kojih će se vikanjem, skakanjem i plesom zagrijavati do bjesnila, najzad odlučiti da krenu na juriš.

Numabo je bio ispred sviju, što je, kad se poveže s njegovom znatno većom snagom i ratobornijim izgledom, ukazivalo na to, da on treba da bude prirodni cilj pištolju, i Englez je usmjerio svoj prvi metak u Numaba. Na nesreću

promašio je cilj, i tako propustio zgodnu priliku jer bi ubijanje poglavice možda zauvijek raspršilo ostale. Metak je promašio Numaba i pogodio u grudi jednog ratnika iza njega, i kad je momak pao potrbuške s krikom boli, drugi su se okrenuli i povukli, ali, na poručnikovo nezadovoljstvo, potrčali su prema avionu, umjesto natrag prema šumi, tako da on još uvijek nije bio u stanju da dođe do svog aparata.

Oni su se brzo zaustavili i ponovo se okrenuli prema njemu. Govorili su glasno i mahali rukama, i nakon nekoliko trenutaka jedan je od njih skočio u zrak, mašući kopljem, izvikujući divlje rati ničke pokliče, koji su uskoro pokazali utjecaj na njegove drugove tako da su za kratko vrijeme svi oni počeli da sudjeluju u žestokoj predstavi divljaštva, koja će podstaći njihovu izblijedjelu hrabrost i napokon ih nagnati u novi juriš.

Drugi juriš došao je mnogo bliže Englezu, i premda je on još jednoga oborio svojim pištoljem, grupa je uspjela da baci na njega dva ili tri koplja. Njemu je sada preostalo pet metaka, a pred njim je još uvijek bilo osamnaest ratnika, s kojima je morao obračunati, i tako ako ih ne bude mogao preplašiti, sudbina mu je očigledno zapečaćena.

Ratnicima opet nije bilo lako što za svaki pokušaj da jurišaju na njegov život, moraju platiti životom jednog od svojih i sada im je mnogo dulje trebalo da se pripreme na novi zalet, i kad su najzad krenuli, mnogo su vještije i bolje rasporedili redove nego prije, raspršivši se u tri grupice, koje su mu djelomično ga opkoljavajući istovremeno prišle iz tri pravca, i premda je on uspješno gađao pištoljem, oni su najzad dospjeli do njega. Činilo se da znaju, da je potrošio svu municiju, i kružili su sasvim blizu oko njega, s očiglednom namjerom da ga zarobe živog, budući da su ga inače mogli lako proburaziti svojim kratkim kopljima, a da se ne izlože nikakvoj opasnosti.

Nekoliko časaka kružili su oko njega, dok se nisu, na Numabovu zapovijed, istovremeno zaletili, pa i premda je vitki mladi poručnik udarao lijevo i desno, njihov nadmoćni broj uskoro ga je savladao i oborio tukući ga držcima kopalja, koja su im se nalazila u snažnim rukama.

Hvatala ga je nesvijest, kad su ga podigli na noge, i nakon što su mu svezali ruke na leđa, grubo su ga gurnuli ispred sebe, da krene prema džungli.

Dok ga je stražar podbadao duž uske šumske staze, poručnik Smith-Oldwick morao se često upitati, zašto im je stalo da ga uhvate živog. Znao je da se nalazi previše duboko u prašumi, a da bi njegova uniforma išta značila ovom plemenu, do kojega vjerojatno svjetski rat uopće nije dopro, i on je mogao pretpostavljati da je pao u ruke ratnika nekog moćnika, o čijoj će kraljevskoj mušici ovisiti njegova sudbina.

Marširali su možda pola sata, kada je Englez pred sobom, na maloj čistini na obali rijeke vidio slamom pokrivene krovove koliba kako vire iznad grube ali jake palisade, i uskoro su ga uveli u seosku ulicu gdje ga je smjesta okružila gomila žena, djece i ratnika. Ovdje je uskoro postao središtem uzbuđene rulje, koja je očigledno namjeravala da ga se riješi čim prije. Žene su bile otrovnije od muškaraca, i udarale ga i greble, kad god bi ga mogle doseći, dok se napokon Numabo, poglavica, nije morao umiješati da bi spasio svog zatvorenika za svrhu, za koju ga je odredio.

Kad su ratnici razmakli gomilu, oslobodivši prostor kojim su proveli bijelca prema jednoj kolibi, poručnik Smith-Oldwick vidio je na suprotnom kraju sela kako dolazi nekoliko Crnaca, odjevenih u pojedinačne komade njemačkih uniformi. On se nemalo začudio, i isprva je pomislio, da je ipak došao u dodir s dijelom one vojske o kojoj se pričalo da prolazi kroz džunglu od zapadne obale, i da je to znak koji je zapravo tražio.

Žalostan smiješak zaigrao mu je na usnama, dok je razmišljao o nesretnim okolnostima u kojima je došao do te spoznaje jer iako je bio daleko od toga da izgubi svaku nadu, shvatio je da ga samo puka sreća može spasiti, da pobjegne od ovih ljudi i ponovo dođe do svog aviona.

Među djelomično uniformiranim Crncima nalazio se krupan momak, u naredničkoj bluzi, i kad su oči tog čovjeka pale na britanskog oficira, glasni krik oduševljenja razlegao mu se s usana, a njegovi su pratioci smjesta prihvatili krik i približili se da izazivaju zatvorenika.

— Gdje ste našli tog Engleza? — upitao je Usanga poglavicu Numaba i njegovu pratnju. — Da li ih je bilo još mnogo s njime?

— Pao je s neba — odgovorio je urođenički poglavica, — u jednoj čudnoj stvari, koja leti kao ptica, i koja nas je isprva jako preplašila, ali mi smo je dugo vremena promatrali, vidjeli da ne pokazuje znakove života, i kada se taj bijelac od nje odmakao, napali smo ga, pa premda je ubio neke moje ratnike, zarobili smo ga jer smo mi Wamabe hrabri ljudi i veliki ratnici.

Usangine su se oči razrogačile.

— Doletio je ovamo nebom? — upitao je.

— Da — rekao je Numabo. — U velikoj stvari, koja je nalik na pticu, sletio je pravo s neba. Stvar je još uvijek ondje gdje se spustila, blizu ona četiri stabla kraj drugog zavoja rijeke. Tamo smo je ostavili jer nismo znali što je, i bojali smo je se dotaći, i ona je još uvijek tamo, ako nije odletjela.

— Ne može ni letjeti — rekao je Usanga — ako ovaj čovjek nije u njoj. Ta stvar je strašna i ispunjala je naše vojnike užasom jer je po noći letjela nad našim logorima i bacala po nama bombe. Vrlo si pametno učinio što si zarobio ovog bijelca Numabo jer bi noćas njegova velika ptića letjela preko tvoga sela i ubila sve tvoje ljude. Ti Englezi su vrlo zli bijeli ljudi.

— Taj više neće letjeti — rekao je Numabo. — I ne priliči da čovjek leti kroz zrak, samo zli demoni rade takve stvari, a Numabo, poglavica, pobrinut će se da ovaj čovjek to više ne radi.

Tim riječima gurnuo je grubo mladog oficira prema kolibi u središtu sela, gdje ga je ostavio pod stražom dva krupna i jaka ratnika.

Više od cijeloga sata zatvorenik je bio prepušten vlastitoj sudbini koja se sastojala uglavnom u zaludnim i bezuspješnim pokušajima da olabavi veze, koje su mu stezale zapešća, a tada ga je prekinula pojava crnog narednika Usange, koji je ušao u njegovu kolibu i približio mu se.

— Što namjeravaju da sa mnom učine? — upitao je Englez. — Moja zemlja nije u ratu s tim ljudima. Vi govorite njihov jezik. Recite im da im ja nisam neprijatelj, da je moj narod prijateljski raspoložen prema crnim ljudima, i da me moraju pustiti na miru.

Usanga se glasno nasmijao.

— Oni ne razlikuju Engleza od Nijemca — odgovorio je on. — Njima je potpuno svejedno što ste, osim da ste bijeli čovjek i prema tome neprijatelj.

— Zašto su me onda zarobili živog? — upitao je poručnik.

— Dođite ovamo — rekao je Usanga i poveo Engleza do vrata kolibe. — Pogledajte — rekao je i pokazao crnim kažiprstom prema kraju seoske ulice, gdje se ona širila u veći prostor između koliba, čineći neku vrstu trga.

Tamo je poručnik Harold Percy Smith-Oldwick vidio nekoliko Crnkinja, zaposlenih oko jedne lomače, kako pripremaju vatre ispod nekoliko velikih lonaca. Bilo mu je i previše očito, što sve to treba da znači.

Usanga je pažljivo promatrao bijelca, ali ako je očekivao da će vidjeti kakve znakove straha, bio je osuđen da se prevari i razočara jer se mladi poručnik samo okrenuo prema njemu slegnuvši ramenima.

— Ma zar doista ovi mangupi namjeravaju da me pojedu?

— Ne moji ljudi — odgovorio je Usanga. — Mi ne jedemo ljudsko meso, ali Wamabe jedu. Oni će vas i pojesti, ali mi ćemo vas ubiti za tu priliku.

Englez je ostao stajati na vratima kolibe, zainteresirani promatrač priprema za predstojeće orgije, koje su trebale da tako užasno dovrše njegovo zemaljsko postojanje. Jedva da se može pretpostaviti, da on nije osjećao straha, a ipak ako i jest, savršeno ga je skrivao ispod nepomične i hladne maske. Mora da je čak i na surovog Usangu ostavila dubok dojam hrabrost njegove žrtve budući da, iako je došao da psuje i možda čak da muči bespomoćnog zatvorenika, on sad nije učinio ni jedno ni drugo zadovoljavajući se naprosto time da ocrnjuje bijelce kao rasu, a Engleze posebno, zbog terora koji britanski avijatičari vrše nad njemačkim urođeničkim trupama u Istočnoj Africi.

— Vaša velika ptica — zaključio je — neće više letjeti iznad glava naših ljudi bacajući na njih smrt s neba. Usanga će se za to pobrinuti.

On je naglo otišao prema grupi svojih ratnika, koji su se sakupili oko mučeničkog stupa, gdje su se smijali i šalili sa ženama.

Nekoliko trenutaka kasnije Englez ih je vidio kako izlaze kroz ogradu sela, i još jednom su se njegove misli vratile na razne uzaludne planove za bijeg.

Nekoliko milja na sjever od sela na malom zemljanom povišenju blizu rijeke, gdje je džungla prestajući u podnožju tog humka ostavila nekoliko kvadratnih metara travnate zemlje rijetko pošumljene, čovjek i djevojka marljivo su se dali na to da sagrade malu *bomu,* usred koje su već bili podigli slamom pokrivenu kolibicu.

Radili su gotovo šutke, tek povremeno izmjenjujući po koju riječ dogovora.

Izuzev bedrenu pregaču čovjek je bio gol, a njegova je glatka koža bila ispečena do tamnosmeđe boje životom na suncu i vjetru. On se kretao elegantnom lakoćom kakve šumske mačke, i kad je podizao teške terete, njegovi bi se pokreti činili tako laganim, kao da podiže prazne ruke.

Kad on nije gledao u nju, a doista ju je gledao rijetko djevojčine oči su se i protiv volje okretale prema njemu, i u tim časovima na njenom se licu uvijek pojavio zagonetni izraz, kao da ona tog čovjeka smatra problemom koji nikako ne može riješiti. Ustvari, njena osjećanja prema čovjeku bila su obojena strahopoštovanjem, budući da je u kratkom periodu njihova druženja, ona u tom lijepom bogolikom divu otkrila nerazmrsivo isprepletene osobine nadčovjeka i divlje zvijeri. Isprva je osjećala samo onaj bezrazložni ženski strah, što ga je u njoj prirodno izazvao nesretni položaj u kojem se nalazila.

Biti u srcu neistražene divljine centralne Afrike s divljim pra- šumskim čovjekom bilo je dovoljno strašno, ali osjećati također da joj je taj čovjek krvni neprijatelj, da mrzi nju i cijeli njen narod, i da povrh svega taj čovjek ima s njom neraščišćene račune zbog napadaja, kojim ga je oborila jednom prije, sve joj to nije pružalo mnogo mogućnosti da gaji nadu da će pokazati prema njoj i najmanji obzir.

Prvi put ga je vidjela, kad je upao u glavni štab njemačke visoke komande u Istočnoj Africi i odnio nesretnog majora Weinera, o čijoj sudbini nije dopro nikakav glas do njemačkih

oficira. Vidjela ga je opet u onoj prilici kad ju je spasio iz pandža lava i kad ju je, objašnjavajući joj da ju je prepoznao u britanskom logoru, vodio kao zarobljenika. Tada ga je oborila udarcem drške svog pištolja i utekla. Da se on ne želi lično osvetiti za taj čin, dokazalo se u Wilhelmstalu one noći kada je ubio kapetana Fritza Weinera i otišao, a da joj nije učinio ništa na žao.

Ne, ona nije mogla da ga shvati. On ju je mrzio, ali istovremeno ju je i štitio, o čemu je ponovo dao dokaza, kad ju je sačuvao da je veliki majmuni ne razderu u paramparčad, kada je pobjegla iz sela Wamaba u koje ju je Usanga, crni narednik, doveo kao zarobljenika. Ali zašto ju je neprestano spašavao? U koju mračnu svrhu taj divlji neprijatelj je štiti od drugih stanovnika ove okrutne džungle? Pokušala je da zaboravi na sudbinu, koja ju po svoj prilici očekuje, ali to se pitanje stalno nametalo u njenim mislima, premda je svaki put morala da prizna da u držanju toga čovjeka nema ništa što bi pokazivalo da je njen strah opravdan. Možda je o njemu sudila mjerilima koje je naučila od drugih ljudi i možda je zato što je na njega gledala kao na divlje stvorenje, osjećala da ne može od njega očekivati nimalo više kavalirštine nego što bi se našlo u srcu kakvog civiliziranog čovjeka iz kruga njenih znanaca.

Berta Kircher po prirodi je bila druželjubiva i vedra osoba. Nije se rado prepuštala morbidnim slutnjama, i iznad svega je čeznula za društvom ljudi i onom izmjenom misli, koja je jedna od izrazitih razlika između čovjeka i nižih životinja. Tarzan je međutim bio dovoljan sam sebi. Duge godine polusamoće među stvorenjima, čija je moć usmenog izražavanja krajnje ograničena, naučile su ga da se oslanja gotovo potpuno na vlastitu snalažljivost u nalaženju svoje zabave.

Njegov živahni mozak nikada nije ljenčario, ali budući da njegovi prijatelji iz džungle nisu mogli niti slijediti a niti shvatiti niz maštanja i ideja koje je rađao njegov ljudski mozak odavno je već navikao da ih zadržava za sebe. Pa tako i sada nije nalazio potrebe da se drugome povjerava. Ta je činjenica, povezana s njegovim antipatijama prema djevoci je bila dovoljna da mu zapečati usne, za sve, osim najnužnije konverzacije, i tako su oni zajedno radili manje-više u šutnji. Berta Kircher, međutim, bila je prije svega vrlo ženstvena, i ona je otkrila da

je strašno nervira što kraj sebe ima društvo za razgovor, koje nikako ne želi da razgovara. Polako se gubio njen strah pred tim čovjekom, i ona je bila puna hiljadu sitnih nezadovoljenih radoznalosti oko toga, kakvi su njegovi planovi za budućnost, posebno što se tiče nje. Htjela je postaviti i mnoga privatna pitanja o njegovoj osobi, budući da nije mogla a da se ne zanima, tko su mu preci, i kakav je bio njegov čudan osamljenički život u džungli, i kako to da može prijateljski razgovarati s divljim majmunima, među kojima ga je našla.

Kad se njen strah potpuno izgubio, dovoljno se ohrabrila da ga ispituje, pa mu je napokon i postavila pitanje, što namjerava da učini, kada koliba i *boma* budu gotovi.

— Idem na zapadnu obalu, gdje sam se rodio — odgovorio je Tarzan. — Ne znam kada. Cijeli moj život je preda mnom, a u džungli nema nikakva razloga za žurbu. Mi ne jurimo vječito s jednog mjesta na drugo, što brže možemo, kao što radite vi u vanjskom svijetu. Kad budem ovdje bio dovoljno dugo, poći ću na zapad, ali prvo se moram pobrinuti da vi nađete kakvo bezopasno mjesto gdje ćete spavati, i da naučite kako ćete se opskrbljivati najnužnijim stvarima. Za to treba vremena.

— Zar ćete me ovdje ostaviti samu? — viknula je djevojka, a njen glas je jasno pokazao strah koji je takva budućnost u njoj budila. — Ostavit ćete me samu ovdje u ovoj strašnoj džungli, da budem plijen divljim zvijerima i urođenicima, stotinu milja od svih bijelih nastambi, u zemlji, gdje nije nikada stupila noga civiliziranog čovjeka?

— Zašto ne? — upitao je Tarzan. — Ja vas nisam ovamo doveo. Da li bi ijedan od vaših ljudi postupao bolje s kojom ženom iz neprijateljskih redova?

— Da — uzviknula je ona. — Naravno da bi. Nijedan čovjek moje rase ne bi ostavio bez zaštite samu bijelu ženu na ovako strašnom mjestu.

Tarzan je slegnuo svojim krupnim ramenima. Činilo se da je razgovor beskoristan, a osim toga bio mu je posebno odvratan zato što se vodio na njemačkom, jeziku koji je prezirao isto toliko, koliko i ljude koji su ga govorili. Poželio je da djevojka govori engleski, a tada mu je palo na pamet da ju je vidio prerušenu u britanskom logoru, dok je vršila svoj tajanstveni

posao kao njemački špijun, i da ona vjerojatno mora da zna engleski, pa ju je to i upitao.

— Naravno da govorim engleski — uzviknula je ona. — Ali nisam znala da vi govorite.

Tarzan ju je začuđeno pogledao, ali nije na to ništa rekao. Čudio se samo, zašto djevojka sumnja u sposobnost jednog Engleza da govori engleski, a onda mu je iznenada sinulo da ona vjerojatn gleda na njega samo kao na zvijer iz džungle koja je posve slučajno naučila da govori njemački, budući da dugo živi u području koje su Nijemci kolonizirali. U tom ga je području samo i vidjela, i tako ona možda i ne zna da je on rođeni Englez, i da je nekada imao dom u britanskoj istočnoj Africi. Dobro je, mislio je on, što ona tako malo zna o njemu jer što manje bude o njemu znala, on će od nje moći saznati više o pokretima njemačkih trupa i o njemačkom špijunskom sistemu, kojega ona predstavlja. Palo mu je na pamet, da je ostavi u uvjerenju, da je on stvarno ono što izgleda da jest — divlji stanovnik crne džungle, čovjek bez rase i domovine, koji bez razlike mrzi sve bijele ljude, a ona je to o njemu zaista i mislila. Njoj je to savršeno objasnilo njegove napade na majora Weinera i na majorova brata kapetana Fritza.

Nastavili su raditi šutke na *bomi,* koja je već bila gotovo dovršena, a djevojka je pomagala čovjeku, koliko god joj dopuštaju skromne mogućnosti. Tarzan nije mogao a da s mrzovoljnim odobravanjem ne primijeti njenu spremnost da pomogne, koju je ona često pokazivala marljivo se bacajući na težak posao skupljanja i postavljanja trnovitih grana grmlja, koje su služile kao privremeno sklonište pred lutajućim mesožderima. Njene ruke su na mnogim mjestima pokazivale brojne krvave tragove oštrog trnja, koje je lako deralo njeno meko meso, pa i premda mu je bila neprijatelj, Tarzan nije mogao a da ne osjeća grizodušje što joj dopušta da radi takav posao, pa joj je konačno naredio da prestane.

— Zašto? — upitala je ona. — Meni to nije ništa teže nego što mora da je vama, a budući da vi ovu *bornu* gradite isključivo zbog moje zaštite, nema nikakva razloga da ja ne uradim svoj dio.

— Vi ste žena — odgovorio je Tarzan. — To nije ženski posao. A ako želite nešto da uradite, uzmite ove tikvice koje

sam jutros donio i napunite ih vodom na rijeci. Možda ćete trebati vodu, kad mene ne bude bilo.

— Kad vas ne bude bilo — rekla je — zar odlazite?

— Kad boma bude gotova, poći ću da potražim meso, — odgovorio je. — A sutra ću krenuti opet u lov, i povest ću i vas, da vam pokažem kako da vi sami ubijete plijen, kad budem otišao.

Bez riječi prihvatila je tikvice i otišla prema rijeci. Dok ih je punila, mozak joj se bavio bolnim slutnjama o budućnosti. Znala je da ju je Tarzan osudio na smrt, i da je onog trenutka kad je ostavi, njena sudbina zapečaćena jer je samo pitanje vremena — vrlo kratkog vremena — kada će je crna džungla progutati, jer kako se može sama žena nadati da će se uspješno boriti s divljim snagama smrti, od kojih se sastojao život u džungli?

Bila je toliko obuzeta mračnim predviđanjem, da nije ni čula ni vidjela što se oko nje dešava. Mehanički je napunila tikvice i podignuvši ih okrenula se da se istim putem vrati *bomi,* ali u tom trenutku iz grla joj se izvio napola prigušeni vrisak, i ona je ustuknula pred prijetećom najavom, koja je stajala pred njom i priječila joj put prema kolibi.

Golat, kralj majmuna, lovio je malo podalje od svoga plemena, i ugledao je bijelu ženu kako se spušta k rijeci po vodu, i kada je krenula natrag noseći napunjene tikvice, on ju je predusreo. Golat nije bio baš neko zgodno stvorenje, kad bi ga se sudilo mjerilima civiliziranog čovječanstva, premda su ženke njegova plemena, pa čak i sam Golat smatrali njegovo sjajno crno krzno, prošarano srebrnim, njegove duge ruke koje vise do koljena, njegovu stožastu glavu koja mu se uvukla među moćna pleća, znakovima velike lične ljepote. Njegove zle, krvlju podlivene oči i njegova široka njuška, široka usta i krupni ratoborni očnjaci, samo su uvećavali dojam koji je taj prašumski Adonis ostavljao u osjećajima svojih ženki.

Nesumnjivo se u malom divljem mozgu oblikovalo uvjerenje, da ova neobična ženka koja pripada Tarmanganiju, sigurno s obožavanjem gleda na tako lijepo stvorenje kao što je Golat jer nitko ne može dovesti u sumnju činjenicu, da njegova ljepota svakako nadilazi ljepotu ćosavog bijelog majmuna.

Golat, kralj majmuna, ugledao je Bertu kako se spušta k rijeci po vodu.
Gegajući se, prilazio je djevojci koja je čula njegov duboki grleni glas,
što joj je zvučalo kao režanje kakve razbješnjele zvijeri...

Ali Berta Kircher vidjela je pred sobom samo groznu zvijer, krvožednu i užasnu karikaturu čovjeka. Da je Golat mogao znati što prolazi kroz njen mozak, njegova bi taština bila sigurno strašno pozlijeđena, premda bi to po svoj prilici pripisao njenom pomanjkanju ukusa. Tarzan je čuo djevojčin vrisak i podigavši oči jednim pogledom primijetio uzrok njenog straha. Skočivši lako preko *bome,* potrčao je brzo prema njoj, dok je Golat gegajući se prilazio djevojci izričući svoje osjećaje dubokim grlenim glasom, koji je, premda zapravo najprijateljskije udvaranje, djevojci zvučao kao režanje kakve razbješnjele zvijeri. Kad se Tarzan približio, glasno je dozvao majmuna i djevojka je s ljudskih usta čula zvukove slične onima, kojima se glasao majmun.

— Neću učiniti ništa nažao tvojoj ženki — viknuo je Golat Tarzanu,

— Ja to znam — odgovorio je čovjek majmun — ali ona ne zna. Ona je kao Numa i Šita, koji ne razumiju naš govor. Ona misli da je napadaš.

Do tog časa, Tarzan je već stigao do djevojke.

— On vas neće ozlijediti — rekao joj je. — Ne trebate se bojati. Ovaj je majmun dobio svoju lekciju. On je naučio da je Tarzan gospodar džungle. On neće ozlijediti ništa što je Tarzanovo.

Djevojka je bacila brzi pogled na čovjekovo lice. Bilo je očigledno da riječi koje je izgovorio, za njega ne znače ništa, i da je samozvano vlasništvo nad njom, kao i *boma,* samo još jedno sredstvo da je zaštiti.

— Ali ja ga se bojim — rekla je ona.

— Ne smijete pokazati svoj strah. Često ćete biti okruženi ovim majmunima. Tada ćete biti najsigurniji. Prije nego vas napustim, pokazat ću vam kako da se zaštitite protiv njih ukoliko bi jedan od njih slučajno krenuo na vas. Kad bih ja bio vi, gledao bih da se što više s njima družim. Malo se životinja iz džungle usuđuje napasti velike majmune, kad ih je više na okupu. Ako im date do znanja da ih se bojite, oni će to iskoristiti i vaš će život biti u stalnoj opasnosti. Naročito će vas ženke napadati. Ali ja ću ih upozoriti, da vi imate sredstvo obrane, i da ih možete i ubiti. Ako bude potrebno, ja ću vam pokazati kako, a onda će vas oni poštovati j plašit će vas se.

— Pokušat ću — rekla je djevojka — ali se bojim da će to biti teško. To je najružnije stvorenje, što sam ga vidjela u životu.

Tarzan se nasmiješio.

— Nema sumnje da on isto to misli o vama — rekao je.

U tom trenutku drugi su majmuni stigli na čistinu, i oni su se sada nalazili u sredini prilično brojne grupe, među kojima je bilo nekoliko mužjaka, nekoliko mladih ženki, i nekoliko starijih sa podmlatkom, što im se čvrsto držao za leđa ili se prevrtao oko njihovih nogu. Premda su svi vidjeli djevojku one noći, kada se plesao dum-dum, i kada ju je Šita natjerala da skoči iz svog skrovišta u arenu, gdje su majmuni plesali, oni su još uvijek prema njoj pokazivali veliku radoznalost. Neke ženke su joj prišle vrlo blizu i čupkale su njenu odjeću, razgovarajući o njoj jedna s drugom svojim čudnim jezikom. Djevojka, upotrebljavajući svu snagu volje, koju je smogla, uspjela je da to izdrži, a da ne pokaže kakav znak panike ili odvratnosti, koju osjeća. Tarzan ju je promatrao izbliza, dok je na njegovom licu igrao polusmiješak. On nije još bio tako daleko od nedavnih dodira s civiliziranim ljudima, da ne bi mogao shvatiti muku, kroz koju ona prolazi, ali nije osjećao nimalo samilosti prema toj ženi jer ona je okrutni neprijatelj i bez svake sumnje zaslužuje najgoru patnju koja se na nju može oboriti. Ali ipak, bez obzira na svoje osjećaje prema njoj, bio je prisiljen da prizna uzornu hrabrost koju je pokazala. On se iznenada obratio majmunima.

— Tarzan odlazi u lov za sebe i za svoju ženku — rekao je. — Ženka će ostati ovdje — i on je pokazao prema kolibi. — Pazite da je nijedan pripadnik plemena ne napadne. Jeste li me razumjeli?

Majmuni su kimnuli glavama.

— Nećemo joj ništa — rekao je Golat.

— Ne — rekao je Tarzan. — Nećete joj ništa. Jer ako joj budete nešto učinili, Tarzan će vas ubiti.

Obratio se zatim djevojci.

— Hajdete — rekao je — sada odlazim u lov. Najbolje će biti da ostanete u kolibi. Majmuni su obećali da vam neće ništa na žao učiniti. Ostavit ću vam svoje koplje. To je najbolje oružje, koje možete imati, u slučaju da se morate zaštititi, ali

sumnjam da ćete biti u opasnosti jer ja ću biti samo kratko vrijeme odsutan.

Dopratio ju je sve do *bome,* i kad je ona ušla, zatvorio je prolaz trnovitim granama i okrenuo se prema šumi. Ona ga je promatrala kako se kreće preko čistine, primjećujući njegov lagani mačkasti korak i eleganciju svakog pokreta, koji su u tako dobrom skladu sa simetrijom i savršenstvom njegove pojave. Na rubu prašume vidjela ga je kako lagano skače u stablo i nestaje iz vida, a tada, budući da je bila žena, ušla je u kolibu i bacajući se na zemlju, gorko zaplakala.

u rukama divljaka

Tarzan je potražio Baru, jelena, ili Hortu, vepra, jer je smatrao da će od svih životinja iz džungle meso ovih žrtava biti bijeloj ženi najukusnije, ali premda su njegove oštre nozdrve budno istraživale okolinu, putovao je daleko, a da nije osjetio ni dašak mirisa životinja, koje traži. Držeći se rijeke, gdje se nadao naći Baru ili Hortu, kako se približavaju ili napuštaju napajalište, najzad je osjetio jaki miris sela Wamaba, i budući da je bio uvijek spreman da svojim neprijateljima Gomanganijima dođe u neželjenu posjetu, on je malo skrenuo s puta i prišao selu sa stražnje strane. Sa stabla, koje se nadvijalo nad palisadu, pogledao je na ulicu gdje je vidio pripreme, koje je odmah prepoznao. Njegovo iskustvo mu je reklo, da se približava jedna od onih strašnih svečanosti, kojih je glavni predmet ljudsko meso.

Jedna od Tarzanovih najdražih zabava bilo je uznemirivanje ljudoždera. Osjećao je mnogo veće zadovoljstvo, kad ih je mogao uznemirivati i plašiti, nego iz bilo kojeg drugog izvora zabave, što mu ga je pružala mrka džungla. I sada je znao da bi za njega bilo pravo zadovoljstvo da ih može lišiti slavlja na takav način koji će unijeti užas u njihova srca. I on je pretražio očima selo, da bi po nekom znaku otkrio, gdje se zatvorenik nalazi. Vidik mu je bio ograničen gustom krošnjom stabla u kojem je sjedio i da bi pronašao mjesto s kojeg ima bolji vidik, popeo se još više, i još dalje preko palisade duž vitke grane.

Tarzan iz plemena Majmuna posjedovao je sve sposobnosti za život u džungli u tolikoj mjeri, da bismo ih gotovo mogli nazvati čudesnim, ali čak ni Tarzanova pouzdana čula nisu bila nepogrešiva. Grana, kojom je puzao sve dalje od debla,

nije bila ništa manja od mnogih drugih grana koje su izdržale njegovu težinu u bezbrojnim drugim prilikama. Izvana se činila jakom i zdravom, i bila je puna lišća, pa Tarzan nije mogao znati da se blizu korijena grane, nalazi crvotočina, koja je pod korom izjela gotovo polovinu čvrstog drveta.

I tako, kad je dospio prilično daleko preko ograde, grana je prepukla tik uz samo deblo, bez ikakvog prethodnog upozorenja. Ispod njega nije bilo većih grana, za koje bi se mogao uhvatiti, i dok je padao, njegova se noga zakačila u omču jedne puzavice, tako da se potpuno obrnuo i pao leđima i zatiljkom usred seoske ulice.

Na zvuk pucanja grane i padanja tijela kroz krošnju stabla, iznenađeni ljudožderi pojurili su u svoje kolibe po oružje, i kad su se hrabriji među njima pojavili, vidjeli su kako ukočeni oblik gotovo golog bijelog čovjeka leži na mjestu gdje je pao. Ohrabreni time što se on ne miče, približili su mu se sasvim, i kad njihove oči nisu otkrile druge osobe njegove vrste u stablu, poletili su naprijed, sve dok se tuce ratnika nije skupilo oko njega držeći uperena koplja. Isprva su mislili da ga je pad ubio, ali nakon što su ga pobliže pregledali, ustanovili su da je čovjek samo onesviješten. Jedan od ratnika namjeravao je da mu kopljem probije srce, ali Numabo, poglavica, nije to dopustio.

— Vežite ga — rekao je. — Noćas ćemo se dobro najesti.

I tako su mu svezali ruke i noge trakama od kože i odvukli ga u kolibu, gdje je poručnik Harold Percy Smith-Oldwick očekivao svoju sudbinu. Englez je isto tako bio sputanih ruku i nogu jer su se Crnci bojali, da im u posljednjem trenutku ne pobjegne i ne liši ih svečane pečenke. Velika se gomila urođenika skupila oko kolibe pokušavajući da vidi novoga zatvorenika, ali Numabo je udvostručio stražu pred ulazom bojeći se da neki od njegovih vlastitih ljudi, u pretjeranosti svog divljeg veselja, ne otmu drugima zadovoljstvo plesa smrti, koji će prethoditi ubijanju žrtava.

Mladi je Englez čuo zvuk Tarzanova tijela, dok je padalo kroz krošnju, i uzbuđenje u selu koje je neposredno uslijedilo, i sada stojeći oslonjen leđima o stijenu kolibe, gledao je prijatelja zatvorenika, kojeg su Crnci unijeli i položili na pod. Osjećao je istovremeno iznenađenje i saučešće. Shvatio je, da

nikada u životu nije vidio savršeniji primjerak muškosti od te onesviještene figure pred sobom, i pitao se kakve su tužne okolnosti dovele ovog čovjeka do zarobljeništva. Bilo je očito da je novi zatvorenik isto toliko divljak, kao i oni koji su ga zarobili, ako su odjeća i oružje mjerila po kojima se može suditi. Ali istovremeno je bilo očito da je bijelac, a po njegovoj lijepo oblikovanoj glavi i jasno usječenim crtama vidjelo se da nije jedan od onih nesretnih polului̇đaka, koji se toliko često pretvaraju u divljake, čak i usred civiliziranih zajednica.

Promatrajući čovjeka on je uskoro primijetio da se njegovi očni kapci miču. Kapci su se otvorili i dva siva oka bezizražajno su progledala. Kad se čovjeku povratila svijest, oči su poprimile svoj prirodni izraz oštre inteligencije, i trenutak kasnije, zatvorenik se s naporom prevrnuo na podu i privukao u sjedeći položaj. Sada je gledao u Engleza, i kada je primijetio zavezane gležnjeve i ruke pričvršćene na čovjekova leđa, lagani je smiješak obasjao njegove crte.

— Večeras će se dobro najesti — rekao je.

Englez se nacerio.

— Po galami i zbrci koju prave — rekao je — mora da su ti mangupi strašno gladni. Namjeravali su već da me pojedu, čim su me doveli. Kako su vas uhvatili?

Tarzan je pokajnički zatresao glavom.

— Sam sam kriv — odgovorio je. — Zaslužujem da me pojedu. Puzao sam po grani, koja nije mogla izdržati moju težinu, i kad se slomila, umjesto da skočim na noge, noga mi se uhvatila u nekakav bršljan i pao sam na glavu. Inače me ne bi živog uhvatili.

— Mislite li da im ne možemo nikako pobjeći? — upitao je Englez.

— Ja sam im već nekoliko puta pobjegao — odgovorio je Tarzan — a viđao sam i druge koji su im pobjegli. Jednom sam vidio čovjeka, kojeg su skinuli s lomače, nakon što ga je desetak kopalja probilo, a vatra je već gorjela oko njegovih nogu.

Poručnik Smith-Oldwick se stresao.

— Nadam se da neću morati da to gledam. Vjerujem da sve mogu izdržati osim vatre. Ne bi mi bilo nimalo drago, da u posljednjem trenutku pokažem tim gadovima da se bojim.

— Ne brinite ništa — odvratio je Tarzan. — To ne traje dugo i nećete se pokazati kukavicom. Nije to ni pola tako strašno kako izgleda. Period bola traje vrlo kratko, a onda gubite svijest. Ja sam to već vidio mnogo puta. Smrt je jednaka ovako ili onako. Jednom se mora umrijeti. Kakva je razlika, da li je to noćas, sutra navečer, ili za godinu dana, ako smo dobro preživjeli život. A ja sam ga dobro proživio.

— Vaša filozofija nije loša, stari druže — rekao je mladi poručnik — ali ne mogu reći da je baš jako utješna.

Tarzan se nasmijao.

— Dokotrljajte se ovamo — rekao je — da mogu do vaših veza doći zubima.

Englez je učinio, kako mu je Tarzan rekao, i uskoro je Tarzan svom snagom grizao trake kože svojim jakim bijelim zubima. Osjećao je kako trake polako popuštaju pod njegovim naporima. Za nekoliko trenutaka one će se prekinutim a onda će biti razmjerno jednostavno da Englez skine preostale veze sa sebe, a zatim s Tarzana.

U tome trenutku jedan od stražara ušao je u kolibu. Na prvi- pogled vidio je što radi novi zatvorenik, i podižući koplje, udario je čovjeka-majmuna žestokim udarcem po glavi. Tada je pozvao druge stražare, i oni su se zajedno bacili na nesretnog čovjeka udarajući ga i tukući nemilosrdno, nakon čega su svezali Engleza još čvršće nego prije, a zatim obojicu privezali na suprotne strane kolibe. Kad su otišli Tarzan je pogledao svog druga u nevolji.

— Dok god živimo još ništa nije propalo — rekao je i nacerio se dok je izgovorio staru poslovicu.

Poručnik Harold Percy Smith-Oldwick uzvratio mu je smiješak.

— Čini mi se — rekao je — da nećemo još dugo. Vrijeme za večeru se bliži.

Zutag je lovio sam prilično daleko od ostatka Golatova plemena velikih majmuna. Zutag (što u majmunskom jeziku znači debeli vrat) bio je mladi mužjak koji je tek nedavno dostigao zrelost. Bio je krupan, snažan i divlji, a istovremeno

znatno je inteligencijom nadilazio svoje suplemenike, kako je pokazivalo njegovo veće i istaknutije čelo. Golat je u tom mladom mužjaku već vidio mogućeg pretendenta za kraljevski lovor i zbog toga je stari mužjak gledao na Zutaga s ljubomorom i neljubaznošću. Vjerojatno je zbog tog razloga Zutag tako često lovio sam, ali i njegova ga je posvemašnja neustrašivost tjerala da luta daleko od zaštite, koju zajednica pruža velikim majmunima. Jedna od posljedica tog njegovog običaja, bilo je znatno povećanje njegove snalažljivosti, i on je neprestano sticao sve veću inteligenciju i sve oštriju moć zapažanja.

Danas je krenuo u lov prema jugu i vraćao se duž rijeke stazom, kojom je često prolazio, zato što je vodila kraj sela Gomanganija, čiji su čudni i gotovo majmunoliki postupci i neobični način života probudili njegovo zanimanje i radoznalost. Kao što je činio i u drugim sličnim prilikama, Zutag je zauzeo položaj u jednom stablu s kojega je mogao promatrati unutrašnjost sela i gledati Crnce kako se bave svojim poslovima na ulici ispod njega. Tek što se Zutag smjestio na svom stablu, kada ga je, zajedno sa Crncima, zaprepastio prasak grane i padanje Tarzanova tijela kroz krošnju jednog drugog prašumskog diva. Vidio je kako je tijelo palo na tlo unutar palisade, i kako se Crnci skupljaju oko tijela, koje nepomično leži, i kako ga odnose u kolibu. Jednom se podigao do svoje pune visine na grani, gdje je čučao, i okrenuo je lice prema nebu da krikne divlji protest i izazov jer on je u smeđokožom Tarmanganiju prepoznao čudnog bijelog majmuna, koji je prije jedne ili dvije noći došao među njih usred dum-duma, i koji je svojim nadvladavanjem najmoćnijega osvojio poštovanje i obožavanje vatrenog mladog mužjaka.

Ali Zutagovu žestinu ublažavala je stanovita urođena lukavost i oprez. Prije nego što je izustio svoj buntovni krik, u njegovu se mozgu oblikovala misao, da on želi zapravo spasiti tog divnog bijelog majmuna od zajedničkih neprijatelja, Gomanganija, i tako nije izazovno zaurlao, mudro odlučivši da se više može postići potajno i lukavo nego silom mišića i zubi.

Isprva je pomislio da uđe u selo sam i da odnese Tarmanganija, ali kada je vidio koliko ima ratnika, i da mnogi među njima sjede tik pred ulazom u log, u kojeg su unijeli zatvore-

nika, njemu je palo na um da će taj zadatak lakše izvršiti mnogi, nego jedan, i tako, jednako tiho kao što je došao, kliznuo je kroz krošnje prema sjeveru.

Gorila Zutag, Tarzanov prijatelj, prvi je video kako je Tarzan iznenada pao s grane među crne ratnike i tako bio zarobljen...

Pleme se još uvijek motalo oko čistine gdje je stajala koliba koju su Tarzan i Berta Kircher sagradili. Neki su dokono tražili hranu na samom rubu prašume, dok su drugi čučali u sjeni stabala na čistini.

Djevojka je izašla iz kolibe, osušivši suze, i zabrinuto gledala prema jugu u džunglu kamo je nestao Tarzan. Povremeno je bacala sumnjičave poglede prema ogromnim dlakavim majmunima oko sebe. Kako bi lako bilo jednoj od tih velikih zvijeri da uđe u *bomu* i da je ubije. Kako je bespomoćna, čak i s kopljem koje joj je bijeli čovjek ostavio, shvaćala je tek sada, kada je po hiljaditi put primijetila ogromna ramena, mužjačke vratove, i snažne mišiće, koji su se tako lako talasali pod sjajnim krznima. Nikada prije nije vidjela takvo utjelovljenje surove snage, kakvo su predstavljali ovi moćni mužjaci. Te bi ogromne ruke prebile njeno bezazleno koplje, kao što bi ona mogla slomiti nadvoje kakvu šibicu, dok bi njihov najlakši udarac mogao da je smrvi i ubije.

Dok se ona borila tim mračnim mislima, sa stabala je na čistinu skočio iznenada snažni mladi mužjak. U to vrijeme, svi su majmuni Berti Kircher izgledali jednako, i tek je mnogo kasnije shvatila da se oni međusobno razlikuju po pojedinačnim osobinama, po licu i po građi, kao i pojedinci ljudske rase. Ali ni tada nije mogla a da ne primijeti čudesnu snagu i spretnost te velike zvijeri, i dok se majmun približavao, ona je otkrila kako se divi sjaju njegovog teškog, crnog, srebrom prošaranog krzna.

Bilo je očito da je pridošlica ispunjen nekim suspregnutim uzbuđenjem. Njegov izgled i držanje najavljivali su to već izdaleka, a djevojka nije bila jedina, koja je to primijetila. Čim su ga vidjeli kako dolazi, mnogi su se majmuni podigli na noge i pošli prema njemu kostriješeći se i režeći. Golat je bio među njima, i kad je ukočeno prišao, dok su mu se dlake na vratu i leđima nakostriješile, glasajući se dubokim režanjem i pokazujući svoje ubojite očnjake, jer tko da zna da li Zutag dolazi s miroljubivim ili kakvim drugim namjerama? Stari je kralj vidio mnoge druge mlade majmune koji su svojevremeno dolazili tako s iznenadnom odlukom da otmu kraljevsko žezlo iz ruku njihova poglavice. Vidio je mužjake kako iznenada

navaljuju iz džungle, opsjednuti nekom ludom pomamom, na nekog člana plemena, i Golat nije želio ništa da riskira.

Da je Zutag došao lijeno, tražeći usput hranu, mogao je ući u pleme, a da nitko ne posveti naročitu pažnju, niti ne posumnja u njegove namjere, ali kada netko dođe ovako naglo, očigledno uzbuđen nečim naročitim, neka se svi majmuni čuvaju! Došlo je do kratkotrajnog prethodnog kruženja, režanja, njuškanja, i obojica su, ukočenih udova i nakostriješene dlake, obilazili jedan oko drugoga dok nisu otkrili da ni jedan ni drugi nemaju namjere da započnu napad, i tek je tada Zutag ispričao Golatu, što je vidio u brlogu Gomanganija.

Golat je zagunđao s negodovanjem i okrenuo se.

— Neka se bijeli majmun brine sam za sebe — rekao je.

— On je iz plemena velikih majmuna — rekao je Zutag. — Došao je da živi u miru s plemenom Golata. Spasimo ga iz ruku Gomanganija.

Golat je opet zagunđao i nastavio da odlazi.

— Zutag će poći sam i osloboditi ga — kriknuo je mladi majmun — ako se Golat boji Gomanganija.

Kralj majmuna bijesno se okrenuo, glasno režeći, i busajući se u grudi.

— Golat se ne boji — zavrisnuo je — ali on neće ići, jer bijeli majmun ne pripada njegovu plemenu. Pođi sam, a povedi i ženku Tarmanganija sa sobom, ako toliko želiš da spasiš bijelog majmuna.

— Zutag će ići — odgovorio je mladi mužjak — i on će povesti Tarmanganijevu ženku i sve Golatove mužjake, koji nisu kukavice — i govoreći to on je upitno pogledao oko sebe prema drugim majmunima. — Tko će poći sa Zutagom da se bori protiv Gomanganija i da oslobodi našega brata? — pitao je.

Osam mladih mužjaka u najljepšem cvatu svoje snage, smjesta je skočilo Zutagu uz bok, ali stariji mužjaci, s oprezom i konzervativnošću mnogih godina na svojim sijedim plećima, zatresli su glavama i odbauljali za Golatom.

— Dobro — viknuo je Zutag. — Ne trebaju nama nikakve stare ženke, da se bore protiv Gomanganija jer to je posao pravih boraca u plemenu.

Stari mužjaci nisu posvećivali pažnje tim hvalisavim riječima, ali onih osam, koji su se dobrovoljno javili da ga prate, ispunili su se ponosom, tako da su stajali oko njega tašto se udarajući po grudima pokazujući svoje očnjake i urlajući svoj užasni bojni izazov, da je cijela džungla odjekivala od strašnih glasova.

Sve to vrijeme Berta Kircher je razrogačenih očiju i prestrašena promatrala kao gledalac prizor, koji je, kako je ona mislila mogao svršiti jedino nemilosrdnom bitkom između tih strašnih životinja, i kad su Zutag i njegovi sljedbenici počeli izvikivati svoj prijeteći bojni izazov, djevojka je zadrhtala od straha jer od svih zvukova džungle nema nijednog koji izaziva više strahopoštovanja, od glasa velikih majmuna, kada zaurlaju svoj bojni izazov ili riknu pobjednički krik.

Ako je prije bila užasnuta, sada je bila gotovo paralizirana od straha, kada je vidjela Zutaga i njegove majmune kako prilaze *bomi* i približavaju se. Spretnošću mačke Zutag je skočio preko cijelog zaštitnog zida i stao pred nju. Ona je hrabro držala svoje koplje ispred sebe, usmjerivši ga prema njegovim grudima. On je počeo brbljati i mahati rukama, pa je čak i ona sa svojim slabim poznavanjem majmunskog načina života, shvatila, da joj on ne prijeti, jer gotovo uopće ne pokazuje svoje ratoborne očnjake, i njegov izraz i stav su nalikovali čovjeku, koji nastoji da objasni zamršeni problem, ili se zalaže za kakvu plemenitu stvar. Najzad je očigledno postao nestrpljiv jer je jednim udarcem svoje velike šape izbio koplje iz njenih ruku i došavši blizu, zgrabio je za ruku ali ne surovo. Ona se povukla sa strahom, ali ipak je neki osjećaj uvjeravao, da nije ni u kakvoj opasnosti, i da joj velika zvijer ne namjerava ništa nažao učiniti. Zutag je glasno govorio, neprestano pokazujući rukom prema džungli na jugu vukući djevojku za sobom. Činilo se, kao da panično želi da svim mogućim naporima nešto objasni. Pokazivao je *bomu,* nju samu, zatim prašumu, a zatim kao da ga je prosvijetlilo naglo nadahnuće sagnuo se i hvatajući koplje, nekoliko puta ga dotakao kažiprstom, i opet pokazao na jug. Iznenada je djevojci svanulo, da joj majmun nastoji objasniti nešto, što se na neki način odnosi na bijelog čovjeka, kojemu po njihovu mišljenju ona pripada kao vlasništvo. Vjerojatno je njen mrki Zaštitnik u neprilici, i

kada se ta misao u njoj učvrstila, ona se više nije nećkala, nego je krenula naprijed prateći mladog mužjaka. Na onom mjestu *bome,* gdje je Tarzan zatvorio ulaz, počela je odvlačiti trnovito granje, a kada je Zutag vidio što ona radi, skočio joj je u pomoć, i uskoro su otvorili dovoljno širok prostor u *bomi,* kroz koju je prošla s velikim majmunom.

Neposredno nakon toga Zutag i njegovih osam majmuna žurno su krenuli prema džungli, i to tolikom brzinom da je Berta Kircher morala trčati iz sve snage, da bi mogla ići s njima ukorak. Odmah je shvatila da ona to ne može, i bila je prisiljena da zaostane, na veliko nezadovoljstvo Zutaga koji joj je neprestano pritrčavao, vraćajući se i podstičući je na veću brzinu. Jednom ju je zgrabio za ruku i pokušao je vući. Njeni su protesti bili beskorisni budući da zvijer nije mogla znati da se ona buni, i nije ju prestajala vući, sve dok se njena noga nije zaplela u nekakvu travu i ona pala na zemlju. Tada se Zutag zaista razbjesnio i strašnim je glasom zarežao. Njegovi su ga majmuni čekali na rubu džungle da ih povede. On je naglo shvatio da ovo jadno slabo stvorenje ne može nikako da s njima drži korak, i da ako budu putovali njenom brzinom vrlo lako mogu doći prekasno da spase Tarmanganija, i tako je bez mnogo oklijevanja, divovski majmun zgrabio Bertu Kircher sa zemlje i prebacio je na leđa. Ona je savila ruke oko njegova vrata i u tom položaju on ju je zgrabio za zapešća jednom velikom šapom, da ne bi pala, i krenuo velikom brzinom da se pridruži svojim drugovima.

Odjevena u jahače hlače, bez nespretne suknje koja bi je mogla ometati ili se zaplesti u šikarje, uskoro je otkrila da se može potpuno udobno priljubiti uz leđa moćnog mužjaka, i kada je on trenutak kasnije počeo putovati nižim katovima krošanja kroz prašumu, sklopila je oči i privila se uz njega, prestrašena da se ne sruši u ponor ispod sebe.

Ovo putovanje kroz prastaru džunglu s devet velikih majmuna živjet će u sjećanju Berte Kircher do kraja njenog života, potpuno jasno, kao i u trenutku kada se događalo.

Nakon što je prvi napadaj straha prošao, ona je napokon smogla snage da otvori oči i pogleda s više zanimanja svoju okolinu, i uskoro se osjećaj straha polako izgubio i zamijenio ga osjećaj razmjerne sigurnosti, kada je vidjela kojom lakoćom

i pouzdanošću te velike zvijeri putuju kroz krošnje stabala. Kasnije se njeno divljenje prema mladom mužjaku povećalo, kad je vidjela kako čak opterećen dodatnom težinom njena tijela, juri brže i s nimalo uočljivijim znakovima umora, nego njegovi neopterećeni drugovi.

Zutag nije ni časka zastao sve dok nije došao do krošnje onog stabla nedaleko sela. S tog mjesta čuli su bučni život unutar ograde, smijeh i viku Crnaca, lajanje pasa, a kroz lišće krošnje djevojka je primijetila selo, odakle je nedavno pobjegla. Zadrhtala je od pomisli da će se možda morati u to selo vratiti, da će je možda opet zarobiti, i pitala se zašto ju je Zutag doveo ovamo.

Sada su majmuni napredovali vrlo polako i s velikim oprezom, pomičući se kroz stabla bešumno kao da su vjeverice, dok nisu došli do tačke, odakle su mogli lako gledati preko ograde u seosku ulicu.

Zutag je čučao na velikoj grani tik kraj debla, i skidajući djevojčine ruke sa svog vrata, pokazao joj je da sama nađe oslonac, i kad je ona to učinila, okrenuo se prema njoj i nekoliko puta pokazao otvorena vrata kolibe na suprotnoj strani ulice, koja se nalazi ispod njih. Različitim pokretima on joj je nešto pokušavao objasniti. Napokon je uspjela da shvati njegovu misao — da je njen bijeli čovjek zatvorenik u toj kolibi.

Ispod njih bio je krov kolibe, i ona je vidjela da može vrlo lako skočiti na njega; ali što može da učini nakon toga nije mogla ni zamisliti.

Tama se već spuštala, i vatre pod loncima za kuhanje već su bile upaljene. Djevojka je vidjela mučenički stup na seoskoj ulici, a uokolo gomile drveta, i iznenada je s užasom shvatila što znače te strašne pripreme. Ah, kad bi samo imala nekakvo oružje koje bi joj moglo pružiti barem nekakvu nadu, barem neznatnu prednost pred Crncima! Ona tada ne bi oklijevala da se baci u selo i da pokuša sve što može da spasi čovjeka, koji joj je dosada u tri različite prilike spasio život. Znala je da je on mrzi, a ipak je u njenim grudima plamtio osjećaj obaveze. Ona ga ne može shvatiti. Nikada u svom životu nije vidjela čovjeka toliko protivurječnog, a na kojega se mogla toliko osloniti. U mnogim stvarima bio je divljiji od zvijeri s kojima se druži, a opet s druge strane, vladao se viteškije nego kakav vitez iz

davnih vremena. Nekoliko je dana bila potpuno izgubljena s njim u džungli, izložena mu potpuno na milost i nemilost, a ipak se toliko oslanjala na njegovu časnost, da pred njim više nije imala nimalo straha.

S druge strane bilo je očito da on može biti i grozno okrutan, budući da namjerava da je ostavi samu usred nemilosrdnih opasnosti džungle koje će na nju vrebati noću i danju.

Zutag je očigledno čekao tamu, prije nego što počne izvršavati planove koji su sazreli u njegovom divljem malom mozgu jer su on i njegovi drugovi mirno sjedili u stablu oko nje promatrajući pripreme Crnaca. Uskoro se jasno vidjelo, da je došlo do nekog nesporazuma među Crncima jer se grupa od desetak njih skupila oko čovjeka, koji im je nedvojbeno neki poglavica, i svi su vatreno govorili i mahali rukama. Svađa je trajala pet ili deset minuta, kad se najzad mala grupa naglo raspršila i dva su ratnika potrčala na suprotnu stranu sela, odakle su se vratili s ogromnim stupom, kojeg su postavili kraj onoga što je već stajao uz lomaču. Djevojka se upitala što je svrha drugoga stupa, ali nije morala dugo čekati da joj se stvar razjasni.

Već se spustila potpuna tama, i selo je bilo osvijetljeno samo jasnim sjajem mnogih vatri, i sada je ona vidjela kako je nekoliko ratnika pristupilo kolibi koju joj je Zutag pokazao i ušlo unutra. Trenutak kasnije opet su se pojavili vukući između sebe dva zarobljenika, jednog od kojih je djevojka smjesta prepoznala kao svog zaštitnika, dok je drugi bio neki Englez u avijatičkoj uniformi. To je znači bio razlog što su postavili dva stupa.

Podižući se žurno na noge, stavila je ruku na Zutagovo rame i pokazala dolje u selo.

— Hajdemo — rekla je, kao da govori nekome od vlastite vrste, i s tom riječju spustila se lagano na krov kolibe ispod sebe. Odatle do zemlje trebalo je preći samo kratak put, i trenutak kasnije, ona je obilazila kolibu, s one strane koja je bila skrivena od vatri, držeći se gustih sjena, gdje je bilo malo vjerojatno da će je tko otkriti. Osvrnula se samo jednom i vidjela da se Zutag nalazi tik iza nje, i njegov se krupni trup izdizao u tami poput tornja, dok se iza njega nalazio još jedan od njegove osmorice. Bez sumnje su svi oni pošli za njom, i ta

ju je činjenica ohrabrila, dala joj osjećaj sigurnosti i nadu, kakvu čas prije nije osjećala.

Zaustavljajući se kraj jedne kolibe uz samu ulicu, oprezno je provirila oko ugla. Tek nekoliko koraka dalje nalazila su se otvorena vrata kolibe, a nešto dalje niz seosku ulicu, ljudožderi su se sakupljali oko zarobljenika koje su već počeli vezati o stupove. Sve su se oči usredotočile na žrtve, i bilo je malo vjerojatnosti, da će bilo tko otkriti nju i njenu pratnju, dok ne stignu do samih Crnaca. Ipak je poželjela, da dođe u posjed kakvog oružja, s kojim bi mogla povesti napad, jer naravno nije se mogla potpuno pouzdavati u to da će veliki majmuni krenuti za njom. Nadajući se da će možda nešto naći u kolibi, kliznula je brzo oko ugla, zašla u vrata, a nakon nje, jedan po jedan, ušlo je devet velikih mužjaka. Pretražujući žurno unutrašnjost kolibe, ubrzo je otkrila jedno koplje i naoružavši se njime približila se izlazu.

Tarzan iz plemena Majmuna i poručnik Harold Percy Smith-Oldwick bili su čvrsto svezani svaki za svoj stup. Već dugo vremena nijedan od njih nije progovorio ni riječi. Englez je okrenuo glavu, tako da može vidjeti druga u nevolji. Tarzan je uspravno stajao uz svoj stup. Lice mu je bilo potpuno bezizražajno i na njemu se nije ocrtavao niti strah, niti bijes. Njegov izraz pokazivao je dosadu i ravnodušnost, premda su oba čovjeka znala da će ih sada staviti na muke.

— Zbogom, stari druže — prošaptao je mladi poručnik.

Tarzan je okrenuo oči u smjeru svoga druga i nasmiješio se.

— Zbogom — rekao je. — Ako hoćeš da se brzo svega riješiš, udiši dim i plamen čim brže možeš.

— Hvala — odgovorio je avijatičar, i premda je napravio kiselo lice, uspravio se i isprsio.

Žene i djeca posjedali su u širokom krugu oko žrtava, dok su se ratnici obojeni strašnim bojama polako redali da otpočnu ples smrti. Opet se Tarzan obratio svom kompanjonu.

— Ako želiš da im pokvariš zabavu — rekao je — nemoj reći ni riječi, bez obzira koliko patiš. Ako možeš izdržati do kraja a da ne promijeniš izraz na licu ili da ne kažeš ni jednu jedinu riječ, lišit ćeš ih čitavog užitka ovoga dijela zabave. Zbogom i sretno!

Mladi Englez nije ništa odgovorio, ali je bilo očigledno po njegovim stegnutim čeljustima, da će Crnci iz njega izvući malo zadovoljstva.

Ratnici su sada počeli oko njih kružiti. Uskoro će Numabo prosuti prvu krv svojim oštrim kopljem, što će biti znak za početak mučenja, nakon kojega će im zapaliti lomače oko nogu.

Plešući grozni je poglavica prilazio sve bliže i bliže, a njegovi su se žuti, oštro isturpijani zubi pokazivali na svjetlu vatre između debelih, crvenih usana. Čas se previjao u pasu, čas je bjesomučno udarao tabanima po zemlji, čas skakao u zrak. Plesao je korak po korak u krugu koji se sve više sužava i koji ga uskoro treba dovesti na dohvat koplja do njegovih žrtava.

Napokon se koplje pružilo i dodirnulo grudi čovjeka majmuna, a kada se odmaklo mali potočić krvi potekao je po glatkoj smeđoj koži, i gotovo istovremeno s vanjskog ruba kruga gledalaca koji su sve to napeto promatrali, začuo se ženski vrisak, koji kao da je dao signal za cijeli niz groznog urlanja, režanja i krikova, i nastala je velika gužva na toj strani kruga. Žrtve nisu mogle vidjeti što je uzrokom tog nereda, ali Tarzan nije morao ni da gleda jer je po glasu majmuna znao tko su napadači. On se samo pitao što ih je dovelo i što je svrha njihova napada, jer nije mogao vjerovati da su došli da njega spasu.

Numabo i njegovi ratnici probili su se brzo iz plesnog kruga i smjesta ugledali kako se kroz redove njegova naroda, prestrašenog i užasnutog, probija ista ona bijela djevojka koja im je pobjegla prije nekoliko noći, a iza njenih leđa nešto što je njihovim iznenađenim očima izgledalo kao prava horda ogromnih i dlakavih prašumskih ljudi, na koje su svi uprli poglede s ogromnim strahom i respektom.

Udarajući lijevo i desno svojim teškim šakama, derući ogromnim zubima, prilazio je Zutag, mladi mužjak, dok su za njegovim petama, slijedeći njegov primjer, jurili njegovi grozni majmuni. Hitro su se probili kroz starce, žene i djecu jer ih je djevojka vodila ravno prema Numabu i njegovim ratnicima. U tom trenutku oni su došli Tarzanu na vidik, i s velikim iznenađenjem on je otkrio, tko ih je poveo, da ga spase.

Tarzan je viknuo Zutagu.

— Napadni velike mužjake, dok me ona odveže — a Berti Kircher je doviknuo: — Brzo, presijecite ove veze. Majmuni će se pobrinuti za ratnike.

Zaobilazeći lomaču, djevojka je pritrčala Tarzanu. Nije imala noža, i veze su bile čvrsto namotane, ali ona je radila brzo i hladnokrvno, i dok su se Zutag i njegovi majmuni uhvatili u koštac s ratnicima, ona je uspjela da oslobodi Tarzana od veza dovoljno da mu omogući da izvuče ruke. Za čas je bio slobodan.

— A sada odvežite Engleza — viknuo je i skočivši s lomače potrčao je da se pridruži Zutagu i njegovim drugovima u borbi protiv ljudoždera. Numabo i njegovi ratnici razabravši sada razmjerno mali broj majmuna, koji su im stajali nasuprot, odlučno su se oduprli naletu i kopljima i drugim oružjem pokušavali da savladaju napadače. Tri majmuna su već pala, ubijena ili smrtno ranjena, kad je Tarzan shvativši da će se bojna sreća napokon okrenuti protiv majmuna, ako se ne nađe kakav način da se slomi moralna snaga ratnika, bacio je pogled oko sebe da nađe neki način kojim će postići željenu svrhu. I iznenada njegov je pogled pao na oružje, za koje je znao da će postići ono što hoće. Mrki smiješak dotakao mu je usne, kad je zgrabio lonac pun kipuće vode s jedne od vatri i bacio ga ravno u lica ratnicima. Vrišteći od straha i boli, oni su se naglo povukli, premda ih je Numabo podsticao da krenu na novi juriš.

Tek što je prvi lonac kipuće vode pao po njihovoj koži, već ih je Tarzan polio drugim, a treći nije bio ni potreban jer su oni vrišteći poletjeli na sve strane tražeći zaklon u svojim kolibama.

Tarzan je ubrzo pronašao svoje vlastito oružje, djevojka je oslobodila mladog Engleza i sa šest preostalih majmuna troje se Evropejaca polako kretalo prema izlazu iz sela. Avijatičar se i sam naoružao kopljem, koje je odbacio jedan od ošurenih ratnika, i oni su se žurno povlačili prema tami džungle.

Numabo nije nikako više mogao da natjera svoje potpuno preplašene i bolno opečene ratnike, tako da su spasioci i spašeni prošli kroz selo i nestali u mraku šume bez daljnjih smetnji.

Tarzan je šutke koračao džunglom. Kraj njega je hodao Zutag, veliki majmun, a iza njih nizali su se preživjeli majmuni, koje su slijedili Berta Kircher i poručnik Harold Percy Smith-Oldwick, Englez, zaprepašten i potpuno zbunjen.

U cijelom svom životu Tarzan iz plemena Majmuna nije vrlo često morao da nekome duguje zahvalnost. Probijao je svoj put kroz divlji svijet snagom vlastitog mišićja, nadmoćnom oštrinom čula i snagom razuma. Noćas mu je najteža od svih zahvalnosti pala na pleća. Njegov je život spasio netko drugi, a Tarzan je tresao glavom i režao jer ga je spasila osoba koju je mrzio iznad sviju drugih.

traženje aviona

Tarzan iz plemena Majmuna vraćajući se iz uspješnog lova s tijelom Bare, jelena, prebačenim preko svog glatkog smeđeg ramena, zaustavio se u granama velikog stabla na rubu čistine i žalostivo promatrao dvije figure, koje su hodale od rijeke do kolibe okružene *bomom,* koja se nalazila na čistini nešto dalje.

Čovjek-majmun zatresao je svoju raščupanu glavu i uzdahnuo. Njegove su oči odlutale prema zapadu, a njegove misli prema udaljenoj kolibi kraj prirodne luke, uvučene u kopno, gdje je velika voda oplakivala obalu njegove domovine iz djetinjstva — do kolibe njegovog davno umrlog oca, na kojeg su ga podsjećale sve uspomene i sva blaga sretnog djetinjstva. Od gubitaka svoje žene opsjela ga je strašna čežnja da se vrati u kraj svoje mladosti — u neprodornu divljinu džungle, gdje je živio životom koji je najviše volio, davno prije nego što se čovjek uselio u njegova divlja lovišta. Tu se nadao da će obnoviti stari život pod nekadašnjim uvjetima, i da će tako naći utjehe svojoj tuzi, a možda je i do izvjesne mjere zaboraviti.

Ali mala koliba i morski zaljev bili su mnogo dugih i teških dana marša daleko, a da krene na taj put sprečavala ga je dužnost, koju je osjećao prema dvjema osobama koje su se kretale po čistini ispred njega. Jedno je bio mladi čovjek u otrcanoj i poderanoj uniformi britanskih kraljevskih zrakoplovnih snaga, a drugo mlada žena u još odrpanijim ostacima odjeće, koja je jednom bila uredan jahaći kostim.

Igra sudbine spojila je ova tri korijenito različita ljudska stvora zajedno. Jedan je bio divljak, gotovo goli čovjek-zvijer, drugi engleski vojni oficir, a treći žena, koju je čovjek-majmun poznavao i mrzio kao njemačkog špijuna.

Tarzan nije mogao ni zamisliti kako da se riješi svojih pratilaca, osim ako ih ne odvede dugim i teškim maršem natrag na istočnu obalu, što bi natjeralo i njega samog da još jednom pređe taj dugi i neugodni put što ga je već prevalio putujući prema svome cilju. Ali što je drugo mogao učiniti? Ovo dvoje nisu imali ni snage ni izdržljivosti, niti su bili vični životu u džungli, da bi ga mogli pratiti kroz nepoznatu zemlju prema zapadu, a niti ih je on želio voditi sa sobom. Čovjeka bi još nekako podnio, ali nikako nije mogao da zamisli prisustvo ove djevojke u onoj udaljenoj kolibi, koja mu je na neki način postala sveta, zbog sjećanja koje se čuvalo, i kad bi na to pomislio, režanje ili gnjevno mrštenje pojavljivalo bi mu se na licu. Preostajao mu je dakle samo jedan jedini put, budući da ih ne može ostaviti. On se mora polaganim i dosadnim marševima vratiti do istočne obale, ili barem do prvog bijelog naselja u tom smjeru.

On je, istina, namjeravao prepustiti djevojku njenoj sudbini, ali to je bilo prije nego je ona odigrala glavnu ulogu u njegovu spasu od muke i smrti u rukama crnih Wamaba. Nimalo mu nije bilo drago, što joj je toliko obavezan, ali ipak nije mogao a da to ne prizna, i dok je promatrao ovo dvoje, tužan izraz njegova lica obasjao se smiješkom, kad je pomislio na njihovu bespomoćnost. Zaista, kako je čovjek bespomoćna i krhka stvar! Kako je slabo opremljen da se bori s divljim snagama prirode i džungle koja je dio prirode. Pa čak je i sitni *balu* iz plemena Golata, velikog majmuna, mogao da se uspješnije bori za opstanak nego ovi, jer je *balu* bar znao pobjeći od brojnih stvorenja, koja predstavljaju prijetnju njegovom postojanju, dok se nitko drugi, osim možda s izuzetkom Kote, kornjače, ne kreće tako polako kao ovi bespomoćni i jadni ljudi.

Ovo bi dvoje bez njega nesumnjivo umrlo od gladi usred obilja, čak ako bi nekim čudom uspjeli pobjeći drugim smrtonosnim prijetnjama koje ih u džungli stalno okružuju. Toga im je jutra Tarzan donio voća, oraha i sjemenja, a sada im je donosio meso svoga plijena, dok su oni najviše mogli donijeti vode s rijeke. Čak i sada, dok su hodali preko čistine prema *bomi,* bili su potpuno nesvijesni Tarzanove prisutnosti. Nisu znali da ih njegove oštre oči promatraju, niti da ih jedne druge, manje prijateljske oči gledaju iz žbunja, sasvim blizu kraj

ulaza u *bomu.* Nisu znali te stvari, ali Tarzan je znao. Ni on, ni oni, nije mogao vidjeti stvorenje, koje čuči sakriveno u lišću, ali on je ipak znao da ono se tamo nalazi, znao je što je to i kakve su mu namjere, baš kao da to stvorenje leži na kakvom otvorenom prostoru.

Neznatno pomicanje lišća na vrhu žbuna upozorio ga je na prisustvo toga stvorenja jer pomicanje nije nalikovalo onom što ga izaziva vjetar. Pomicanje je nastalo od pritiska na šiblje, što drukčije ljulja vrhove nego kada ih vjetar ljulja, što svi koji su proživjeli život džungle dobro znaju. Isti taj vjetar, koji je prolazio kroz lišće grmlja donio je do osjetljivih nozdrva čovjeka-majmuna neoborivi dokaz da Šita čeka tamo sakrivena vrebajući ovo dvoje što se vraća od rijeke.

Prešli su polovinu udaljenosti do ulaza u *bomu,* kada im je Tarzan viknuo da stanu. Oni su iznenađeno pogledah u smjeru odakle je došao njegov glas, i vidjeli su kako je lagano skočio na zemlju i pošao prema njima.

— Pođite polako prema meni — doviknuo im je. — Nemojte trčati jer ako budete potrčali Šita će navaliti.

Učinili su kako je on zapovjedio, a njihova su lica bila puna upitnog čuđenja.

— O čemu se radi? — upitao je mladi Englez. — Tko je Šita? — ali umjesto odgovora čovjek-majmun je iznenada odbacio truplo Bare, jelena, na zemlju i žurno skočio prema njima, dok su njegove oči bile uprte u nešto iza njihovih leđa. Tada se tek to dvoje okrenulo i vidjelo tko je Šita jer je iza njih mačka iscerenog đavolskog lica žurno jurišala.

U Šiti se probudio bijes i sumnja, kada je vidio kako čovjek-majmun skače sa stabla i približava se njegovim žrtvama. Njegovo životno iskustvo, poduprto instinktom, reklo mu je da Tarmangani namjerava da ga liši plijena, i budući da je Šita bio gladan, nije imao ni najmanje namjere da se tako lako liši mesa koje je već smatrao svojim.

Djevojka je prigušila krik, koji joj je i protiv volje izmakao, kad je vidjela brzinu zubate zvijeri, koja juri prema njima. Stisnula se uz čovjeka, i priljubila mu se uz tijelo, a premda nenaoružan i bez obrane, Inglez ju je gurnuo iza sebe i štiteći je svojim trupom stao ravno licem u lice prema Šiti. Tarzan je primijetio taj čin, i premda životom u džungli naviknut na

hrabra djela, iskusio je uzbuđenje diveći se beznadnoj i uzaludnoj hrabrosti toga čovjeka.

Šita se zatrčao još brže, i razmak koji je dijelio grm u kojem se nalazio i objekte njegove želje, nije više bio velik. U vrlo kratkom vremenu, snažna je mačka mogla preći cijelu tu razdaljinu i ubiti svoje žrtve, ali ako je Šita brz, brz je i Tarzan. Engleski je poručnik vidio kako je čovjek-majmun proletio kraj njega poput vjetra. Vidio je kako je velika mačka skrenula u svom jurišu, kao da želi izbjeći golog divljaka, koji juri ususret, i očigledno je bilo da Šita namjerava prvo ubiti svoje žrtve, a onda tek pokušati da ih obrani od Tarzana.

Poručnik Smith-Oldwick vidio je sve te stvari, a onda s još većim čuđenjem primijetio, kako čovjek-majmun skreće i skače prema pjegavoj mački, kao što nogometni golman skače na loptu. Vidio je jake smeđe ruke koje su obgrlile tijelo mesoždera, lijevu ruku prebačenu preko lijeve plečke zvijeri, a desnu ispod desne prednje noge, i od snage udarca oboje su se zakotrljali po livadi. Čuo je režanje i frktanje životinjske bitke, i s osjećanjem ne malog užasa shvatio je, da se zvukovi koji dolaze iz ljudskog grla borčeva jedva razlikuju od onih, koji se javljaju iz životinjskog grla pantere.

Kad je prošao prvi trenutačni šok, djevojčin pritisak na ruci Engleza je popustio.

– Zar ne bismo mogli nešto učiniti? — pitala je. — Zar mu ne možemo pomoći prije nego ga zvijer ubije?

Englez je pogledao na tlo potraživši kakav kamen, kojim bi mogao napasti panteru, a tada je djevojka uzviknula i potrčala žurno prema kolibi.

– Čekajte ovdje — viknula je preko ramena — donijet ću koplje koje mi je Tarzan dao.

Smith-Oldwick vidio je kako oštre pandže pantere traže čovjekovo meso, a vidio je i kako se čovjek sa svoje strane napreže svakim mišićem, i koristi svaku mogućnost da ukloni svoje tijelo s njihova puta. Mišići borčevih ruku napeli su se pod smeđom kožom. Vene su iskočile na njegovu vratu i čelu, i sve više pojačavajući pritisak on je nastojao da udavi život u velikoj mački. Zubi čovjeka-majmuna stegli su se na Šitinu vratu i on je uspio da opkorači nogama tijelo zvijeri, a zatim je noge prekrižio i počeo ih stezati ispod mačkina trbuha.

Skačući i režeći, Šita je pokušao da se oslobodi stiska čovjekovih nogu. Bacio se na tlo i počeo kotrljati. Podigao se na stražnje noge i bacio unatrag čitavim tijelom, ali svaki put je divlje stvorenje na njegovim leđima ostalo čvrsto priljubljeno, a moćne su se smeđe ruke stezale neprestano sve snažnije oko Šitinog grudnog koša.

A tada se djevojka, teško dišući od brzog trčanja, vratila s kratkim kopljem, što joj ga je Tarzan ostavio kao jedino oružje za obranu. Ona nije mogla dočekati da ga dade Englezu, koji je potrčao prema njoj da ga uzme, nego je potrčala kraj njega i skočila što je bliže mogla masi žutog krzna i glatke smeđe kože koja je režala i prevrtala se. Nekoliko puta je pokušala da zabode šiljak u tijelo mačke, ali u oba slučaja strah da će dovesti u opasnost čovjeka-majmuna, natjerao ju je da se suzdrži. Na kraju su dva borca na trenutak zastala, budući da je mesožder tražio barem čas odmora od bojnih napora, a tada je Berta Kircher gurnula vrh koplja u dlakave slabine i zabila ga duboko u zvijer.

Tarzan se podigao s mrtvog Šitinog tijela i stresao, kao što se običavaju stresti zvijeri koje su pokrivene krznom. Kao mnoge druge njegove osobine i pokreti, tako je i ovaj bio posljedica okoline, a ne naslijeđa ili degeneracije. Premda je on izvana bio čovjek, i Englez i djevojka su bili impresionirani životinjskom prirodnošću toga čina. Bio je u tom času nalik na Numu, koji pobjednički izlazi iz bitke, i stresese da izravna svoju raščupanu grivu i uredi krzno. A ipak je u svemu tome bilo nešto strašno, gotovo sablasno, kao i onda, kad je divlje režanje i grozno frktanje izlazilo s tih lijepih čistih ustiju.

Tarzan je pogledao djevojku, a na njegovom se licu pojavio neki neobični izraz. Ona ga je i opet zadužila, a Tarzan iz plemena Majmuna nije želio da išta duguje njemačkom špijunu. Ali u svom poštenom srcu on nije mogao a da ne prizna stanovito divljenje prema njenoj hrabrosti, osobinu koja je na čovjeka-majmuna uvijek ostavljala dubok dojam, baš na njega, koji je uvijek bio utjelovljenje hrabrosti.

— Evo plijena — rekao je podižući truplo Bare sa zemlje. — Vi ćete, mislim, sigurno htjeti da svoj dio skuhate, ali Tarzan ne kvari svoje meso vatrom.

Oni su ga dopratili do *bome,* gdje je on odrezao nekoliko komada mesa s tijela žrtve, i dao ih njima zadržavajući za sebe samo jedno bedro. Mladi je poručnik pripremio vatru i djevojka je predsjedavala u njihovom primitivnom kuharskom pothvatu, dok jednostavni obrok nije bio gotov. Dok je ona radila ponešto udaljena od njih, poručnik i čovjek-majmun su je promatrali.

— Ona je divna. Zar ne da jest? — promrmljao je Smith-Oldwick.

— Ona je Njemica i špijun — odgovorio je Tarzan.

Englez se hitro okrenuo prema njemu.

– Što time hoćete reći? — povikao je.

– Mislim ono što kažem — odgovorio je čovjek-majmun. — Ona je Njemica i špijun.

— To ne vjerujem — uzviknuo je avijatičar.

— I ne morate — uvjeravao ga je Tarzan. — Meni je svejedno vjerujete li vi ili ne. Ja sam je vidio kako razgovara s njemačkim generalom i njegovim štabom u logoru Tavete. Svi su je tamo poznavali i zvali je po imenu, i ona im je dala neki papir. Kad sam je idući put vidio, nalazila se u britanskim redovima, prerušena, a zatim sam je opet vidio kako nosi poruku jednom njemačkom oficiru u Wilhelmstal. Ona je Njemica i špijun, ali ona je žena, i zato joj ja ne mogu ništa.

— Zar vi doista vjerujete u to što govorite? — upitao je mladi poručnik — Ja to ne mogu vjerovati. Ona je tako slatka, hrabra i dobra.

Čovjek-majmun je slegao ramenima. — Ona je hrabra, — rekao je — ali čak i Pamba, štakor, mora imati nekih dobrih osobina. Ali ona je to što sam vam rekao, i zbog toga je ja mrzim, a i vi biste je morali mrziti.

Poručnik Harlod Percy Smith-Oldwick prekrio je lice rukama.

Čovjek-majmun bacio je prezrivi pogled prema svom drugu i digao se na noge.

— Tarzan opet odlazi u lov — rekao je. — Imate dovoljno hrane za dva dana. Do onda ću se ja vratiti.

Njih dvoje su ga promatrali kako nestaje u lišću stabala na suprotnoj strani čistine.

Kad je nestao, djevojka je osjetila nejasan strah, koji je nikada nije opsjedao dok je Tarzan bio prisutan. Nevidljive opasnosti što su vrebale iz crne džungle činile su se sada stvarnijima i mnogo bližim, kad čovjeka-majmuna više nije bilo u blizini. Dok je on bio ovdje i s njima razgovarao, mala slamom pokrivena koliba i trnovita *boma,* koja ju je okruživala, činile su se kao najbezopasnije mjesto na svijetu. Poželjela je, da on ostane — dva dana činila su se vječnost u njenim

mislima, dva dana neprestanog straha, dva dana, od kojih će svaki trenutak biti pun opasnosti. Okrenula se svom sugovorniku.

– Da je bar ostao — rekla je. — Uvijek se osjećam tako sigurnom, kad je on kraj mene. On je tako mrgodan i strašan, a ipak se s njim osjećam sigurnije nego s ijednim čovjekom, što sam ga poznavala u životu, čini se da me ne voli, a ipak znam da neće dopustiti da mi itko učini išta nažao. Nikako ga ne mogu razumjeti.

— Ni ja ga ne razumijem — odgovorio je Englez — ali jedno znam: naše prisustvo ovdje smeta ga u izvršenju njegovih planova. On bi htio da nas se riješi i ja gotovo mislim da se on u duši nada da će kad se vrati, otkriti da smo podlegli jednoj od opasnosti, s kojima se uvijek moramo susretati u ovoj divljoj džungli. Mislim da bismo morali pokušati da se vratimo do nekog bjelačkog naselja. Ovaj čovjek nas ne želi, niti možemo pretpostaviti da bismo mogli dugo ostati živi u ovakvoj neprohodnoj divljini. Putovao sam i lovio u mnogim krajevima Afrike, ali nikada nisam ni vidio ni čuo za neko mjesto, gdje ima toliko divljih zvijeri i opasnih urođenika. Ako odmah krenemo prema istočnoj obali, bit ćemo tek u nešto većoj opasnosti nego što smo ovdje, i ako preživimo jedan cjelodnevni marš, vjerujem da ćemo naći načina, kako da u nekoliko sati stignemo do obale jer moj avion mora da se nalazi na istom mjestu gdje sam sletio, kada su me ljudožderi zarobili. Naravno, ovdje sigurno nema nikoga, tko bi ga znao voziti, niti bi tko mogao imati kakvog razloga da ga uništi. Ustvari, urođenici se vjerojatno boje, i drže po strani od tako čudne i neshvatljive stvari, pa je sva prilika da mu se nisu usudili ni približiti. Da, avion mora da je ondje gdje sam ga ostavio, potpuno spreman da nas odvede u civilizaciju.

— Ali ne možemo otići — rekla je djevojka — dok se on ne vrati. Ne možemo otići samo tako, a da mu barem ne zahvalimo, i da se s njime ne pozdravimo. Mi mu dugujemo preveliku zahvalnost.

Čovjek ju je nekoliko časaka šutke promatrao. On se pitao, da li ona zna što Tarzan prema njoj osjeća, a onda je i sam počeo razmišljati o istinitosti optužbi čovjeka-majmuna. Što je dulje promatrao djevojku, sve mu je teže bilo da zamisli, da je

ona neprijateljski špijun. Već je namjeravao da je izravno o tome upita, ali nikako se nije mogao natjerati da to učini, i odlučio je da pričeka dok vrijeme i duže poznanstvo ne otkriju istinu ili ne pobiju optužbu.

— Vjerujem — rekao je, kao da nije došlo do stanke u njihovom razgovoru — da će tom čovjeku biti draže, da vidi da nas više nema. Nema nikakve potrebe da još dva dana izlažemo opasnostima svoj život samo zato da bismo mu zahvalili, ma koliko mi cijenili njegove usluge. Vi ste više nego isplatili svoje obaveze prema njemu, i po onome što mi je rekao, imam osjećaj da posebno vi ne biste trebali ovdje više ostajati.

Djevojka ga je zaprepašteno pogledala.

— Što hoćete reći? — upitala je.

— Nezgodno je da vam to kažem — rekao je Englez nervozno se igrajući nekim štapom, kojim je crtao po tlu — ali možete mi na riječ vjerovati, da njemu nije nimalo drago što ste ovdje.

— Recite mi što je rekao — uporno ga je ispitivala, — ja imam pravo da to saznam.

Poručnik Smith-Oldwick izravnao je ramena i pogledao djevojci ravno u oči.

— Rekao je da vas mrzi — izlanuo je. — On vam je pomogao samo zato, što ga je na to natjerao osjećaj dužnosti jer ste žena.

Djevojka je problijedila a onda se zacrvenjela.

— Bit ću spremna za pokret — rekla je — pričekajte me samo trenutak. Pametno bi bilo da ponesemo sa sobom nešto onog mesa. Tko zna kada ćemo moći da nabavimo drugo.

I tako se njih dvoje spustilo niz rijeku prema jugu. Muškarac je nosio kratko koplje, koje je Tarzan ostavio djevojci dok je ona bila potpuno nenaoružana, osim što je uzela jedan štap od onih, koji su preostali nakon što je koliba bila gotova. Prije nego što su otišli, ona je uporno navaljivala da čovjek napiše Tarzanu cedulju, u kojoj će mu zahvaliti za njegovu brigu oko njih i pozdraviti ga. Cedulju su pribili malom drvenom trešćicom na unutarnju stijenku kolibe.

Morali su neprestano biti na oprezu, budući da nisu znali što ih može dočekati iza svakog zavoja vijugave prašumske staze i što se može skrivati u isprepletenom šikarju s obje

strane puta. Postojala je isto tako vječna opasnost, da će susresti nekog od Numabovih crnih ratnika, a kako je selo ležalo ravno na njihovu putu, morali su načiniti široki zaobilazak, da bi mogli izaći na svoj put, a da ih Crnci ne otkriju.

— Ja se ne bojim toliko urođenika — rekla je djevojka — kao što se bojim Usange i njegovih ljudi. On i njegovi ljudi bili su nekada u njemačkoj vojsci. Oni su me doveli sa sobom, kad su dezertirali, bilo s namjerom da dobiju za mene otkup ili da me prodaju u harem jednoga od crnih sultana na sjeveru. Usange se treba bojati mnogo više nego Numaba, jer on ima prednosti evropskog vojničkog vježbanja, a naoružan je manje ili više modernim oružjem i municijom.

— Bio sam sretan, znači, — primijetio je Englez, — da me je otkrio i zarobio primitivni Numabo, a ne lukavi i polucivilizirani Usanga. On bi osjećao mnogo manje straha pred divovskom letilicom, i vrlo bi dobro znao kako da je uništi.

— Moramo biti sretni što crni narednik nije otkrio avion — rekla je djevojka.

Išli su svojim putem do one tačke, gdje su prosudili da se selo nalazi samo jednu milju ispred njih, a onda su skrenuli u besputnu mrežu šikarja prema istoku. Zelenilo je na mnogim mjestima bilo toliko gusto, da su se probijali s najvećim teškoćama, katkada idući četvoronoške, a katkada se verući preko brojnih oborenih stabala. Isprepleteni s mrtvim granama oborenih stabala, kao i sa živim šikarjem, rasli su čvrsti i poput užeta jaki puzavci koji su oblikovali gustu mrežu preko njihova puta.

Južno od njih na otvorenoj livadi, nekoliko se crnih ratnika sakupilo oko predmeta, koji je među njima izazivao divljenje i mnoge prepirke. Crnci su bili odjeveni u krpe, koje su jednom predstavljale uniforme njemačke kolonijalne vojske, izgledali su kao kakva odrpana razbojnička banda, a po odvratnosti i po autoritetu, najgori među njima bio je njihov poglavica, crni narednik Usanga. Predmet njihova zanimanja bio je britanski avion.

Čim su Engleza bili doveli u Numabovo selo, Usanga je pošao u potragu za avionom. Na to ga je djelomično gonila radoznalost, a djelomično namjera da ga uništi, ali kad ga je pronašao nova mu je misao pala na pamet i navela ga da svoju namjeru ne provede u djelo. Stvar je predstavljala znatnu vrijednost, što je on dobro znao, i na pamet mu je palo da bi on od tog svog plijena mogao na neki način izvući kakvu korist. Svaki dan bi se vraćao avionu, i dok ga je ispočetka avion ispunjao strahopočitanjem, napokon se navikao da na njega gleda priviknutim okom vlasnika, tako da se sada penjao u pilotsko sjedište, i dotjerao tako daleko, da je poželio da ga netko nauči kako se avionom može upravljati.

Kakav bi to bio podvig, kad bi on mogao poput ptice letjeti daleko iznad najviših krošnji stabala! Kako bi to njegove manje sretne drugove ispunilo strahopoštovanjem i divljenjem! Kad bi Usanga samo znao letjeti, poštovanje svih suplemenika kroz razbacana sela duboke Afrike bilo bi toliko, da bi ga gledali gotovo kao boga.

Usanga je protrljao dlanove i cmoknuo svojim debelim usnama. Zaista tada bi se jako obogatio jer bi mu sva sela plaćala danak, i on bi mogao držati barem tuce žena. S tom mišlju, u duh mu je došla slika Naratu, crne tiranke, koja je nad njim vladala željeznom rukom. Usanga je skrojio kiselo lice i pokušao da zaboravi to tuce žena, ali osnovna zamisao je ostajala i toliko mu se svidjela, da je uskoro uhvatio sam sebe kako potpuno logično zaključuje, da ni bog ne bi bio nikakav bog, kada ne bi imao barem dvadeset i četiri žene.

Dodirivao je prstima instrumente i upravljačke poluge, napola se nadajući, a napola strašeći, da će naletjeti na pravu kombinaciju, koja će podići mašinu u zrak. Često je promatrao britanske zrakoplovce kako lete nad njemačkim rovovima, i to se činilo potpuno jednostavnim, pa je bio uvjeren da i sam to može izvesti, kad bi samo našao nekoga, tko bi mu barem jednom pokazao kako se to radi. Naravno, postojala je uvijek nada da će bijelac, koji je doletio ovim aparatom, i koji je pobjegao iz Numabova sela, pasti možda u Usangine ruke, i da će onda morati da mu pokaže kako se leti. U toj nadi, Usanga je provodio mnogo vremena u blizini aviona, zaključujući da će bijelac morati da se jednom pojavi ovdje tražeći svoju mašinu.

I napokon je došao do onoga što je očekivao jer je upravo toga dana, nakon što je izašao iz aviona i ušao u džunglu sa svojim ratnicima, čuo neke glasove sa sjevera, i kad su se on i njegovi ljudi sakrili u gustom lišću s obje strane staze, Usanga je gotovo skočio od oduševljenja kad je vidio da su to britanski oficir i bijela djevojka, koje je crni narednik toliko želio, a koji su mu pobjegli iz šaka.

Crnac je jedva savladavao uzvike veselja jer se nije ni nadao da će mu sudbina biti toliko sklona, da mu na milost i nemilost istovremeno izruči ovo dvoje, koje je najviše želio.

Dok su njih dvoje dolazili stazom potpuno nesvijesni opasnosti što ih očekuje, čovjek je upravo objašnjavao ženi, da mora da su vrlo blizu mjestu gdje je njegov avion aterirao. Sva im je pažnja bila usredotočena na put ispred njih, budući da su očekivali, da će uskoro izbiti na livade, i bili su sigurni da će ugledati avion, koji će za njih biti znak života i slobode.

Staza je bila široka, i oni su hodali po njoj uporedo, tako da su iza jednog oštrog zaokreta došli pred čistinu, lijepu poput parka, na kojoj se njihovim očima pokazao obris aviona što su ga tražili.

Uzvici olakšanja i oduševljenja začuli su se s njihovih usana, a u istom trenutku Usanga i njegovi crni ratnici podigli su se posvuda oko njih iz grmlja.

Djevojka je bila gotovo slomljena od straha i razočaranja. Činilo joj se nepodnošljivim što su stigli već tako blizu spasu, a okrutan im je udarac sudbine oteo tu nadu ispred nosa. I čovjek je bio razočaran, ali u njemu je prevladavalo bjesnilo. On je primijetio ostatke uniforme na Crncima, i odmah ih je upitao gdje su im oficiri.

– Oni vas ne razumiju — rekla je djevojka i onda je miješanim jezikom, koji je sredstvo sporazumijevanja između Nijemaca i njihovih kolonijalnih vojnika, ponovila pitanje bijelog čovjeka.

Usanga se nacerio.

— Znate vi gdje su oni, bijela ženo — odgovorio je on. — Oni su mrtvi, i ako ovaj bjelac ne bude postupao kao što mu naredim, i on će umrijeti.

— Što hoćete od njega? — upitala je djevojka.

— Hoću da me nauči da letim kao ptica — odgovorio je Usanga.

Berta Kircher je pokazala iznenađenje, ali ponovila je taj zahtjev poručniku. Englez je neko vrijeme razmišljao.

— On hoće da ga naučim da pilotira, jel' tako? — ponovio je. — Pitajte ga da li će nas pustiti na slobodu, ako ga naučim da leti.

Djevojka je postavila pitanje Usangi koji je pokvaren, lukav i potpuno bezobziran, bio uvijek spreman da obeća sve, a da nije imao nimalo namjere da ispuni svoja obećanja. Smjesta je pristao na taj prijedlog.

— Neka me bijelac nauči da letim — rekao je — a ja ću vas odvesti blizu vaših naselja, ali za uzvrat zadržat ću ovu veliku pticu — i on je mahnuo crnom rukom u smjeru aviona.

Kad je Berta Kircher ponovila Usangin prijedlog avijatičaru, ovaj je slegao ramenima i kisela se lica s time složio.

— Čini mi se da nemamo drugoga izlaza — rekao je. — U svakom slučaju britanska vlada ne može očekivati da dođe do svog aviona. Ako odbijem zahtjev ovog crnog lopova, nema sumnje, da će me on vrlo brzo ubiti, a mašina će ostati ovdje dok ne strune. Ako prihvatim njegov prijedlog, to će barem biti kakav-takav način, da se vi možete vratiti u civilizaciju, a to je za mene vrednije od svih aviona britanskog zrakoplovstva.

Djevojka je bacila brzi pogled prema njemu. Ovo su bile prve njegove riječi, od svih koje joj je uputio, koje su mogle pokazati da su njegovi osjećaji prema njoj više nego saučešće druga u nevolji. Bilo joj je žao što on tako govori, a i on sam je to smjesta požalio, kad je vidio kako je sjena preletjela preko njenog lica i shvatio da je i nehotice pridonio njenim teškoćama u ovoj gotovo nepodnošljivoj situaciji.

— Oprostite mi — požurio je on da kaže. — Molim vas zaboravite značenje te primjedbe. Obećavam da vas neću više uvrijediti, ako sam vas ovaj put uvrijedio, sve dok oboje ne budemo izvukli glave iz ove nevolje.

Ona se nasmiješila i zahvalila mu, ali ono što je rečeno ne može se više nikako povući, i Berta Kircher je sada bila potpuno uvjerena — uvjerenija nego da je on pao na koljena i zaklinjao se na vječnu vjernost — da se mladi engleski oficir u nju zaljubio.

Usanga je bio pripravan da smjesta primi svoju prvu pouku u pilotiranju. Englez ga je pokušao od toga odvratiti, ali Crnac je odmah prešao na prijetnje i grdnje, budući da je kao sve druge neznalice uvijek sumnjao da drugi gaje neke skrivene namjere, čim se njihovi postupci nisu posve podudarali s njegovim željama.

— U redu, momče, — promrmljao je Englez — ja ću ti dati životnu lekciju.

A zatim se obratio djevojci:

— Nagovorite ga da vam dopusti da pođete s nama. Mene je strah da vas ostavim ovdje s ovim đavolskim lopovima.

Ali čim je ona prenijela taj prijedlog Usangi, Crnac je smjesta posumnjao da se iza toga krije neki plan kako da ga se prevari, najvjerojatnije da ga se protiv njegove volje odvede njemačkim gospodarima koje je izdajnički napustio i divljački se mršteći on je tvrdoglavo odbijao da na to pristane.

— Bijela žena će ostati ovdje s mojim ljudima — rekao je on. — Oni joj neće učiniti ništa nažao, ako me dovedeš živog i zdravog natrag.

— Kažite mu — rekao je Englez — da ako ne budete stajali nasred livade kad se budem vraćao, tako da vas jasno mogu vidjeti, neću se spustiti, nego ću odnijeti Usanga ravno u britanski logor i dati ga objesiti.

Usanga je obećao da će djevojka vidljivo stajati na livadi, kad se budu vraćali, i smjesta je poduzeo potrebne korake da ubijedi svoje ratnike da joj pod prijetnjom smrti ne smiju učiniti ništa.

Zatim, dok su ga pratili svi drugi članovi čete on je u društvu Engleza pristupio avionu. Kad je jednom sjeo u aparat koji je već smatrao svojim novim vlasništvom, Crnčeva hrabrost počela je blijedjeti i kad se motor pokrenuo, a veliki propeler počeo okretati, vrisnuo je Englezu da zaustavi mašinu i da mu dopusti da siđe, ali avijatičar nije niti čuo niti razumio Usangu u buci propelera i ispuha. Tada se avion počeo kotrljati po zemlji, i već tada Usanga je bio na rubu da skoči, i bio bi to i učinio, da je mogao otkopčati pojas kojim je bio vezan. Tada se avion podigao sa zemlje poletio elegantno u širokom krugu, dok se nije digao iznad stabala. Crnac je od užasa bio gotovo na rubu sloma. Vidio je stabla i rijeku, a u daljini malu čistinu sa slamom pokrivenim kolibama Numabovog sela. Pokušao je da ne misli na posljedice, koje bi nastale, ako bi naglo pali na zemlju koja je sve više i više odmicala. Pokušao je da misli na dvadeset i četiri žene, koje će mu ova velika ptica omogućiti. Avion se uzdizao sve više i više oblijetajući iznad šume u širokom krugu, prolazeći iznad rijeke i livada i uskoro je — na svoje veliko iznenađenje, — Usanga otkrio da njegovog straha brzo nestaje, tako da je nedugo zatim u njega ušlo samopouzdanje i osjećaj potpune sigurnosti, a tada je počeo da primjećuje na koji način bijelac upravlja i okreće avion.

Nakon pola sata vještog manevriranja, Englez se brzo podigao do znatne visine, a zatim je iznenada i bez upozorenja izveo luping i letio neko vrijeme s preokrenutim avionom.

– Rekao sam da ću ovom mangupu dati životnu lekciju — promrmljao je, kada je čuo čak kroz buku propelera vrisak prestrašenog Crnca. Trenutak kasnije Smith-Oldwick ispravio je mašinu i žurno se spuštao prema zemlji. Izveo je nekoliko polakih krugova oko livade, dok se nije uvjerio da je Berta Kircher tamo, i da joj se ništa nije dogodilo, a onda se blago spustio na zemlju, tako da se mašina zaustavila tik pred mjestom gdje su je djevojka i crni ratnici očekivali.

Kad je Usanga izašao iz aviona bio je siv kao pepeo, sav je drhtao, i njegovi su živci bili potpuno rastrojeni, zbog strašnog doživljaja lupinga, ali kada mu je čvrsta zemlja opet bila pod nogama, on se brzo pribrao i ponovo stekao samouvjerenje. Busajući se u grudi, i praveći se važan, on je nastojao da ostavi na svoje pratioce dojam kao da taj podvig, što je letio kao ptica visoko iznad džungle, nije naprosto ništa; da je to za njega sitnica. Ipak, trebalo mu je prilično dugo, dok nije sam sebe potpuno uvjerio, snagom autosugestije, da je u svakom trenutku leta uživao, i da je već daleko uznapredovao u vještini pilotiranja.

Crnac je toliko bio zaljubljen u svoju novo pronađenu igračku, da se nije htio niti vratiti u selo, već je uporno navaljivao da se podigne logor pokraj aviona, da ga netko ne bi na nezamislivi način odatle ukrao. Dva dana oni su logorovali kraj aviona, i Usanga je po cijeli dan prisiljavao Engleza da ga upućuje u vještinu letenja.

Smith-Oldwick, prisjećajući se dugih mjeseci napornih vježbi, koje je sam prošao, prije nego su ga smatrali dovoljno sposobnim da mu dadu u ruke avion, i da ga proglase avijatičarem, nasmiješio se samosvijesti neukog Usange, koji je već zahtijevao, da mu se dopusti da leti sam.

– Kad time ne bih izgubio aparat — objasnio je Englez djevojci — ja bih pustio tu budalu da uzleti i da slomi svoj ludi vrat, što bi mu se sigurno dogodilo dok okom treneš.

Ipak, uspio je da najzad uvjeri Usangu da pričeka još nekoliko dana dok ga bolje pouči, ali u sumnjičavom Crnčevu duhu sve je raslo uvjerenje da bijelčev savjet sadrži u sebi

nekakve zadnje namjere. Da se bijelac vjerojatno nada da će uspjeti da po noći pobjegne sam s avionom, i da zato neće da prizna da je Usanga već potpuno sposoban da sam njime rukuje, i da prema tome nema više nikakve potrebe da mu neko pomaže ili da ga poučava. I u crnčevom mozgu rodila se odluka da prevari bijelog čovjeka. Mamac od dvadeset i četiri zavodljive žene bio mu je dovoljan podstrek, a osim toga posebno ga je na to nagonila želja za bijelom djevojkom, koju je već odavno odlučio da posjeduje.

S tim mislima u glavi, Usanga je legao na spavanje drugoga dana navečer. Međutim, pomisao na Naratu i njenu ćud neprestano mu se javljala u mozgu, i oduzimala nešto od ugodnih maštarija. Kad bi se barem nje mogao riješiti! Kad je jedanput izrazio u sebi tu misao, ona ga je ustrajno progonila, ali uvijek nanovo sukobljavala se sa činjenicom, da se crni narednik zapravo boji svoje žene, i da je se boji toliko da se čak ne usuđuje ni da je makne s puta, ako to ne bi mogao učiniti potajno dok ona spava. Ali, kako mu je snaga njegovih želja prizivala u glavu sve nove i nove planove, on je napokon nadošao na ideju koja je u njemu sinula gotovo kao nadahnuće i poput kakvog udarca natjerala ga da iza sna sjedne među svojim usnulim drugovima.

Kad je svanulo jutro, Usanga je jedva dočekao priliku da počne provoditi svoj plan i čim se najeo, pozvao je nekoliko svojih ratnika na stranu i s njima nekoliko časaka razgovarao.

Englez, koji je obično pažljivo motrio svog neprijatelja, vidio je kako on objašnjava nešto u pojedinostima svojim ratnicima, i po njegovim gestama i izrazu bilo je očigledno da ih on nagovara na neki novi plan i da ih upućuje što treba da čine. Nekoliko puta je vidio kako su se oči ratnika okrenule prema njemu, a jednom su sve istovremeno bljesnule prema bijeloj djevojci.

Cijeli taj događaj, koji bi se sam po sebi činio trivijalnim, probudio je u Englezovu mozgu određene bojazni da se nešto dešava, i da se njemu i djevojci ne piše dobro. Nije se mogao osloboditi te ideje, pa je još pažljivije motrio ratnike, premda je, kao što je morao sam sebi priznati, bio posve nemoćan da spriječi ono što im se ima dogoditi. Čak i koplje koje je posjedovao kad su ga zarobili, Crnci su mu oduzeli, tako da je

sada bio nenaoružan i potpuno izložen na milost i nemilost Usangi i njegovim ljudima.

Poručnik Harold Percy Smith-Oldwick nije morao dugo čekati da otkrije dio Usangina plana, jer odmah nakon što je narednik dovršio sa svojim uputama, nekoliko se ratnika približilo Englezu, dok su se trojica uputila ravno prema djevojci.

Bez ijedne riječi objašnjenja ratnici su zgrabili mladog oficira i bacili ga licem na zemlju. On se načas borio, da se oslobodi, i uspio je da svoje napadače udari nekoliko puta šakama, ali neprijatelj je bio brojčano znatno nadmoćan, i on se nije mogao ni nadati, da će uspjeti da se obrani već samo da malo odgodi izvršenje njihove namjere. Oni su mu čvrsto vezali ruke i noge. Kad su se uvjerili da je potpuno nepomičan, prevrnuli su ga na bok, i on je tada vidio da je i Berta Kircher također zavezana.

Smith-Oldwick ležao je u takvom položaju da je imao pregled nad gotovo cijelim prostorom livade, i nedaleko pred sobom vidio je avion. Usanga je razgovarao s djevojkom, koja je tresla glavom odlučno nešto odbijajući.

— Što on kaže? — viknuo je Englez.

— On namjerava da me odvede u avionu — doviknula mu je djevojka. — Hoće da me odvede dublje u unutrašnjost, u neku drugu zemlju, gdje kaže da će biti kralj, a da ću ja biti jedna od njegovih žena — a tada na Englezovo iznenađenje ona je okrenula prema njemu nasmiješeno lice i nastavila: — Ali ne trebate se ništa bojati jer ćemo oboje poginuti za nekoliko časaka. Samo ga pustite, neka pokrene avion, i ako se ikada digne pedeset metara iznad zemlje, nikada ga se više neću morati plašiti.

— Zar nema nikakvog načina da ga razuvjerite? Obećajte mu bilo što. Štogod vam padne napamet. Imam novaca, imam više para nego što taj jadnik može i zamisliti da postoji na cijelom svijetu. S tim parama može kupiti sve što se za novac može kupiti, i odjeće i hrane i žena, kolikogod hoće žena. Kažite mu to, i objasnite mu, da ja dajem riječ da ću mu sve to donijeti ako vas poštedi.

Djevojka je zatresla glavom.

— Beskorisno je — rekla je. — On to ne bi razumio, a ako i razumije, neće vam vjerovati. Ne, bolje je ovako. Žao mi je što vi ne možete s nama jer ako se on digne dovoljno visoko, moja će smrt biti mnogo lakša od one koja vjerojatno očekuje vas.

Usanga, koji još nije uspio da nauči pilotirati, ipak je zgrabio Bertu i pokušao da uzleti. Zarobljeni poručnik očekivao je da će se I avion svaki čas survati...

Usanga se neprekidno miješao u njihov kratak razgovor pokušavajući da natjera djevojku da mu ga prevede jer se plašio da oni kuju nekakav plan kako da ga prevare, i da ga umiri i zadovolji, rekla mu je da se Englez samo s njom pozdravlja i da joj želi sreću. Iznenada se okrenula Usangi.

— Hoćeš li mi nešto učiniti? — upitala ga je. — Ako dragovoljno s tobom pođem?

— Što hoćeš? — upitao je on.

— Naredi svojim ljudima da oslobode bijelca, kad mi odemo. On nas nikada ne može uhvatiti. Eto, samo to tražim od tebe. Ako mu obećaš slobodu i život, dragovoljno ću poći s tobom.

— Ti ćeš svakako poći sa mnom — zarežao je Usanga. — Meni je svejedno da li ćeš poći dragovoljno ili ne. Ja ću biti veliki kralj, a ti ćeš činiti što ja budem naredio.

Namjeravao je da s ovom ženom počne kako treba. Ne smije se ponoviti njegovo nesretno iskustvo s Naratu. Ovu ženu i dvadeset i četiri druge, mora pažljivo izabrati i dobro ih izvježbati. Od sada će Usanga biti gospodar u vlastitoj kući.

Berta Kircher je shvatila da je tog grubijana uzalud moliti, pa se smirila, premda ju je žalošću ispunjala pomisao na sudbinu, koja očekuje mladog oficira, koji je gotovo još dječak, i koji joj je tako impulzivno otkrio svoju ljubav.

Na Usanginu zapovijed jedan ju je Crnac podigao sa zemlje i odnio do aviona, i kada se Usanga popeo na sjedište, ostali su je uzdigli, a on ju je povukao u avion, gdje joj je skinuo veze sa zapešća i pričvrstio je kopčom u sjedište, a zatim se i sam smjestio na pilotsko mjesto, tik ispred nje.

Djevojka je okrenula oči prema Englezu. Bila je vrlo blijeda, ali hrabro se smiješila.

— Zbogom! — viknula je.

— Zbogom i sretno — on je viknuo dok mu je glas malo promukao od žalosti, a onda je dodao. — Ono što sam htio reći, smijem li to reći sada, kad smo tako blizu kraju?

Njene su se usne pomicale, ali da li su izgovarale pristanak ili odbijanje, on nije znao jer su se riječi izgubile u zujanju propelera.

Usanga je dovoljno dobro naučio neke stvari, pa je mogao pokrenuti motor bez greške, i stroj je krenuo preko livade.

Englez je zastenjao očajno promatrajući ženu koju voli kako odlazi tim avionom u sigurnu smrt. Vidio je kako se avion iskosio, i kako se točkovi dižu sa zemlje. Bio je to dobar uzlet, dobar toliko, da bi ga i sam poručnik Harlod Percy Smith-Oldwick tako izveo, ali on je znao da je to slučajno. Svakoga časa mašina se može srušiti na zemlju, pa čak ako nekim čudom ili igrom slučaja, Usanga i uspije da se uzdigne iznad stabala i da se uspješno vine visoko u zrak, pa da i leti neko vrijeme, nije bilo nimalo vjerojatno da će moći sletjeti a da ne ubije sebe i svog lijepog zarobljenika.

Ali što je ovo? Njegovo srce je prestalo kucati.

usangina nagrada

Dva dana Tarzan iz plemena Majmuna dokono je lovio lov prema sjeveru, i kružeći u velikom krugu, vratio se u blizinu čistine, gdje je ostavio Bertu Kircher i mladog poručnika. Noć je proveo u velikom stablu, koje se nadnosilo na rijeku nedaleko čistine, i sada u rano jutro, čučao je na rubu vode čekajući priliku da uhvati ribu u namjeri da je ponese sa sobom do kolibe, gdje će je djevojka skuhati za sebe i za svoga druga.

Nepokretan poput brončanog kipa stajao je gipki čovjek-majmun, jer je dobro znao koliko je riba, oprezna. I najmanji pokret će je preplašiti, i ona se može uhvatiti samo beskrajnim strpljenjem. Tarzan se oslanjao samo na svoju brzinu i na iznenađenje jer nije imao ni meke ni udice. On je poznavao način života stanovnika vode, i tako je znao gdje mora čekati na ribu. Prije nego riba dođe u mali zaljev rijeke, iznad kojega je čučao i vrebao, može proći samo nekoliko trenutaka, a može i cijeli sat, ali prije ili kasnije riba će doći. Čovjek-majmun je to znao i sa strpljenjem grabežljive životinje čekao je na svoj plijen.

Napokon se vidjelo kako su zabljesnule sjajne krljušti. Riba je dolazila. Još čas, i bit će mu na dohvatu ruke, a onda će se brzinom svjetla dvije jake smeđe ruke, zaroniti u vodu i uhvatiti je, ali upravo u trenutku kad je riba trebala da mu dođe na dohvat, u grmlju iza čovjeka-majmuna začulo se šuštanje. Riba je smjesta nestala a Tarzan se režeći okrenuo, da se suprotstavi stvorenju, koje mu možda prijeti. U tom času primijetio, je da je uzrok uznemirenja Zutag.

— Što hoće Zutag? — upitao je čovjek-majmun.

— Zutag dolazi na vodu da pije — odgovorio je majmun.

— Gdje je cijelo pleme? — upitao je Tarzan.

— Pošli su u lov nešto dublje u džunglu — odgovorio je Zutag.

— A ženka Tarmanganija i onaj mužjak? — upitao je Tarzan. — Je li sve u redu s njima?

— Oni su otišli — odgovorio je Zutag. — Kudu je odonda izašao dva puta iz svog loga.

— Da li ih je pleme otjeralo? — upitao je Tarzan.

— Ne — odgovorio je majmun. — Nismo ih vidjeli kad su otišli. Ne znamo zašto su otišli.

Tarzan je hitro poletio kroz stabla prema čistini. Koliba i *boma* su stajali, kao što ih je ostavio, ali nije bilo znaka o prisustvu čovjeka ili žene. Prelazeći preko čistine, Tarzan je ušao u *bomu,* a zatim u kolibu. I jedno i drugo bilo je prazno, a njegove su mu uvježbane nozdrve rekle, da su oni otišli barem prije dva dana. Upravo kad je namjeravao da izađe iz kolibe vidio je na zidu papir, priboden trešćicom, i skinuvši je pročitao je:

»Nakon onoga što ste mi rekli o gospođici Kircher, i znajući da vam se ona ne sviđa, smatram da ne bi bilo pošteno ni prema njoj, ali ni prema vama, da vas dalje opterećujemo svojim prisustvom. Ja znam da vas naše prisustvo sprečava da nastavite put prema zapadnoj obali, pa sam odlučio da je za nas najbolje da pokušamo stići do bjelačkih naselja, i da vam dalje ne smetamo. Mi vam oboje zahvaljujemo za vašu ljubaznost i zaštitu. Ako ikad budem našao kakvog načina da vam se odužim za sve ono što ste nam učinili, bit će mi vrlo drago da to učinim.«

Pismo je potpisao poručnik Harold Percy Smith-Oldwick.

Tarzan je slegao ramenima, zgužvao cedulju u ruci i odbacio je. Osjetio je stanovito olakšanje što se oslobodio odgovornosti i bilo mu je drago da su oni sami tako odlučili. Oni su otišli i uskoro će ih zaboraviti. Ali nije mogao nikako da ih zaboravi. Izašao je iz *bome* na čistinu. Osjećao se nalagodno i nemirno. Jednom je već krenuo prema sjeveru, stvorivši iznenadnu odluku da nastavi put prema zapadnoj obali.

Namjeravao je da ide uz vijugavu rijeku prema sjeveru nekoliko milja, sve do mjesta, gdje njen tok skreće prema zapadu, a onda da nastavi prema njenom izvoru preko pošumljene visoravni i gore u brda i planine. Na drugoj strani planinskog lanca potražit će potok, koji se spušta nizbrdo prema zapadnoj obali, i tako slijedeći tokove rijeka može biti miran da će uvijek naći dovoljno divljači i vode.

Ali nije otišao daleko. Prešao je možda desetak koraka, a onda se iznenada zaustavio.

— On je Englez — promrmljao je — a ona je žena. Oni nikada neće stići do prvih naselja bez moje pomoći. Ja nisam bio u stanju da je ubijem vlastitim rukama, kad sam to htio, ali ako ih pustim da odu sami, ja ću je isto tako ubiti, kao da sam joj vlastitim rukama zabio nož u tijelo. Ne, — i opet je zatresao glavom — Tarzan iz plemena Majmuna je budala i slaba stara žena.

I on se okrenuo prema jugu.

Manu, majmun, vidio je prije dva dana kako su dva Tarmanganija prošla. Brbljajući i psujući, ispričao je Tarzanu o tome. Oni su otišli u smjeru sela Gomanganija, što je Manu vidio vlastitim očima, i tako se čovjek-majmun uputio kroz džunglu skačući sa stabla na stablo prema jugu, i premda se nije naprezao da bi pronalazio trag onih za kojima ide, ipak je primjećivao brojne dokaze, da su prošli tim putem — jedva primjetni miris još uvijek se držao ponekog lista, grane ili debla, što su ga jedno ili drugo dotakli. Na tlu staze, kojom su prošli, i gdje su se probijali kroz mračne dubine vlažne prašume, otisak njihovih cipela još uvijek bi se tu i tamo pokazao u vlažnoj masi truloga bilja, koje je pokrivalo tlo.

Neobjašnjivi poriv podbadao je Tarzana da poveća brzinu. Isti onaj unutarnji glas, koji ga je korio što ih je zanemario, činio se da stalno šapće da su oni i sada u opasnosti i da im je potreban. Savjest je mučila Tarzana, zbog toga je sam sebe usporedio sa slabom starom ženom jer čovjek-majmun, odgojen u divljini i okorio na teškoće i okrutnost, nije volio da prizna ni jednu od nježnijih osobina koje su se po prirodi stvarno nalazile u njemu.

Trag, koji je slijedio, zaokretao je na istok od sela Wamaba, a zatim se opet vraćao na široku stazu slonova u blizini rijeke, gdje je nastavljao u južnom pravcu nekoliko milja. Napokon je do ušiju čovjeka-majmuna dopro neobični zvuk motora. Na trenutak se zaustavio, napeto osluškujući.

– Avion — promrmljao je i požurio iz sve snage.

Kad je Tarzan iz plemena Majmuna stigao do ruba livade, na koju je sletio avion Smith-Oldwicka, jednim jedinim brzim pogledom pregledao je cijeli prizor, i shvatio situaciju, premda je jedva mogao vjerovati svojim vlastitim očima. Zavezan i bespomoćan, engleski je oficir ležao na zemlji, na jednom kraju livade, dok je oko njega stajalo nekoliko crnih dezertera iz njemačkih trupa. Tarzan je vidio te ljude i prije, i znao je tko su. Prema njemu je niz livadu dolazio avion, kojim je upravljao crni Usanga, a u sjedištu iza pilota nalazila se bijela djevojka, Berta Kircher. Tarzan nije mogao ni zamisliti, a niti je imao vremena da o tome mnogo razmišlja, kako je došlo do toga da neuki divljak pilotira avionom.

Njegovo poznavanje Usange, kao i položaj bijelog čovjeka, rekli su mu da narednik očito namjerava da odvede bijelu ženu. Zašto hoće da to učini kad ju je i tako već zarobio, a u svojini rukama držao i jedino stvorenje u cijeloj džungli, koje bi moglo stati u njenu obranu, barem koliko je Crnac mogao znati, Tarzan to nije mogao shvatiti jer nije znao ništa o Usanginom snu o dvadeset i četiri žene, niti o njegovom strahu pred užasnim ćudima Naratu. On dakle nije znao, da je Usanga odlučio da odleti s bijelom djevojkom, da se nikada ne vrati, i da između sebe i Naratu ostavi tako veliki razmak, da ga ova nikada više ne pronađe. Ali upravo je ta stvar bila najvažniji Crnčev razlog, premda to čak ni njegovi vlastiti ratnici ne bi mogli pogoditi. On im je rekao da će zarobljenicu odvesti jednom sultanu na sjeveru, da će tamo za nju dobiti veliku cijenu, i da će kad se vrati i njima dati dio svoje zarade.

Sve te stvari Tarzan nije znao. Znao je samo ono što je vidio — Usangu koji pokušava da odleti s bijelom djevojkom. Mašina se već polako odljepljivala od tla. Još jedan čas i ona će se brzo podići izvan dohvata. U prvi čas Tarzan je pomislio da zatakne strijelu u svoj luk, i ubije Usangu, ali je brzo napustio tu

zamisao, jer je znao da će u trenutku kad ubije pilota mašina podivljati i razmrskati djevojku među stablima.

Postojao je samo jedan način, kojim se mogao nadati da je spasi, način, koji će ako ne uspije, značiti za njega samog trenutnu smrt, ali on ipak nije oklijevao da taj plan provede u djelo.

Usanga ga nije primijetio, budući da je bio previše zauzet dužnostima pilota, na koje nije navikao, ali ratnici na drugoj strani livade su ga vidjeli i potrčali su prema njemu s glasnim i divljim krikovima, prijeteći puškama, s namjerom da ga predusretnu. Vidjeli su divovskog bijelca, kako skače sa grana stabla na livadu i trči svom brzinom prema avionu. Vidjeli su ga kako je s ramena skinuo dugo pleteno uže, trčeći što brže može. Vidjeli su kako se omča obrće u valovitom krugu oko njegove glave. Vidjeli su da je bijela djevojka u aparatu pogledala dolje i primijetila ga.

Dvadeset stopa iznad čovjeka-majmuna, koji trči, grmio je ogromni avion. Otvorena omča poletjela je u zrak, da se s njime susretne, i djevojka, napola pogađajući namjere čovjeka-majmuna, posegla je rukom i zgrabila omču, i oduprijevši se čvrsto nogama, objema rukama čvrsto je nategla. Istog časa uže je podiglo Tarzana u zrak, a avion se nagnuo na stranu, ometen novom težinom. Usanga je divlje počeo baratati upravljačem, i avion je poletio uvis pod strmim kutom. Ljuljajući se na kraju konopca, čovjek-majmun se ljuljao u zraku poput njihala. Englez, koji je svezan ležao na zemlji, promatrao je sve te događaje. Njegovo je srce prestalo kucati, kada je vidio Tarzanovo tijelo kako juri kroz zrak prema krošnjama stabala, i činilo se da će neizbježno udariti među njih, ali avion se brzo dizao, i čovjek-majmun je prošao tik iznad najviših grana. Zatim se polako, pomičući ruku do ruke, popeo prema trupu aviona. Djevojka, koja je očajnički svom snagom držala omču, naprezala je sve svoje mišiće, da podnese veliku težinu, koja je visila na donjem kraju konopa.

Usanga, potpuno nesvijestan onoga što se dešava iza njega, podizao je avion sve više i više u zrak.

Tarzan je pogledao pod sebe. Ispod njega su krošnje stabala i rijeka hitro nestajali, i samo su tanko pleteno uže od trave i mišići krhke djevojke, stajali između njega i smrti, koja je zijevala pod njim u dubini od hiljadu metara.

Berti Kircher se činilo, da su joj prsti na rukama potpuno zamrli. Utrnuće je zahvatalo njene ruke sve do lakata. Nije znala koliko još može izdržati, da drži napeti konop. Činilo joj se da ti beživotni prsti moraju svakoga trenutka popustiti, a tada, kada je već napustila svaku nadu, vidjela je snažnu smeđu ruku, koja posiže preko ruba, i hvata se trupa aviona. U tom trenutku težine na užetu je nestalo i malo kasnije Tarzan iz plemena Majmuna podigao je svoje tijelo preko ruba i prebacio nogu u sjedište. Pogledao je prema Usangi, a zatim, prislanjajući usta djevojčinom uhu viknuo je:

– Jeste li kad upravljali avionom?

Djevojka je kimnula glavom potvrđujući.

— Hoćete li imati hrabrosti da se popnete gore, pređete na crnčevo sjedište i da prihvatite upravljač, kad se ja budem za njega pobrinuo?

Djevojka je pogledala prema Usangi i zadrhtala.

— Da — odgovorila je — ali noge su mi svezane.

Tarzan je izvukao svoj lovački nož iz korica i saginjući se presjekao veze, kojima su joj gležnjevi sputani. Djevojka je tada otkopčala pojas, koji ju je vezao uz sjedište. Jednom je rukom Tarzan držao djevojku za nadlakticu i pridržavao je, dok su oboje polako puzali preko kratke plohe, što je dijelila dva sjedišta aviona. Jedan jedini neznatni trzaj aviona bio bi ih oboje bacio u sigurnu smrt. Tarzan je znao da samo čudom, ili igrom slučaja mogu doći do Usange, i izvesti izmjenu pilota, a ipak je znao, da se ta prilika mora iskoristiti i prihvatiti rizik, jer od prvog časa kako je ugledao avion, on je primijetio da je Crnac gotovo bez ikakva iskustva kao pilot, i da ih smrt očekuje u svakom slučaju, ako crni narednik ostane za upravljačem.

Usanga je primijetio da nije sve baš kako bi trebalo biti tek onda, kada je djevojka iznenada kliznula do njega i zgrabila upravljače, a u istom trenutku čelični su se prsti stegli oko

njegova grkljana. Jedna smeđa ruka je poletjela dolje, zamahujući oštricom noža, i presjekla pojas koji ga je privezivao za sjedište, i divovski su ga mišići digli s njegova mjesta. Usanga se pokušao uhvatiti za zrak i vrisnuo je, ali bio je bespomoćan poput malog djeteta. Daleko dolje promatrači na livadi vidjeli su, kako se avion naginje na nebu, jer je prilikom izmjene pilota, počeo iznenada pikirati. Vidjeli su zatim kako se ispravlja, i okrećući se u kratkom krugu, vraća u njihovom smjeru, ali bio je toliko daleko iznad njih i sunčano svjetlo im je tuklo u oči, da nisu mogli vidjeti ništa od onoga što se događa na trupu aviona, ali u tom času, poručnik Smith-Oldwick je s užasom zadržao dah, ugledavši kako se jedno ljudsko tijelo strmoglavljuje iz aviona. Okrećući se i previjajući u zraku, ono je padalo sve većom brzinom, i Englez je zatvorio oči, kada je tijelo poletjelo prema njima.

S prigušenim udarcem ono se spljeskalo na livadi, nasred čistine, i kad je Englez konačno skupio dovoljno hrabrosti da ga opet pogleda, odahnuo je i prošaptao plamenu molitvu zahvalnicu jer je bezoblična masa, koja je ležala na okrvavljenom travnjaku, bila pokrivena kožom crnom kao ebanovina. Usanga je požnjeo ono što je posijao.

Nekoliko puta avion je zaokružio oko livade. Crnci, koji su isprva bili užasnuti smrću svoga vođe, sada su pali u bjesomučni gnjev i odlučili da ga osvete. Djevojka i čovjek-majmun vidjeli su ih kako se skupljaju u gomilu, oko tijela njihovog palog poglavice. Dok su kružili iznad livade, vidjeli su kako im crne šake prijete, a puške se zlokobno upravljaju prema njima. Tarzan se još uvijek držao priljubljen uz trup aviona, tik iza pilotskog sjedišta. Njegovo je lice bilo kraj lica Berte Kircher, i svom snagom pluća, da bi nadglasao propeler, stroj i ispuhe, on je zavikao nekoliko riječi uputstva u njeno uho.

Kad je djevojka shvatila značenje tih riječi, ona je problijedila, ali njene su se usne čvrsto stegle i oči su joj zablistale iznenadnim plamenom odlučnosti. Spustila je avion tik do zemlje na suprotnoj strani livade, a zatim se punom brzinom zaletjela prema divljacima. Avion je dolazio tolikom brzinom, da Usangini ljudi nisu imali vremena da mu izbjegnu, kad su jednom shvatili što im prijeti. Avion je dotakao tlo upravo u

času kad se zabio među njih, i pokosio ih, kao kakvo utjelovljenje velike kositeljice, smrti. Kad se zaustavio na rubu šume, čovjek-majmun je skočio hitro na tlo i pojurio prema mladom poručniku, i u trku je pogledao mjesto, gdje su ratnici čas prije stajali. Bio je spreman da se brani ako to bude potrebno, ali nije bilo nikoga tko bi mu se suprotstavio. Mrtvi ili smrtno ranjeni, oni su ležali posijani duž pedesetak metara livade.

Kad je Tarzan oslobodio Engleza, djevojka im se pridružila. Ona je pokušala da izrazi svoju zahvalnost čovjeku-majmunu, ali on ju je jednim pokretom ušutkao.

— Vi ste se sami spasili — rekao je — jer da niste znali upravljati avionom, ja vam ne bih bio mogao pomoći, a sada, — nastavio je — vas dvoje imate sredstvo, kojim se možete vratiti u civilizaciju. Do noći je još daleko. Možete lako preći tu udaljenost za nekoliko sati, ako imate dovoljno benzina.

Upitno je pogledao mladog avijatičara. Smith-Oldwick je potvrdno kimnuo glavom.

— Imam ga dovoljno — odgovorio je on.

— Onda krenite smjesta — rekao je čovjek-majmun. — Nijedno od vas dvoje nije za džunglu.

Neznatni smiješak dotakao je njegove usne dok je to govorio.

Djevojka i Englez su se također nasmiješili.

— Ova džungla nije za nas — rekao je Smith-Oldwick, — a nije ni za jednog bijelog čovjeka. Zašto ne biste pošli s nama u civilizaciju?

Tarzan je zatresao glavom.

— Draža mi je džungla — rekao je.

Avijatičar je u neprilici crtao nogom po zemlji, i još uvijek gledao dolje, a zatim izlanuo nešto što mu je očigledno bilo teško da kaže:

— Ako je to pitanje, stari druže, od čega bi živjeli — rekao je — to jest... novca, ili... pa znate...

Tarzan se nasmijao.

— Ne — rekao je. — Znam što hoćete reći. Ali stvar nije u tome. Ja sam se rodio u džungli. Cijeli sam svoj život proživio

u džungli, u džungli ću i umrijeti. Ja niti ne želim da živim ili umrem drukčije.

Ovo dvoje je zatreslo glavom. Nisu ga mogli shvatiti.

— Pođite — rekao je čovjek-majmun. — Što prije krenete, prije ćete stići na sigurno mjesto.

Zajedno su došli do aviona. Smith-Oldwick se čvrsto rukovao s čovjekom-majmunom i popeo u pilotsko sjedište.

— Zbogom — rekla je djevojka — pruživši svoju ruku Tarzanu. — Prije nego odem hoćete li mi barem reći da me više ne mrzite?

Tarzanovo se lice naoblačilo. Bez riječi podigao ju je sa zemlje i stavio u njeno sjedište iza Engleza. Bolni je izraz preletio licem Berte Kircher. Motor se pokrenuo i trenutak kasnije žurno odnio to dvoje prema istoku.

Na sredini livade stajao je čovjek-majmun promatrajući ih.

– Zaista je šteta, što je Njemica i špijunka — rekao je — jer nju je vrlo teško mrziti.

crni lav

Numa, lav, bio je gladan. On je napustio pustinjski kraj na istoku i zašao u zemlju obilja, ali premda je bio mlad i jak oprezni su biljožderi nekako uspijevali uvijek da izbjegnu njegovim moćnim kandžama, svaki put kad je namjeravao da ubije kakvu žrtvu.

Numa, lav, bio je gladan i vrlo bijesan. Dva dana nije ništa jeo, i sada je išao u lov u najružnijem raspoloženju. Numa nije više rikao svojim gromovitim glasom izazivajući cijeli svijet, već se kretao tih i smrknut, tapkajući meko, tako da nijedna puknuta grančica ne izda njegovo prisustvo oštrouhim žrtvama, koje traži.

Numa je pronašao svježi trag Bare, jelena, na duboko ugaženoj stazi divljači, kojom se kretao. Nije prošlo ni pola sata. otkako je Bara prošao ovim putem. Osjećalo se da je bio tu prije nekoliko časaka, i veliki lav je udvostručio svoj oprez, dok se potajno prikradao vrebajući svoj plijen.

Slabi vjetar puhao je kroz hodnike džungle, i do nozdrva gladnog mesoždera donio je jaki miris divljači, uzbuđujući njegov već ionako snažni apetit, tako da ga je sada osjećao gotovo kao bol; ali Numa nije dopuštao da ga njegove vlastite želje zavedu u kakav preuranjeni napad, što ga je nedavno koštalo sočnog mesa jedne zebre. Produžujući neznatno korak, on je slijedio trag kroz brojne zavoje staze dok iznenada nije tik ispred sebe, gdje je put zavijao oko debla jednog ogromnog drveta, ugledao mladog jelena, koji se polako kretao putem.

Svojim oštrim očima Numa je ocijenio udaljenost. Oči su mu blistale kao dvije strašne pjege žute vatre na naboranoj iskešenoj njušci. Ovaj puta će uspjeti, u to je bio siguran.

Jedan strahoviti rik, koji će paralizirati jadno stvorenje ispred njega, da se trenutačno ukoči od straha, i istovremeni juriš, brz poput munje, i Numa, će doći do hrane. Žilavi rep koji se polako talasao razmahujući kićankom na vrhu iznenada se ukočeno uspravio. Bio je to signal za juriš, i njegovo se grlo upravo spremilo da zariče poput grmljavine, kada se iznenada, kao kakva munja iz vedra neba Šita, iznenada bacio na stazu između Nume i jelena.

Šita je vrlo nespretno napao, jer se na prvi zvuk njenog pjegavog tijela, koje se probilo kroz zelenilo na rubu staze, Bara hitro osvrnuo i istog časa nestao.

Rik, kojim je namjeravao paralizirati životinju, strahovito se razlegao iz dubokog snažnog grla velike mačke — bijesni rik ljutine protiv Šite, koji se umiješao i oteo mu plijen, a napad, koji je bio usmjeren na Baru, okrenuo se sada protiv pantere, ali i ovaj puta Numa je bio osuđen na razočaranje, jer čim se začuo prvi zvuk njegovog strašnog rika, Šita je — pretpostavljajući oprez hrabrosti — skočio u obližnje stablo.

Pola sata kasnije razgnjevljeni Numa neočekivano je naišao na trag čovjeka. Sve dotada gospodar se džungle odricao neukusnog mesa prezrene čovjekolike životinje. Takvo je meso bilo samo za stare bezube i nemoćne lavove, koji više ne mogu hvatati svoj plijen među brzonogim biljožderima. Bara jelen, Horta, vepar i najukusniji i najoprezniji, Pacco, zebra, bili su za mlade, snažne i spretne lavove. Ali Numa je bio ovoga puta gladan — gladniji nego što je bio ikada prije u pet kratkih godina svoga života.

Što ako je on mlad, snažan, lukav i krvožedan lav? Pred prijetnjom gladi, velike izjednačiteljice, on je bio isto tako star, bezub i nemoćan. Želudac mu je glasno zavijao, a čeljusti su mu slinile tražeći meso. Zebra, govedo ili čovjek, kakva je razlika? Glavno da je to toplo meso, crveno od vrućih sokova života. Čak i Dango, hijena, koja se hrani otpacima, bila bi u tom trenutku za Numu poslastica.

Veliki lav poznavao je običaje i nedostatke čovjeka, premda nikada prije nije išao u lov na čovjeka, da ga uhvati za hranu. Znao je da su prezreni Gomangani najpolaganija, najgluplja i najnezaštićenija stvorenja u džungli. Da bi se ulovio čovjek nije

trebalo ni lukavosti, ni prikradanja, ni vještine, a Numa osim toga nije više mogao podnijeti ni odgađanje ni oprez.

Bijes mu je postao gotovo jednako snažan, kao i glad, i tako je sada, kad su ga njegove nježne nozdrve upozorile na nedavni prolazak čovjeka, spustio glavu i ispustio gromoviti rik, i brzim trkom ne obazirući se ništa na buku, koju stvara, krenuo tragom svoje žrtve.

Dostojanstven i strašan, kraljevski se ne obazirući na svoju okolinu, kralj životinja kretao se ugaženom stazom. Urođeni oprez, koji je osobina svih stvorenja divljine, potpuno ga je napustio. Čega se on, gospodar džungle, ima bojati, i šta će mu oprez, kad je krenuo u lov na Čovjeka? I tako nije ni vidio ni namirisao ono što bi oprezniji Numa svakako otkrio, sve dok se s praskanjem grana i odronjavanjem zemlje, nije strmoglavio u lukavo napravljenu jamu, koju su prepredeni Wamabi upravo u tu svrhu iskopati u sred staze divljači.

Tarzan iz plemena Majmuna stajao je na sredini čistine, promatrajući kako se avion smanjuje sve više, dok nije postao malen poput kakve igračke na istočnom nebu. Bio je odmahnuo s olakšanjem, kada ga je vidio kako se diže sa zemlje s britanskim avijatičarem i Bertom Kircher. Tjednima je već osjećao odgovornost oko njihove dobrobiti u ovoj prašumskoj divljini, gdje bi ih njihova posvemašnja bespomoćnost učinila lakim plijenom za divlje mesoždere ili okrutne Wamabe. Ta mu je odgovornost bila neprijatna i sprečavala ga u njegovim namjerama. Tarzan iz plemena Majmuna volio je nesputanu slobodu, i sada kad su mu se ta dva štićenika skinula s leđa, znao je da može mirno nastaviti svoje putovanje prema zapadnoj obali i već odavno nenastanjenoj kolibi svoga mrtvoga oca.

A ipak, dok je tako stajao promatrajući sitnu pjegicu na istoku, još jedan uzdah prošao je kroz njegove široke grudi, ali to nije bio uzdah olakšanja, već osjećaj, koji Tarzan nije mislio da će ikada više doživjeti, a koji je sada samo s oklijevanjem i nevoljko priznao samome sebi. Nije moguće da on, odgojen u džungli, koji se zauvijek odrekao ljudskoga društva da bi se vratio svojim ljubljenim zvijerima u divljini, osjeća bilo što

slično žaljenju zbog odlaska ovih ljudi, ili čak stanovitu osamljenost, sada kad su ga napustili. Tarzanu *se* sviđao Harold Percy Smith-Oldwick, ali je ženu, koju je poznavao kao njemačku špijunku mrzio. U dubini duše nije našao snage da je ubije, premda se zakleo da će pobiti sve Nijemce. Pripisivao je tu slabost tome što je ona žena, premda ga je često uznemiravala očigledna neuskladivost njegove mržnje prema njoj, i njegova opetovanog priskakanja u pomoć, kad bi joj zaprijetila kakva opasnost.

Nemirno odmahujući glavom, on se iznenada okrenuo prema zapadu, kao da okreće leđa avionu koji se brzo udaljavao, i kao da time može iz svoga sjećanja izbaciti misao na njegova dva putnika.

Na rubu čistine još je jednom zastao. Divovsko stablo dizalo se ravno ispred njega, i kao da ga je na to nagnao iznenadni i neočekivani poriv skočio je u granje i bacio se s majmunskom spretnošću do najviših vrhova krošnje, koji su još mogli izdržati njegovu težinu. I tu, održavajući lagano ravnotežu na zaljuljanoj grani, potražio je na istočnom horizontu sićušnu pjegicu, koja je predstavljala britanski avion, što odnosi od njega posljednje članove njegove vlastite vrste i rase.

Napokon su njegove oštre oči primijetile avion, koji je letio u priličnoj visini, daleko na istočnom nebu. Nekoliko trenutaka promatrao ga je kako ravnomjerno juri prema istoku, a tada, na svoj užas, vidio je kako se pjegica iznenada ruši. Promatraču se činilo, da je pad neminovan, i on je s užasom pomislio, kolika mora da je bila visina aviona prije nego je počeo padati. Upravo prije nego što je avion nestao iz vida, njemu se učinilo da se ubrzanje naglo smanjilo, premda je avion još uvijek strmo padao, da naposljetku nestane iza udaljenih brežuljaka.

Nekoliko časaka čovjek-majmun je stajao, promatrajući udaljene znakove na tlu, orijentire, koji bi se mogli nalaziti u blizini palog aviona, jer čim je shvatio da se ti ljudi nalaze opet u nevolji, već mu je njegov urođeni osjećaj dužnosti prema vlastitoj vrsti naredio da još jednom napusti svoje planove i da im pođe u pomoć.

Čovjek-majmun se plašio da je avion pao, koliko je on mogao prosuditi po položaju aparata, među gotovo neprohodne klance suhe pustinje, koja se nalazi s onu stranu plodne

doline, koja završava brežuljcima na ovoj istočnoj strani. On je sam prešao preko te sasušene i puste zemlje, i znao je iz vlastita iskustva da se nijedan čovjek slabiji od njega ne može nadati, da će se probiti do spasa, ako dospije malo dublje u unutrašnjost pustinje. Tarzan je i sam jedva uspio da izbjegne sigurnoj smrti u nemilosrdnoj okrutnosti toga kraja. Još se jasno sjećao izbijeljenih kostiju odavno nastradalog ratnika na dnu strmoga klanca, koji je i za njega bio gotovo sudbonosna klopka. Jasno se sjećao šljema od iskovane mjedi i zarđalog čeličnog oklopa, zatim dugog ravnog mača u koricama i prastare arkebuze — nijemih svjedočanstava o moćnom tijelu i ratobornom duhu onoga koji je nekako dospio — tako slabo opremljen i jadno naoružan — u središte divlje, stare Afrike. A zatim je vidio vitkog engleskog mladića i krhku pojavu djevojke, kako padaju u istu tu sudbonosnu klopku, iz koje ni taj div iz davnih vremena nije bio u stanju da pobjegne. Vidio ih je ranjene, slomljenih kostiju možda, ako ne i mrtve.

Razum mu je govorio, da su najvjerojatnije smrtno nastradali, ali ipak postojala je slaba nada, da su se možda spustili bez smrtonosnih ozljeda, i na osnovu te neznatne vjerojatnosti on se dao na put, znajući da će put biti težak i naporan, povezan s bezbrojnim i nezamislivim opasnostima. Ali on će barem pokušati da ih spasi ako su još uvijek na životu.

Prošao je možda tek jednu milju, kad su njegove oštre uši začule zvuk nekog hitrog kretanja duž staze divljači, negdje ispred njega. Zvuk, koji se sve više pojačavao govorio je, da životinja koja ga stvara dolazi u njegovom smjeru i to dolazi vrlo brzo. Za kratko vrijeme njegova su ga uvježbana čula uvjerila, da koraci dopiru do Bare, jelena, koji se nalazi u bezglavom bijegu. U Tarzanovom karakteru bile su nerazmrsivo povezane osobine čovjeka i osobine zvijeri. Dugo ga je iskustvo poučilo, da najbrže putuje ili se najbolje bori onaj, tko se najbolje najeo, i tako je, s rijetkim iznimkama, Tarzan znao odgoditi i najhitniji posao, da bi iskoristio priliku da ubije kakvu žrtvu i njome se nahrani. To je možda bila najjača životinjska karakteristika u njemu. Preobrazba engleskog gospodina, koji se ravna po najhumanijim motivima, u divlju

zvijer koja sakrivena gustom šikarom vreba, — spremna da skoči na svoju žrtvu — bila je potpuna i trenutačna.

I tako, kad se Bara približio, bježeći pred pandžama Nume i Šite, njegov strah i žurba onemogućili su mu da osjeti ovog drugog, jednako strašnog protivnika, koji ga čeka u zasjedi. Životinja je došla u ravninu s čovjekom-majmunom, a svijetlo smeđe tijelo bacilo se iz skrovišta u šikari, jake su se ruke stegle oko vitkog vrata mladog jelena, i snažni su se zubi zabili u meko meso. Životinja i čovjek zakotrljali su se po stazi, i čas kasnije čovjek-majmun je ustao, i postavivši jednu nogu na truplo svoje žrtve, podigao je glas u pobjedničkom kriku velikih majmuna.

Poput odgovora, iznenada je do njegovih ušiju dopro izazovni i gromoviti rik lava, grozan i bijesan rik, u kojem je Tarzan prepoznao primjesu iznenađenja i straha. U grudima divljih stvorova džungle, kao i u grudima njihove prosvjećenije braće i sestara ljudske rase, osobina radoznalosti je vrlo razvijena. Ni sam je Tarzan nije bio lišen. Neobični prizvuk u rikanju njegovog davnašnjeg neprijatelja, probudio je u njemu želju da stvar ispita, i tako je, prebacivši trup jelena preko ramena, čovjek-majmun krenuo nižim katovima šume, požurivši u smjeru odakle je zvuk došao, to više, što se taj pravac poklapao s putem kojim je krenuo.

Što se razmak smanjivao, zvukovi su se sve više pojačavali što je čovjeku-majmunu pokazivalo da se približava nekom vrlo bijesnom lavu i uskoro, na mjestu gdje se jedno divovsko stablo nadvijalo nad široki trag divljači, koje su bezbrojne tisuće kopita i pojastučenih šapa izgazile i izdubile kao duboku brazdu kroz neprohodnu prašumu, što je možda trajalo već bezbrojna stoljeća, on je ugledao ispod sebe zamku za lavove, koju su iskopali Wamabi, a u njoj jednog ogromnog lava, kakvog Tarzan-majmun nikada u životu, nije vidio. Lav je uzaludno skakao pokušavajući da se domogne slobode. U čovjeka-majmuna zurila je zaista moćna zvijer — krupna, snažna i mlada, s ogromnom crnom grivom i krznom toliko tamnim, da je u dubini jame izgledalo gotovo crno. Bio je to crni lav!

Tarzan, koji je upravo namjeravao da počne izazivati i psovati svog zarobljenog neprijatelja, i protiv volje je morao otvoreno da prizna divljenje prema sjajnoj zvijeri. Kakva

životinja! U usporedbi s običnim lavom, ovaj je lav bio pravi div. Pred njim je bila zvijer, koja zaista zaslužuje da se nazove kraljem životinja. Bacivši pogled na veliku mačku, čovjek-majmun je brzo shvatio, da u onom početnom rikanju nije moglo biti nimalo straha. Bez sumnje je u rici bilo iznenađenja, ali glasnice ovog moćnog grla sigurno nikada nisu izražavale strah.

S rastućim divljenjem, u Tarzanu se ubrzo probudio osjećaj sažaljenja prema bezizlaznom položaju u kojem se nalazi velika zvijer. Gomangani su je uspjeli zarobiti, i svi njeni napori bit će uzaludni. Premda mu je zvijer neprijatelj, ipak je manji neprijatelj čovjeku-majmunu nego ljudožderu, koji su ga zarobili. Nekoliko časaka Numa je krvožedno gledao golog čovjeka na grani stabla iznad sebe. Uporno su te žutozelene oči piljile u jasne oči čovjeka-majmuna, a tada su osjetljive nozdrve namirisale svježu krv Bare, i oči su se premjestile na truplo, koje je bilo prebačeno preko smeđeg ramena, a iz najvećih dubina divljega ždrijela začuo se tihi cvilež.

Tarzan iz plemena Majmuna se nasmiješio. Isto tako razumljivo, kao da govori kakav čovjek, lav mu je rekao:

– Ja sam gladan, čak više nego gladan. Ja umirem od gladi, — i čovjek-majmun je pogledao lava ispod sebe i nasmiješio se polakim zagonetnim smiješkom, a tada je truplo premjestio sa svoga ramena na granu iznad sebe, i izvlačeći dugi nož, koji je nekada pripadao njegovu ocu, spretno je odsjekao komad mesa sa stražnje butine, i brišući krvavu oštricu o Barino glatko krzno, vratio ga u korice. Numa, kojemu su sline curile iz čeljusti, pogledao je primamljivo meso i ponovo zacvilio. Čovjek-majmun mu se opet nasmiješio i podižući stražnji but životinje svojim jakim smeđim rukama zario je zube u nježno i sočno meso.

Treći puta je Numa ispustio onaj tihi molbeni cvilež, a tada je — stresavši glavu — Tarzan iz plemena Majmuna podigao ostatak lešine Bare i bacio ga dolje izgladnjeloj zvijeri.

– Stara žena — promrmljao je čovjek-majmun. — Tarzan je postao slaba stara žena. Uskoro će prolijevati suze zbog toga što je ubio, Baru. On ne može da gleda kako je Numa, njegov neprijatelj, gladan, zato što se Tarzanovo srce smekšava u dodiru sa mekim i slabim civiliziranim stvorenjima.

Ali ipak i dalje se smiješio i nije mu bilo žao što je popustio milosrdnom porivu.

Dok je Tarzan trgao meso s onog dijela plijena, koji je zadržao za sebe, njegove su oči zapažale svaku pojedinost prizora, koji se odvija ispod njega. Vidio je pohlepu, kojom Numa guta lešinu, primjećivao sa sve većim divljenjem neobične odlike te velike zvijeri, a isto tako i lukavu građu stupice.

Obična jama za lavove, kakvu je Tarzan poznavao, imala je na dnu zabodene motke, na vrhove kojih bi se nesretni lav nabio, ali ova jama nije bila tako načinjena. Ovdje su kratke motke bile postavljene u pravilnim razmacima oko stijenki blizu vrha, a njihovi su zaoštreni šiljci bili upravljeni prema dolje, tako da je lav neozlijeđen pao u jamu, ali nije mogao iz nje iskočiti, jer svaki put kad bi pokušao, nabo bi se glavom na oštri šiljak iznad sebe.

Očigledno je dakle namjera Wamaba bila, da lava uhvate živog. Budući da to pleme nije imalo nikakvog dodira s bijelim ljudima, koliko je Tarzan znao, njihov se motiv vjerojatno sastojao u želji da muče zvijer do smrti, da bi mogli do mile volje uživati u njenoj agoniji.

Nakon što je nahranio lava, Tarzanu je palo na pamet, da bi njegov čin bio potpuno besmislen ako sada ostavi zvijer na milost i nemilost ljudožderima, a onda mu je isto tako sinulo da bi za njega značilo, mnogo veće zadovoljstvo kad bi ljudožderima malo napakostio, nego da Numu prepusti sudbini. Ali kako da ga oslobodi? Ako odmakne dvije motke, lav će imati dovoljno mjesta da iskoči iz jame, koja nije naročito duboka. Ali, kako da Tarzan zna, da Numa neće iskočiti smjesta čim mu otvori put do slobode, i prije nego čovjek-majmun dospije u sigurno sklonište stabala? Bez obzira na to, što Tarzan pred lavom nije osjećao takav strah, kakav bismo vi ili ja sigurno osjećali u sličnim okolnostima, ipak je njegov osjećaj opreza, koji je potreban svim stvorenjima divljine ako žele da prežive, bio vrlo jak. Ako to bude nužno, Tarzan će se suprotstaviti Numi u otvorenoj borbi, premda nije bio toliko samouvjeren da bi mislio, da može savladati potpuno odraslog lava u borbi na život i smrt, ako mu u tome ne pomogne kakav slučaj ili lukavost njegovog nadmoćnijeg ljudskog mozga. Ali da nepotrebno izloži sebe smrtnoj opasnosti to bi on smatrao isto toliko neopravdanim, kao i da izbjegava opasnost u času kad je potrebno da joj se suprotstavi. Ali kad bi Tarzan odlučio da nešto učini, obično bi nalazio i načina da to izvede.

Odlučio je da oslobodi Numu, i budući da je to riješio, on će to i izvesti, čak ako time izlaže sebe znatnom ličnom riziku. Znao je da će se lav neko vrijeme zabavljati žderanjem, ali je isto tako znao da će se dok ždere dvostruko više protiviti

svakoj zamišljenoj ili pravoj smetnji. Zato je Tarzan morao postupiti oprezno.

Sišavši na zemlju pokraj jame, ispitao je stupove, i dok je to činio, iznenadio se, što Numa ne daje ni znaka ljutine zbog njegova približavanja. Samo jednom pogledao je čovjeka-majmuna ispitujućim pogledom, a zatim se opet vratio mesu Bare. Tarzan je opipao stupove, i iskušao njihovu snagu svojom težinom. Vukao ih je svojim snažnim mišićima, i uskoro uvidio da ih može razlabaviti, ako ih neko vrijeme pomiče lijevo-desno. Tada mu je na um pao novi plan, i on se dao na posao da nožem prokopa zemlju na mjestu, gdje je jedan od stupova bio zabijen. Zemlja je bila mekana i lako se dala izbacivati, i u kratko vrijeme Tarzan je iskopao toliko, da mu se pod nožem pokazao dio jednog od stupova, koji su bili ukopani u zid jame gotovo cijelom svojom dužinom. Ostavio je tek toliko ukopanog dijela, da štap ne bi sam od sebe pao u jamu. Tada se okrenuo narednom stupu, i uskoro je i njega na isti način otkopao, nakon čega je prebacio omču svoga od trave ispletenog konopa preko oba stupa i hitro skočio u grane stabla iznad jame. Ovdje je privukao ostatak konopa i pridržavajući se o deblo, čvrsto ga povukao k sebi. Stupovi su se polako podigli iz jame gdje su bili zakopani a s njima se podigla i Numina sumnja i režanje.

Da li je to opet neka smetnja i neko novo ograničenje njegovih sloboda? Lav je bio zbunjen, i kako je, kao i svi drugi lavovi, bio prgav, lako se uzbuđivao. Nije mu smetalo, dok je Tarmangani čučao na rubu jame i promatrao ga, jer ga je taj Tarmangani nahranio. Ali sada se događalo nešto drugo i sumnja divlje zvijeri se probudila. Ali Numa je vidio, kako se stupovi polako podižu dok se nisu posve uspravili, zatim se zaljuljali jedan prema drugome i onda pali unatrag, izvan njegova pogleda, na zemlju.

Lav je smjesta shvatio, koje mu se mogućnosti otvaraju u ovom položaju, a onda je možda i osjetio da mu je čovjekolika životinja namjerno oslobodila put za bijeg. Zgrabivši ostatke Bare svojim ogromnim čeljustima, Numa, je spretno iskočio iz jame Wamaba, a Tarzan iz plemena Majmuna izgubio se u džungli prema istoku.

Po površini zemlje ili kroz zaljuljane grane stabala, čovjek-majmun je čitao trag čovjeka ili zvijeri kao otvorenu knjigu, ali čak i njegova oštra čula bila su u nedoumici zbog pomanjkanja traga, što ga avion ne ostavlja. Od kakve su mu koristi oči, uši, ili nos, dok slijedi stvar, koja je putovala hiljadu stopa iznad krošanja? Samo njegov osjećaj za smjer pokazivao mu je pravac, i na njega se Tarzan oslanjao tražeći pali avion. Nije mogao čak ni da tačno prosudi udaljenost u kratko vrijeme dok je avion padao, i nije znao gdje se avion nalazi. Bio je svjestan da je avion od onog časa kada je nestao iza brežuljaka mogao prijeći još uvijek znatnu udaljenost bilo lijevo bilo desno od svog prvotnog pravca, prije nego što se slupao o zemlju. Ako su putnici ubijeni ili smrtno ozlijeđeni, čovjek-majmun bi mogao uzaludno tražiti vrlo dugo u njihovoj neposrednoj blizini, a da ih ne otkrije.

Mogao je da učini samo jedno, i to da putuje do one tačke, gdje je ocijenio da je avion mogao pasti, a onda da nastavi kružiti oko te tačke u sve širim krugovima, dok ne naiđe na trag njihova mirisa. Tako je i učinio.

Prije nego što je napustio bogatu dolinu, ubio je nekoliko životinja i ponio je sa sobom najukusnije komade mesa, ostavljajući težinu nekorisnih kostiju iza sebe. Gusta vegetacija džungle završila je zapadnim obroncima brda, postajući sve manja i sve rjeđa, što se više približavalo vrhu, iza kojega se nalazilo tek rijetko raslinje suncem opaljene trave i kržljavog grmlja, dok je tu i tamo raslo po kakvo kvrgavo i savijeno stablo, što je izdržalo teškoće gotovo bezvodnog života.

S vrha planine Tarzanove oštre oči pretraživale su pusti teren ispred sebe. U daljini razabrao je krivudave, vijugave linije, koje su označavale tok jezivih klanaca, koji presijecaju široku ravnicu jedan za drugim. Ti strašni klanci gotovo su ga stajali života kažnjavajući ga za smjelost što je pokušao da prodre u hram njihove prastare osamljenosti. Dva je dana Tarzan uzalud tražio neki trag, po kojem bi saznao gdje se nalazi avion ili putnici. Obroke svoga plijena sakrio je na različitim tačkama, sagradivši mala skloništa od kamenja, kojima je ujedno označio gdje ih je ostavio. Prešao je prvi duboki klanac i kružio daleko oko njega. Katkada bi zastao i glasno dozivao osluškujući da li će čuti kakav odgovor, ali pu-

stinja je odgovarala jedino tišinom — prijetećom strašnom tišinom, koju su njegovi povici samo podcrtavali.

Drugoga dana kasno navečer stigao je do onoga klanca kojega se dobro sjećao, gdje su ležale očišćene kosti starog pustolova, i ovdje je po prvi put lešinar primijetio njegovo prisustvo.

— Ovoga puta ništa, Ska, — viknuo je čovjek-majmun izazovnim glasom — sada je Tarzan zaista Tarzan. Prije si vrebala samo slabi kostur jednoga Tarmanganija, a i onda si ostala bez ičega. Nemoj gubiti vrijeme na Tarzana iz plemena Majmuna, kada je u punoj snazi.

Ali još uvijek je lešinar kružio oko njega, i čovjek-majmun je, bez obzira na svoje hvalisanje, osjetio drhtaj straha. Kroz njegov mozak je uporno i tužno prolazio napjev, na koji je i protiv svoje volje pjevušio dvije riječi, ponavljajući ih neprestano u strašnoj monotoniji:

— Ska zna! Ska zna! — dok — stresavši se bijesno — nije zgrabio kamen i bacio ga na mrkog lešinara.

Spuštajući se preko strmog ruba klanca, Tarzan je napola silazio a napola sklizao do pjeskovitog tla ispod sebe.

Stigao je do dna gotovo na istom mjestu, s kojeg se prije nekoliko tjedana počeo penjati, i tu je ugledao u potpuno istom stanju, kako ga je i ostavio i kako je nesumnjivo ležao tu već stoljećima, moćni kostur i njegov jaki oklop.

Dok je stajao tako gledajući na taj mračni ostatak snažnog čovjeka koji je podlegao okrutnoj vlasti pustinje, do njega je dopro prasak nekog vatrenog oružja, koji je privukao njegovu iznenađenu pažnju. Prasak je dopirao iz dubine klanca, negdje s juga, i odjekivao je od strmih zidova uskog kamenog procijepa.

tajanstvene stope

Kad se britanski avion, kojim je pilotirao poručnik Harold Percy Smith-Oldwick, podigao iznad crne džungle, gdje je Berta Kircher toliko često bila na rubu smrti, i poletio prema istoku, djevojka je osjetila kako joj se grlo steže. Pokušavala je neprestano da proguta nešto čega nema. Činilo joj se čudnim, da žali što iz sebe ostavlja tako grozne opasnosti, a ipak joj je bilo jasno da neizmjerno žali jer je iza sebe ostavljala još nešto osim opasnosti, koje su joj prijetile — jedinstvenu osobu koja je ušla u njen život, i prema kojoj je osjećala neobjašnjivu privlačnost.

Ispred nje na pilotskom sjedištu bio je engleski oficir i gospodin, koji je, kao što je znala, voli, a ipak se i u njegovom društvu usuđivala da žali što ostavlja prašumska lovišta divljih životinja.

Poručnik Smith-Oldwick, sa svoje strane, nalazio se u sedmom nebu. Ponovo je posjedovao svoj ljubljeni aparat, letio je brzo u smjeru svojih drugova i svoje dužnosti, a s njim je bila žena koju ljubi. Jedina smetnja u svemu tome bila je optužba koju je Tarzan uputio na račun ove žene. On je rekao da je Njemica i špijunka, i sa visina svog blaženstva engleski bi oficir povremeno potonuo u dubine očaja razmišljajući o njenoj neizbježnoj sudbini, ako se optužbe čovjeka-majmuna pokažu istinitim. Otkrio je da se razdire između osjećaja ljubavi i časti. S jedne strane, nije mogao nikako predati ženu koju ljubi sigurnoj smrti, na koju će ju osuditi, ako je uistinu neprijateljski špijun, dok bi s druge strane za njega bilo jednako nezamislivo da joj kao engleski oficir pruži pomoć i zaštitu.

Mladi se čovjek stoga zadovoljavao opetovanim mentalnim poricanjem njene krivnje. Pokušavao je sam sebe uvjeriti, da se Tarzan vara, i kada je u mašti zamišljao lice djevojke iza sebe, bio je dvostruko sigurniji da te crte slatke ženskosti i umilnog karaktera te jasne i poštene oči ne mogu pripadati ženi mrske neprijateljske rase.

I tako su oni jurili prema, istoku, svaki zadubljen u vlastite misli. Ispod sebe vidjeli su gustu vegetaciju džungle, koju je zatim zamijenilo rjeđe raslinje na obroncima brda, a zatim se pred njima prostrlo ogromno prostranstvo gole pustinje, izbrazdano dubokim ožiljcima uskih klanaca, koje su odavno presahle rijeke prosjekle u nekom davnom zaboravljenom vremenu.

Kratko nakon što su prošli vrhove planinskog lanca, koji je granica između pustinje i plodnoga tla, Ska, lešinar, lebdeći u velikoj visini, primijetio je čudnu novu pticu gigantskih razmjera, koja se usuđuje da dođe u njeno zračno carstvo. Da li je imao namjeru da se uhvati u koštac s tim novim protivnikom, ili ga je gonila samo radoznalost, ne zna se, ali Ska se iznenada uputio prema avionu. Bez sumnje je krivo ocijenio brzinu pridošlice, ali bilo kako bilo, vrh propelera dotakao ga je i mnoge su se stvari istovremeno dogodile. Mrtvo tijelo Ska, krvareći, razderano, padalo je poput olova prema tlu. Komadić okrhnute kosti poletio je niz avion udarivši pilota po čelu. Avion je zadrhtao, stresao se, i dok je poručnik Harold Percy Smith-Oldwick padao u nesvijest, aparat se glavačke rušio prema zemlji.

Pilot je bio bez svijesti samo na čas, ali taj kratki trenutak mogao je da znači njihov konac. Ali kad je došao k sebi, pilot je smjesta shvatio u kakvoj se opasnosti nalaze, ali je istovremeno otkrio da mu se motor pokvario. Avion je postigao strašno ubrzanje, i činilo se da je tlo već preblizu, da bi pilot mogao uspjeti da izravna aparat i prisilno se spusti. Ravno ispod njih nalazio se duboki klanac u visoravni, uski kameni procijep, a činilo se da je dno između strmih stijena razmjerno ravno i pokriveno pijeskom.

U onom kratkom času, kad je morao stvoriti odluku, pilotu se učinilo da bi najsigurnije bilo da pokuša aterirati u klancu,

a to je i učinio, premda ne bez znatne štete za avion i ozbiljnog potresa za sebe i svoga putnika.

Na sreću nijedno od njih nije se ozlijedilo, ali njihov položaj se činio doista beznadnim. Najozbiljnije pitanje je bilo, da li čovjek može popraviti avion i nastaviti putovanje, budući da nije bilo vjerojatno da su oni sposobni bilo da pješke nastave prema obali, bilo da se isto tako vrate u kraj koji su upravo napustili. Čovjek je znao da nema nade da će uspjeti da prijeđu pustinjski kraj prema istoku, izloženi gladi i žeđi, dok se u bogatoj dolini iza njih nalazila gotovo jednaka opasnost u obliku mesoždera i ratobornih ljudoždera.

Nakon što se avion tako naglo i nesretno zaustavio, Smith-Oldwick se hitro okrenuo da vidi kako je ta nesreća djelovala na djevojku. Vidio je, da je blijeda, ali da se ipak smiješi, i nekoliko su trenutaka ovo dvoje sjedili, šutke se gledajući.

— Ovo je znači kraj ? — upitala je djevojka.

Englez je zatresao glavom.

— Ovo je kraj prve runde — odgovorio je.

— Ali ovdje nećete nikako moći popraviti avion, — rekla je ona sumnjičavo.

— Ne, rekao je on, — ako su ti popravci veliki. Ali možda ću ga ipak moći pokrpati. Morat ću prije malo pregledati mašinu. Nadajmo se da nije ništa ozbiljno. Do željezničke stanice Tanga put je vrlo dug.

— Ne bismo daleko ni došli — rekla je djevojka, dok joj se u glasu začuo prizvuk beznadnosti. — Ovako nenaoružani, bilo bi pravo čudo, kad bismo prešli i mali dio te udaljenosti.

— Ali mi nismo nenaoružani — odgovorio je čovjek. — Ovdje imam još jedan pištolj, kojeg ratnici nisu otkrili, — rekao je i otvarajući poklopac jedne kutije izvukao je automatski pištolj.

Berta Kircher se zavalila u sjedište i glasno nasmijala neveselim napola histeričnim smijehom.

— Ta pucaljka za grašak — uskliknula je. — Što nam može ona koristiti, zaboga, osim da razbjesni svaku divlju zvijer koju bismo slučajno time pogodili?

Smith-Oldwick se činio prilično potištenim.

— Ali to je ipak oružje — rekao je. — Morate to priznati. Ja sam siguran da bi s ovim mogao ubiti čovjeka.

— Ako biste ga pukim slučajem pogodili — rekla je djevojka, — ili ako se ta stvarčica ne bi pokvarila. Zapravo, nemam nimalo povjerenja u automatske pištolje. I sama sam ih upotrebljavala.

— Ah, pa naravno — rekao je on ironično — kakva velikokalibarska puška bi bila bolja, jer tko zna, možda bismo mogli u pustinji sresti i kakvog slona.

Djevojka je vidjela da se uvrijedio i bilo joj je žao jer je shvaćala da nema ništa na svijetu što on ne bi za nju učinio, da joj napravi uslugu ili da je zaštiti, i da nije njegova krivnja što je tako slabo naoružan. Bez svake sumnje je i on, kao i ona, dobro shvaćao bezazlenost svog oružja, i da je njenu pažnju obratio na pištolj nadajući se naprosto da joj vrati malo pouzdanja i ublaži njenu bojazan.

— Oprostite mi — rekla je ona. — Nisam namjeravala da budem zla, ali ova nesreća je ona poslovična posljednja kap koja prevrši mjeru. Čini mi se da sam do sada podnijela sve što sam u stanju izdržati. Premda bih dragovoljno dala svoj život služeći domovini nisam zamišljala da će se moja agonija produživati toliko jer ja sada shvaćam da već mnogo tjedana redom umirem.

— Što hoćete time reći — uskliknuo je on — što time mislite? Vi ne umirete. Nije vam ništa.

— Ah, nije u tome stvar — rekla je ona — nisam to mislila. Htjela sam reći da je u onom času, kad su me crni narednik Usanga i njegova četa zarobili i poveli u unutrašnjost, moja smrtna osuda bila potpisana. Katkada bih se ponadala, da mi je molba za odgodu kazne uslišana. Katkada sam se nadala da sam već na rubu, da dobijem potpuno pomilovanje, ali zapravo u dubini srca znala sam da neću nikada doživjeti da ponovo vidim civilizaciju. Dala sam sve od sebe za svoju domovinu, i premda to nije mnogo, barem mogu umrijeti sa znanjem da je to najviše što sam znala i umjela dati. Sada se jedino mogu nadati, i jedino mogu zahtijevati brzo izvršenje smrtne osude. Ne želim više da strepim pred licem stalne opasnosti i straha. Čak i fizičke muke radije bih podnosila od onoga što sam proživjela. Ne sumnjam, da me vi smatrate hrabrom ženom, ali moj je strah zapravo bio bezgraničan. Urlanje zvijeri po noći ispunja me tako opipljivim strahom, da osjećam gotovo pravu

fizičku bol. Osjećam kako mi oštre pandže deru meso, a okrutni zubi mrve kosti, sve je to za mene stvarno, kao da sam zaista pretrpjela užase takve smrti. Sumnjam, da li me možete razumjeti. Muškarci su toliko drukčiji.

— Da — rekao je on — mislim da vas mogu razumjeti, i zato što vas razumijem, mogu cijeniti, više nego što možete i zamisliti, heroizam koji ste pokazali, izdržavši sve ono kroz što ste prošli. Onda gdje nema straha nema ni hrabrosti. Dijete može mirno odšetati u lavlji brlog, ali samo vrlo hrabar čovjek može poći da ga spasi.

— Hvala vam — rekla je ona — ali ja uopće nisam hrabra, i sada me je jako stid zbog moje nepromišljenosti i bezobzirnosti prema vašim osjećajima. Pokušat ću da se saberem, i nadajmo se oboje najboljemu. Pomoći ću vam koliko god mogu, ako mi budete rekli što treba da radim.

— Prvi nam je zadatak — odgovorio je on — da pronađemo, u kolikoj je mjeri oštećenje aviona ozbiljno, a tada da vidimo što možemo učiniti da ga popravimo.

Dva dana Smith-Oldwick radio je na oštećenom avionu. Radio je usprkos tome što je od početka znao, da im je sudbina beznadna. I najzad joj je to i rekao.

— Znao sam to — rekao je on — ali vjerujem da sam osjećao isto ono što i vi, to jest, da koliko god da su uzaludni naši napori, bilo bi u krajnjoj liniji isto tako fatalno za nas da pođemo natrag u džunglu, ili da nastavimo prema obali. I vi i ja znamo da pješke ne možemo doći do željezničke stanice Tanga. Prije ćemo umrijeti od žeđi i gladi, nego prođemo i pola puta, a ako se vratimo u džunglu, čak i ako budemo mogli da do nje dođemo, značilo bi baciti se u jednako sigurnu, premda nešto različitu smrt.

— I tako da naprosto ovdje sjedimo i čekamo smrt, mjesto da uzaludno trošimo svoju energiju na ono što znamo da je uzaludan pokušaj bijega? — upitala je ona. — Ne, nikada se neću tako predati. Htjela sam samo reći, da je beskorisno da krenemo prema mjestima, gdje znamo da u izobilju ima hrane i vode, i tako mislim da bismo morali krenuti u potpuno novom pravcu. Negdje u ovoj divljini ipak mora biti vode, a ako je ima, najlakše ćemo je naći, ako budemo slijedili ovaj klanac u pravcu, kojim se spušta. Ostalo nam je dovoljno hrane i vode

za dva dana, ako je budemo pažljivo upotrebljavali, a za to vrijeme možemo naići na kakav izvor ili možda čak stići do plodne zemlje, za koju znam da leži negdje dolje na jugu. Kad me je Usanga doveo u zemlju Wamaba s obale, krenuo je putem prema jugu, duž kojega je obično bilo i vode i divljači, koliko god ti srce zaželi. Tek kad smo se približavali našem odredištu, kraj je bivao sve gušće napučen zvijerima. I tako mislim da ima nade, ako uspijemo stići do plodnoga kraja na jugu, da se kroz njega probijemo do obale.

Čovjek je sumnjičavo zatresao glavom.

— Možemo pokušati — rekao je. — Pa ni meni se baš ne sjedi ovdje, da mirno čekam smrt.

Smith-Oldwick se oslanjao o avion, dok je potišteni pogled oborio prema tlu. Djevojka je gledala na jug niz klanac, u pravcu njihove jedine mogućnosti da se spase. Iznenada mu je dotakla ruku.

— Gledajte — prošaptala je.

Čovjek je hitro podigao oči u pravcu njenog pogleda, i ugledao masivnu glavu jednog ogromnog lava, koji ih je promatrao iza kamene izbočine na prvom zavoju klanca.

— Bogamu — uskliknuo je — ima ih svuda.

— Oni ne odlaze daleko od vode, zar ne? — upitala je djevojka s nadom.

— Mislim da ne — odgovorio je on — lav nije osobito poznat po svojoj izdržljivosti.

— Onda nam je on vjesnik nade — viknula je ona.

Čovjek se nasmijao.

– Zgodni vjesnik nade — rekao je. — Podsjeća me na lastavicu koja navješćuje proljeće.

Djevojka je bacila hitar pogled prema njemu.

— Ne budite glup! Što se mene tiče, možete se smijati koliko hoćete. On mi daje nade.

To je vjerojatno obostrano — odgovorio je Smith-Oldwick — jer bez svake sumnje i mi njemu dajemo nade.

Kada se lav očigledno uvjerio kakva se stvorenja nalaze pred njim, krenuo je polako u njihovom pravcu.

— Dođite — rekao je čovjek — popnimo se u avion.

Pomogao je djevojci da se uzvere na trup aviona.

— Zar ne može doći i ovamo? — upitala je ona.

— Mislim da može — rekao je čovjek.

— Vi me zaista ohrabrujete — uzvratila je ona.

— Mislim da baš nema mnogo razloga da vas ohrabrujem — rekao je i izvukao pištolj.

— Zaboga miloga — viknula je ona — nemojte ga gađati s tom igračkom. Možete ga i pogoditi.

Smith-Oldwick odmah opali metak ispred nogu lava, međutim Numu je ta buka još jače razbjesnila i on krene u napad...

— Ne namjeravam da ga gađam, ali ga možda uspijem preplašiti, ako pokuša da na nas skoči. Jeste li ikada vidjeli krotitelja, kad radi s lavovima? On nosi sa sobom glupi mali dječji pištolj, napunjen kapslama. S tim i s kuhinjskom stolicom on ukroćuje i najžešću od svojih zvijeri.

— Ali nemate kuhinjske stolice — podsjetila ga je ona.

— Ne — rekao je on — vojni dobavljači uvijek zabrljaju stvar. Uvijek sam smatrao da avioni moraju biti opremljeni kuhinjskim stolicama.

Berta Kircher se nasmijala tako komotno i s tako malo histerije, kao da ju je na smijeh nagnala kakva zgodna šala uz poslijepodnevni čaj.

Numa, lav, uporno im je prilazio. Činilo se da im se približava više od radoznalosti nego od ratobornosti. Tik uz sam avion zastao je, i stajao tako, mirno ih promatrajući.

— Zar nije veličanstven? — uskliknuo je čovjek.

— Nikada nisam vidjela ljepšega stvora — odgovorila je — a nisam vidjela ni lava s tako tamnim krznom. Pa on je gotovo crn.

Činilo se da se zvuk njihovih glasova ne sviđa gospodaru džungle jer je iznenada namrštio svoju krupnu njušku u duboke brazde ogolivši svoje očnjake između iskešenih usana, i oglasio se bijesnim režanjem. Gotovo istovremeno pripremio se na skok, čučnuvši, a Smith-Oldwick je smjesta opalio svoj pištolj u tlo ispred lava. Činilo se da buka ne ostavlja na Numu nikakav drugi dojam, osim što ga je nešto više razdraži i sa strašnim rikanjem on je skočio prema izvoru novog i neprijatnog zvuka, koji mu je zaglušio uši.

Poručnik Harold Percy Smith-Oldwick u istom času je vješto iskočio iz kabine na suprotnu stranu aviona, pozivajući djevojku da slijedi njegov primjer. Djevojka shvaćajući uzaludnost skakanja na zemlju, izabrala je drugu alternativu, i popela se na gornje krilo aviona.

Numa, nepriviknut na osobitosti građe aviona, nakon što je stigao do prednjeg pilotskog sjedišta, promatrao je mirno kako se djevojka vere na krilo, van njegova dohvata, i nije ni pokušao da je spriječi. Kada je zauzeo avion, činilo se da ga gnjev naglo ostavlja, i nije pokazivao namjere da slijedi Smitha-Oldwicka.

Djevojka uvidjevši razmjernu sigurnost svoga položaja otpuzala je do vanjskog ruba krila i doviknula čovjeku da se pokuša domoći suprotnog kraja gornjeg krila.

Taj je prizor ugledao Tarzan iz plemena Majmuna, zaokrenuvši iza jedne izbočine klanca, kada je revolverski pucanj privukao njegovu pažnju. Djevojka je toliko napeto promatrala Englezove napore da se domogne sigurnog mjesta na krilu, a Englez je bio toliko zauzet pokušavanjem da se uspne, da nijedno nije isprva primijetilo tiho približavanje čovjeka-majmuna.

Numa je prvi primijetio čovjeka. Lav je odmah izrazio svoje nezadovoljstvo upravljajući prema dolazniku svoju iskešenu njušku i niz prijetećeg režanja. Zvuk njegove prijetnje upozorio je ono dvoje na gornjem krilu, da skrenu pažnju prema pridošlici, što je iz djevojčina grla izazvalo jedan prigušeni zahvalni povik, kao da jedva vjeruje svojim očima, da je to zaista divlji prašumski čovjek, čije joj je prisustvo uvijek vraćalo samopouzdanje, došao u onom kritičnom času, kao da ga je sama providnost poslala.

Trenutak zatim, oboje su s užasom vidjeli, kako je Numa skočio s trupa aviona i krenuo prema Tarzanu. Čovjek-majmun noseći svoje snažno koplje pripravno u ruci kretao se odmjereno naprijed ususret mesožderu, kojega je prepoznao kao lava iz jame Wamaba. Znao je po načinu Numinog prilaženja, ono što Berta Kircher ni Smith-Oldwick nisu mogli znati — da je Numa raspoložen više radoznalo nego ratoborno, i Tarzan se pitao, da li u toj velikoj glavi možda ipak nema nekog traga zahvalnosti za usluge, koje mu je učinio.

Tarzan nije nimalo sumnjao, da ga je Numa prepoznao. On je dovoljno dobro poznavao svoje sunarodnjake iz džungle, da mu bude jasno, da oni često zaboravljaju izvjesne stvari mnogo brže od čovjeka, dok im druge opet ostaju u sjećanju godinama. Trag mirisa, kojega je jednom dobro uočila, zvijer neće nikada zaboraviti, osobito ako ga je prvi put onjušila pod neobičnim okolnostima, i Tarzan je bio uvjeren da je Numin nos već podsjetio lava na okolnosti njihovog kratkog susreta.

Ljubav prema sportskoj sreći urođena je anglosaksonskoj rasi, i sada je manje Tarzan iz plemena Majmuna, a više John Clayton, lord Greystoke, sa smiješkom pozdravio priliku, u

kojoj mu se može nasmiješiti sportska sreća ili ga stići sportska nesreća, kad otkrije koliko je dalekosežna Numina zahvalnost.

Smith-Oldwick i djevojka gledali su kako se lav i čovjek sve više približavaju jedan drugome. Smith-Oldwick je tiho kleo ispod glasa, dok se nervozno igrao bijednim oružjem na svom boku. Djevojka je pritisla otvorene dlanove uz obraze nagnuvši se naprijed kao okamenjena, šuteći, razrogačivši oči, puna užasa. Dok je gajila veliko povjerenje u vještinu i snagu bogolikog stvorenja, koje se ovako usuđivalo da se drsko suprotstavi kralju životinja, ona nije imala nimalo krive predodžbe o tome što se neizbježno mora dogoditi, kada se sukobe. Vidjela je Tarzana kako se bori sa Šitom, panterom, i znala je, da bez obzira koliko čovjek može biti jak, samo ga njegova spretnost, lukavstvo i sreća mogu dovesti u položaj da se na ravnoj nozi bori sa svojim divljim protivnikom, i da je od ta tri faktora, koji su na njegovoj strani, sreća najveći.

Vidjela je kako su čovjek i lav istovremeno stali, udaljeni možda tek jedan korak. Vidjela je kako rep zvijeri maše lijevo-desno, i čula je kako se iz njegova grla razliježe duboko režanje, ali nije mogla da pravilno protumači bilo kretanje repa, koji maše, a niti ton režanja.

Njoj se činilo da režanje ne izražava ništa drugo osim bijesa životinje, dok su Tarzanu iz plemena Majmuna to bili znakovi pomirbe i krajnje miroljubivosti. A tada je vidjela, kako je Numa opet krenuo naprijed, dok njegova njuška nije dotakla čovjekovu golu nogu, i ona je sklopila oči, pokrivši ih dlanovima. Dugo, činilo se cijelu vječnost, čekala je strašni zvuk sukoba, znajući da do toga mora doći, ali čula je samo eksplozivni uzdah olakšanja od Smith-Oldwicka i njegov napola histerični glas:

– Tako mu boga! Zamislite samo!

Otvorila je oči i vidjela kako veliki lav trlja svoju kosmatu glavu o čovjekov bok, a Tarzanovu slobodnu ruku zapletenu u crnu grivu, dok je češkao Numu, lava, iza spuštenog uha.

Čudna su se prijateljstva često stvarala između životinja različitih vrsta, ali vrlo rijetko između čovjeka i divljih mačaka, osobito zbog čovjekova urođena straha pred tom životinjskom

vrstom. I tako prijateljstvo, koje se tako iznenada razvilo između divljega lava i divljega čovjeka nije zapravo neobjašnjivo.

Kad se Tarzan približio avionu, Numa je koračao uz njega, a kad se Tarzan zaustavio i pogledao djevojku, Numa je također zastao.

— Već sam napustio nadu da ću vas naći — rekao je čovjek-majmun. — A našao sam vas izgleda baš u pravo vrijeme.

— Ali kako ste znali da smo u nevolji? — upitao je engleski oficir.

— Vidio sam kako vaš avion pada — odgovorio je Tarzan. — Promatrao sam vas sa stabla pokraj čistine s koje ste poletjeli. Nisam imao po čemu da ustanovim gdje ste. Znao sam samo općeniti pravac, ali čini se da ste prevalili znatnu udaljenost planirajući bez motora, prema jugu, nakon što ste mi nestali s vidika iza bregova. Tražio sam vas dalje prema sjeveru. Upravo sam namjeravao da se vratim, kad sam čuo pucanj vašeg revolvera. Da li vam se avion može popraviti?

— Ne — odgovorio je Smith-Oldwick — nema ni najmanje izgleda.

— Kakvi su vam onda planovi? Što namjeravate? — Tarzan je uputio svoje pitanje djevojci.

— Mi bismo htjeli da dođemo do obale — rekla je ona — ali čini se da je to sada nemoguće.

— I ja sam to mislio prije nekog vremena — odgovorio je čovjek-majmun — ali ako je ovdje Numa, mora da nedaleko ima i vode. Ja sam se s ovim lavom upoznao prije dva dana u zemlji Wamaba. Oslobodio sam ga iz jedne od njihovih jama. Do ovoga mjesta mora da je došao nekim putem, koji ja ne poznajem. Barem nisam naišao ni na jedan trag divljači, ni na kakvu stazu, nakon što sam prešao brežuljke, koji graniče s plodnom zemljom, iz koje ste došli. Iz kojega je pravca lav stigao do vas?

— S juga — odgovorila je djevojka. — I mi smo mislili da u tom pravcu mora biti vode.

— Pođimo onda, da je pronađemo — rekao je Tarzan.

— Ali što ćemo s lavom? — upitao je Smith-Oldwick.

— To još treba da vidimo — odgovorio je čovjek-majmun — a to možemo saznati, samo ako siđete dolje s vašeg mjesta.

Oficir je slegnuo ramenima. Djevojka je okrenula svoj pogled prema njemu da vidi utisak, koji na njega ostavlja Tarzanov prijedlog. Englez je iznenada jako problijedio, ali na njegovim usnama je bio smiješak, i on je bez riječi kliznuo preko ruba krila i spustio se na zemlju kraj Tarzana.

Berta Kircher je uviđala da se čovjek boji, i nije ga za to mogla kriviti, ali je istovremeno shvatila izvanrednu hrabrost što ju je pokazao suočavajući se s opasnošću, koja je za njega vrlo stvarna.

Numa je stajao uz Tarzanov bok, i podigao je glavu pogledavši mladog Engleza, zarežao je jednom, a zatim podigao oči prema čovjeku-majmunu. Tarzan je rukom držao grivu zvijeri i obratio mu se na jeziku velikih majmuna. Djevojka i Smith-Oldwick čuli su grlene glasove, nalik režanju, koji su se razlijegali s čovjekovih usta, i ti su im se zvukovi činili krajnje sablasnim, ali bilo da ih je Numa razumio ili ne, činilo se da na njeg ostavljaju željeni dojam jer je prestao režati, i dok je Tarzan prilazio Smith-Oldwicku, Numa ga je pratio ne pokazavši namjere da napadne oficira.

— Što ste mu rekli? — upitala je djevojka.

Tarzan se nasmiješio.

— Rekao sam mu — odgovorio je, — da sam ja Tarzan iz plemena Majmuna, moćni lovac, ubojica zvijeri, gospodar džungle, i da ste vi moji prijatelji. Nikada nisam bio siguran, da sve druge zvijeri razumiju jezik Manganija. Znam samo da Manu, majmun, govori gotovo isti jezik, i uvjeren sam da Tantor, slon, razumije sve što mu kažem. Mi ljudi džungle veliki smo hvalisavci. U našem govoru i držanju, u svakoj pojedinosti našeg izraza, moramo impresionirati ostale svojom fizičkom snagom i ratobornom žestinom. Zato režimo na svoje neprijatelje. Mi im time govorimo da se čuvaju ili da ćemo se baciti na njih i razderati ih na komadiće. Možda Numa ne razumije riječi koje upotrebljavam, ali vjerujem da mu ton i način govora uglavnom prenose ono, što mu želim reći. A sada smijete i vi sići dolje da vas predstavim.

Berta Kircher je morala upotrijebiti svu hrabrost, koju je mogla u sebi smoći, da se spusti na zemlju na dohvat pandži i zubiju ove nepripitomijene prašumske zvijeri, ali je to ipak

učinila. Ni ovaj put Numa nije učinio ništa, osim što je ogolio zube i malo zarežao, kad se ona približila čovjeku-majmunu.

— Mislim da ste sigurni pred njim, dok god sam ja prisutan — rekao je čovjek-majmun. — Najbolje će biti da mu naprosto ne obraćate pažnje. Nemojte mu prilaziti, ali isto tako nemojte ni po koju cijenu pokazivati strah, i ako je to moguće, gledajte da uvijek ja budem između vas i njega. On će uskoro otići, i sva je prilika da ga nikada više nećemo vidjeti.

Na Tarzanov znak Smith-Oldwick izvadio je preostalu vodu i zalihu hrane iz aviona, i razdijelivši taj teret između sebe krenuli su prema jugu. Numa ih nije slijedio, već je stajao kraj aviona, promatrajući ih sve dok najzad nisu nestali s vidika, zaokrenuvši zavojem klanca.

Tarzan je pronašao Numin trag, s namjerom da ga slijedi prema jugu, vjerujući da će ga taj trag odvesti do vode. U pijesku, koji je pokrivao dno klanca, tragovi su bili jasni i lako ih je bilo pratiti. Isprva su se samo svježi tragovi Nume vidjeli na pijesku, ali istoga dana nešto kasnije, čovjek-majmun otkrio je starije tragove drugih lavova, i tik pred noć on je iznenada zastao s očiglednim iznenađenjem. Njegova su ga dva pratioca upitno pogledala, i umjesto odgovora na njihova prećutna pitanja, on je pokazao tlo ravno ispred sebe.

— Pogledajte ovo — uzviknuo je.

U prvi čas ni Smith-Oldwick ni djevojka nisu vidjeli ništa osim zbrke izmiješanih otisaka pojastučenih šapa u pijesku, ali uskoro je djevojka otkrila ono na što je Tarzan ciljao, i usklik iznenađenja i protiv volje oteo joj se s usana.

— Otisak ljudske noge — viknula je.

Tarzan je kimnuo glavom.

— Ali trag je bez prstiju — primijetila je djevojka.

— Noge su obuvene u meke sandale — objasnio je Tarzan.

— Onda znači da se u blizini mora nalaziti selo — rekao je Smith-Oldwick.

— Da — odgovorio je čovjek-majmun — ali ne onakvih urođenika, kakve bismo očekivali da nađemo ovdje u ovom dijelu Afrike, gdje svi ljudi idu bosi, s nekoliko izuzetaka, kao što su Usangini dezerteri iz njemačkih trupa koji nose njemačke vojničke cokule. Ne znam da li vi to možete primijetiti, ali meni je očito da noge, obuvene u ove sandale, koje su ostavile

tragove, nisu noge Crnca. Ako ih pažljivo ispitate, primijetit ćete da je otisak pete i prednjeg dijela noge dobro ocrtan čak i kroz potplat sandale. U tragu Crnca težina pada mnogo više prema sredini tabana.

— Znači vi mislite da je ove tragove ostavio neki bijelac?

— Čini se da je tako — odgovorio je Tarzan i iznenada na čuđenje djevojke i Smitha-Oldwicka spustio se na ruke i koljena i onjušio trag. Opet je Tarzan bio životinja, koja koristi čula i vještine zvijeri. Preko nekoliko kvadratnih metara, njegove su oštre nozdrve njuškale pokušavajući da ustanove tko je ostavio tragove. Najzad se podigao na noge.

— Ovo nije trag Gomanganija — rekao je — a nije baš niti kao trag bijelog čovjeka. Bilo ih je trojica, koji su prošli ovuda. Muškarci su ali kojoj rasi pripadaju ne znam.

Klanac je izgledao jednako kao i do sada, samo što je postepeno bivao sve dublji, čim su dalje zalazili u njega, i sada su se stjenovite i strme strane uzdizale visoko iznad njih. Na brojnim mjestima prirodne spilje, koje su kako se činilo bile izdubljene djelovanjem vode kroz mnoga stoljeća, otvarale su se na stijenama u različitim visinama. Kraj njih se nalazila jedna takva spilja, na razini tla — obla duplja, posuta bijelim pijeskom. Tarzan ju je pokazao pokretom ruke.

— Ovo će nam noćas biti brlog — rekao je, a onda dodao uz jedan od svojih rijetkih, polakih osmjeha: — Ovdje će nam noćas biti *logor*.

Kada su pojeli skromnu večeru, Tarzan je naredio djevojci da uđe u spilju.

— Vi ćete spavati tu unutra — rekao je — a poručnik i ja ćemo leći ispred ulaza.

nоćni napad

Kad se djevojka okrenula prema izlazu iz spilje da im zaželi laku noć, pričinilo joj se da je ugledala neku sjenu, koja se kreće u tami ispred njih, i gotovo istovremeno čula je zvukove nekog prikradanja, koji su se u tom času začuli iz istog pravca.

– Što je to? — prošaptala je. — Nešto se tamo nalazi u tami.

– Da — odgovorio je Tarzan — ono je lav. Već se tamo nalazi neko vrijeme. Zar ga niste već prije primijetili?

— Ah! — viknula je djevojka odahnuvši olakšano. — Je li to naš lav?

— Ne — rekao je Tarzan — nije naš. Ono je neki drugi lav, koji je upravo krenuo u lov.

— Vreba li na nas? — upitala je djevojka.

— Da, nas vreba — odgovorio je čovjek-majmun. Smith-Oldwick dodirnuo je rukom dršku svog pištolja.

Tarzan je vidio taj nehotični pokret i zatresao glavom.

— Pustite to gdje jest, poručnice, — rekao je.

Oficir se nervozno nasmijao.

— Učinio sam to automatski, stari druže — rekao je, — znate, instinkt samoodržanja, i te stvari.

— Ispalo bi, da je to instinkt samouništenja — rekao je Tarzan.

— Tamo vani nalaze se barem tri lava koji su pošli u lov i sada nas promatraju. Da kod nas gori vatra, ili da je mjesec na nebu, jasno biste vidjeli njihove oči. Svaki čas bi se mogli baciti na nas, ali sva je prilika da neće. Ako biste zaista htjeli da nas napadnu, onda izvucite pištolj i pogodite jednoga.

— Što će biti ako nas stvarno napadnu? — upitala je djevojka — nemamo kamo pobjeći.

— Pa morat ćemo se s njima boriti — odgovorio je Tarzan.

— Kakve izglede ima nas troje protiv njih? — upitala je djevojka.

Čovjek-majmun je slegao ramenima.

— Čovjek mora jedanput umrijeti — rekao je. — Vama takva smrt nesumnjivo izgleda strašno, ali Tarzan iz plemena Majmuna očekuje da pogine na neki sličan način. Malo nas u džungli umire od starosti, a meni ne bi bilo ni drago da tako umrem. Jednoga dana Numa će me ubiti, ili Šita, ili kakav crni ratnik. Oni, ili netko drugi, svejedno. Kakvu razliku to čini za nas, bio tko to bio, dođe li smrt noćas ili iduće godine ili za deset godina? Kad se to jednom dogodi, bit će svejedno.

Djevojka je zadrhtala.

— Da — rekla je muklim glasom bez nade — nakon što to prođe sve je svejedno.

Tada je ona ušla u spilju i legla na pijesak. Smith-Oldwick sjeo je na ulazu i oslonio se leđima o klisuru. Tarzan je čučnuo na suprotnoj strani.

— Smijem li pušiti? — upitao je oficir Tarzana. — Čuvam stalno nekoliko cigareta, i ako to neće privući pažnju onih mangupa vani, volio bih da popušim svoju posljednju cigaretu prije nego otegnem papke. Hoćete li mi se pridružiti? — i on je ponudio čovjeku-majmunu cigaretu.

— Ne, hvala — rekao je Tarzan — ali vi smijete pušiti. Nijednoj divljoj životinji ne sviđa se naročito dim duhana, pa je to sigurno neće ništa bliže privući.

Smith-Oldwick zapalio je cigaretu i sjedio tako, polako otpuhujući dimove. Ponudio je jednu cigaretu djevojci, ali ona je odbila, i neko su vrijeme sjedili u šutnji, dok je noćnu tišinu tek povremeno remetilo jedva čujno tapkanje podstavljenih šapa po mekom pijesku na dnu klanca.

Smith-Oldwick prvi je prekinuo šutnju.

— Zar oni nisu neobično mirni za lavove? — upitao je.

— Ne — odgovorio je čovjek-majmun — lav koji obilazi džunglom, ričući, ne čini to zato da bi privukao plijen. Oni su vrlo tihi, kad vrebaju žrtvu.

— Htio bih da riču — rekao je oficir. — Htio bih da bilo što učine, čak i da napadnu. Nervira me, što znam da su tamo i što tek s vremena na vrijeme vidim nešto kao sjenu u tami, i čujem te jedva primjetne zvukove što dopiru do nas. Ali nadam se da neće sva trojica napasti odjednom.

— Trojica? — rekao je Tarzan. — Sada ih je tamo sedam.

— Dobri bože! — uskliknuo je Smith-Oldwick.

— Zar ne bismo mogli zapaliti vatru — upitala je djevojka — i preplašiti ih da odu?

— Ne znam da li bi to što pomoglo — rekao je Tarzan — budući da se meni čini, da su ovi lavovi nešto drukčiji od onih koje inače poznajemo i to vjerojatno zbog istog razloga, koji me ispočetka malo zbunjivao. Mislim na onu očiglednu poslušnost lava koji je danas bio s nama. Lav je rijetko kada tako miran u prisustvu čovjeka. A sada se neki čovjek tamo nalazi napolju s onim lavovima.

— To nije moguće — uskliknuo je Smith-Oldwick. — Pa oni bi ga rastrgali na komade.

— Po čemu mislite da se tamo nalazi čovjek? — upitala je djevojka.

Tarzan se nasmiješio i zatresao glavom.

— Bojim se da to ne biste razumjeli — odgovorio je. — Nama je vrlo teško da razumijemo bilo što, što nije u skladu s našim vlastitim sposobnostima.

— Kako to mislite? — upitao je oficir.

— Pa — rekao je Tarzan — da biste se rodili bez očiju, ne biste mogli razumjeti one utiske, koje oči drugih ljudi prenose do njihova mozga, a kako ste rođeni gotovo bez ikakvog osjećaja za miris, bojim se da nećete shvatiti odakle ja znam da je tamo čovjek.

— Hoćete reći da ste čovjeka nanjušili? — upitala je djevojka.

Tarzan je potvrdno kimnuo glavom.

— A na isti način saznali ste i broj lavova? — upitao je čovjek.

— Da — rekao je Tarzan — svi su lavovi različiti, i svaki ima svoj posebni miris.

Mladi je Englez zatresao glavom.

— Ne — rekao je — ne mogu to razumjeti.

— Ne vjerujem da su taj čovjek i lavovi ovdje samo zato, da nam nanesu kakvo zlo — rekao je Tarzan — jer ih ništa nije moglo spriječiti, da to već davno ne učine, ukoliko su htjeli. Imam jednu teoriju, ali ona je posve nevjerojatna.

— Što mislite? — upitala je djevojka.

— Mislim da su ovdje zato — odgovorio je Tarzan — da nas spriječe da ne bismo otišli na neko mjesto, kamo ne žele da dođemo. Drugim riječima, nalazimo se pod prismotrom, i vjerojatno dok god ne budemo krenuli ondje, gdje nas ne žele, nitko nam neće učiniti ništa.

— Ali odakle da znamo, gdje oni to ne žele da idemo? — upitao je Smith-Oldwick.

— Ne znamo — odgovorio je Tarzan — ali sva je prilika, da je upravo ono mjesto, koje tražimo, mjesto, koje ne žele da nađemo.

— Hoćete li reći, voda? — upitala je djevojka.

— Da — rekao je Tarzan.

Neko vrijeme sjedili su šutke, a tišinu je remetio samo po koji zvuk kretanja iz tame što ih je okruživala. Mora da je prošao već cijeli sat, a tada je čovjek-majmun tiho ustao i izvukao dugi nož iz korica. Smith-Oldwick je drijemao oslonjen o stijenu na ulazu u spilju, dok je djevojka iscrpljena uzbuđenjima i zamorom toga dana pala u duboki san. Trenutak kasnije, nakon što je Tarzan ustao, Smitha-Oldwicka i djevojku probudio je cijeli zbor rike što je zaorila poput grmljavine, i buka mnogobrojnih šapa, koje su tapkale prema njima.

Tarzan iz plemena Majmuna stajao je pred samim ulazom u spilju držeći nož u ruci i očekujući juriš. Čovjek-majmun nije očekivao tako složan napad, kakav su, kao što je sada shvatio, poduzeli oni koji su ih do tada samo promatrali. Već je neko vrijeme znao da su se drugi ljudi pridružili čovjeku, koji se s lavovima nalazio od prije, i kad je ustao na noge bilo je to zato što je osjetio da se lavovi i ljudi oprezno približavaju njemu i njegovu društvu. Mogao im je lako izbjeći, jer je vidio po površini stijene, koja se dizala iznad ulaza u spilju, da se dobar penjač kao što je on može razmjerno lako uzverati. Možda bi bilo mudrije da je pokušao pobjeći jer je znao da pred ovakvom nadmoći ne može čak ni on učiniti ništa, ali je ostao na svom mjestu, premda ni sam nije znao zašto.

Više nije dugovao zahvalnost, niti je više bio na bilo koji način obavezan prema djevojci, koja spava u spilji, a osim toga njegova zaštita ni njoj a ni njenom drugu nije mogla biti ni od kakve koristi. Ali njega je ipak nešto zadržalo tu da počini uzaludnu žrtvu.

Veliki Tarmangani nije imao čak ni to zadovoljstvo da u samoobrani uzvrati koji udarac. Kao prava lavina, divlje su se zvijeri sručile na njega i bacile ga svojom težinom na zemlju. Padajući, njegova je glava udarila u kamenu izbočinu stijene, i on se onesvijestio.

Već je svanuo dan, kad je ponovo došao k svijesti. Prvi nejasni dojam koji je stigao do njegovog razbuđenog mozga bila je zbrka divljih zvukova, koja se postepeno uobličila u režanje i urlanje lavova, a zatim, malo pomalo, on se polako prisjetio svega onoga što je prethodilo udarcu koji ga je oborio.

U nozdrvama je osjećao jak miris Nume, lava, a kraj jedne svoje gole noge osjetio je krzno neke životinje. Tarzan je polako otvorio oči. Ležao je na boku, i pogledavši niz tijelo, vidio je da jedan ogroman lav stoji iznad njega, opkoračivši ga — ogromni lav, koji grozno reži prema nečemu, što Tarzan ne može vidjeti.

Kad mu se mozak potpuno razbistrio, Tarzanovo izoštreno čulo mirisa reklo mu je, da je zvijer iznad njegove glave onaj Numa iz jame Wamaba.

Kad se u to uvjerio, čovjek-majmun počeo je govoriti lavu, i istovremeno učinio kretnju, kao da hoće ustati. Numa je smjesta odstupio. Kad je Tarzan podigao glavu, vidio je da još uvijek leži na mjestu gdje je pao, pred otvorom stijene, u kojoj je djevojka spavala, i Numa, prislonjen uz samu stijenu, očigledno ga je branio od dva druga lava, koja su se šetala lijevo-desno nedaleko svoje žrtve.

A tada je Tarzan pogledao u spilju i vidio da su Smith-Oldwick i djevojka nestali.

Svi njegovi napori dakle bili su uzaludni. Bijesno zatresavši glavom, čovjek-majmun okrenuo se prema dva lava, koji su i dalje nemirno koračali naprijed-natrag, nekoliko metara od njega. Numa iz lavlje jame, uputio je prijateljski pogled prema Tarzanu, protrljao glavu o bok čovjeka-majmuna, a tada upravio svoju iskešenu njušku prema dvojici drugih lavova.

— Ja mislim — rekao je Tarzan Numi — da bismo ti i ja zajedno mogli stvoriti vraške neprilike ovim zvijerima.

Govorio je na engleskom, što Numa naravno nije uopće razumio ali mora da je bilo u Tarzanovu tonu nešto, što mu je dalo samopouzdanje jer Numa je zacvilio, kao da ga shvaća, i nestrpljivo je prošetao lijevo-desno, uporedo sa svojim protivnicima.

— Hajdemo — rekao je Tarzan iznenada i zgrabivši lava za grivu svojom lijevom rukom krenuo je prema drugim lavovima, dok mu je pratilac stupao uz bok. Kako su njih dvojica napredovali, tako su se oni drugi povlačili, i onda su pošli svaki na svoju stranu. Tarzan i Numa prošli su između njih, ali ni veliki crnogrivi lav niti čovjek nisu ni časka puštali s oka zvijer, koja im se nalazila sa strane, i tako nisu bili zatečeni i nepripravni, kada su dvije divlje mačke navalile iz suprotnih smjerova istovremeno, kao da im je netko za to dao znak.

Čovjek-majmun suprotstavio se jurišu svoga neprijatelja, na isti način, na koji je bio navikao u prijašnjim sukobima s Numom ili Šitom. Da pokuša da se čvrsto suprotstavi punom udarcu lavove težine, bilo bi samoubojstvo čak i za divovskog Tarmanganija. Umjesto toga on je odlučio da se posluži metodama spretnosti i lukavosti jer kolikogod da su brze velike mačke Tarzan iz plemena Majmuna je još brži.

Raširenih oštrih kandža i ogoljenih desni Numa je skočio prema golim grudima čovjeka-majmuna. Izbacujući lijevu ruku, kao kakav boksač kad se brani od udarca, Tarzan je udario šakom odozdo ispod lijevog prednjeg pazuha lava, zabijajući istovremeno pod lavlji trbuh svoje rame, a u isti čas zario je oštricu svog noža u dlakavu kožu ispod plećke. S urlikom bola Numa se ponovo pokrenuo, sada utjelovljenje golog životinjskog bijesa. Zaista je odlučio da uništi ovo smiono čovjekoliko biće koje se usudilo da se suprotstavi kralju životinja. Ali dok se okretao, njegova tobožnja žrtva okrenula se zajedno s njim, smeđi su se prsti zabili u tešku grivu na snažnome vratu i nož se ponovo duboko zario među rebra.

Tada je Numa pobjesnio od mržnje i boli, a u istom trenutku čovjek-majmun je svom težinom skočio na njegova leđa. Uvijek je prije Tarzanu vrlo lako uspijevalo da u takvim časovima stegne noge oko trbuha lava držeći se za dugu grivu i

da ga bode tako dugo, dok vrh noža ne dopre do srca. Uvijek mu se to činilo tako jednostavnim, da je sada osjetio snažno razočaranje, kad se ispostavilo da nije u stanju tako postupiti jer su ga brze kretnje lava u tome spriječile, i lav je na njegovo iznenađenje počeo skakati i bacati ga po zemlji, i čovjek-majmun je shvatio da neizbježno i sve bliže dolazi na dohvat stražnim pandžama.

S jednim očajničkim naporom bacio se s Numinih leđa i pokušao da samom brzinom izbjegne podivljaloj životinji, barem za desetinku sekunde, koja će mu omogućiti da ponovo stane na noge i da se sukobi sa životinjom na ravnoj nozi. Ali ovog puta Numa je bio za njega prebrz, i on se tek napola podigao, kad ga je ogromna šapa udarila po glavi, i prevrnula ga kao lutku.

Dok je padao, vidio je kako je iznad njega proletjela crna strijela, i drugi se lav bacio na njegova protivnika. Kotrljajući se ispod dva lava, koja su se borila, Tarzan je ponovo stao na noge, premda je bio napola omamljen i premda je teturao od strašnoga udarca koji je primio. Iza sebe je ugledao mrtvoga lava, koji je ležao razderan, krvareći na pijesku, a ispred njega Numa iz lavlje jame divljački je mrcvario drugoga.

Lav crnoga krzna znatno je nadmašivao i snagom i veličinom kao i krvožednošću, svoga protivnika. Sukobljene životinje nekoliko puta su se zaletjele i izmaknule jedna pred drugom, dok najzad veća nije uspjela da zabode svoje zube u vrat druge, a tada, kao što mačka trese miša, veći je lav stresao manjega, i kada je umirući neprijatelj pokušao da se zakotrljavši po tlu stražnjim nogama domogne trbuha svog pobjednika, ovaj ga je u tome na pola puta onemogućio, i njegove su se ogromne pandže zarile u donji dio protivnikova trbuha, i proderale ga prema dolje užasnom snagom moćnih stražnjih nogu, pa je time bitka i završila.

Kad se Numa podigao od svoje druge žrtve i stresao, Tarzan nije mogao a da opet ne primijeti divne proporcije i simetriju životinje. Lavovi, koje su pobijedili, i sami su bili sjajni primjerci, i u njihovim krznima Tarzan je primijetio tragove crne dlake, koju je tako posebno isticalo krzno njegova Nume. Njihova je griva bila tek neznatno tamnija nego griva običnog tamnogrivog lava, ali na ostatku njihova krzna, tamna je

nijansa prevladavala. Čovjek-majmun je shvatio, da su oni posebna vrsta, drukčija od lavova, koje je do sada viđao, kao da potječu od nekog križanca između običnog prašumskog lava, kakvog pozna, i vrste, u kojoj je Numa iz lavovske jame možda tipičan primjerak.

Kad je neposredna zapreka na njegovu putu bila otklonjena, Tarzan je namjeravao smjesta krenuti po tragu, djevojke i Smith-Oldwicka, da bi saznao što se s njima dogodilo. Iznenada je spoznao da je strašno gladan, i dok je kružio pjeskovitim tlom tražeći između isprepletene mreže bezbrojnih tragova stope svojih štićenika, s njegovih ustiju se i nehotice izvio cvilež gladne zvijeri. Smjesta je Numa naćulio uši i gledajući trenutak čovjeka-majmuna odgovorio je zovom gladi, i zakasao hitro prema jugu povremeno zastajući da vidi da li ga Tarzan slijedi,

Čovjek-majmun je shvatio da ga životinja vodi prema hrani, on ju je slijedio, za to vrijeme svojim oštrim očima i osjetljivim nozdrvama tražeći svaki znak, koji bi ga obavijestio o pravcu, kojim su nestali čovjek i djevojka. Uskoro je iz velikog broja životinjskih tragova, Tarzan izdvojio tragove mnogih nogu u sandalama i miris članova čudne rase, kojoj su pripadali ljudi što su prošle noći bili s lavovima. Tada je uhvatio i jedva primjetljivi trag djevojke, a malo kasnije i Smith-Oldwicka. Uskoro su se tragovi ostalih prorijedili, a miris djevojke i Engleza počeo se sve jasnije osjećati.

Oni su koračali bok uz bok, a ljudi i lavovi nalazili su se lijevo i desno od njih, dok su ih isto tako čuvali ljudi i lavovi sprijeda i straga. Čovjek-majmun bio je posve zbunjen time, što tragovi govore, ali budući da nije imao nikakvog prethodnog iskustva s tom rasom nije mogao da nađe zadovoljavajuće objašnjenje svega što mu čula pokazuju.

Klanac je još uvijek tekao dalje, gotovo bez promjene. Vijugao se nepravilno između strmih klisura. Na mjestima bi se proširio, a zatim bi se opet jako suzio, i oni su njime putovali sve dalje na jug. Uskoro se dno klanca počelo brže spuštati. Tu i tamo vidjeli su se znakovi nekadašnjih brzaca i vodopada. Put je postajao sve teži, ali je bio dobro označen i vidjelo se da je vrlo star, a mjestimično da ga je ljudska ruka usjekla u stijenu. Nastavili su tako gotovo cijelu milju, kad je

pred sobom, iza jednog zavoja klanca, Tarzan ugledao usku dolinu, duboko urezanu u živi kamen zemljine kore, koju je s južne strane zatvarao visok planinski lanac. Koliko se ona pružala na istok ili na zapad nije mogao da vidi, ali od sjevera na jug očigledno nije bila veća od tri ili četiri milje.

Bogata vegetacija, koja je poput saga, pokrivala dno doline od klisura na sjeveru do planina na jugu, pokazivala je da u dolini postoji obilje vode.

S ruba klisure odakle je čovjek-majmun promatrao dolinu vodila je uska staza urezana u stijenu sve do podnožja strmog kamenja. Lav je predvodio, a Tarzan se za njim spuštao prema dolini. Već na tom mjestu rasla su velika stabla. Ispred njih je staza nastavljala vijugati prema središtu doline. Kreštavi glasovi ptica sjajnog šarenog perja čuli su se između grana, dok su bezbrojni majmuni psovali i brbljali iznad njihovih glava.

Džungla je kipjela od života, a ipak se u duši čovjeka-majmuna pojavio osjećaj neke neizrecive samoće, utisak, koji nikada prije nije osjetio u svojim ljubljenim prašumama. Sve oko njega činilo se nestvarnim — pa čak i sama dolina, koja leži tu skrivena i zaboravljena usred kraja što ga svi smatraju sušnom pustinjom. Ptice i majmuni bili su nalik mnogim vrstama koje poznaje, a opet nisu bili nijednoj vrsti jednaki. I vegetacija je pokazivala neke osobitosti. Tarzanu se činilo, kao da je iznenada prenesen u neki drugi svijet, i osjetio je nekakav čudan nemir, koji je lako mogao biti slutnja opasnosti.

Voće je raslo u krošnjama stabala i Tarzan je vidio da ga Manu, majmun, jede. Budući da je bio gladan, bacio se u niže grane, i dok su oko njega majmuni blebetali, jeo je voće, koje je vidio da majmuni bez straha jedu. Kad je djelimično zadovoljio glad, jer samo je meso moglo potpuno da je utaži, potražio je pogledom svog Numu, ali je otkrio da je lava nestalo.

obzidani grad

Skočivši opet na zemlju, Tarzan je pronašao trag djevojke i ljudi koji su je zarobili i lagano ga slijedio dobro ugaženom stazom. Uskoro je stigao do malog potoka, gdje je ugasio žeđ, a zatim je vidio da trag nastavlja u istom pravcu kao i potok, koji teče prema jugozapadu. Tu i tamo presijecali su ga poprečni puteljci što su se pridruživali glavnoj stazi, i uvijek bi na svakom od njih Tarzan osjetio mirise i vidio tragove velikih mačaka; Nume i Šite.

S izuzetkom nekoliko malih glodavaca, činilo se da na tlu doline ne žive druge divlje životinje. Nije se vidjelo ni znaka od Bare jelena, Horte vepra, Gorga bizona, Buta, Tantora ili Dura. Hista, zmija, živjela je u dolini. Vidio ju je na stablima u mnogo većem broju, nego igdje drugdje. Kraj jednog rukavca potočića, punog trske, nanjušio je miris koji nije mogao pripadati nikom drugom nego Gimli, krokodilu, ali Tarzanu nije bilo do mesa ni jedne od tih životinja.

I tako, budući da se zaželio mesa, obratio je pažnju na ptice iznad glave. Napadači koji su navalili na njega prošle noći nisu ga razoružali. Bilo da su ga neprijatelji zbog tame i juriša lavova previdjeli, ili su ga smatrali mrtvim, ali kakav god razlog da su imali, on je još uvijek bio u posjedu svog oružja — koplja i dugoga noža, luka i strijela, i svog dugog konopa od trave.

Zategnuvši strijelu na luk, Tarzan je čekao priliku da obori jednu od većih ptica, i kad mu je cilj došao na domak, zabio je strijelu ravno u svoju žrtvu. Kad je stvorenje šarenog perja zalepršalo do zemlje, druge su ptice i mali majmuni podigli strašan zbor krikova i vriske. Cijela je šuma iznenada zakipjela od vrištanja, kriještanja i urlanja.

Tarzan se ne bi iznenadio da su jedna ili dvije ptice u neposrednoj blizini izrazile krikom svoj strah, ali da će se sve životinje džungle pobuniti na tako neobičan i tajanstven način, to nije očekivao. Okrenuo je bijesno lice prema majmunima i pticama, i u njemu se iznenada probudio divlji nagon da izrazi svoje nezadovoljstvo i da odgovori njihovom izazovu. I tako je u ovoj džungli prvi put odjeknuo Tarzanov strašni krik izazova.

To je izazvalo neposredan dojam na stvorenja iznad njegove glave. Dok je prije zrak treperio od buke glasova, sada je zavladala potpuna šutnja, i trenutak kasnije čovjek-majmun ostao je sam sa svojim sitnim plijenom.

Šutnja, koja je tako iznenada nastala nakon prijašnje galame, ostavila je mračan utisak na čovjeka-majmuna, što je samo još više pojačalo njegov bijes. Podižući pticu s mjesta gdje je pala, izvukao je strijelu iz njenog tijela i vratio je u tobolac. Nožem je brzo i vješto skinuo kožu i perje zajedno. Jeo je bijesno režeći kao da mu zaista prijeti kakav bliski neprijatelj, a možda je njegovo režanje bilo djelimično izazvano i time, što mu se meso ptica nikada nije naročito sviđalo. Ali i to je bilo bolje nego ništa, i po onome što su mu njegova čula govorila, u blizini nije bilo mesa, na koje je navikao i do kojega bi mu bilo stalo. Kako bi sad uživao u sočnoj šunki zebre, ili u odresku s buta bizona! I sama ta pomisao natjerala mu je slinu na usta i povećala njegovu odvratnost prema ovoj neprirodnoj prašumi, u kojoj nema tako ukusnog plijena.

Tek je pojeo dio svoje žrtve, kad mu je iznenada do svijesti doprlo nekakvo šuškanje u grmlju, nešto niže niz vjetar, a trenutak kasnije njegove su nozdrve namirisale trag Nume iz suprotnog pravca, a tada je s obje svoje strane puta začuo tapkanje podstavljenih šapa, i trljanje tijela o lisnato granje, čovjek-majmun se nasmiješio. Što oni misle, da je on neka budala, da ga mogu iznenaditi ovako nespretni šuljači? Postepeno su zvukovi i mirisi označili da se lavovi kreću prema njemu sa svih strana, i da se on nalazi usred kruga životinja koji se sve više steže. Očigledno su bili toliko sigurni u svoj plijen, da nisu ni pokušavali da prikriju svoj dolazak, i on je čuo kako im grančice pucaju pod nogama, i kako im krzno struže o vegetaciju, kroz koju probijaju put.

On se pitao što ih je moglo dovesti na njegov trag. Činilo mu se nevjerojatnim, da su ih dozvali krici ptica i majmuna, a ipak, ako to nisu oni, onda je zaista ovaj susret neobičan. Razum mu je govorio da smrt jedne jedine ptice u ovoj prašumi, koja vrvi pticama, ne može biti razlog od dovoljnog značenja da opravda ono što se sprema. Ali ipak usprkos razumu i cijelom svojem prošlom iskustvu, Tarzan je uvidio da ga svi ovi događaji naprosto zbunjuju.

Stajao je usred staze očekujući dolazak lavova i pitajući se na kakav način će navaliti, ako zaista budu navalili. Uskoro se jedan lav ogromne grive pojavio na vidiku, na stazi ispred njega. Ugledavši Tarzana, lav se zaustavio. Zvijer je bila nalik onima, koje su ga ranije napale, nešto veća i nešto tamnija nego lavovi iz njegove rodne džungle, ali niti toliko velika niti toliko crna kao Numa iz one jame.

Uskoro je Tarzan razabrao obrise drugih lavova u okolišnom grmlju i između stabala. Svi su se oni zaustavili došavši na vidik čovjeku-majmunu. Stajali su oko njega šutke ga promatrajući. Tarzan se pitao, koliko će dugo vremena trajati njihovo čekanje prije nego ga napadnu, i on je nastavio da se hrani, premda su mu sva čula bila neprestano napeta.

Jedan po jedan lavovi su polijegali, ali su im njuške bile stalno okrenute prema njemu, a njihove su ga oči gledale. Nije bilo režanja ni rikanja. Tihi se krug naprosto stegao oko njega. To je bilo toliko strano svemu što je Tarzan do tada znao o lavovima, da ga je nerviralo, i uskoro je — svršivši s jelom — počeo bacati uvrede prema jednom, a zatim i prema drugim lavovima, po običaju, koji je stekao od majmuna još u svom djetinjstvu.

— Dango, lešinaru — viknuo im je, i vrlo ih nelaskavo uspoređivao sa zmijom, najmrskijom i najodvratnijom životinjom džungle. Naposljetku bacao je prema njima šake zemlje i komadiće slomljenih grana, a lavovi su počeli režati i pokazivati zube, ali nijedan se nije usudio da krene naprijed.

— Kukavice — izazivao ih je Tarzan. — Nume sa srcima Bare, jelena.

Rekao im je tko je on, i po običaju naroda iz džungle hvalisao se kakve će im sve strašne stvari učiniti, ali lavovi su samo ležali i promatrali ga.

Mora da je prošlo pola sata od dolaska zvijeri, kad je Tarzan iz velike udaljenosti začuo zvukove koraka koji se približavaju stazom. Bili su to koraci stvorenja, koje hoda na dvije noge, i premda Tarzan nije mogao nanjušiti miris iz tog pravca, znao je da mu se približava neki čovjek. Nije morao dugo da čeka prije nego što se njegov sud potvrdio pojavom čovjeka, koji je zastao na stazi ispred prvoga lava, što ga je Tarzan vidio.

Kad je ugledao pridošlicu, čovjek-majmun je shvatio da je to jedan od onih, koji se isparavaju onim neobičnim mirisom, što ga je nanjušio prošle noći, i sad je vidio da se čovjek ne razlikuje samo mirisom od drugih ljudskih stvorenja, koje je Tarzan poznavao, nego i mnogim drugim stvarima.

Čovjek je bio jake građe, a koža mu je imala kožnati izgled, poput pergamenta požutjelog od starosti. Njegova kosa, crna poput ugljena i duga cijeli pedalj, rasla je okomito, pod pravim kutom na površinu lubanje. Oči su mu bile vrlo blizu postavljene, a šarenice vrlo crne i jako malene, tako da se bjelina očne jabučice jasno isticala. Čovjekovo lice je bilo glatko, osim što mu je nekoliko rijetkih dlaka raslo na bradi i gornjoj usni. Nos mu je bio orlovski i lijepo oblikovan, ali kosa je rasla nisko na čelu, pokazujući da se tu radi o vrlo ograničenom i surovom karakteru. Gornja usna mu je bila kratka, i jasno ocrtana, dok mu je donja usna bila teška, gotovo obješena, dok mu je brada bila uvučena i slaba. Sve u svemu lice je pružalo dojam jednog nekad jakog i lijepog ljudskog izraza, potpuno izmijenjenog nasiljem i pokvarenim običajima i mislima, čovjekove ruke su bile duge, premda ne abnormalno, dok su mu noge bile kratke, snažne i ravne.

Bio je odjeven u rublje koje mu usko pristaje uz tijelo, a preko toga u široku tuniku bez rukava, koja mu pada nešto niže od bokova, dok su mu noge bile obuvene u sandale mekih potplata. Veze sandala dopirale su mu gotovo do koljena jako podsjećajući na moderne spiralne obojke vojne opreme. On je nosio kratko teško koplje, a na njegovom boku nalazilo se oružje koje je isprva toliko zaprepastilo čovjeka-majmuna, da je jedva povjerovao u ono što mu čula pokazuju — tešku sablju u kožom pokrivenim koricama. Činilo se da je čovjekova tunika otkana na tkalačkom stanu — očigledno nije bila od kože, dok

su veze koje su mu pokrivale noge bile načinjene od kože glodavaca.

Tarzan je primijetio posvemašnju ravnodušnost, kojom se čovjek približio lavovima, i jednaku ravnodušnost lavova prema njemu. Čovjek je načas zastao, kao da procjenjuje čovjeka-majmuna, a onda je prošao pokraj lavova očešavši se o njihovo dlakavo krzno mirno kao da među njima šeta po stazi.

Dvadesetak koraka ispred Tarzana čovjek se zaustavio obraćajući mu se na čudnom jeziku, od kojega Tarmangani nije razumio ni jedne jedine riječi. Njegove su geste pokazivale često prema lavovima, koji su ih okruživali, jednom je dotakao koplje kažiprstom lijeve ruke, a zatim se dva puta udario po sablji na boku.

Dok je on govorio, Tarzan ga je pažljivo proučavao, i u njegovom se mozgu učvrstilo neobično uvjerenje — da čovjek koji mu se obraća mora biti nešto, što se može opisati samo kao luđak ili bilo kakav manijak. Kad mu je ta misao pala na pamet, čovjek-majmun nije mogao a da se ne nasmiješi, tako mu se neobičnim činila ta misao. A ipak, pažljivi pogled na čovjekove crte lica, na držanje i na oblik glave, neoporecivo je stvarao utisak, da on mora da je lud, dok su zvukovi njegova glasa i njegove geste podsjećale na razumnog i pametnog smrtnika.

Uskoro je čovjek završio sa svojim govorom i činilo se da upitno čeka Tarzanov odgovor. Čovjek-majmun mu se obratio prvo na jeziku velikih majmuna, ali uskoro je vidio da riječi ne ostavljaju nikakav dojam na njegovog slušaoca. Zatim je jednako uzaludno pokušao govoriti nekoliko urođeničkih dijalekata, ali čovjek ni na jedan od njih nije reagirao.

Tada je Tarzan počeo da gubi strpljenje. Izgubio je dovoljno vremena dok je dovde došao, a kako nikada u ostvarivanju svojih ciljeva nije polagao mnogo pažnje na govor, on je sada podigao koplje i krenuo prema drugome. To je očigledno bio jezik, koji je obojici bio zajednički jer je istovremeno i čovjek podigao svoje oružje, a s njegovih usana razlegao se tihi poziv, koji je smjesta izazvao lavove koji su do tada ležali u šutljivom krugu da krenu u akciju. Zbor rike zaorio je kroz tišinu prašume, i lavovi su istovremeno sa svih strana skočili, bacajući se

hitro prema svojoj žrtvi. Čovjek, koji ih je pozvao, povukao se natrag, dok su mu se zubi ogolili u iskešenom cerenju.

U tom je času Tarzan prvi put primijetio da su čovjekovi gornji sjekutići neobično dugi i vanredno oštri. Vidio ih je samo u trenutnom blijesku, dok je vješto skočio sa zemlje i na zaprepaštenje lavova i njihova gospodara nestao u lišću nižega kata prašume dovikujući preko ramena, dok je hitro odlazio bacajući se s grane na granu:

– Ja sam Tarzan iz plemena Majmuna, moćni lovac i nepobjedivi borac. Nitko u džungli nije snažniji, nitko lukaviji od Tarzana.

Nešto dalje od tačke gdje su ga lavovi opkolili Tarzan je ponovo izašao na stazu i potražio trag Berte Kircher i poručnika Smith-Oldwicka. Brzo ih je pronašao i nastavio je da ih traži. Trag je vodio ravnom stazom otprilike još pola milje, kada je put skrenuo naglo iz prašume prema otvorenoj zemlji, i tamo se pred zaprepaštenim očima čovjeka-majmuna pojavio obzidani i utvrđeni grad s kubetima i minaretima. Ravno ispred zida, koji mu je bio najbliži, Tarzan je vidio kapiju niskog luka, prema kojoj je vodila dobro ugažena staza sve od mjesta na kojem je stajao. Na otvorenom prostoru između prašume i gradskih zidova, rasle su kojekakve biljke povrtnice, dok se tik pred njegovim nogama, u kanalu, koji je očigledno iskopala čovječja ruka, nalazila voda za navodnjavanje. Biljke u vrtovima bile su raspoređene u pravilnim, simetričnim redovima, i činilo se da ih netko uzgaja s mnogo pažnje i brige.

Maleni su potočići tekli jarcima, koji su vodili iz glavnog kanala, a u priličnoj udaljenosti na desno, Tarzan je vidio kako neki ljudi rade među biljkama.

Činilo se da je gradski zid visok oko tridesetak stopa, ožbukan i potpuno gladak, osim mjestimičnih otvora. S onu stranu zida podizala su se kubeta mnogih zgrada, a brojni su minareti išarali obris kojim se grad ocrtavao prema nebu. Činilo se da je najveće i središnje kube pozlaćeno, dok su druga bila crvena, plava ili žuta. Građa samoga zida bila je neobično jednostavna. Zid je bio žućkaste boje, i činilo se da je ne samo ožbukan nego i obojen. U podnožju zida nalazio se red pažljivo oblikovanog i njegovanog žbunja, a prema istočnoj strani zid je bršljanom obrastao sve do vrha.

Dok je stajao u sjeni šume, koja okružuje stazu, Tarzanove su oštre oči primjećivale sve pojedinosti slike ispred njega, ali mu je uskoro doprlo do svijestima mu se iza leđa netko približava, i do njegovih nozdrva stigao je miris čovjeka i lavova, kojima je čas prije pobjegao. Popevši se u stabla, Tarzan se odmakao nešto prema zapadu, i pronašavši udobne rašlje na rubu šume, odakle je mogao promatrati stazu, koja vodi kroz vrtove prema gradskoj kapiji, očekivao je povratak svojih progonitelja. I oni su se uskoro pojavili — neobični čovjek, kojega prati krdo velikih lavova. Poput pasa, oni su se kretali iza njega putem kroz vrtove prema kapiji.

Čovjek je drškom svoga koplja udario o vrata, a kad su se ova otvorila na njegov signal, ušao je zajedno s lavovima Iza otvorenih vrata Tarzan je iz svoga udaljenog skrovišta uhvatio samo letimični pogled na život u gradu, tek toliko da zna da tamo stanuju i druga ljudska bića, a onda su se vrata zatvorila.

Znao je da su djevojka i čovjek, koje pokušava da nađe i spasi, nedvojbeno kroz ta vrata odvedeni u grad. Kakva ih sudbina tamo očekuje, i da li ih je možda već stigla, nije mogao pogoditi, kao što nije mogao znati ni to gdje se iza tog strašnog zida oni sad nalaze.

Ali bio je siguran u jednu stvar: ako im želi pomoći, nemože to učiniti ostajući izvan zida. Prije svega mora ući u grad, a nije sumnjao da će, kad jednom bude unutra, njegova oštra čula svakako otkriti skrovište onih koje traži.

Nisko je sunce bacalo duge sjene preko vrtova, kada je Tarzan vidio radnike, koji se vraćaju s istočnog polja. Stigao je prvo jedan čovjek i spustio mala vratašca koja su presijecala veliki kanal pun tekuće vode, zabrvljujući tako potočiće što su se račvali među redovima nasada u vrtu. Iza njega stigli su drugi ljudi noseći naramke svježeg povrća u velikim pletenim košarama. Tarzan nije ni vidio da je toliko radnika bilo na poljima, ali sada — sjedeći u sumraku na svojem stablu — gledao je cijelu povorku koja je u redu jedan po jedan dolazila s istoka noseći alat i svoje proizvode u grad.

A tada, da bi pronašao bolji vidik čovjek-majmun se popeo u najviše grane ogromnog stabla odakle je mogao baciti pogled preko bližega zida. S te je tačke vidio da je grad dug i uzak, i

da, dok vanjski zidovi oblikuju savršeni pravokutnik, ulice u gradu nepravilno vijugaju. U središtu grada nalazila se niska bijela zgrada, oko koje su se veće građevine u gradu okupile i tu u svjetlu što je brzo nestajalo Tarzanu se učinilo da je između dvije zgrade primijetio blijesak vode, ali nije bio siguran. Njegovo iskustvo iz centara civilizacije prirodno da je uputilo na to da pomisli, da je to središnje područje nekakav trg, oko kojeg su grupirane veće građevine, i da je to svakako mjesto gdje prvo treba tražiti Bertu Kircher i njenog pratioca.

A tada je sunce zašlo i tama je brzo obavila grad — tama koju su u očima čovjeka-majmuna više naglašavala nego rasvjetljavala umjetna svjetla koja su se pojavila u mnogim prozorima što ih je vidio iz svog skrovišta.

Tarzan je primijetio da su krovovi većine zgrada ravni, s iznimkom onih, koje su očigledno raskošnije i veće javne zgrade. Tko je i kako sagradio ovaj grad u ovom zaboravljenom dijelu neistražene Afrike, čovjek-majmun nije mogao ni da zamisli. On je bolje od svih drugih poznavao mnoge nerješive tajne velikog crnog kontinenta i ogromna područja, na koja još nikada nije stupila noga civiliziranog čovjeka. Ali on je jedva mogao da povjeruje, da se grad ove veličine, i očigledno tako dobro sagrađen, može nalaziti već generacijama na ovom mjestu, a da nema nikakve veze s vanjskim svijetom. Makar okružen besputnom pustinjom, koja se, kako je Tarzan znao, nalazi na putu do ovog grada, bilo je nezamislivo, da se pokoljenje za pokoljenjem ljudi može ovdje rađati i umirati, a da niti ne pokušava da riješi tajne svijeta koji se nalazi s onu stranu granice njihove male doline.

A ipak, ovdje je pred njim bio grad okružen obrađenom zemljom i nastanjen ljudima.

Dolaskom noći, kroz cijelu džunglu čulo se urlanje velikih mačaka, a glasovi Nume miješali su se s rikanjem Šite. Gromovito je urlanje velikih mužjaka odjekivalo kroz prašumu, da je sav kraj odjekivao, zemlja drhtala, a iz grada su se u odgovor čuli rici drugih lavova.

Jednostavan plan — kako da uđe u grad, — pao je na pamet Tarzanu, i sada, kad se spustio mrak, on je odlučio da ga provede u djelo. Uspjeh plana ovisio je potpuno o snazi bršljana, koji je — kako je Tarzan vidio — prekrivao cijeli

gradski zid prema istoku. On se uputio tim pravcem, dok je iz prašume, iza njegovih leđa, rika i urlanje mesoždera bivalo sve snažnije i sve krvožednije. Nekoliko stotina koraka dijelilo je džunglu i gradski zid, nekoliko stotina koraka obrađene zemlje, na kojoj nije bilo nijednog jedinog stabla. Tarzan iz plemena Majmuna znao je granice svojih mogućnosti, pa je bio svjestan da bi za njega nesumnjivo značio smrt kad bi ga na otvorenom prostoru sustigao jedan od velikih crnih lavova iz prašume. A Numa iz jame Wamaba bio je primjerak divljega lava u dolini, za razliku od pitomih u gradu.

On se dakle mora osloniti potpuno na svoje lukavstvo i brzinu, a isto tako i na sreću da bršljan izdrži njegovu težinu.

Kretao se kroz srednje katove šume, gdje je probijanje uvijek najlakše, dok nije došao do tačke nasuprot bršljanom obraslog dijela zida gdje je neko vrijeme čekao osluškujući i njuškajući, sve dok se nije uvjerio da nijedan Numa nije u njegovoj neposrednoj blizini, ili da ga barem nijedan nije opazio i pošao za njim. Kad se uvjerio da u okolini nema nijednog lava, i da se nijedan ne kreće čistinom između njega i zida, bešumno se spustio na zemlju i oprezno iskrao na otvoreni prostor.

Mjesec se upravo uzdizao preko klisura na istoku, i bacio je svoje sjajne zrake na dugi komad otvorenog vrta, koji je dijelio zid od šume. Zrake su svjetla jasno ocrtavale figuru divovskog čovjeka-majmuna koji je prelazio preko čistine. Svake radoznale oči, koje bi slučajno pale na taj prostor, morale bi ga primijetiti. Potpuno slučajno, veliki lav koji je lovio na rubu šume, ugledao je figuru čovjeka koja se nalazila na pola puta između šume i zida. Iznenada je do Tarzanovih ušiju dopro prijeteći zvuk. Nije to bilo rikanje gladnoga lava, već rikanje lava koji je bijesan, i kad je Tarzan pogledao pravcem odakle je zvuk došao, vidio je ogromnu zvijer, kako se kreće iza sjena šume prema njemu.

Čak i po svjetlu mjeseca, na tolikoj udaljenosti, Tarzan je vidio da je lav ogroman, i da je to svakako jedan od crnogrivih čudovišnih zvijeri, nalik Numi iz jame. Na trenutak, osjetio je nagon da se okrene i stupi u borbu, ali u istome času pomisao na bespomoćnu djevojku, zarobljenu u gradu, sijevnula mu je mozgom, i bez trenutka oklijevanja, Tarzan iz plemena

Majmuna okrenuo se i potrčao svom brzinom prema zidu. U tom trenutku Numa je navalio.

Numa, lav, može trčati vrlo brzo na kratku udaljenost, ali nedostaje mu izdržljivost. Za obični napadaj na žrtvu on može pretrčati kratki razmak većom brzinom nego možda ijedno drugo stvorenje na svijetu. Tarzan, s druge strane, mogao je trčati velikom brzinom na velike udaljenosti, ali nikada tolikom brzinom kao Numa, kad juriša na kratkom razmaku.

Njegova je sudbina ovisila dakle o tome, da li će u samome početku utrke uspjeti da izbjegne Numi na nekoliko sekundi, i ako to uspije, da li će lav biti dovoljno uporan da ga smanjenom brzinom slijedi ostatak puta koji treba prevaliti do zida.

Nikada i nigdje možda nije bilo tako uzbudljive utrke, a jedino su je mogli promatrati mjesec i zvijezde. Brzo, šutke, same, dvije su velike zvijeri jurile svom brzinom preko mjesečom obasjane čistine. Numa se velikom brzinom približavao čovjeku, koji bježi, ali svakim skokom Tarzan je bio sve bliže bršljanom obraslom zidu. Samo jednom čovjek-majmun se osvrnuo. Numa mu je bio sada toliko blizu, da se činilo neizbježivim da će ga idućim skokom oboriti na zemlju; bio mu je tako blizu da je čovjek-majmun izvukao u trku nož, da skupo proda posljednje trenutke svoga života.

Ali Numa je stigao do granica svoje brzine i izdržljivosti. Postepeno je zaostajao, ali nije odustajao od progona, i sada je Tarzanu postalo jasno, koliko mnogo ovisi o tome da li će ga čvrstoća neiskušanog bršljana izdržati.

Ako su na početku utrke, samo mjesec i zvijezde promatrali natjecanje, nije bilo tako na kraju trke, budući da je iz jednog otvora blizu vrha zida, netko virio, motreći svojim nablizu postavljenim očima dvojicu trkača. Tarzan je bio tek desetak koraka ispred Nume, kad je stigao do zida. Nije imao vremena da se zaustavi i da istraži, koje će ga vinjage izdržati i gdje se može sa sigurnošću prihvatiti. Njegova sudbina je bila u rukama sreće, i spoznavši to, Tarzan je na završetku trke pojurio iz sve snage, i poput mačke ustrčao uza zid među bršljan, potraživši rukama nešto, što će zadržati njegovu težinu. Ispod njega i Numa se bacio u zrak.

među manijacima

Kad su se lavovi poput mravi bacili na njene zaštitnike, Berta Kircher se povukla u spilju, na trenutak potpuno paralizirana strahom, koji je bio možda još jači zbog dugih dana užasnog živčanog napora.

S rikom lavova miješali su se glasovi ljudi, i uskoro je u zbrci i konfuziji osjetila prisustvo nekog ljudskog stvorenja, a tada su se nečije ruke pružile prema njoj i zgrabile je. Bilo je, mračno, i ona nije mogla gotovo ništa vidjeti, pa nije razabirala što se zbiva s engleskim oficirom i čovjekom-majmunom. Čovjek, koji ju je zgrabio, zaštitio ju je od lavova, nečim što je izgledalo kao veliko jako koplje drškom kojega je s vremena na vrijeme udarao zvijeri tjerajući ih od sebe. Čovjek ju je izvukao iz spilje izvikujući nešto, što se činilo da su zapovijedi i upozorenja lavovima.

Kad je jednom izašla na svijetli pijesak na dnu klanca, predmeti su se počeli jasnije razabirati, i tada je vidjela da se tu nalaze mnogi ljudi, i vidjela je kako dvojica među njima napola odvode a napola odnose obris trećega, koji se otimao i teturao, i pogodila je da to mora da je Smith-Oldwick.

Neko su vrijeme lavovi nastojali na svaki način da se domognu dvaju zarobljenika, ali ljudi koji su bili s njima uspijevali su da ih svaki put otjeraju udarcima. Činilo se da se ti ljudi nimalo ne boje velikih zvijeri, koje su skakale i režale oko njih, i da prema njima postupaju onako, kako čovjek postupa s nemirnim psima. Krenuli su duž korita nekadanje rijeke, koja je jednom prosjekla ovaj klanac, i kad se prvo blijedo svjetlo pojavilo na istočnom obzorju najavljujući zoru oni su se zaustavili na čas na rubu velikog udubljenja koje se

djevojci u neobičnom svjetlu jutra učinilo poput ogromnog bezdanog ponora, ali kad su njeni vodiči krenuli dalje, i kad je svjetlo dana postalo jače, vidjela je da se spuštaju prema nekoj gustoj šumi.

Kad su stigli pod stabla što su se nadvijala nad stazu, sve se ponovo izgubilo u neprobojnoj tami koju ništa nije rasvjetljavalo sve dok se sunce nije podiglo iznad istočnih klisura, i ona je tada vidjela da se kreću širokom i dobro ugaženom stazom kroz šumu velikih stabala. Tlo je bilo neobično suho, za razliku od drugih afričkih prašuma i šikara, pa iako je ovdje raslinje bilo lisnato, i isprepleteno, nije ni izdaleka bilo tako neprobojno kao ono, na koje je navikla u sličnim šumama. Činilo se kao da stabla i grmlje rastu u zemlji, gdje nema vode, pa se čak nije osjećalo ni pljesnivog smrada trule vegetacije, niti se vidjelo tisuće sitnih insekata, kakvi se obično javljaju na vlažnim mjestima.

Putovali su sve dalje, sunce je poskočilo, a glasovi prastare džungle javili su se oko njih neskladnim tonovima i neprekidnim brbljanjem. Bezbrojni majmuni psovali su i vrištali u granama iznad njihovih glava, dok su kreštave ptice šarena perja prelijetale s krošnje na krošnju. Ubrzo je primijetila da njeni pratioci često bacaju bojažljive poglede u pravcu ptica i da se često, kako se činilo, obraćaju krilatim stanovnicima šume.

Jedan je događaj ostavio na nju duboki dojam. Čovjek koji je hodao tik ispred nje, bio je snažne građe, a ipak je, kad je sjajno obojena papiga sletila prema njemu, pao na koljena i pokrivajući lice rukama, poklonio se duboko, sve dok glavom nije dotakao tlo. Nekolicina drugih ga je pogledala i nervozno se nasmijala. Uskoro je čovjek podigao pogled i videći da je ptica otišla, podigao se na noge i nastavio put.

Za vrijeme tog kratkog zastanka, ljudi koji su podupirali ili vukli Smith-Oldwicka, priveli su ga do nje. On je bio prilično jako povrijeđen udarcem jednog lava, ali sada je već mogao da hoda sam, premda je bio strašno slab od šoka i gubitka krvi.

— Upali smo u gadnu gužvu, što velite? — primijetio je s kiselim smiješkom pokazujući svoju krvavu i poderanu odjeću.

— Strašno — rekla je djevojka. — Nadam se da ne osjećate veliku bol.

Čovjek koji je hodao ispred Berte pao je na koljena i duboko se poklonio šarenoj papigi koja je stetjela prema njemu...

— Ne toliko, koliko sam mislio — odgovorio je on, — ali osjećam se slabim kao kakvo dijete. Kakva su ovo stvorenja? Što mislite?

— Ne znam — odgovorila je ona — ali ima nešto strašno neprirodno u njihovoj pojavi.

Čovjek je na trenutak pažljivo promatrao jednog od njihovih pratilaca, a onda je obrativši se djevojci upitao:

– Jeste li ikad bili u ludnici?

Ona je podigla pogled i smjesta razumjevši na što on cilja, pogledala ga užasnutim izrazom u očima.

— U tome je stvar — povikala je.

— Po svim znakovima izgledaju kao luđaci — rekao je. — Bjeloočnica im dopire sve do zjenica, kosa im je nakostriješena potpuno uspravno, i raste im nisko na čelu. Čak i njihovo držanje, pa i pokreti, nalik su vladanju luđaka.

Djevojka je zadrhtala.

— Još je nešto neobično — nastavio je Englez — i što nikako nije normalno. Oni se boje papiga, a nimalo ih nije strah lavova.

— Da — rekla je djevojka — a jeste li primijetili, kako se ptice njih ništa ne boje. U stvari, čini se da ih preziru. Imate li pojma, kojim jezikom govore?

— Ne — rekao je čovjek — pokušavao sam da to nekako riješim. Ne liči nijednom od afričkih dijalekata, o kojima nešto znam.

— Ne nalikuje ni na jedan od urođeničkih jezika, — rekla je djevojka ali u njemu mi zvuči nešto poznato. Znate li, da svako malo osjećam, kao da se nalazim na rubu da shvatim ono što govore, ili mi se barem čini da sam taj jezik već negdje čula, nikako da ga zapravo prepoznam.

— Ne vjerujem, da ste igdje mogli čuti njihov jezik — rekao je čovjek. — Ti ljudi mora da žive u ovoj zabačenoj dolini stoljećima, pa iako su zadržali izvorni jezik svojih predaka bez promjena, i; što sumnjam, mora da je to neki jezik, koji se više danas u svijetu ne govori.

Na mjestu gdje im je jedan potok presijecao put svi su se zaustavili, da se ljudi i lavovi napiju vode. Pokazali su i svojim zarobljenicima, da se napiju, i dok su Berta Kircher i Smith-Oldwick ležali potrbuške na zemlji pijući čistu svježu vodu s potoka, iznenada ih je trgnuo gromoviti rik lava koji je zaurlao nedaleko. Lavovi, koji su bili s njima smjesta su odgovorili groznom rikom, nervozno koračajući gore-dolje, upravivši oči u pravcu, odakle je došao onaj rik, te s vremena na vrijeme pogledajući svoje gospodare, uz koje su se te dlakave životinje

pripijale. Ljudi su olabavili sablje u koricama, ono oružje, koje je izazvalo isto tako Smith-Oldwickovu radoznalost kao i Tarzanovu, i čvršće su se prihvatili svojih kopalja.

Očigledno je bilo i ovakvih i onakvih lavova, i ako i nisu pokazivali ni najmanje straha prema zvijerima koje ih prate, bilo je jasno kao dan da ovaj novi glas ostavlja na njih potpuno drukčiji dojam, premda se činilo da ga se ljudi manje boje nego lavovi. Ali ni jedni ni drugi nisu pokazali ni najmanje namjere da bježe, što više, cijela je četa krenula putem u pravcu prijetećeg rikanja, i uskoro se usred staze pojavio crni lav divovskih razmjera. Smith-Oldwicku i djevojci činilo se da je to isti lav, kojeg su vidjeli poliraj aviona, i od kojeg ih je Tarzan spasio. Ali to nije bio Numa iz jame, premda mu je bio vrlo nalik.

Crna je zvijer stajala tačno usred staze, mašući repom i režeći na četu koja mu je dolazila ususret. Ljudi su podsticali vlastite zvijeri, koje su režale i cviljele, ali su oklijevale da napadnu. Očigledno postajući nestrpljiv, i isto tako jasno svjestan svoje moći, pridošlica je ukočeno uzdigao rep i poletio naprijed. Nekoliko lavova, koji su stali u obranu, preko volje su pokušali da spriječe njegov prolaz, ali s jednakim su se uspjehom mogli postaviti na put ekspresnom vlaku jer je velika zvijer razbacujući ih poput pljeve skočila ravno prema jednom čovjeku. Desetak kopalja je bilo bačeno na lava, i desetak sabalja izvuklo se iz korica. Bile su to blistave poput britve oštre sablje, ali ovoga puta pokazale su se potpuno bespomoćnim pred strahovitom brzinom životinje, koja juriša.

Dva koplja koja su mu se zabola u tijelo samo su ga razbješnjela i on se s demonskom rikom bacio na nesretnog čovjeka kojega je izabrao za žrtvu. Gotovo se ne zaustavljajući u trku, zgrabio je čeljustima čovjekovo rame, i skrenuvši hitro pod pravim kutom, skočio je u lisnato skrovište grmlja, što je sa strane obrubljivalo stazu, i brzo je nestao odnoseći sa sobom svoj plijen.

Cijeli se događaj zbio toliko brzo, da se raspored male čete ljudi jedva i promijenio. Prilike za bijeg nije bilo, čak da je netko na to i pomislio, a sada, kad je lav nestao sa svojim plijenom, ljudi se nisu ni pokrenuli da bi pošli u potjeru. Zaustavili su se tek toliko, da prikupe dva ili tri lava, što su se raspršila, a zatim su nastavili marširati stazom.

— Sudeći po dojmu, koji je ovo na njih ostavilo, čovjek bi mogao reći, da je to svakodnevni događaj — primijetio je Smith-Oldwick djevojci.

— Da — rekla je ona — čini se da nisu ni iznenađeni, a niti da ih to naročito smeta, i očigledno su uvjereni, da ih lav, sad kad je dobio ono po što je došao, neće više napadati.

— Mislio sam — rekao je Englez — da su lavovi iz zemlje Wamaba najkrvožedniji na svijetu, ali to su prave domaće mačkice u usporedbi s ovim krupnim crnim zvijerima. Jeste li ikada u životu vidjeli nešto što bi bilo neodoljivije i neustrašivije od njegova juriša?

Neko se vrijeme, dok su išli jedno uz drugo, njihov razgovor kretao oko tog posljednjeg doživljaja, a onda je put, izlazeći iz šume, otvorio njihovu pogledu vidik na obzidani grad i na područje kultiviranog tla. Nisu mogli da priguše uzvike iznenađenja.

— Pa ovaj je zid pravo inženjersko djelo — uzviknuo je Smith-Oldwick.

— A pogledajte ta kubeta i minarete u gradu — povikala je djevojaka. — Mora da unutar onog zida živi neki civilizirani narod. Vjerojatno imamo sreće što smo pali baš u njihove ruke.

Smith-Oldwick je slegnuo ramenima.

— Nadam se da je tako — rekao je — premda se ne bih pouzdavao u ljude, koji se kreću okolo u pratnji lavova, a plaše se papiga. Mora da s njima nešto nije u redu.

Cijela je grupa prelazila stazom preko polja, sve do kapije u obliku luka što se otvorila na poziv jednog od njihovih pratilaca, koji je drškom koplja udarao po teškim drvenim vratima. Kapija se otvarala na usku ulicu, koja kao da je nastavljala prašumsku stazu, što ih je dovde dovela iz džungle. Zgrade su se s obje strane ulice spajale sa zidom, okrenute fasadama prema uskoj vijugavoj uličici, od koje se moglo vidjeti samo stotinjak koraka. Sve su kuće bile jednokatnice, od kojih su gornji katovi bili u ravnini ruba ulice, dok su zidovi prizemlja bili uvučeni desetak koraka, a niz ih je jednostavnih stupova i lukova podupirao, oblikujući arkadu s obje strane uskog prolaza.

Kolnik usred ulice nije bio popločan, ali tlo unutar arkada bilo je od klesanog kamena različitih oblika i veličine, i te su kamene ploče bile pažljivo povezane i učvršćene žbukom. Ti su pločnici ostavljali dojam velike starosti, budući da je u sredini svakog kamena bilo izrazito udubljenje, kao da je kamen istrošen prolaskom bezbrojnih sandala, dok je stoljećima tu ležao.

Ovako rano ujutro vrlo se malo ljudi kretalo ulicom, a svi su oni pripadali istoj vrsti kojoj i njihovi pratioci. Isprva su svi koje su vidjeli bili samo muškarci, ali kada su zašli dublje u grad naišli su na nekoliko gole djece što su se igrala u mekoj prašini kolnika. Mnogi kraj kojih su prošli pokazivali su veliko iznenađenje i radoznalost za pojavu zatvorenika, i često su se raspitivali o njima kod stražara. Dvoje zarobljenika smatrali su da se prolaznici raspituju za njih primjećujući međutim da ih drugi naizgled prolaznici uopće ne zapažaju.

– Kad bismo barem mogli razumjeti ovaj njihov glupi jezik — uskliknuo je Smith-Oldwick.

— Da — rekla je djevojka — baš bih htjela da ih pitam što s nama namjeravaju.

— To i mene zanima — rekao je čovjek. — I ja tim pitanjem neprestano razbijam glavu.

— Ne sviđa mi se što vidim da su im sjekutići isturpijani — rekla je djevojka. — Previše me to podsjeća na neke ljudoždere, koje sam vidjela.

— Pa valjda ne vjerujete ozbiljno da su ljudožderi? — upitao je čovjek. — Pa bijelci nisu gotovo nikada ljudožderi, je li tako?

— Jesu li ti ljudi bijelci? — upitala je djevojka.

— Očito je da nisu Crnci — odgovorio je čovjek. — Koža im je žuta, ali ipak nije nalik baš na kinesku, a ni crte lica im nisu kineske.

Upravo u tom času prvi put su ugledali ženu te rase. Bila je uglavnom nalik muškarcima, premda je bila nižega stasa, a figura joj je bila pravilnija. Lice joj je bilo još odvratnije nego lica muškaraca, vjerojatno zato što je žena, pa je to još više naglašavalo neobičnost očiju, obješenu usnu, isturene zube i ukočenu, kratku kosu. Kosa je doduše bila nešto dulja nego u muškaraca i mnogo teža. Visila joj je do ramena pričvršćena trakom neke čipkaste obojene tkanine. Činilo se da je odjevena

u jedan jedini odjevni predmet, koji nije bio ništa više nego prozirni šal što joj se tijesno obavijao oko tijela, sve od ispod golih grudiju pa do gležanja gdje je na neki način bio stegnut. Komadići sjajnog metala što podsjeća na zlato ukrašavao je i onu vrpcu u kosi i haljinu. Osim tih tokica, žena je bila potpuno bez nakita. Gole su joj ruke bile vitke i lijepo oblikovane, a dlanovi i tabani skladnih proporcija i simetrični.

Pristupila je blizu četi, dok je ova kraj nje prolazila, brbljajući nešto stražarima koji joj nisu obratili nimalo pažnje. Zarobljenici su imali priliku da je izbliza promatraju, budući da ih je nastavila slijediti u nevelikoj udaljenosti.

– Ova ima tijelo hurije — primijetio je Smith-Oldwick — a lice slaboumnika.

Ulica kojom su išli bila je ispresijecana u pravilnim razmacima poprečnim prolazima što su — koliko su vidjeli — jednako vijugavi kao i put kojim su ih stalno vodili. Kuće su se vrlo malo međusobno razlikovale. Tu i tamo vidjeli su se tragovi boje, ili kakav pokušaj da se fasada arhitektonski ukrasi. Kroz otvoreni prozor i vrata mogli su vidjeti da su zidovi kuća vrlo debeli, a da su svi otvori neobično mali, kao da su ih ljudi sagradili tako, da bi se zaštitili protiv velike vrućine, što je vjerojatno bilo potrebno u ovoj dolini zabačenoj duboko u afričkoj pustinji.

Pokatkada bi ispred sebe na trenutak vidjeli krupnije zgrade, a kada su im se približili, stigli su u dio grada koji je očigledno neka vrsta poslovnog centra. Nalazili su se tu brojni mali dućani, koji su se izmjenjivali sa stambenim zgradama, a iznad vrata tih trgovina bili su ispisani znakovi obojenim slovima što su jasno govorila o svom grčkom porijeklu a opet nisu bila grčka, kako su i Englez i djevojka zaključili.

Smith-Oldwick je tada počeo da oštrije osjeća bol svojih rana, i slabost, koja je bila znatno uvećana gubitkom krvi. Povremeno bi zateturao i djevojka mu je — videći njegovu nevolju — ponudila ruku da se na nju oslanja.

– Ne — usprotivio se on — vi ste i sami previše pretrpjeli, a da bi vas se smjelo još i opterećivati.

Ali premda je hrabro nastojao da drži korak sa svojim pratiocima, pokatkad bi zaostao, i jednom takvom prilikom stražari su prvi put pokazali sklonost prema surovosti.

Bio je to jedan krupan čovjek, koji je hodao s lijeve strane Smith-Oldwicka. Nekoliko puta je zgrabio Engleza za ruku i gurnuo ga naprijed, prilično pažljivo, ali kada je zarobljenik ponovo zaostao, čovjek je iznenada, i očigledno bez ikakve provokacije pao u pravo gnjevno ludilo. Skočio je na ranjenog čovjeka žestoko ga udarajući šakama i obarajući ga na zemlju, zgrabio ga je za grlo lijevom rukom, dok je desnom izvukao svoju oštru sablju. Vrišteći užasno, mahao je oštricom sablje iznad zarobljenikove glave.

Ostali su se zaustavili i okrenuli se prema tom sukobu ne pokazujući nikakvo naročito zanimanje. Čovjek je imao dojam, kao da se jedan iz čete zaustavio da popravi sandalu, a da drugi naprosto čekaju, dok on opet ne bude spreman da krene dalje.

Ali ako su njihovi pratioci bili ravnodušni, Berta Kircher nije. Te blizu postavljene oči koje su gorjele ludim plamenom, iskešeno zubato lice i strašni krici ispunili su je užasom, dok je surovi i nepotrebni napad na ranjenog čovjeka izazvao onaj duh zaštićivanja slabih koji je svim ženama urođen. Zaboravljajući sve drugo, osim da slabog i nezaštićenog čovjeka surovo i okrutno ubijaju pred njenim očima, djevojka se oslobodila svakoga opreza i pritrčavši u pomoć Smith-Oldwicku zgrabila je uzdignutu ruku s mačem, što ga je razbješnjelo stvorenje držalo iznad prostrtog Engleza.

Očajnički se prihvativši čovjekove ruke, ona se bacila unatrag cijelom svojom težinom i snagom, i uspjelo joj je da ga prevagne, tako da je on pao koliko je dug i širok leđima na pločnik. Nastojeći da se oslobodi, on je popustio svoj stisak oko ručice sablje, koju je djevojka smjesta zgrabila, čim je ova udarila o tlo. Stojeći uspravna kraj paloga tijela engleskog oficira, Berta Kircher se suprotstavila svojim protivnicima, držeći čvrsto u ruci oružje oštro poput britve.

Bio je to divan prizor. Čak i u svojoj prljavoj i iscijepanoj odjeći, raščupane kose, ona je još uvijek izgledala pristalo. Čovjek kojega je oborila brzo je skočio na noge, i u tom se trenutku cijelo njegovo držanje izmijenilo. Od demonskog bijesa njegovo se raspoloženje iznenada pretvorilo u grčeviti histerični smijeh, a djevojka se u prvi čas nije mogla odlučiti, koje je od ta dva njegova raspoloženja užasnije. Njegovi su

drugovi stajali gledajući sve to s praznim cerenjem na licima, dok je onaj kojemu je djevojka otela oružje skakao gore-dolje vriskajući od smijeha. Berti Kireher nisu bili potrebni nikakvi daljnji dokazi, da se uvjeri da se zbilja nalaze u rukama duhovno poremećenih ljudi što joj je čovjekovo sadašnje vladanje dovoljno jasno pokazalo. Iznenadni nekontrolirani bijes, a sada isto tako nekontrolirani neveseli smijeh samo su naglašavali obilježja luđaštva, koja su se octavala na licima tih ljudi.

Iznenada shvaćajući koliko je bespomoćna, samo kad bi neki od ljudi pokušao da je napadne i savlada, i ispunjena naglom odvratnošću prema njima tako da je gotovo osjetila fizičku mučninu, djevojka je bacila sablju na tlo kraj nogu manijaka, koji se smijao, i okrećući mu leđa kleknula pokraj Engleza.

— Bilo je to divno od vas — rekao je — ali niste to smjeli učiniti. Nemojte ih ljutiti. Vjerujem, da su svi oni ludi, a znate da se kaže, da čovjek luđake mora uvijek udobrovoljavati.

Ona je zatresla glavom.

— Nisam mogla dopustiti da vas ubije — rekla je.

Iznenadno svjetlo pojavilo se u Englezovim očima i on je pružio ruku zgrabivši djevojčine prste.

— Da li vam je sada bar malo stalo do mene? — upitao je. — Zar mi ne možete reći, da me bar malo, malo... samo malo?

Ona nije povukla svoju ruku iz njegove, ali je tužno zatresla glavom.

— Molim vas nemojte — rekla je ona. — Žao mi je, ali ja vas vrlo mnogo volim kao prijatelja.

Svjetlo se u njegovim očima ugasilo, a njegova je ruka ispustila njenu.

— Molim vas, oprostite mi — promrmljao je. — Namjeravao sam da pričekam, sve dok se ne izvučemo iz ove gužve, i dok opet ne budete na sigurnom mjestu, među svojim ljudima. Mora da je na mene utjecao udarac koji sam primio ili nešto slično, i to, što sam vidio kako skačete u moju obranu. Osim toga, nisam mogao drukčije, a zapravo sada je potpuno svejedno što govorim, zar ne?

— Što hoćete time reći? — ona je brzo upitala.

On je slegnuo ramenima i tužno se osmjehnuo.

— Iz ovoga grada neću izaći živ — rekao je. — Ne bih to ni spominjao, da ne shvaćam da i vi to morate znati isto tako kao i ja. Onaj lav me je prilično jako povrijedio, a ovaj me je čovjek gotovo dotukao. Možda bi bilo nešto nade, kad bismo se nalazili među civiliziranim ljudima, ali kakvu brigu i pažnju mogu očekivati od ovih strašnih stvorenja, čak i da nam budu prijateljski naklonjeni?

Berta Kircher znala je da govori istinu, ali ipak nije mogla ni samoj sebi priznati da će Smith-Oldwick umrijeti. Bio joj je vrlo drag i zapravo je jako žalila što se nije u njega zaljubila, ali znala je da ga ne ljubi.

Činilo joj se da bi svakoj djevojci bilo vrlo lako da se zaljubi u poručnika Harolda Percy Smith-Oldwicka, engleskog oficira i gospodina, potomka stare porodice, i čovjeka sa znatnim ličnim imutkom, mladog, zgodnog i prijaznog. Što drugo može tražiti bilo koja djevojka, nego da je takav čovjek voli, a Berta Kircher nije nimalo sumnjala da je Smith-Oldwick u nju do ušiju zaljubljen.

Uzdahnula je, a onda polažući ruku na njegovo čelo prošaptala je:

— Nemojte ipak gubiti nade. Pokušajte živjeti zbog mene, a ja ću radi vas pokušati da vas volim.

Kao da je toga časa novi život prostrujio čovjekovim žilama. Njegovo se lice smjesta obasjalo, i sa snagom koju ni sam nije znao da posjeduje, polako se podigao na noge, premda ne sasvim čvrsto. Djevojka mu je pomagala i podupirala ga nakon što je ustao.

Do toga časa bili su posve zaboravili na svoju okolinu, i ona je sada primijetila, da su njihovi pratioci ponovo zapali u svoju uobičajenu gotovo neprekidnu, ravnodušnost i na znak jednoga od njih putovanje se nastavilo, kao da se ništa nezgodno nije dogodilo.

Berta Kircher doživljavala je iznenadnu reakciju na svoje nedavno obećanje Englezu. Znala je da je govorila više zbog njega nego zbog sebe, ali sada kad je sve to prošlo, shvaćala je kao i prije nego što je prvo govorila, da nije nimalo vjerojatno da će joj do njega ikad biti stalo onako kako bi trebalo. Ali što je obećala? Samo da će pokušati da ga voli.

— I što sada? — upitala je samu sebe.

Shvaćala je da ima vrlo malo nade, da će se oni ikada vratiti u civilizaciju. Čak i da im se ti ljudi pokažu sklonim, čak i da ih puste da odavde odu na miru, kako će naći put prema obali? Tarzan je mrtav, u to je čvrsto vjerovala jer je vidjela kako njegovo tijelo bez života leži na ulazu u spilju odakle su je izvukli njeni napadači, i činilo se da im u pomoć ne može priskočiti nitko tko bi ih odavde mogao izvesti žive i zdrave.

Njih su dvoje jedva i spominjali čovjeka-majmuna sve otkako su bili uhvaćeni jer su oboje shvaćali što za njih znači gubitak čovjeka-majmuna. Usporedili su svoje utiske o onih nekoliko posljednjih uzbudljivih trenutaka noćnog napadaja i zarobljavanja, i uvidjeli su da se ti utisci savršeno slažu u svemu što se dogodilo. Smith-Oldwick je čak vidio jednoga lava, koji je skočio na Tarzana u trenutku kad se probudio od rikanja životinja što su jurišale, i premda je noć bila mračna on je vidio da se tijelo čovjeka-majmuna nije niti pokrenulo od onoga časa kada je palo pod udarcem životinje.

I tako, ako je više puta u toku posljednjih nekoliko tjedana Berta Kircher osjećala da joj je položaj gotovo beznadan, bila je sada spremna da prizna, da je svaka nada potpuno i zauvijek izgubljena.

Ulice su se počele puniti neobičnim ljudima i ženama ovog čudnog grada. Katkada bi ih poneki pojedinac primijetio, i činilo se da se jako za njih zanima, a drugi bi opet prošli potpuno praznih pogleda, naizgled potpuno nesvjesni svoje okoline i ne bi ni najmanju pažnju obratili zarobljenicima. Jednom su iz poprečne ulice čuli grozan vrisak, i pogledavši u tom pravcu, vidjeli su čovjeka, koji proživljava isti onakav demonski napad bijesa, kakvom su prisustvovali u nedavnom napadu na Smith-Oldwicka. Taj stvor je davao oduška svom luđačkom bijesu na nekom djetetu kojega je opetovano udarao i grizao zastajući tek toliko da u čestim razmacima glasno krikne. Najzad, trenutak prije nego što će nestati s vidika, taj stvor je podigao mlohavo tijelo djeteta visoko iznad glave i svom ga snagom tresnuo o pločnik, a tada je, okrenuvši se i vrišteći luđački svom snagom svojih pluća pojurio bezglavo vijugavom ulicom.

Dvije žene i nekoliko muškaraca stajalo je uokolo promatrajući okrutnu tučnjavu. Bili su predaleko od Evropejaca, da

bi ovi mogli vidjeti da li se na izrazima njihova lica ocrtava samilost ili gnjev, ali štogod da im se na licima vidjelo, nijedan se od njih nije ni maknuo da se umiješa.

Nekoliko koraka dalje neka se grozna ženetina naginjala kroz prozor prvoga kata, gdje se smijala i blebetala i pravila strašne grimase prema svima koji ispod nje prolaze. Ostali su međutim išli svojim putem, očigledno po nekim poslovima, isto onako trijezno kao stanovnici svake druge civilizirane zajednice.

— Bože moj — promrmljao je Smith-Oldwick — kakvo užasno mjesto!

Djevojka se iznenada okrenula prema njemu.

— Imate li još uvijek svoj pištolj? — upitala ga je.

— Da — odgovorio je on. — Spremio sam ga u košulju. Nisu me pretraživali, a bilo je previše mračno da bi vidjeli da li imam oružje ili ne. Sakrio sam ga u nadi da ćemo se možda njime moći probiti.

Ona mu se približila i uhvatila ga za ruku.

— Sačuvajte jedan metak za mene, molim vas — zamolila je.

Smith-Oldwick ju je pogledao i vrlo brzo zatreptao očima. Neka njemu nepoznata i uznemirujuća vlaga pojavila se u njima. On je naravno i sam shvaćao u kakvoj su gadnoj nevolji, ali nekako mu se činilo, da se to odnosi samo na njega. Činilo mu se da nije moguće da bi itko učinio nešto nažao ovoj slatkoj i lijepoj djevojci.

Da mora biti ubijena, i to da je on mora ubiti svojom vlastitom rukom! Bilo je to previše grozno. Nevjerojatno, nezamislivo! I prije je bio ispunjen bojaznima, ali sada je postao dvostruko nesretan i nemiran.

— Ne vjerujem, da ću to moći učiniti, Berta — rekao je.

— Čak ni da biste me spasili od nečeg goreg? — upitala je.

On je nesretno zatresao glavom.

— Nikada to ne bih mogao učiniti — odgovorio je.

Ulica kojom su išli naglo se proširila u široku aveniju i pred njima se pružilo široko i lijepo jezerce, njegova je mirna površina odražavala jasno nebesko plavetnilo. Ovdje se izmijenio izgled njihove okoline. Zgrade su bile veće i mnogo raskošnije u ukrasima i raznolikije u građi. Sama ulica bila je

popločana mozaikom koji je bio barbarski grub ali upadljivo lijep. U ukrasima zgrada bilo je mnogo različitih boja, a posebno su u oči upadali ukrasi što su nalikovali zlatnim listićima. U svim dekoracijama na različite se načine koristila konvencionalna figura papige, a u manjoj mjeri i likovi lava i majmuna.

Njihovi su ih pratioci vodili pločnikom uz jezero, a zatim kroz luk nekih vrata u jednu od zgrada, koje su gledale na aveniju. Ovdje, neposredno iza ulaza, nalazila se velika soba namještena masivnim klupama i stolovima, od kojih su mnogi načičkano ukrašeni rezbarenim figurama neizbježive papige, lava i majmuna, među kojima je papiga uvijek bila najbrojnija.

Za jednim od stolova sjedio je čovjek koji se ni po čemu — koliko su zarobljenici mogli vidjeti — nije razlikovao od njihovih pratilaca. Cijela se grupa zaustavila pred tom osobom, a jedan koji ih je predveo polagao joj je nešto, što je zvučalo kao usmeni izvještaj. Nisu znali da li se nalaze pred sucem, vojnim oficirom ili civilnim dostojanstvenikom, ali očigledno je to bio čovjek od važnosti jer — nakon što je poslušao ono što su mu govorili — promatrajući izbliza dva zarobljenika, samo je jednom uzalud pokušao da s njima razgovara, a zatim je onome čovjeku koji ga je izvijestio izdao nekoliko strogih zapovijedi.

Na to su dva čovjeka pristupila Berti Kircher i znakovima joj pokazali da ih slijedi. Smith-Oldwick krenuo je za njom, ali u tome ga je spriječio jedan stražar. Djevojka je tada zastala i okrenula se gledajući čovjeka za stolom i rukama pokazujući znakove, koji su trebali da kažu, koliko je znala i umjela, da Smith-Oldwick ostane s njom, ali čovjek je samo niječno zatresao glavom i mahnuo stražarima da je odvedu. Englez je opet pokušao da krene za njom, ali su ga u tome spriječili. Bio je previše slab i bespomoćan, da bi učinio i najmanji pokušaj da je slijedi na silu. Pomislio je na pištolj, koji mu se nalazi u njedrima, a tada je shvatio uzaludnost pokušaja da savlada cijeli grad s nekoliko magazina municije, koji su mu preostali.

Sve do sada, s iznimkom onog napadaja na njega, nisu imali nimalo razloga vjerovati da njihovi gospodari neće pošteno prema njima postupati, pa je zaključio da je možda mudrije da izbjegava sve što bi ih moglo ozlovoljiti, dok ne

dođe do toga da se potpuno uvjeri da su im namjere u cijelosti neprijateljske. Vidio je kako djevojku izvode iz zgrade, i čas prije nego što će nestati s vidika, ona se osvrnula i mahnula mu rukom.

– Sretno! — doviknula mu je i nestala.

Lavove koji su ušli u zgradu zajedno s četom istjerali su za vrijeme ispitivanja zarobljenika iz sobe kroz vrata iza njihovih leđa. Prema tim istim vratima dvojica su ljudi sada vodila Smith-Oldwicka. On se našao u dugom hodniku, kojemu su se s obje strane brojna vrata otvarala vjerojatno u druge slične sobe u zgradi. Na suprotnom kraju hodnika vidio je tešku rešetku, iza koje se očigledno nalazilo neko otvoreno dvorište. Zatvorenika su odveli u to dvorište, i kad je stupio napolje u pratnji stražara, vidio je da se nalazi u pravokutnom otvorenom prostoru, okruženom unutarnjim zidovima zgrade. Bila je to neka vrsta vrta, u kojem je raslo nekoliko stabala i grmova u cvatu. Pod stablima su se nalazile klupe, a jedna se klupa pružala uz južni zid. Međutim ono, što je najviše privuklo njegovu pažnju, bila je strašna činjenica, da su lavovi koji su sudjelovali u njihovom zarobljavanju i koji su ih pratili na povratku u grad ležali uokolo po tlu ili nemirno šetali gore-dolje.

Njegovi su se stražari zaustavili na samim vratima. Njih dvojica su izmijenili nekoliko riječi, a zatim se okrenuli i ponovo ušli u hodnik. Englez se ukočio od užasa, kada je do kraja shvatio u kakvu je strašnu nevolju zapao, iako je njegov umorni mozak sporo reagirao. Okrenuo se i zgrabio rešetku pokušavajući da je otvori i da utekne u hodnik, ali je ubrzo otkrio da je previše čvrsta da bi je mogao svojim naporima ukloniti, a zatim je počeo glasno dozivati ljude u hodniku koji su se sve više udaljavali. Oni su se umjesto odgovora samo nasmijali kreštavim, visokim, neveselim smijehom, a zatim su obojica nestala kroz vrata na suprotnoj strani hodnika i on je ostao sam s lavovima.

kraljičina priča

U međuvremenu Bertu Kircher su odveli preko čitavog trga prema najvećoj i najraskošnijoj zgradi, od onih koje su okruživale trg. To se zdanje pružalo cijelom širinom jedne strane trga. Dizalo se nekoliko katova uvis, a do glavnog ulaza dolazilo se širokim stepenicama od kamena, u dnu kojih su stražarili ogromni kameni lavovi, dok su na vrhu, sa svake strane ulaza, bila dva postolja jednake visine na kojem se nalazio po jedan kameni kip ogromne papige. Kad se djevojka približila tim kipovima, vidjela je da je kapitel svakoga stupa isklesan tako, da nalikuje ljudskoj lubanji na kojoj stoji papiga. Iznad luka vrata i na zidovima zgrade nalazili su se likovi drugih papiga, lavova i majmuna. Neki od njih bili su uklesani u bareljefu, drugi su se ocrtavali samo u mozaiku, dok su neki bili tek obojeni na površini zida.

Boje ovih posljednjih bile su očigledno već izblijedele od starosti, tako da je općeniti dojam bio mekan i vrlo ugodan. Kipovi i mozaik bili su vrlo lijepo izvedeni i govorili su o visokom stupnju umjetnikove vještine. Za razliku od prve zgrade, u koju su je uveli gdje je ulaz bio bez vrata, ovdje su masivna velika vrata zatvarala zgradu kojoj se približavala. U nišama koje su stvarali stupovi što su podupirali luk vrata, i oko podnožja postolja na kojima su stajale kamene papige, kao i na mnogim drugim mjestima širokog stepeništa, dokono je stajalo desetak naoružanih ljudi. Njihove tunike bile su sve živo žute boje, a na grudima i leđima svakog vojnika bila je izvezena figura papige.

Dok su je vodili uz stepenište jedan žuto odjeveni ratnik pristupio je i zaustavio njene vodiče na vrhu stuba. Ovdje su

izmijenili nekoliko riječi, i dok su razgovarali djevojka je primijetila da je vojnik, koji ih je zaustavio, kao i njegovi drugovi, koliko je ona mogla sa svoga mjesta vidjeti, još na nižem duhovnom stupnju, ako je to moguće, od onih koji su je zarobili i doveli.

Dok su Bertu vodili uz stepenište jedan ratnik pristupi i zaustavi njene vodiče. Na Bertino zaprepaštenje ona primjeti da je taj ratnik još luckastiji od onih koji su je zarobili i doveli.

Njihova gruba nakostriješena kosa rasla im je tako nisko na čelu, da se kod nekih gotovo spajala s obrvama, dok su im šarenice bile još manje, bjeloočnice su im se još upadljivije isticale.

Nakon kratkog pregovaranja, čovjek koji je stražario na vratima, jer je to očigledno bio njegov zadatak, okrenuo se i udario po drvenoj stijenci vrata drškom svoga koplja dozivajući istovremeno nekoliko svojih drugova, koji su se na njegovu zapovijed podigli i pristupili bliže. Uskoro su se velika vrata počela polako škripeći otvarati, i djevojka je, kad su se vrata rastvorila, vidjela pokretačku snagu što je upravljala tim masivnim ogromnim krilima: na svako krilo vrata navalilo se svom snagom po pola tuceta golih Crnaca.

Na samim vratima njena su se dva stražara okrenula, a njihovo su mjesto zauzeli žuto odjeveni vojnici. Oni su je proveli kroz vrata, što su ih Crnci — vukući teške lance — za njima zatvorili. Promatrajući Crnce, djevojka je s užasom primijetila, da su jadna stvorenja lancem vezana oko vrata, dok je drugi kraj lanca pričvršćen o vrata.

Široki je hodnik vodio pred njom, a usred njega nalazio se mali bazen čiste i bistre vode. I ovdje su se na podu i zidovima ponavljali u neprestano novim i različitim kombinacijama likovi papiga, majmuna i lavova, ali sada su mnoge slike bile, kao što se djevojka uvjerila, od zlata. Zidovi su se hodnika sastojali od cijelog niza otvorenih lukova, kroz koje su se na obje strane vidjeli drugi prostrani hodnici. Centralni hodnik bio je bez ikakva namještaja, ali prostorije s obje strane imale su klupe i stolove. Letimično vidjevši neke od zidova, djevojka je primijetila da su pokriveni zavjesama od neke obojene tkanine, dok su po podu ležali debeli sagovi kričavih nacrta i boja, a isto tako kože crnih lavova i lijepo išaranih leoparda.

Soba što se nalazila desno od ulaza bila je ispunjena ljudima, odjevenim u žute tunike, kakve su nosili i njeni novi stražari, dok su po zidovima visila brojna koplja i sablje.

Na suprotnom kraju hodnika kratko je stepenište vodilo do još jedne zatvorene kapije. Ovdje se straža opet zaustavila. Jedan od stražara na ovim vratima, primivši izvještaj vojnika koji su je pratili, ušao je kroz vrata ostavljajući ih da čekaju. Prošlo je punih petnaest minuta prije nego se vratio, a tada su

se stražari ponovo izmijenili, i djevojku su odveli u prostoriju s druge strane vrata.

Djevojku su vodili kroz tri druge odaje i kroz tri druga hodnika, zatvorena masivnim vratima, hodnika, gdje bi se svaki put njena straža izmijenila, i uveli su je u razmjerno malu sobu, gdje je od zida do zida gore-dolje koračao čovjek u skrletnoj tunici na kojoj je sprijeda i straga izvezena ogromna papiga, dok mu je na glavi bila neobična kapa na kojoj je stajala punjena papiga.

Zidovi sobe bili su potpuno sakriveni zavjesama, na kojima su bile izvezene stotine, čak hiljade raznih papiga. Pod je bio intarzija zlatnih papiga, dok su na stropu debelim namazima boje bile naslikane blistave kričave papige raširenih krila, kao da lete.

Sam je čovjek bio krupniji nego drugi, koje je vidjela u gradu. Njegova koža poput pergamenta bila je naborana od starosti, a bio je i znatno deblji od svih drugih muškaraca koje je vidjela u gradu. Njegove gole ruke pokazivale su veliku snagu, a korak mu nije bio korak starca. Izraz njegova lica pokazivao je posvemašnju slaboumnost, a Berti Kircher je to bilo najodvratnije stvorenje što ga je u svom životu ugledala.

Kad su je predveli pred njega, činilo se da nekoliko minuta nije svijestan, da je netko s njim u sobi, i nastavljao je svoje nemirno koračanje gore-dolje. Iznenada, bez i najmanjeg upozorenja, dok se ona nalazila na suprotnoj strani sobe, i dok su mu leđa bila okrenuta prema njoj, on se na mjestu okrenuo i luđački se zaletio prema njoj. Djevojka je nehotično ustuknula pružajući otvorene dlanove kao jedinu zaštitu protiv strašnog Stvorenja, kao da ga želi zadržati na odstojanju, ali ona dvojica koja su je uvela u prostoriju i koja su joj stajala sa strana zgrabila su je za ruke i zadržala.

Premda se žestoko zaletio prema njoj, čovjek je zastao a da je nije ni dotaknuo. Na trenutak su njegove strašne bijelo obrubljene oči ispitujući buljile u njeno lice, nakon čega je smjesta prasnuo u manijački smijeh. Dvije ili tri minute taj se stvor potpuno predao svome veselju, a tada je — zaustavljajući smijeh isto tako naglo kako je počeo — dao se na to da istražuje zarobljenika. Opipao joj je kosu, kožu, kvalitet tkanine u koju je bila odjevena, i znakovima joj saopćio da

otvori usta. Činilo se da se neobično zanima za unutrašnjost ustiju, jer je čak dozvao i jednog od stražara da obrati pažnju na njene sjekutiće, a zatim je ogolio svoje vlastite oštre zube da bi ih zarobljenica mogla vidjeti.

Zatim je nastavio da korača gore-dolje po sobi, i prošlo je punih petnaest minuta prije nego je opet primijetio zarobljenicu, a tada je izdao oštru zapovijed njenim stražarima, koji su je smjesta izveli iz prostorije.

Stražari su proveli djevojku nizom hodnika i soba, sve do uskog kamenog stepeništa koje je vodilo na gornji kat i na kraju su se zaustavili pred malim vratima gdje je na straži stajao goli Crnac naoružan kopljem. Na zapovijed jednog stražara Crnac je otvorio vrata i grupa je ušla u prostoriju niskoga stropa, gdje je djevojka prvo primijetila prozore okovane teškim rešetkama. Soba je bila namještena slično onima, koje je vidjela u drugim dijelovima zgrade. Isti izrezbareni stolovi i klupe, sagovi na podu, dekoracije na zidovima; premda su u svakom pogledu ti predmeti bili jednostavniji od svega što je vidjela na donjem katu. U jednom je uglu bio nizak ležaj, pokriven sagom nalik onome na podu, osim što je bio nešto finijeg tkanja, a na njemu je sjedila neka žena.

Kad su oči Berte Kircher pale na stanovnika ove sobe, gotovo je viknula od iznenađenja jer je smjesta prepoznala da se ovdje radi o stvorenju, koje je mnogo više nalik njenoj vlastitoj vrsti od svih osoba što ih je dotad vidjela u ovome gradu. Bila je to stara žena koja ju je promatrala izblijedjelim plavim očima što su duboko utonule u naborano i bezubo lice. Ali oči su pripadale zdravoj i razumnoj osobi, a naborano lice je ipak pokazivalo da se tu radi o bijeloj ženi.

Ugledavši djevojku, žena se podigla i pristupila joj korakom tako slabim i teturavim, da se morala podupirati o dugi štap na koji se oslanjala objema rukama. Jedan od stražara izgovorio je nekoliko riječi, a zatim su se ljudi okrenuli i izašli iz sobe. Djevojka je stajala na samim vratima šutke čekajući što će se dogoditi.

Stara je žena prešla preko sobe i zaustavila se pred njom podižući svoje slabe i vodenaste oči prema svježem mladom licu pridošlice. Zatim ju je promotrila od glave do pete, a onda su se još jednom staračke oči vratile djevojčinom licu. Berta

Kircher sa svoje strane nije bila ništa manje otvorena u promatranju male starice. Starica je prva progovorila. Slabim, prepuklim glasom progovorila je oklijevajući, zastajkujući, kao da upotrebljava nepoznate riječi i kao da govori nekim stranim jezikom.

— Vi ste iz vanjskog svijeta? — upitala je na engleskom. — Dobro je da govorite i razumijete ovaj jezik.

— Engleski? — uskliknula je djevojka — pa da, naravno, govorim engleski.

— To je dobro — viknula je mala starica. — Nisam ni sama znala da li ga još uvijek mogu govoriti tako da ga drugi razumiju. Šezdeset godina govorim samo ovu njihovu prokletu papazjaniju. Šezdeset godina nisam čula ni jedne jedine riječi maternjeg jezika. Jadno stvorenje! Jadno stvorenje! Kakva vas je strašna nesreća bacila u njihove ruke?

— Vi ste Engleskinja? — upitala je Berta Kircher. — Jesam li vas pravo shvatila, da ste Engleskinja, i da ste ovdje šezdeset godina?

Starica je potvrdno kimnula glavom.

— Šezdeset godina nisam izašla iz ove palače. Dođite — rekla je pružajući koščatu ruku. — Vrlo sam stara i ne mogu dugo stajati. Dođite i sjednite sa mnom na ležaljku.

Djevojka je prihvatila ponuđenu ruku i pomogla staroj gospođi da se vrati do suprotne strane sobe, gdje je ona sjela, a djevojka se smjestila pokraj nje.

— Jadno dijete! Jadno dijete! — kukala je starica. — Bolje bi bilo da ste umrli, nego što ste dopustili da vas ovamo dovedu. Ispočetka sam i ja htjela da izvršim samoubojstvo, ali uvijek sam se potajno nadala da će netko doći, da me odavde odvede, ali nitko ne dolazi. Recite mi kako su vas uhvatili?

Sasvim ukratko djevojka je ispričala najvažnije događaje, koji su doveli do njenog zarobljeništva, i dolaska u grad.

— Znači da je onda s vama u gradu neki muškarac? — upitala je stara žena.

— Da — rekla je djevojka — ali ne znam gdje je i ne znam što namjeravaju s njime učiniti. Zapravo, ne znam ni što sa mnom namjeravaju.

— Nitko to ne može pogoditi — rekla je starica. — Ni oni sami to ne znaju, jer iz trenutka u trenutak mijenjaju svoje

namjere, ali mislim da možete biti sigurni, moje jadno dijete, da nikada više nećete vidjeti svoga prijatelja.

— Ali vas nisu ubili — podsjetila ju je djevojka. — A kažete da ste njihov zarobljenik već šezdeset godina.

— Ne — odgovorila je njena sugovornica — nisu me ubili, a ni vas neće ubiti, premda sam bog zna da ćete ih moliti da vas ubiju kad budete dovoljno dugo živjeli u ovom strašnom mjestu.

— Tko su oni? — upitala je Berta Kircher — kakvi su to ljudi? Nikada ništa poput njih nisam vidjela. A ispričajte mi i kako ste dospjeli ovamo.

— Bilo je to davno — rekla je stara žena, ljuljajući se naprijed-natrag na ležaljci. — Jako davno. O, kako je to bilo davno! Imala sam onda samo dvadeset godina. Pomisli samo, dijete moje! Pogledaj me! Nemam drugog zrcala osim svojeg kupatila, ali ni tamo ne mogu vidjeti kako izgledam jer su mi oči ostarile. Ali prstima mogu napipati svoje staro i naborano lice, svoje upale oči, i ove obješene usne, koje sakrivaju moje bezube desni. Stara sam i pognuta i grozna, ali kada sam bila mlada, svi su mi govorili da sam lijepa. Ne, neću biti licemjer, zaista sam bila lijepa. Moje mi je zrcalo to govorilo. Moj otac je bio misionar u unutrašnjosti i jednoga dana nabasao je na bandu arapskih trgovaca robovima. Oni su zarobili sve muškarce i žene malog urođeničkog sela gdje je moj otac radio, pa su odveli i mene. Nisu znali mnogo o onom dijelu zemlje, pa su bili prisiljeni da se oslone na vođstvo ljudi iz našega sela, koje su zarobili. Oni su mi rekli, da nikada prije nisu zašli tako duboko na jug, i da su čuli, da se na zapadu od nas nalazi neka zemlja bogata slonovačom i robovima. Htjeli su da pođu tamo, i da nas odatle povedu na sjever gdje su namjeravali da me prodaju u harem nekog crnog sultana.

Često su raspravljali o cijeni, koju će za mene dobiti, a da ta cijena ne bi bila manja, ljubomorno su me čuvali jedan od drugoga pa je putovanje za mene bilo mnogo manje naporno nego za sve druge. Dali su mi najbolju hranu što su mogli, i nitko mi ništa nije učinio.

Ali nakon kratkog vremena, kad smo stigli do granica onoga kraja, kojeg su ljudi našega sela poznavali, i zašli u beskrajnu neplodnu pustinju, Arapi su najzad shvatili da smo

izgubljeni. Ali nastavljali su dalje neprestano prema zapadu, prelazeći preko strašnih klanaca, marširajući preko vrele suhe zemlje pod nemilosrdnim suncem. Jadni robovi, koje su uhvatili, bili su naravno prisiljeni da nose svu logorsku opremu i plijen, i tako teško opterećeni, na smrt izgladnjeli i bez vode, uskoro su počinjali umirati poput muha.

Nismo dugo putovali kroz pustinju, a Arapi su već morali da ubijaju konje za hranu, i kada smo stigli do najdubljeg klanca, preko kojeg je bilo nemoguće prevesti životinje, sve su ih poklali i natovarili su meso na jadne Crnce koji su preživjeli.

Nastavili smo tako još dva dana, i sada su gotovo svi Crnci poumirali, osim puke šačice, a i sami Arapi su počeli da podlijegaju gladi, žeđi i strašnoj vrućini pustinje. Dokle god je oko dopiralo prema bogatoj zelenoj zemlji, odakle smo došli, naš je put bio označen lešinarima, koji su kružili po nebu i tjelesima mrtvaca koji su ležali u besputnoj pustinji. Napuštali smo slonovaču, kljovu po kljovu, kako bi koji Crnac pao, i trag je smrti bio posut logorskom opremom, konjskim sedlima i stotinama lešina.

Zbog nečega arapski mi je poglavica bio sklon do posljednjeg časa, vjerojatno smatrajući da će mene od svih svojih blaga najlakše transportirati, jer sam bila mlada i jaka, i nakon što su konji bili ubijeni, hodala sam držeći korak s muškarcima. Mi smo Englezi kao što znate dobri pješaci, dok ti Arapi ne pređu ni koraka pješke, sve otkad dorastu da mogu zajahati konja.

Ne znam vam ispričati, koliko smo dugo tako izdržali, ali naposljetku, kad nas je već gotovo izdala snaga, nekoliko nas je doprlo do dna jednog dubokog klanca. Nije se moglo ni zamisliti, da se penjemo na drugu stranu, i tako smo nastavili duž pjeskovitog dna neke odavno presahle rijeke dok nismo došli do tačke odakle smo ugledali pred sobom lijepu dolinu, uvjereni da ćemo tu naći divljači u izobilju.

Zapravo, do toga mjesta stigli smo samo nas dvoje — poglavica i ja. Ne treba vam ni pričati, gdje je ta dolina, jer vi ste je pronašli gotovo na isti način kao ja. Bili smo tako brzo uhvaćeni, kao da su samo na nas čekali, a kasnije sam saznala, da je tako i bilo, upravo kao što su i vas očekivali.

Dok ste dolazili kroz šumu, mora da ste primijetili majmune i papige, a kad ste ušli u palaču vidjeli ste kako se te životinje, kao i lavovi, stalno upotrebljavaju u dekoracijama. Kod kuće smo svi mi vidjeli papige, koje znaju govoriti i koje ponavljaju stvari koje nauče, ali ove papige su različite, budući da govore istim jezikom kao i ljudi ovoga grada, a pričaju da majmuni razgovaraju s papigama, na što papige dolete do grada i pričaju ljudima ono što su majmuni rekli. I premda je u to teško vjerovati, ja sam se uvjerila da je to istina jer ovdje u palači njihova kralja živim među tim ljudima već šezdeset godina.

Mene su doveli, kao i vas, ravno u palaču. Arapskog poglavicu su odveli negdje drugdje. Nikada nisam saznala što je od njega bilo. Tada je kralj bio Ago XXV. Odonda sam vidjela mnogo kraljeva. Bio je to strašan čovjek, ali svi su oni strašni.

— Što je zapravo s njima? — upitala je djevojka.

— To je rasa manijaka — odgovorila je starica. — Zar niste to već pogodili? Između njih ima odličnih obrtnika i dobrih zemljoradnika, pa čak vladaju stanoviti red i zakoni.

Oni poštuju sve ptice, ali papiga im je glavno božanstvo. Jedna od njih stanuje ovdje u palači u vrlo lijepim odajama. To je bog iznad svih bogova. Vrlo stara ptica. Ako je ono što mi je Ago ispričao kad sam ovamo došla istina mora da sada ima već blizu tristo godina. Njihovi religiozni obredi u krajnjoj su mjeri ogavni, i vjerujem da je možda upravo vršenje tih obreda kroz mnoga stoljeća uzrokom što je rasa došla do svog sadašnjeg stanja slaboumnosti.

A opet, kao što sam rekla ni oni nisu bez stanovitih osobina koje bismo mogli nazvati ljudskima. Ako ćemo vjerovati legendi, njihovi preci — šačica ljudi i žena koji su negdje sa sjevera došli i izgubili se u divljini centralne Afrike — zatekli su ovdje samo neplodnu pustinjsku dolinu. Kako sam se ja uvjerila vlastitim očima, kiša ovdje pada veoma rijetko, gotovo nikada, a ipak ste vidjeli veliku šumu i bogatu vegetaciju, koja raste kako u gradu tako i izvan njega. To je čudo moguće samo zbog korištenja prirodnih izvora, koje su njihovi preci kanalizirali, i koje su toliko poboljšali i pojačali, da cijela dolina dobiva u svako godišnje doba odgovarajuću količinu vlage.

Ago mi je ispričao, da je mnogo pokoljenja prije njegova vremena šuma bila navodnjavana mijenjanjem potočnih korita, što su vodila izvorsku vodu u grad, ali kada bi stabla dovoljno duboko pružila svoje korijenje i dosegla prirodnu vlagu u dubini zemlje, tok potoka bi promijenili i posadili nova stabla. I tako je šuma neprestano rasla i danas pokriva gotovo čitavu dolinu, osim otvorenog prostora usred kojega stoji grad. Ne znam da li je to istina. Možda je šuma uvijek bila ovdje, ali to je jedna od njihovih legendi, a potvrđuje je činjenica, da ovdje nema dovoljno kiše da bi rasla takva vegetacija.

U svakom pogledu je to vrlo osobit narod, ne samo po svojim vjerskim običajima i obredima, već i po tome što gaje lavove, kao što drugi ljudi gaje stoku. Vidjeli ste kako upotrebljavaju neke od tih lavova, ali većinu ipak goje kao svinje, i onda jedu. Isprva su mislim jeli lavlje meso, kao dio vjerskih rituala, ali su ga nakon mnogih generacija počeli toliko cijeniti da je to sada praktički jedino meso koje jedu. Naravno, oni bi prije umrli nego da okuse meso ptica, a neće jesti ni majmunsko meso, dok neke biljoždere uzgajaju samo radi mlijeka, kože i mesa za lavove. Na južnoj strani grada nalaze se torovi i pašnjaci, gdje se te životinje uzgajaju. Vepar, srna i antilopa koriste se uglavnom za hranu lavovima, dok se koze drže zbog mlijeka, koje piju stanovnici grada.

— I vi ste živjeli sve ove godine — uskliknula je djevojka — a da nikada niste vidjeli nikog od vlastite vrste?

Starica je potvrdno kimnula.

— Šezdeset godina ste ovdje živjeli — nastavila je Berta Kircher — i oni vam nisu ništa učinili.

— Nisam rekla da mi nisu ništa učinili — rekla je starica — nisu me ubili i to je sve.

— A što..., — oklijevala je djevojka, da onda nastavi — što... kakav je bio vaš položaj među njima? Oprostite mi — dodala je žurno — mislim da znam, ali htjela bih da čujem iz vaših vlastitih usta jer kakav god da je bio vaš položaj, moj će položaj biti nesumnjivo isti.

Starica je kimnula glavom.

— Da — rekla je — bez svake sumnje, ako vas uspiju sačuvati od žena.

— Što mislite time? — upitala je djevojka.

— Šezdeset godina nikada nisu u moju blizinu pustili nijednu ženu. One bi me ubile, čak i sada, kad bi mogle do mene doći.

Muškarci su užasni, sam bog zna, koliko su užasni! Ali neka vas nebo sačuva od žena!

— Mislite li reći — upitala je djevojka — da mi muškarci neće ništa?

— Ago XXV učinio me je svojom kraljicom — rekla je starica — ali imao je i mnoge druge kraljice, a nisu sve bile ljudska stvorenja. Umorili su ga tek deset godina od časa kada sam ja došla ovamo. Naredni kralj me je preuzeo, i odonda je to uvijek tako išlo. Sada sam najstarija kraljica. Vrlo malo njihovih žena doživi ovoliku starost. Ne samo da su neprestano izložene ubojstvima nego su zbog svoje ispodprosječne duhovne sposobnosti podložne razdobljima potištenosti, kada se vrlo često ubijaju.

Iznenada se okrenula i pokazala zagrađene prozore.

— Vidite li ovu sobu — rekla je — a vidjeli ste i crnog eunuha, koji stražari pred vratima? Kad god ih vidite, znat ćete da su unutra žene, jer se, izuzevši rijetke iznimke, nikada ne puštaju iz zarobljeništva. Smatraju ih, a one zaista to i jesu, žešćima od ljudi.

Nekoliko trenutaka njih dvije su šutke sjedile, a zatim se mlađa žena okrenula starijoj.

— Nema li kakve mogućnosti za bijeg? — upitala je.

Starica je opet pokazala rešetke na prozorima, a zatim vrata govoreći:

— Pred vratima je naoružani eunuh. Čak i da se uspijete probiti kraj njega, kako biste došli do ulice? Ako opet stignete na ulicu, kako ćete proći kroz grad do vanjskog zida? A ako se ipak nekakvim čudom probijete do zida, i nekakvim drugim čudom vas propuste da prođete kroz kapiju, možete li se ikako nadati da ćete živi i zdravi proći kroz prašumu gdje lutaju veliki crni lavovi koji se hrane isključivo ljudskim mesom? Ne, — uskliknula je, odgovarajući na svoje vlastito pitanje — nema bijega, jer čak da čovjek uspije pobjeći iz palače i grada, i proći kroz prašumu, neizbježno bi ga dostigla smrt u onoj užasnoj pustinjskoj zemlji.

U ovih šezdeset godina vi ste prva, koja je pronašla ovaj zakopani grad. U posljednjih tisuću godina nijedan stanovnik ove doline nije je napustio, a koliko god dopire njihovo sjećanje, pa čak i njihove legende, nitko ovamo nije zabasao, osim jednog jedinog divovskog ratnika, o kojemu se priča prenosi od usta do usta, s oca na sina.

Po opisu mislim da to mora da je bio neki Španjolac, divovski čovjek u oklopu i šljemu, koji se oružjem probio kroz strašnu džunglu do gradske kapije, i oborio sve one koji su bili upućeni da ga zarobe, poubijavši ih svojim moćnim mačem. I kada se najeo povrća iz vrtova, voća sa stabala i napio vode iz potoka, okrenuo se i počeo se probijati natrag kroz prašumu prema ulazu u klanac. Ali premda je izbjegao gradu i prašumi nije uspio da pobjegne od pustinje. Legenda priča, da je kralj, plašeći se da ovaj ne dovede druge, koji bi ga napali, poslao jednu četu da ga ubije.

Tri ga tjedna nisu pronašli jer su krenuli krivim pravcem, ali na kraju su nabasali na njegove kosti, koje su lešinari posve očistili. Kosti su ležale jedan dan marša od ulaza u klanac, kroz koji smo i vi i ja ušli u dolinu. Ne znam — nastavila je starica — da li je to istina. To je samo jedna od mnogih njihovih legendi.

— Da — rekla je djevojka — istina je. Uvjerena sam da je istina jer sam vidjela kostur i zarđani oklop tog ogromnog diva.

U tom času vrata su se bez ikakve ceremonije širom otvorila i ušao je jedan Crnac, noseći dva plosnata pladnja, na kojima je stajalo nekoliko manjih. Sve je to postavio na jedan od stolova pokraj žena, i bez riječi se okrenuo i otišao. Kad je ušao čovjek s pladnjem, predivni miris kuhane hrane probudio je u djevojčinoj svijesti spoznaju da je vrlo gladna, i kad ju je starica na to uputila, prišla je stolu da pogleda jela. Veće posude, u kojima su se skrivale manje, bile su od pečene zemlje, dok su one u njima bile očito od zlata. Na svoje veliko iznenađenje — između dvije manje posude pronašla je žlicu i vilicu, koje su iako neobičnog oblika bile isto tako upotrebljive kao i one što ih je vidjela u civiliziranijim zajednicama. Zupci vilice bili su očigledno od željeza ili čelika, djevojka nije mogla ustanoviti od čega, dok su drške žlica i vilica bile od istog materijala kao i manje posude.

U posudama se nalazilo jako začinjeno meso s povrćem, zatim tanjur svježa voća i zdjela mlijeka, kraj koje se nalazio mali vrč pun nečega što je nalikovalo pekmezu. Bila je toliko gladna da nije ni čekala da njena sugovornica dođe do stola, i dok je jela, mogla se zakleti da nikada prije u životu nije okušala ukusnije hrane. Starica je polako prišla i sjela na jednu od klupa nasuprot njoj.

Dok je sklanjala manje posude s većih i slagala ih ispred sebe po stolu, iskrivljeni je smiješak zgrčio njene usne, i ona je promatrala mladu ženu kako jede.

— Glad čini čuda od čovjeka — rekla je sa smijehom.

— Što hoćete time reći? — upitala je djevojka.

— Usuđujem se primijetiti da biste prije nekoliko tjedana vjerojatno osjetili mučninu kad biste morali jesti mačku.

— Mačku? — uskliknula je djevojka.

— Da — rekla je starica. — Nema ni malo razlike: lav je vrsta mačke.

— Zar mislite reći, da ja sada jedem lava?

— Da — rekla je starica — oni ga priređuju tako da je vrlo ukusan. S vremenom će vam se jako svidjeti.

Berta Kircher se sumnjičavo nasmiješila.

— Ne bih ga mogla razlikovati — rekla je, — od janjetine ili teletine.

— Ne — rekla je žena — i meni je isto tako ukusno. Ali te lavove vrlo brižljivo odgajaju, hrane ih probranom hranom a njihovo je meso tako jako začinjeno i dobro pečeno, da bi po ukusu moglo biti što god zamislite.

I tako je Berta Kircher prekinula svoj dugi post voćem, lavljim mesom i kozjim mlijekom.

Tek što je dovršila objed, vrata su se opet otvorila i ušao je jedan vojnik u žutoj uniformi. On se obratio starici.

— Kralj je naredio — rekla je ona kad je vojnik otišao, — da vas pripremim i dovedem k njemu. Stanovat ćete sa mnom u ovim odajama. Kralj zna da ja nisam kao njegove druge žene. Nikada se ne bi usudio da vas ostavi s njima. Herog XVI ima povremene svijetle trenutke. Moram vas povesti k njemu, kada jedan od takvih trenutaka nastupi. Kao svi ostali, i on misli da je u cijeloj ovoj zajednici on jedini zdrave pameti, ali često mi se činilo, da su mnogi ljudi s kojima sam ovdje dolazila u dodir

uključujući i same kraljeve mene smatrali barem nešto manje ludom od drugih. Ali kako sam uspjela ostati pri zdravoj pameti sve ove godine, to mi nikako nije jasno.

— Što ste htjeli reći time, da me morate pripremiti? — upitala je Berta Kircher. — Rekli ste da je kralj zapovjedio da me pripremite i dovedete k njemu.

— Morat ćete se okupati i obući u sličnu haljinu ovoj koju ja nosim.

— Zar nema mogućnosti za bijeg? — upitala je djevojka. — Zar nema načina čak ni da se ubijem?

Žena joj je pružila vilicu.

— Ovo je jedini način — rekla je ona — ali primijetit ćete, da su čak i zupci vilice vrlo kratki i tupi.

Djevojka se stresla, i starica joj je nježno položila ruku na rame.

— Možda će vas samo pogledati i onda pustiti da odete — rekla je. — Ago XXV poslao je jednom po mene, pokušao sa mnom razgovarati, uvidio da ga ne razumijem, a da ni on ne razumije mene, naredio da me nauče jeziku njegova naroda, a tada me je zaboravio čitavu godinu dana. Katkada ne vidim kralja vrlo dugo. Bio je jednom kralj, koji je pet godina vladao, a da ga nisam ni jednom vidjela. Uvijek ima nade. Čak se i ja, u kojoj, sigurno ne živi više ni jedna uspomena izvan zidova ove palače, još uvijek nadam, premda nitko bolje od mene ne zna koliko je ta nada isprazna.

Starica je povela Bertu Kircher u susjedne odaje, gdje je na podu bio mali bazen vode. Ovdje se djevojka okupala, a kasnije joj je njena sugovornica donijela tijesnu odjeću ovdašnjih žena i obavila joj je oko tijela. Materijal haljine bila je prozirna tkanina, koja je naglašavala oblu ljepotu djevojčinih oblika.

— Eto — rekla je starica, kad je napokon rukom dotjerala jedan od nabora haljine — prava ste kraljica.

Djevojka je pogledala svoje gole grudi i napola sakrivene udove s užasom u očima.

— Vodit će me pred oči muškaraca ovako polugolu? — uskliknula je.

Starica se nasmijala svojim iskrivljenim smijehom.

— Nije to ništa — rekla je. — Naviknut ćete se na to, kao i ja, koja sam odgojena u domu župnika gdje se smatralo da je,

kad žena pokaže gležanj obučen u čarapu, to tek nešto manji grijeh od umorstva. U usporedbi s onim što ćete bez svake sumnje još vidjeti, i stvarima koje ćete morati raditi, to je tek sitnica.

Nemirna je djevojka šetala gore-dolje svojim odajama, činilo se satima, čekajući poziv da se pojavi pred ludim kraljem. Spustio se mrak i zapalile su se uljanice u palači, a tek onda su se pojavila dva glasnika izvijestivši je da Herog zahtijeva da se smjesta pojavi, a da je stara žena, koju su zvali Ksanila, prati. Djevojka je osjetila olakšanje, kad je saznala da će uza se imati barem jedno prijateljsko lice, koliko god da će i starica biti nemoćna da joj u bilo čemu pomogne.

Glasnici su odveli dvije žene u jednu malu odaju u prizemlju. Ksanila je objasnila, da je to zapravo predsoblje glavne prijestolne sobe, u kojoj kralj obično prima posjete sa svojom cjelokupnom pratnjom. Nekoliko je u žuto odjevenih ratnika sjedilo na klupama uokolo sobe. Njihove su oči većinom bile upravljene u pod, a njihovo držanje bilo mračno i potišteno. Kad su dvije žene ušle, nekolicina je podigla ravnodušne oči da ih pogleda, ali uglavnom im nitko nije obraćao naročite pažnje.

Dok su čekale u predsoblju, kroz jedna druga vrata ušao je mladić uniformiran slično ostalima s izuzetkom, što je na njegovoj glavi bio zlatni dijadem, kojemu se na prednjoj strani uspravno uzdizalo jedno jedino pero papige. Kad je ušao, ostali su se vojnici u sobi podigli na noge.

– Ovo je Metak, jedan od kraljevih sinova — prošaptala je Ksanila djevojci.

Kraljević je prelazio odajom prema sobi za audijencije kad je njegov pogled usput pao na Bertu Kircher. Zaustavio se na mjestu, kao skamenjen, i šutke ju je gledao gotovo cijelu minutu. Djevojka, zbunjena njegovim drskim pogledom i svojom škrtom odjećom, zacrvenjela se i oborivši oči na zemlju, okrenula se. Metak je iznenada počeo da drhti od glave do pete, a tada je bez prethodnog upozorenja, glasno i promuklo vrisnuo, skočio i zgrabio djevojku u naručaj.

Uskoro se oko njih stvorio pravi pakao. Dva glasnika koja su bila zadužena da privedu djevojku pred kralja, zaplesala su vrišteći oko kraljevića, mašući rukama, divljački poskakujući

kao da ga žele prisiliti da je ostavi, a ipak se ne usuđuju da na njegovo kraljevsko visočanstvo stave ruke. Drugi stražari kao da pate od toga, što osjećaju saučešće s ludošću svog kraljevića, počeli su trčati uokolo, derući se iz sve snage i mašući sabljama.

Djevojka se borila pokušavajući da se otme iz strašnog zagrljaja, ali on ju je lijevom nikom držao tako čvrsto i lako, kao da je kakvo dijete, dok je slobodnom rukom izvukao sablju i žestoko udarao one, koji su mu se najviše približili.

Jedan od glasnika prvi je osjetio oštricu Metakove sablje. Jednim jedinim snažnim udarcem kraljević je zabio oštricu kroz ključne kosti, duboko dolje u njegove grudi. S kreštavim krikom, koji se začuo iznad vrištanja ostalih stražara, čovjek se srušio na tlo, i dok mu je krv liptala iz strašne rane, pokušao uzdići na noge, a zatim je klonuo i umro u velikoj lokvi vlastite krvi.

U međuvremenu se Metak, još uvijek čvrsto držeći djevojku, povukao prema suprotnim vratima. Ugledavši krv, dva su stražara, kao da je nešto iznenada u njima probudilo pravo ludilo, ispustila sablje na tlo i bacila se jedan na drugoga noktima i zubima. Jedni su pokušavali da napadnu kraljevića, a drugi da ga brane. U jednom uglu sobe, neki je stražar sjedio, smijući se kao lud, a upravo kad je Metak uspio da se dohvati vrata i da provede kroz njih djevojku, učinilo joj se da vidi nekog drugog čovjeka, kako se baca na lešinu mrtvog glasnika i kako zariva zube u njegovo meso.

Za vrijeme ove luđačke orgije, Ksanila se neprestano držala uz djevojku, ali na vratima sobe prema kojoj se povlačio, Metak ju je vidio i iznenada se okrećući zamahnuo žestoko sabljom prema njoj. Na sreću je Ksanila već napola prošla kroz vrata, tako da se Metakova oštrica samo ulubila na kamenom luku portala, a tada je Ksanila, vođena bez sumnje mudrošću šezdeset godina sličnih iskustava, pobjegla niz hodnik koliko god su je njene stare i nesigurne noge mogle nositi.

Metak, čim je prošao kroz vrata, spremio je sablju u korice i podižući djevojku s tla, odnio je u naručju suprotnim pravcem od onoga kojim se izgubila Ksanila.

Metak, sin kralja manijaka, zgrabio je Bertu I pojurio vijugavim hodnicima...

dolazi tarzan

Te večeri upravo prije nego što će pasti mrak, jedan na smrt umorni letač ušao je u štab pukovnika Gapella druge rodezijske regimente i salutirao.

— Onda, Thompson — upitao je njegov pretpostavljeni — kakve ste bili sreće? Svi su se drugi već vratili. Nitko nije vidio ni traga od Oldwicka ili njegova aviona. Mislim da ćemo morati odustati od potrage, ako vi niste bili uspješniji.

— Bio sam — odgovorio je mladi oficir. — Pronašao sam avion.

— Zar zbilja! — otelo se iz usta pukovniku Capellu. — Ma gdje ste ga našli? Jeste li primijetili Oldwicka?

— Avion se nalazi duboko u unutrašnjosti, u najgoroj rupi, koju možete zamisliti. U jednom uskom klancu. Dobro sam vidio avion, ali nisam mogao doći do njega. Oko njega se motao jedan ogroman lav. Spustio sam se blizu ruba klisure, i namjeravao sam da se spustim dolje i da pogledam avion, ali ta je zvijer ostajala tu satima pa sam morao odustati.

— Mislite li da su lavovi pojeli Oldwicka? — upitao je pukovnik.

— Sumnjam — odgovorio je poručnik Thompson, — jer nije bilo nikakvog traga, koji bi pokazivao da se lav hranio negdje u blizini aviona. Uzletio sam, nakon što sam uvidio da je nemoguće da se spustim do aviona, i pošao sam u izviđanje uz i niz klanac. Nekoliko milja na jug pronašao sam malu, šumovitu dolinu, u sredini koje sam — molim vas, nemojte misliti da sam poludio, gospodine — ugledao pravi grad. Ulice, zgrade, u sredini grada trg s bazenom, velike građevine sa kubetima i minaretima, kažem vam, pravi pravcati grad.

Viši je oficir pogledao samilosno svog podređenog.

— Mora da ste jako uzbuđeni, Thompsone rekao je. — Pođite i dobro se ispavajte. Na ovom ste zadatku ostali vrlo dugo i mora da su vam živci malo popustili.

Mladić je zatresao glavom, pomalo ljutito.

— Oprostite mi, gospodine — rekao je — ali govorim vam istinu. Sigurno se ne varam. Obletio sam oko tog mjesta nekoliko puta. Može biti da je Oldwick uspio da stigne do tamo, ili da su ga ti ljudi zarobili.

— Zar je bilo ljudi u gradu? — upitao je pukovnik.

— Da, vidio sam ih na ulicama.

— Misliš li da bi konjica mogla doći do doline? — upitao je pukovnik.

— Ne — odgovorio je Thompson — cijeli kraj je ispresijecan tim dubokim kanjonima. Čak bi i pješadija imala vraške muke da se tuda probije, a koliko sam mogao vidjeti, na dva dana marša uokolo nema ni kapljice vode.

U tome trenutku veliki je automobil zastao pred vratima štaba druge rodezijske regimente, i trenutak kasnije iz njega je izašao general Smuts i ušao. Pukovnik Capell podigao se sa stolice i salutirao svom pretpostavljenom, a mladi je poručnik salutirao i stao u stav mirno.

— Upravo sam prolazio ovuda — rekao je general i prohtjelo mi se da se zaustavim malo na kratak razgovor. Usput, kako napreduje potraga za poručnikom Smith-Oldwickom? Vidim ovdje Thompsona, a on je koliko znam bio jedan od onih koji su određeni da krenu u potragu.

— Da — rekao je Capell — bio je u potrazi. On se posljednji vratio. Pronašao je poručnikov avion. — I tada je ponovio sve ono što mu je poručnik Thompson raportirao. General je sjeo za stol s pukovnikom Capellom, i oba su oficira zajedno, uz pomoć pilota, označili na karti približno mjesto grada, što ga je Thompson otkrio.

— To je zaista surov i neprohodan kraj — primijetio je Smuts — ali ne smijemo propustiti ni najmanju priliku, da nađemo tog momka, dok ne iscrpimo sve mogućnosti. Poslat ćemo mali odred. Mali će odred vjerojatnije lakše uspjeti nego veliki. Recimo, pukovniče, jednu ili dvije čete, s dovoljno motornih vozila, da mogu ponijeti koliko treba hrane i vode. Na

čelo im stavite dobrog zapovjednika, i neka on bazu operacije postavi na mjestu do kojeg mogu kamioni doći. Tamo možete ostaviti jednu četu, a drugu poslati naprijed. Sklon sam vjerovati da ćete bazu moći stvoriti na udaljenosti jedno-dnevnog marša od grada, a ako bude tako, odred koji budete poslali naprijed neće imati poteškoća s vodom, budući da u dolini gdje leži grad vode sigurno mora biti. Odredite dva aviona za izviđanje i kurirsku službu, tako da baza može biti u neprestanom dodiru s isturenim odredom. Kad bi ekspedicija mogla krenuti?

— Noćas možemo natovariti kamione — odgovorio je Capell — i krenuti na marš sutra ujutro oko jedan sat.

— Dobro — rekao je general — obavještavajte me o toku stvari.

Odgovorivši na pozdrave potčinjenih, on je otišao.

Kad je Tarzan skočio u vis na bršljan, znao je, da mu je lav tik za petama, i da mu život ovisi o čvrstini puzavica pripijenih uz gradski zid, ali na svoje veliko olakšanje pronašao je stabljike debele poput čovjekove ruke, koje su svoje pipke pričvrstile snažno uz stijenke zida, tako da se činilo da ih njegova težina ne opterećuje previše.

Čuo je iza sebe kako Numa zbunjeno riče skližući se niza zid, uzaludno grebući šapama po lisnatim puzavicama, a tada se sa spretnošću majmuna, koji su ga odgojili, Tarzan vješto popeo sve do vrha zida.

Nekoliko stopa iznad njega nalazio se ravni krov susjedne zgrade, i kad je skočio na njega, njegova su se leđa okrenula niši, iz koje je jedan mali otvor gledao na vrtove i šumu izvan gradskih zidova, pa tako nije primijetio figuru koja tamo čuči u tamnoj sjeni. Ali ako je i nije vidio, činjenica da nije sam, nije mu ostala dugo nepoznata jer tek što su njegove noge dotakle krov jedno krupno tijelo skočilo je na njega iza leđa i snažne ruke uhvatile su ga oko pasa.

Uhvaćen u nezgodan trenutak i podignut s tla, čovjek-majmun je neko vrijeme bio bespomoćan. Tko god da je stvorenje koje ga je uhvatilo, jasno je bilo da ima u vidu

određenu svrhu, jer je krenulo ravno prema rubu krova, tako da je Tarzan uskoro shvatio da ga taj stvor namjerava baciti dolje na pločnik, što je vrlo efikasan način da se čovjek riješi nepoželjna gosta. Čovjek-majmun je bio uvjeren, da će bilo poginuti, bilo polomiti noge, ali nije imao namjere da dopusti napadaču da izvrši svoj plan.

Tarzanove ruke i noge bile su slobodne, ali je bio u takvom položaju, da ih nije mogao korisno upotrijebiti. Jedina njegova nada bila je u tome, da uspije izbaciti napadača iz ravnoteže, i u tu svrhu Tarzan je naglo izravnao svoje tijelo i nagnuo se unatrag prema svom protivniku što je više mogao, a onda se iznenada bacio naprijed. Uspjeh je bio zadovoljavajući, kao što se Tarzan i nadao. Velika težina čovjeka-majmuna, koja je iznenada premjestila svoje težište, natjerala je napadača da zatetura unaprijed, tako da je i protiv volje morao popustiti svoj stisak. Hitar poput mačke u svojim kretnjama, čovjek-majmun je dotakao krov nogama, uhvatio ravnotežu, okrenuvši se prema svom neprijatelju, čovjeku gotovo isto tako velikom kao što je i sam, a naoružanom sabljom, koju je sada izvukao iz korica. Ali Tarzan nije dopustio neprijatelju da upotrebi to strašno oružje, i bacio se prema protivnikovim nogama ispod žestokog zamaha, kojim je sablja postrance zviznula prema njemu. Kao što se nogometni golman baca na loptu, Tarzan je uhvatio koljena svoga protivnika, odbacujući ga nekoliko koraka unatrag, i rušeći ga na leđa, koja su teško udarila po krovu.

Čim se čovjek srušio na krov, čovjek-majmun mu se bacio na grudi, jednom rukom potraživši i našavši zapešće ruke koja je držala sablju, a drugom grlo žuto odjevenog stražara. Sve do tada, čovjek se borio šutke, ali kad su mu Tarzanovi prsti dotakli grlo, izustio je jedan jedini prodorni krik, koje su snažni smeđi prsti gotovo smjesta zagušili. Momak se pokušavao oteti stisku golog stvorenja na grudima, ali s istim se uspjehom mogao boriti da se oslobodi pandža Nume, lava.

Postepeno njegov je otpor popuštao, i njegove su oči, sa zjenicama poput pribadača, iskočile iz duplji, kolutajući grozno na gore, dok je iz pjenom umrljanih ustiju izvirio natečeni jezik. Kad je njegovo batrganje prestalo, Tarzan se podigao i stavljajući nogu na lešinu svoje žrtve, upravo namjeravao da

uzvikne svoj pobjednički krik, kada se sjetio, da zadatak ispred njega zahtijeva najveći oprez, i zatvorio usta.

Prišao je rubu krova i pogledao dolje u usku vijugavu ulicu. U pravilnim razmacima, očigledno na raskršćima ulica, uljanice su mutno i dimljivo gorjele sa svojih postolja na zidovima, nešto više od visine čovjeka. Većim dijelom vijugave su uličice bile u gustoj tami, a čak i u najvećoj blizini svjetiljaka, osvjetljenje je bilo daleko od sjajnog. U ograničenom području, dokle je dosezao njegov vidik, primijetio je da se još nekoliko čudnih stanovnika kreće uskim uličicama.

Da bi mogao krenuti u potragu za mladim oficirom i djevojkom, morao se kretati po gradu što je slobodnije mogao, ali proći ispod jedne od svjetiljaka na uglovima, ovako go kao što je bio; odjeven samo u bedrenu pregaču, i u svakom drugom pogledu izrazito različit od drugih stanovnika grada, značilo bi izazvati neposredno otkrivanje. Dok su te misli prolazile njegovim mozgom, i dok se on ogledavao za nekim izvedivim planom djelovanja, oči su mu pale na lešinu što je ležala na krovu pokraj njega i smjesta mu je na pamet, pala mogućnost da se odjene u opremu svog pobijeđenog protivnika. Čovjeku-majmunu trebalo je samo nekoliko trenutaka, da se obuče u uske hlačice, sandale i papigama išaranu žutu tuniku mrtvog vojnika. Oko pasa zakopčao je pojas za sablju, ali ispod tunike zadržao je lovački nož svog mrtvog oca. Nije mu se dalo da olako odbaci svoje ostalo oružje, i tako u nadi da će ga ipak kasnije pronaći, odnio ga je do ruba zida i bacio ga u grmlje u podnožju zida. U posljednjem trenutku teško mu je palo da se rastane sa svojim konopom, koji mu je uz njegov nož bio najmilije oružje, koje je najčešće upotrebljavao. Vidio je, da ako skine pojas za sablju, može omotati konop oko pasa ispod tunike, i tada da stavi ponovo pojas i time potpuno prikrije uže, da ga netko ne primijeti.

Zadovoljan svojom maskom, našušurivši svoju crnu kosu da bi uvećao sličnost sa stanovnicima grada, potražio je neki način, da dođe do ulice. Mogao je riskirati, da skoči sa strehe, ali bojao se da to ne bi privuklo pažnju prolaznika, koji bi ga tako vjerojatno otkrili, Krovovi zgrada razlikovali su se u visini, ali kako su ipak sve zgrade bile više manje jednake, otkrio je da može sasvim lagano da se kreće po krovovima. Prevalio je

tako priličan komad puta, dok iznenada nije ugledao tik pred sobom nekoliko osoba, kako leže na krovu obližnje zgrade.

Na svim krovovima primijetio je otvore, koji očigledno vode prema stanovima u zgradi, a sada, kad su mu ljudi ispred njega, priječili daljnje napredovanje, odlučio je da riskira i da izađe na ulicu kroz unutrašnjost jedne od zgrada. Približavajući se prvom otvoru, nagnuo se nad crnu rupu i osluškivao, da čuje zvukove života u stanu ispod sebe. Niti njegove uši, a niti njegov nos nisu mu dojavljivali prisutnost kakvog živog stvora u neposrednoj okolini, pa je bez oklijevanja čovjek-majmun sišao kroz otvor, i upravo namjeravao da skoči, kad mu je noga dotakla jednu prečku ljestava, po kojima je odmah zatim sišao na tlo odaje ispod sebe.

Ovdje je vladala gotovo potpuna tama, sve dok mu se oči nisu pomalo privikle na unutrašnjost, i tama se pred njegovim pogledom polako rasvjetljavala odraženim svjetlom s udaljene ulične uljanice, koja je bacala svoje zrake kroz uske prozore, što su gledali na ulicu. Uvjerivši se da je soba nenapučena, Tarzan je potražio stepenište prema prizemlju. Našao ga je u tamnom hodniku, na koji se soba otvarala. Bio je to niz uskih, kamenih stepenica, koje su vodile ravno na ulicu. Poslužila ga je sreća, tako da je stigao do sjena arkade, a da nije susreo nijednog kućnog stanovnika.

Kad je jednom izašao na ulicu nije mu više bilo teško pronaći pravac kojim treba ići jer je slijedio obadva Evropejca pogledom do samog ulaza u grad, kroz koji su ih sigurno proveli. Njegov izoštreni osjećaj za orijentaciju i smjer omogućio mu je da sa znatnom tačnošću prosudi gdje bi se mogla nalaziti ona tačka u gradu, gdje će najlakše pronaći trag onih za kojima je i pošao.

Ali prvo je morao pronaći ulicu, što ide paralelno sa sjevernim zidom i kojom mora krenuti u pravcu kapije, koju je vidio iz prašume. Shvaćao je da njegova najveća nada u uspjeh leži u smjelosti njegovih postupaka. Krenuo je u pravcu najbližeg uličnog svjetla, a da se više ni najmanje nije pokušavao sakrivati, tek što se nešto više držao sjena arkade, što, kako je ocijenio, neće privući neku posebnu pažnju, jer je vidio da i drugi pješaci hodaju na sličan način. Nekolicina kraj kojih je prošao nisu mu obratili nimalo pažnje, i gotovo je stigao do

prvog raskršća, kad je ugledao nekoliko ljudi, odjevenih u žute tunike jednake onoj, koju je oduzeo svojoj žrtvi.

Išli su ravno prema njemu i čovjek-majmun je vidio da će ih, ako nastavi ovako, sresti baš na samom raskršću ulica pod punim svjetlom uljanice. Prva mu je namjera bila da mirno nastavi dalje jer lično nije imao ništa protiv da se s njima uhvati u mali koštac, ali sjetio se opet djevojke, koja je vjerojatno bespomoćni zatvorenik u rukama ovih ljudi i potražio je neki drugi, manje hazarderski postupak.

Gotovo je izašao iz sjena arkade pod svjetlo uljanice, i ljudi, koji su mu se približavali, bili su tek nekoliko koraka od njega, kad je iznenada kleknuo, pretvarajući se da popravlja vezove svojih sandala, vezove, koje usput rečeno i nije bio vezao onako, kako je trebalo. Klečao je sve dok vojnici nisu došli uporedo s njim. Kao ni drugi kraj kojih je do sada prošao, ni oni nisu obratili nimalo pažnje, i onog časa, kad su ga mimoišli, nastavio je svojim putem, skrenuvši na raskršću u desno.

Ulica, kojom je sada hodao, bila je toliko vijugava, da svjetlo s uglova nije uopće dopiralo u zavijutke, i Tarzan je bio prisiljen da polako, više opipom nego pogledom, nalazi put kroz gustu sjenu arkade. Ulica je postala nešto ravnija tik prije nego što će doći do iduće svjetiljke, i kad je Tarzan došao blizu ugla, vidio je kako se na malom otoku svjetla ocrtava obris lava. Životinja je polako dolazila niz ulicu u pravcu Tarzana.

Jedna je žena prošla ravno ispred nosa lavu, i lav joj nije obratio pažnju, kao ni ona njemu. Trenutak kasnije malo je dijete potrčalo za ženom, i prošlo je toliko blizu ispred lava, da je zvijer morala skrenuti malo s puta, da bi izbjegla sudar s mališanom. Čovjek-majmun se nasmiješio i hitro je prešao na drugu stranu ulice, jer su ga njegova osjetljiva čula upozorila, da će vjetar, koji lagano puše kroz gradske ulice, odbijajući se od suprotnog zida dolaziti tako od lava prema njemu, dok zvijer bude kraj njega prolazila; a ako bude ostao na onoj strani ulice po kojoj je išao do časa, kad je otkrio mesoždera, njegov bi miris dospio do nozdrva životinje, a Tarzan je dovoljno poznavao život u džungli da zna, da lako može prevariti oči čovjeka i zvijeri, ali da nema takve maske, koja bi ga sakrila od nozdrva jedne od velikih mačaka, od kojih će

svaka primijetiti da je on stvorenje drukčije vrste od stanovnika grada, vjerojatno jedinih ljudskih bića, koje ovaj Numa poznaje. Mačka bi u njemu prepoznala stranca i prema tome neprijatelja, a Tarzan nije nimalo želio da ga zaustavi sukob s kakvim divljim lavom. Njegov je trik bio uspješan, i lav je prošao kraj njega, tek letimično ga pogledavši.

Još je neko vrijeme produžio u istom pravcu i upravo je stigao do tačke, gdje je ocijenio da će naći ulicu, koja vodi od gradske kapije, kada je na samom raskršću, njegov nos nanjušio trag djevojke. U spletu drugih mirisa, čovjek-majmun pronašao je poznati miris djevojke, a trenutak kasnije i Smith-Oldwicka. Bio je prisiljen, da se saginje vrlo nisko na svakom uličnom raskršću ponavljajući svaki put svoj trik s vezovima sandale prinoseći nozdrve pločniku što god je bliže mogao.

Napredujući ulicom, kroz koju su ranije toga dana proveli dvoje zarobljenika, primijetio je, kao i oni, promjenu u tipu zgrada, kad je izašao iz područja stambenih kuća u onaj dio grada, gdje se nalaze dućani. Ovdje se broj svjetiljaka naglo povećao, i nisu osvjetljavale samo ulična raskršća, nego i ulicu između njih, a uokolo se kretao mnogo veći broj ljudi. Trgovine su bile otvorene i osvijetljene jer je sa zalaskom sunca popustila intenzivna dnevna vrućina i pretvorila se u ugodnu svježinu. Ovdje se povećao također i broj lavova, koji su slobodno lutali ulicama, a ovdje je Tarzan prvi put primijetio kako se ovi ljudi neobično vladaju.

Jednom ga je gotovo oborio neki goli čovjek, koji je velikom brzinom jurio ulicom, derući se iz svega glasa. Jednom se gotovo spotakao o ženu, koja se šuljala kroz sjene jedne od arkada, na sve četiri. Isprva je čovjek-majmun pomislio da ona traži nešto, što je izgubila, ali povukavši se u kraj da je promatra, shvatio je da ona ništa ne traži. Ona je naprosto odlučila da hoda na rukama i koljenima, a ne uspravno na nogama. U narednoj četvrti vidio je kako se dva stvora rvu na krovu neke zgrade, sve dok jedan od njih, oslobađajući se stiska drugoga, nije velikom snagom gurnuo svog protivnika, bacivši ga na pločnik, kamo se ovaj srušio, ležeći nepomično na prašnjavoj cesti. Začas se začuo divljački vrisak iz grudi pobjednika, koji je odjekivao kroz cijeli grad. Protivnik je zatim, bez ijednog časa oklijevanja, skočio glavačke na ulicu kraj

tijela svoje žrtve. Iz gustih sjena jedne veže tiho je izašao jedan lav i približio se krvavim i mrtvim tjelesima na ulici. Tarzan se upitao, kako će se životinja vladati, kada osjeti miris krvi, i neobično se iznenadio, kad je vidio da je životinja samo pomirisala lešine i još toplu crvenu krv, a onda legla kraj dva mrtva čovjeka.

Tek što se malo udaljio od lava, njegovu pažnju privukla je pojava čovjeka, koji se polako i naporno spuštao s krova jedne zgrade na istočnoj strani ulice. To je pobudilo Tarzanovu radoznalost.

borba u kući manijaka

Kad je Smith-Oldwick shvatio da je sam i nezaštićen u okruženom prostoru, ispunjenom velikim lavovima, pao je, u svom oslabljelom stanju, u gotovo histeričnu paniku. Pripijajući se uz rešetku, kao da će ga ona zaštititi, nije se usudio ni okrenuti glavu prema zvijerima iza svojih leđa. Osjećao je kako mu slabačka koljena popuštaju. Nešto se u njegovoj glavi zavrtjelo. Osjećao je mučninu i omaglicu, i zatim mu se pred očima sve naglo zacrnjelo, i njegovo je mlohavo tijelo klonulo u podnožje rešetke.

Nije znao koliko dugo leži u nesvijesti, ali kad mu se polako počeo vraćati razum u polusvijesnom stanju, do svijesti mu je doprlo da leži u svježem krevetu na najbjeljim čistim platnenim ponjavama, u sjajnoj i vedroj sobi, i da mu se s jedne strane, vrlo blizu nalazi otvoreni prozor, na kojemu nježne zavjesice trepere na blagom ljetnom lahoru, koji puše iz sunčanog voćnjaka punog zrelog voća, što ga vidi kroz prozor — stari voćnjak, gdje meka zelena trava raste između preopterećenih stabala, i gdje se sunce probija kroz krošnje, dok se na cvjetnom travnjaku neko malo dijete igra s nekim nestašnim štenetom.

– Bože moj — pomislio je čovjek — kakvu sam strašnu moru sanjao!

Tada je osjetio nečiju ruku, kako ga gladi po čelu i obrazu — svježu i nježnu ruku, koja je odagnala mučna sjećanja iz njegove glave. Nekoliko dugih časaka Smith-Oldwick je ležao u potpunom miru i sreći, dok iznenada do njegovih čula nije doprla činjenica, da je ruka postala mnogo grublja, i da više

nije svježa nego vrela i vlažna i otvorivši iznenada oči pogledao je ravno u lice jednom velikom lavu.

Poručnik Harold Percy Smith-Oldwick nije bio samo po imenu engleski gospodin i oficir, bio je zaista ono, što i nazivi govore: hrabar čovjek; ali kada je shvatio da je slatka slika, koju su čas prije gledale njegove oči, bila tek u njegovoj mašti, u polusvjesnom snu, a da ustvari još uvijek leži tamo gdje je pao, u podnožju rešetke, i da lav stoji iznad njega, ližući mu jezikom lice, suze su mu navrle na oči i potekle niz obraze. Nikada, pomislio je, nije nemilosrdna sudbina zbijala tako okrutne šale s ljudskim stvorom.

Neko je vrijeme ležao pretvarajući se da je mrtav, dok je lav — prestavši ga lizati — njuškao oko njegova tijela. Ima nekih stvari, koje su čovjeku gore nego smrt, i Englez je razmišljao o tome da bi bilo bolje brzo umrijeti nego ležati u ovom strašnom položaju, dok mu se duh pod tim strašnim teretom nije prenapregnuo i slomio, a on gotovo poludio.

Razljutivši se, on se podigao, odlučno i bez žurbe, podupirući se o rešetke. Na njegov prvi pokret lav je zarežao, ali nakon toga mu nije obraćao više pažnje, i kad se Smith-Oldwick uspravio na noge, lav je ravnodušno odšetao. U tom trenutku čovjek se obazreo oko sebe, ispitujući ograđeni prostor u kojem se nalazi.

Ispruženi pod sjenom stabala, ili ležeći na dugoj klupi uz južni zid, odmarale su se velike zvijeri, s iznimkom dvije ili tri, koje su se nemirno gore-dolje šetale. Čovjek se bojao upravo ovih nemirnih, ali kad su ga još dva lava mimoišla, počeo se osjećati sigurnijim podsjetivši se činjenice da su oni naviknuti na prisustvo čovjeka.

Ipak se nije usudio ni maći od rešetke. Dok je čovjek ispitivao svoju okolinu, primijetio je da se grane jednog od stabala blizu suprotnog zida pružaju tik do jednog otvorenog prozora. Kad bi se mogao domoći toga stabla i prikupiti dovoljno snage, lako bi se mogao popeti na granu i pobjeći, to jest, barem iz ovog lavljeg brloga. Ali da bi stigao do stabla, morao je proći cijelom dužinom okruženog prostora, a kraj samog podnožja stabla dva su se lava ispružila drijemajući.

Pola sata čovjek je stajao sa čežnjom promatrajući taj jedini put k spasu, i najzad promrmljavši kletvu on se uspravio,

isprsivši izazovno grudi, i krenuo polako i odlučno sredinom dvorišta. Jedan od lavova, koji su se nemirno šetali, okrenuo se od zida i krenuo ravno prema sredini spriječivši na taj način čovjeku put, ali Smith-Oldwick je odlučio da iskoristi ovu svoju jedinu priliku za barem privremeni spas, pa je mirno nastavio, ne obazirući se na prisustvo zvijeri. Lav je pristupio do njega, ponjuškao ga, a zatim je režeći ogolio zube.

Smith-Oldwick je izvukao pištolj iz njedara.

– Ako je odlučio da me ubije — pomislio je — ne vidim nikakve razlike, da li ću ga razbjesniti ili ne. Od toga što će on biti bjesniji, ja neću biti ništa mrtviji.

Ali kad je vidio čovjekovu kretnju, kad je ovaj iz njedara izvlačio oružje, vladanje lava iznenada se izmijenilo i premda je još uvijek režao, okrenuo se i otišao, a tako je Englez uspio da stigne do podnožja stabla koje mu je bilo cilj, pa su se između njega i njegova spasa nalazila još samo dva lava koji drijemaju pod stablom.

Iznad glave mu se nalazila grana, do koje bi inače mogao skočiti i s lakoćom je doseći, ali slab od svojih rana i gubitka krvi, sumnjao je da je sada sposoban da to izvede. Nije bilo čak sigurno ni to, da će se uspjeti uzverati na stablo. Imao je samo jednu jedinu mogućnost: najniža grana pružala se na dohvat čovjeka koji bi stao sasvim uz deblo, ali da dospije u položaj s kojeg bi mu grana bila dohvatljiva, morao je prekoračiti preko tijela lava. Duboko uzdahnuvši, postavio je jednu nogu među raširene noge zvijeri, i polako i oprezno podigao drugu, da bi je prebacio na suprotnu stranu dlakava tijela.

— A što — pomislio je — ako se ova životinja sada slučajno probudi?

Ta pomisao izazvala je drhtaj u njegovoj duši, ali nije više nimalo oklijevao, niti povukao nogu. Oprezno ju je položio s druge strane lava, prebacujući svoju težinu na nju, i isto tako oprezno privukao je preko i drugu nogu. On je prešao, a lav se nije probudio.

Smith-Oldwick bio je slab od gubitka krvi, i teškoća koje je proživio, ali budući da je shvaćao u kakvom se teškom položaju nalazi natjerao je sam sebe da pokaže pokretnost i snagu, kakvu bi u drugim okolnostima jedva mogao naći u sebi, potpuno zdrav i pri normalnoj snazi. Budući da mu je

život ovisio o uspjehu ovih napora, hitro se bacio na niže grane stabla i uzverao se izvan dosega lavova, koji su se na iznenadno pomicanje grana iznad svojih glava probudili iz sna. Životinje su podigle glave i upitno gledale nekoliko časaka, a zatim su opet polijegale, da bi nastavile s prekinutim drijemanjem.

Do ovoga časa Englezu je sve tako lako uspijevalo, da se iznenada počeo pitati, da li je uopće i bio u kakvoj stvarnoj opasnosti. Lavovi su, kao što je znao, bili naviknuti na prisutnost čovjeka. Ali bili su to ipak lavovi i morao je da prizna da sada kad se nalazi izvan dohvata njihovih pandži mnogo lakše diše.

Pred njim je stajao otvoren prozor što ga je vidio sa zemlje. Popeo se u ravninu s prozorom i zavirivši u njega ugledao naizgled nenastanjenu sobu. Uputio se prema njoj prelazeći preko čvrste grane koja se ispod njega ljuljala. Nije bilo naročito teško domoći se prozora i trenutak kasnije prebacio se preko prozorskog praga i skočio u sobu.

Našao se u prilično prostranim odajama, gdje je pod bio pokriven sagovima neobičnih boja, dok je nekoliko komada namještaja bilo nalik onome što ga je vidio u sobi u prizemlju, kamo su uveli njega i Bertu Kircher na završetku njihova putovanja. Na jednoj strani sobe nalazilo se nešto, što je nalikovalo zavjesom zaklonjenoj niši. Teška tkanina zastora potpuno je sakrivala unutrašnjost alkovena. U zidu, nasuprot prozora, a pokraj alkovena, nalazila su se zatvorena vrata, koja su očigledno jedini izlaz iz ove sobe.

Po svjetlu, koje je sve više slabilo, vidio je da se brzo približava noć, i oklijevao je, razmišljajući o tome, da li da pričeka dok se ne spusti potpuna tama ili da odmah potraži neki način da pobjegne iz zgrade, a zatim i iz grada. Naposljetku je odlučio da ne može učiniti ništa loše, ako bude istražio odmah sobu i alkoven, da bi mogao doći do kakve ideje, kojim putem da ostvari bijeg, kad se mrak bude spustio. Prešao je sobom prema vratima, ali je napravio tek nekoliko koraka, kad su se zastori na alkovenu rastavili, a među njima se pojavila figura jedne žene.

Bila je lijepa, mlada i odlično građena. Jedan jedini komad odjeće obavijao je njeno tijelo, sve od ispod golih grudi do

gležanja, otkrivajući sve pojedinosti njenih krasnih i simetričnih proporcija. Ali lice joj je bilo lice slabounmice. Ugledavši je, Smith-Oldwick se zaustavio, očekujući da će njegovo prisustvo smjesta izazvati s njenih ustiju pozive u pomoć. Međutim, suprotno tome, ona mu je prišla smiješeći se, i kad mu je došla na dohvat ruke, njeni su mu vitki, lijepo oblikovani prsti dotakli rukav razderane bluze, kao što bi radoznalo dijete dotaknulo novu igračku, i još uvijek s istim smiješkom na usnama, ona ga je razgledala od glave do pete, obraćajući s djetinjastim čuđenjem pažnju na svaku pojedinost njegove odjeće.

Ubrzo zatim obratila mu se tihim, nježnim, ugodnim glasom, koji je izrazito odudarao od crta njena lica. Glas i djevojačka figura bili su u savršenom skladu i činilo se da jedno drugome pristaju, dok su glava i lice kao da su pripadali nekom drugom stvorenju. Smith-Oldwick nije mogao razumjeti ni riječi od onoga, što mu govori, ali unatoč tome obratio joj se svojim vlastitim kultiviranim glasom, koji je na nju očigledno ostavio ugodan utisak, jer prije nego što je mogao shvatiti njene namjere ili je u njima uspio spriječiti, ona mu je obadvije ruke bacila oko vrata i stala ga ljubiti potpuno otvoreno i bestidno.

Čovjek se pokušao osloboditi tih napada, koji su ga toliko iznenadili, ali ona se sve jače uz njega pripijala, i iznenada, prisjetivši se da je uvijek slušao o tome, da čovjek, mora udobrovoljavati bolesne duhom, a u isto vrijeme videći u njoj prikladnog posrednika za bijeg, zatvorio je oči i uzvratio njen zagrljaj.

U tom času otvorila su se vrata i ušao je neki čovjek. Na zvuk otvaranja brave, Smith-Oldwick je otvorio oči, ali premda je pokušavao da se iskobelja iz djevojčina zagrljaja, shvatio je, da ga je pridošlica vidio u prilično kompromitirajućem položaju. Činilo se da djevojka, koja je okrenula leđa vratima, isprva nije ni primijetila da je netko ušao, ali kad je osjetila da je netko iza nje, hitro se okrenula, i kad joj je pogled pao na čovjeka, čije je strašno lice bilo iskrivljeno izrazom groznoga bijesa, ona se vrišteći okrenula i pobjegla u alkoven. Englez je, zbunjen i crven od stida, stajao na mjestu, gdje ga je ostavila. Iznenada shvativši uzaludnost svakog pokušaja da objasni

svoje prisustvo, Englez je ujedno prepoznao i prijeteću pojavu čovjeka, koji je bio isti onaj službenik, što ih je primio u sobi ispod ove.

Djevojka se bacila poručniku Oldwicku oko vrata i ljubila ga otvoreno i bestidno. U tom času otvorila su se vrata...

Čovjekovo je lice, pepeljasto od luđačkog gnjeva, a vjerojatno i od ljubomore, žestoko poigravalo, naglašavajući onaj manijakalni izraz, kojega je i inače imalo.

Na trenutak se činilo, kao da je paraliziran bijesom, a tada je s glasnim krikom koji se podigao do sablasnog zavijanja izvukao zakrivljenu sablju i skočio prema Englezu. Smith-Oldwicku se činilo, da nema nikakve nade da izbjegne oštrom oružju u rukama razbješnjelog čovjeka, i premda je pomislio da će njegovo djelo izazvati za njega samo jednako naglu a možda još i strašniju smrt, učinio je ipak jedinu stvar koja mu je preostala. Izvukao je pištolj i ispalio ga pravo u srce čovjeka koji je jurišao prema njemu. Čovjek se srušio na pod do nogu Smith-Oldwicka, a da nije ni zastenjao — tane mu je probilo srce i ubilo ga na mjestu. Nekoliko je trenutaka u sobi vladala grobna tišina.

Englez stojeći iznad oborenog tijela mrtvog čovjeka s izvučenim pištoljem promatrao je vrata očekujući da svakoga časa čuje korake onih, koji će, kako je bio siguran, smjesta doći da istraže tko je i zašto pucao. Ali nije se čulo ni zvuka, koji bi, pokazao, da je itko čuo eksploziju, i uskoro se čovjekova pažnja okrenula od vrata prema alkovenu, gdje se između razmaknutih zastora pojavilo djevojčino lice. Oči su joj bile široko razrogačene, a donja joj je čeljust bila opuštena izražavajući iznenađenje i strahopoštovanje.

Djevojčin je pogled pao na lešinu na podu, i uskoro se oprezno ušuljala u sobu, i na vršcima prstiju pristupila truplu. Činilo se da je spremna da svakog časa pobjegne, i kad je došla na dva-tri koraka od tijela, zaustavila se i pogledavši Smith-Oldwicka nešto ga upitala, što on naravno nije razumio. Tada se približila mrtvacu, i kleknuvši na pod, oprezno opipala njegovo tijelo.

Zatim je zatresla lešinu držeći je za rame, a tada pokazujući snagu koju čovjek ne bi očekivao od njenih nježnih djevojačkih oblika prevrnula je mrtvo tijelo na leđa. Ako je prije i sumnjala, sada joj je dostajao jedan jedini pogled na grozne crte ukočene u smrtnoj agoniji, da se uvjeri da u tom tijelu više nema života, i kad je to shvatila, s njenih se usta razlegao prasak za praskom ludog, manijakalnog smijeha, dok je svojim ručicama tukla po preokrenutom licu i grudima mrtva čovjeka. Bio je to

grozan prizor, pred kojim je Englez nevoljko ustuknuo — grozan, odvratan prizor kakav se, pomislio je, ne može nigdje vidjeti osim u ludnici ili u ovom strašnom gradu.

Usred luđačkog veselja zbog smrti tog muškarca, a Smith-Oldwick nije mogao njene postupke pripisati nikakvom drugom uzroku, ona je iznenada prekinula besmislene napade na neosjetljivo meso, i skočivši na noge, pritrčala je vratima, gdje je ugurala drveni kračun u kariku, osiguravajući se tako, da ih nitko izvana ne smeta. Tada se vratila u sredinu sobe i brzo nešto izgovorila Englezu pokazujući katkad tijelo mrtvaca. Kad on ni ovaj put nije razumio, ona se počela ljutiti, i u naglom histeričnom napadu ludila poletjela prema njemu, kao da ga želi udariti. Smith-Oldwick se povukao nekoliko koraka i upravio prema njoj svoj pištolj. Iako mora da je bila luda, ipak očigledno nije bila toliko luda da ne poveže glasni prasak, maleno oružje, i naglu smrt čovjeka, u čijoj je kući stanovala, pa je naglo odustala od napada, i isto tako iznenada, kao što ju je opsjelo, njeno je ubilačko raspoloženje i prošlo.

Opet je prazan, slaboumni smiješak zaposjeo crte njena lica, a glas joj se od grube promuklosti pretvorio nanovo u meke i lijepo oblikovane tonove, kojima mu se prvi puta obratila. Sada je pokušala znakovima da izrazi svoje želje, i pokazujući Smith-Oldwicku da je slijedi prišla je zastorima i otvarajući ih pokazala mu unutrašnjost alkovena. Bilo je to zapravo nešto više od alkovena, prilično velika soba, prekrivena sagovima, zastorima i mekim pojastučenim ležajevima. Okrećući se na ulazu, pokazala je lešinu na podu vanjske sobe, a zatim prelazeći alkoven, podigla je neke draperije koje su pokrivale ležaj padajući do poda sa svih strana i otkrila neki otvor koji se nalazio ispod ležaja.

Pokazala je prvo otvor, a zatim opet lešinu, jasno označavajući Englezu, da želi, da se tijelo ovamo sakrije. Da ne bi i dalje bio u nedoumici, što ona misli, pokušala je da ga na to navede, zgrabivši ga za rukav i podstičući ga u pravcu tijela, koje su njih dvoje zajedno podigli i napola ga nosili, napola vukli u alkoven. Isprva su se susreli s teškoćama, kad su pokušali da uguraju tijelo čovjeka u mali prostor, koji je ona za to odredila, ali ipak su u tome uspjeli. Na Smith-Oldwicka je djevojka ponovo ostavila utisak đavolske surovosti. Usred sobe

ležao je krvlju umrljan sag, koji je djevojka brzo podigla i prebacila ga preko jednog komada namještaja, tako da se krvava mrlja ne vidi. Premještajući druge sagove, i prenijevši jedan sag iz alkovena, ponovo je uspostavila u sobi red, tako da se više nije vidjelo ni traga tragedije, koja se ovdje čas prije odigrala.

Kad je posvršavala te stvari, i kad je draperija ponovo visila oko ležaja, potpuno skrivajući grozan prizor koji se ispod njega nalazio, djevojka je opet bacila ruke na Englezov vrat i povukla ga prema mekim i bogatim jastucima iznad mrtvaca. Živo svjestan užasnog položaja, ispunjen gađenjem i odvratnošću, osjećajući uvredu svog smisla za pristojnost, Smith-Oldwick je bio isto tako svjestan i zahtjeva koje pred njega stavlja borba za samoodržanje. Osjećao je, da je opravdano da kupi svoj život po bilo koju cijenu, ali ovdje su stvari došle do tačke kad se njegova bolja priroda pobunila.

U tom trenutku začulo se glasno kucanje na vratima vanjske sobe. Skočivši s ležaja, djevojka je zgrabila čovjeka za ruku i povukla ga za sobom k zidu, kraj uzglavlja ležaja. Ovdje je odmaknula jednu od zavjesa, iza koje se pokazala mala niša, kamo je gurnula Engleza, spustivši za njim zavjesu skrivajući ga tako od pogleda onih, koji bi mogli doći u alkoven.

Čuo ju je kako prilazi vratima vanjske sobe, kako otvara kračun, a zatim i glas nekog muškarca, kako se izmjenjuje s djevojčinim. Oba su glasa zvučala toliko razumno, da je Englez imao utisak da sluša neku običnu konverzaciju na stranom jeziku. Ali s groznim iskustvima, koje je toga dana proživio, nije mogao drugo nego da očekuje svakoga časa luđački ispad jednog od sugovornika.

Po zvukovima je znao, da su ovo dvoje ušli u alkoven, i podstaknut željom da sazna s kakvim će se čovjekom možda morati sukobiti, on je neznatno razdvojio teške nabore zavjese, koja je skrivala to dvoje od njegova pogleda, i promatrajući ih, vidio je kako sjedaju na ležaj, obgrlivši jedno drugo rukama. Na djevojčinom licu je lebdio isti onaj bezizrazni smiješak, koji je i njemu upućivala. Otkrio je, da može zavjese postaviti tako, da mu vrlo uski prorez dopušta da promatra postupke djevojke i čovjeka, ne otkrivajući sebe, i ne izlažući se većoj opasnosti od one u kojoj već jeste.

Vidio je kako djevojka obasipa poljupcima pridošlicu, mnogo mlađeg čovjeka nego što je onaj, kojega se Smith-Oldwick već riješio. Uskoro zatim, djevojka se izvukla iz zagrljaja svoga ljubavnika, kao da se iznenada nečega prisjetila. Čelo joj se nabralo, kao da nešto naporno razmišlja, a onda je s iznenađenim izrazom na licu bacila pogled prema sakrivenoj niši, gdje je stajao Englez, nakon čega je brzo nešto prošaptala svome drugu povremeno odmahujući glavom u pravcu niše, a pokatkada pokrećući ruku i kažiprst, što Smith-Oldwick nije mogao protumačiti drukčije, nego kao pokušaj da se opiše njegov pištolj i način kako se upotrebljava.

Postalo mu je jasno, da ga ona upravo izdaje i ne gubeći više vrijeme, okrenuo je leđa zastoru i počeo žurno ispitivati svoje skrovište. U alkovenu su čovjek i djevojka šaptali, a zatim je čovjek ustao, i s velikim oprezom prikrao se zastoru i izvukao sablju. Na vršcima prstiju prilazio je sve bliže ulazu u nišu, dok se djevojka šuljala uz njega. Nisu više govorili, niti se u alkovenu čuo ijedan zvuk, kad je djevojka poskočila naprijed i ispružene ruke kažiprstom pokazala mjesto na zastoru u visini ljudskih grudiju. Tada je stupila u stranu, a njen se sugovornik, podižući oštricu do vodoravna položaja, bacio naprijed i cijelom težinom svoga tijela i desne ruke, zario oštar vršak sablje u zastore, kroz koje je sablja prodrla čitavom svojom dužinom.

Berta Kircher videći da su svi njeni napori uzaludni i shvaćajući da mora sačuvati snagu za priliku kad joj se slučajno ukaže kakva mogućnost bijega, prestala se otimati iz zagrljaja kraljevića Metaka, dok je bježao s njom kroz nejasno osvijetljene hodnike palače. Kraljević je protrčao kroz mnoge sobe noseći svoj plijen. Djevojci je bilo očito, da iako je njen otmičar kraljev sin, nije van dohvata kazne za svoja djela, jer inače ne bi pokazivao tako jasnu zabrinutost i ne bi s njom ovako bjesomučno bježao.

Po tome, što je neprestano okretao preplašene oči, osvrćući se iza leđa, i sumnjičavo zagledao u svaki kutić i iza svakog

ugla, kojeg su obilazili, zaključila je da bi kraljevićeva kazna mogla biti i brza i strašna, ukoliko ga netko uhvati.

Znala je po pravcu kojem su krenuli, da se već nekoliko puta vraćaju i zaokreću, tako da je nakon nekog vremena potpuno izgubila svaki osjećaj orijentacije, ali nije znala da je kraljević jednako zbrkan i zbunjen kao i ona, i da on zapravo trči potpuno bez cilja, kako mu dođe, nadajući se da će možda ipak nabasati na kakvo skrovište.

Ne treba se čuditi, što je taj potomak manijaka imao toliko teškoća, da se orijentira u vijugavoj mreži palače, koju su sagradili manijaci za kralja manijaka. Sada je hodnik postepeno zavijao i gotovo neprimjetno okrenuo novim pravcem, a onda ih doveo opet na isto mjesto i presjekao sam sebe. Na drugom mjestu pod se u hodniku postepeno dizao sve do razine narednog kata, a zatim bi naišli na spiralno stepenište, niz koje bi ludi kraljević vrtoglavo sjurio sa svojim teretom. Na kojem su katu bili sada, ili u kojem dijelu palače, Metak nije imao ni pojma, dok nije, zaustavljajući se naglo pred jednim zatvorenim vratima, širom ih otvorio i stupio u sjajno osvijetljenu sobu, ispunjenu ratnicima, gdje je na suprotnom kraju na velikom prijestolju sjedio kralj. Kraj njega je, na djevojčino iznenađenje, bilo još jedno prijestolje, na kojemu se smjestila ogromna lavica, podsjećajući je na Ksaniline riječi, koje svojevremeno nisu na nju ostavile naročiti utisak: »Ali on ima i mnogo drugih kraljica, od kojih neke ne pripadaju ljudskom rodu.«

Ugledavši Metaka i djevojku, kralj se podigao s prijestolja i krenuo preko odaje, izgubivši u nesavladivoj manijakalnoj strasti svaku sličnost s kraljevskim dostojanstvom. Prilazeći, vikao je razne zapovijedi svom snagom svog grla. Čim je Metak tako neoprezno otvorio vrata ovog osinjeg gnijezda, smjesta se povukao i okrećući se, počeo trčati novim pravcem. Ali sada mu je stotinu ljudi bilo za petama, smijući se, vrišteći i vjerojatno psujući. Izmicao je tamo i ovamo, izbjegavajući ih nekoliko minuta, dok nije, na dnu dugog hodnika, koji se strmo spuštao s višega kata prema dolje, provalio u neke podzemne odaje osvijetljene mnogim uljanicama.

U sredini sobe bio je prilično velik bazen, a razina je vode u njemu bila tek nekoliko prsta niže od poda. Oni koji su

progonili kraljevića i njegova zarobljenika, ušli su u sobu na vrijeme da vide kako Metak skače u vodu s djevojkom i nestaje ispod površine, povukavši zarobljenicu sa sobom. Uzbuđeno su čekali na rubu bazena i vidjeli da se nijedno ni drugo nije više pojavilo.

Kad se Smith-Oldwick okrenuo, da pregleda, svoje skrovište, njegove su ruke pipajući stražnji zid niše, naišle ubrzo na drvena krila nekih vrata, i na kračun, isti onakav kakav je zatvarao vrata susjedne sobe. Oprezno i tiho povlačeći drvenu prečku, nježno je gurnuo krilo vrata i otkrio, da se otvaraju lako i bešumno prema van, u potpunu tamu. Krećući se pažljivo, i opipavajući pred sobom put, prije nego što će učiniti korak, izašao je iz niše, zatvarajući za sobom vrata.

Tapkajući oko sebe, vidio je da se nalazi u uskom hodniku, kojim je oprezno napredovao nekoliko koraka, kad ga je iznenada zaustavilo nešto što je nalikovalo na ljestve usred prolaza. Pažljivo je rukama opipao zapreku, dok se nije uvjerio da se zaista radi o ljestvama, i da se s druge strane ljestava nalazi čvrsti zid, kojim hodnik završava. I budući da nije mogao više dalje, a kako su ljestve završavale na katu na kojem stoji, odlučio je da se ne vraća istim putem, i da nema drugog izbora nego da se uzvere po ljestvama, pa je tako i postupio držeći spreman pištolj u džepu svoje vojničke bluze.

Uspeo se tek dvije ili tri prečke, kad mu se glava iznenadno i bolno sudarila s tvrdom površinom iznad njega. Pipajući jednom rukom iznad glave, otkrio je da je prepreka ustvari poklopac četvrtastog otvora na stropu, i s nevelikim naporom uspio je da ga nešto malo podigne, a kroz procijep ugledao je zvijezde jasne afričke noći.

S uzdahom olakšanja, ali s nesmanjenim oprezom, polako je povukao poklopac u stranu, dovoljno daleko, da može uzdići oči iznad razine krova. Brzi pogled uvjerio ga je, da u blizini nema nikoga, tko bi primijetio njegovo kretanje, i da u stvari, dokle god mu dopire pogled nema nigdje nikog živog.

Provlačeći se žurno kroz otvor, ponovo je spustio poklopac i pokušao da se orijentira. S južne strane niski krov na kojem je

stajao spajao se s mnogo višim krilom zgrade što se uzdizala nekoliko katova iznad njegove glave. Nekoliko koraka na zapad vidio je treperavo svjetlo uljanica na vijugavoj ulici i smjesta se uputio prema njemu.

S ruba krova spustio je pogled prema noćnom životu ludoga grada. Vidio je muškarce, žene, djecu i lavove, i od sviju, koje je promatrao, bilo mu je očigledno da su duhom zdravi samo lavovi. Uz pomoć zvijezda, lako je odredio strane svijeta, a pažljivo prateći u sjećanju put kojim je stigao u grad i kojim se uspeo do krova, na kojem sada stoji, znao je da je ulica, koju sada promatra ista ona, duž koje su njega i Bertu Kircher doveli istoga dana kao zatvorenike.

Kad bi mogao sići na ulicu, možda bi uspio da prođe sjenama arkada sve do gradskih vrata, a da ga nitko ne primijeti. Već je odustao od toga da traži djevojku i da pokuša da je spasi jer je znao da bi to bilo posve uzaludno, budući da sam i s tek nekoliko preostalih magazina municije, koje još ima, ne može učiniti ništa protiv cijeloga grada punog naoružanih ljudi. Da li će ostati živ prelazeći prašumu punu lavova s onu stranu gradskoga zida bilo je svakako pod znakom pitanja, pa čak i ako nekim čudom stigne u pustinju, kad izađe iz doline, ipak će njegova sudbina biti zapečaćena. Ali ipak u njegovom srcu je gorjela samo jedna jedina želja, da čim prije i što dalje ode iz ovog strašnog grada manijaka.

Primijetio je da se krovovi nižu uglavnom u istoj razini s onim, na kojem stoji sve do idućeg uličnog raskršća. Ravno ispod njega nalazila se svjetiljka. Da bi se spustio na pločnik, bilo je nužno da nađe mračni dio avenije, pa je krenuo rubom krovova tražeći mjesto, gdje bi mogao razmjerno prikriven sići na zemlju.

Išao je tako krovovima sve do tačke, gdje je ulica naglo zaokretala na istok, dok nije otkrio mjesto koje mu se učinilo prikladnim. Ali čak i ovdje bio je prisiljen da prilično dugo čeka, da bi odabrao zgodan čas da se spusti, kako je odlučio, niz jedan od stupova arkade. Svaki put kad bi se pripremio da se prebaci preko ruba krova, koraci bi se približavali bilo iz jednog bilo iz drugog pravca i spriječili bi ga u njegovoj namjeri, dok nije došao do zaključka, da bi bolje bilo čekati da cijeli grad zaspe, prije nego nastavi s bijegom.

Naposljetku je došao trenutak koji mu se činio zgodnim, i premda je u sebi bio neobično uznemiren, izvana se s potpunim mirom počeo spuštati na ulicu što se nalazila ispod njega.

Kad je stao na zemlju ispod arkade, čestitao je sam sebi na uspjehu, kojim je okrunio svoje dosadašnje napore, kada je iznenada, na neznatni zvuk iza svojih leđa, okrenuvši se, ugledao visoku pojavu ratnika u žutoj tunici koji mu je stajao sučelice.

iz niše

Numa, lav, uzaludno je režao u bijesu i nedoumici, kad je kliznuo na zemlju u podnožju zida, nakon bezuspješnog pokušaja da povuče sa sobom čovjeka-majmuna, koji je pred njim utekao. Upravo se pripremio da još jednom pokuša, da slijedi plijen, koji mu izmiče, kada mu je njuška osjetila do sada neprimiječene osobine mirisa njegove žrtve. Njuškajući tlo, koje su Tarzanove noge jedva i dotakle, Numino se režanje pretvorilo u nisko zavijanje jer je prepoznao miris čovjekolike životinje, koja ga je spasila iz jame Wamaba.

Kakve su misli prolazile tom ogromnom glavom? Tko to može znati? Ali sad više nije bilo znaka ljutine, kad se veliki lav okrenuo i veličanstveno krenuo prema istoku držeći se neprestano zida. Na istočnom kraju grada okrenuo je prema jugu nastavljajući put tom stranom zida, duž koje su se nalazili kokošinjci i torovi, gdje su se jata i stada tovila za hranu pripitomljenim lavovima unutar gradskih zidova. Veliki crni lavovi iz prašume hranili su se nepristrano mesom biljoždera i čovjeka. Poput Nume iz jame Wamaba, oni bi povremeno pravili daleke izlete preko pustinje sve do plodne doline s druge strane, ali bi uglavnom svoje obroke mesa uzimali iz stada ograđenoga grada, kojim je vladao Herog, ludi kralj, ili bi naprosto zgrabili po kojeg od njegovih nesretnih podanika.

Numa iz lavovske jame bio je u stanovitom pogledu iznimka onog pravila po kojem su se ravnali njegovi drugovi iz prašume, jer je još kao štene bio uhvaćen u zamku i odveden u grad, gdje su ga držali u svrhu rasploda, i odakle je pobjegao kad je imao dvije godine. U gradu manijaka pokušali su ga naučiti da ne smije jesti ljudsko meso, i posljedica njihova

školovanja bila je to, da je samo kad bi bio vrlo bijesan, ili jednom prilikom, kada je bio na smrt gladan napadao ljude.

Životinjski torovi manijaka bili su zaštićeni jednim vanjskim zidom, palisadom sastavljenom od uspravnih greda, koje su bile donjim krajem zarivene u zemlju, a postavljene toliko blizu jedna drugoj, da se između njih ništa ne može provući, a niti ih razmaknuti jer su bile ojačane i povezane lijanama. U pravilnim razmacima, na palisadi su kapije, kroz koje se stada izvode na pašnjake južno od grada; naravno, po danu. U to vrijeme crni lavovi iz prašume uzimaju svoj danak od stada, a samo vrlo rijetko kakav lav pokuša da noću uđe u torove.

Ali Numa iz jame namirisavši trag svog dobročinitelja odlučio je da uđe u obzidani grad, i s tom pomisli u svom lukavom mozgu šuljao se kradomice duž vanjske strane zida, ispitujući svaku kapiju pojastučenom šapom, dok nije otkrio jednu koja se činila labavo zatvorenom. Spustivši svoju ogromnu glavu, pritisnuo je njome o kapiju, uprijevši se čitavom težinom svog golemog tijela i snagom svojih divovskih tetiva, jednim jedinim snažnim pritiskom, Numa se našao u toru.

U toru se nalazilo stado koza koje su osjetivši dolazak mesoždera počele luđački bježati na suprotnu stranu tora, koju je ustvari sačinjavao južni gradski zid. Numa je i prije bio u ovakvom toru kao što je ovaj, pa je znao da negdje u zidu postoje mala vratašca, kroz koja pastir može proći iz grada do svog tora. Uputio se prema tim vratima, da li s određenim namjerama ili tek slučajno, to se ne može znati, premda u svjetlu narednih događaja čini se sasvim moguće, da je u svom mozgu imao određen plan.

Da stigne do kapije morao je proći kroz stado koje se preplašeno priljubilo uz sam otvor, tako da je još jednom došlo do bjesomučnog udaranja kopita, kad je Numa hitro prešao preko tora pristupivši otvoru na zidu. Ako je Numa predviđao, predviđao je dobro jer jedva što je stigao do svog mjesta pred vratima, ona su se otvorila i pastirova glava izvirila je kroz otvor očigledno tražeći razlog nemira u njegovom stadu. Možda je i otkrio uzrok uznemirenja, ali je bilo mračno i velika šapa s oštrim pandžama podigla se i spustila na njegov zatiljak moćni udarac, koji mu je gotovo otkinuo glavu od tijela, i to tako brzo i tiho, da je čovjek bio mrtav u desetinki sekunde, od trenutka

kad je otvorio vrata, a Numa je poznavajući put krenuo kroz zid u nejasno osvijetljene ulice grada luđaka.

Prva pomisao Smith-Oldwicka, kada ga je zaustavila pojava vojnika u žutoj tunici, bila je da ga ustrijeli i da zatim svu svoju nadu položi u noge i nejasno osvijetljene vijugave ulice, koje će mu omogućiti bijeg. Znao je da ovo zaustavljanje za njega ne znači ništa manje nego ponovno zarobljenje, budući da ga svaki stanovnik ovog sablasnog grada mora odmah prepoznati kao stranca. Bilo je najjednostavnije da ustrijeli čovjeka iz džepa, gdje mu je bio pištolj, a da oružje niti ne izvuče, i s tom namjerom u vidu, Englez je spustio ruke u džepove svoje vojničke bluze, ali istovremeno netko je snažnim stiskom zgrabio njegovo zapešće i tihi je glas prošaptao na engleskom:

— Poručnice, to sam ja, Tarzan iz plemena Majmuna.

Olakšanje od živčane napetosti, pod kojom se nalazio već toliko dugo vremena, izazvalo je u Smith-Oldwicku iznenadnu slabost da je, nemoćan poput djeteta, morao da se osloni na ruku čovjeka-majmuna, da se ne bi srušio. A kad je ponovo došao do glasa, uspijevao je samo da stalno ponavlja:

— Vi? Vi? — Mislio sam da ste mrtvi!

— Ne, nisam mrtav — odgovorio je Tarzan — a vidim da niste ni vi. Ali što je s djevojkom?

— Nisam je vidio — odgovorio je Englez — sve od kad su nas doveli ovamo. Uveli su nas u jednu zgradu na trgu, ovdje u blizini, a onda su nas razdijelili. Nju su odveli stražari, a mene su smjestili u lavlji brlog. Od tada je nisam više vidio.

— Kako ste uspjeli pobjeći? — upitao je čovjek-majmun.

— Činilo se, da lavovi ne mare mnogo za mene, pa sam se uzverao uz neko stablo, i preko njega dospio do prozora neke sobe na prvom katu. Tamo sam imao mali okršaj s jednim od ovih luđaka, a zatim me je neka žena sakrila u nišu u zidu. Zatim me je ta šašavica izdala jednom drugom mangupu, koji je zabasao u sobu, ali nekako sam se izvukao i popeo na krov, gdje sam prilično dugo čekao priliku da se spustim na ulicu, a

da me nitko ne vidi. To je sve što znam, ali nemam ni pojma gdje bih mogao tražiti gospođicu Kircher.

— Kamo ste sada namjeravali poći? — upitao je Tarzan.

Smith-Oldwick je oklijevao.

— Pa... Ovdje nisam mogao ništa sam, pa sam odlučio da pokušam pobjeći iz grada, doći nekako do britanskih snaga na istoku i dovesti pomoć.

— To ne biste mogli učiniti — rekao je Tarzan. — Čak i kad biste živ izašli iz prašume, nikada ne biste prošli kroz pustinjski kraj bez hrane i vode.

— A što da onda učinimo? — upitao je Englez.

— Pokušat ćemo prvo da pronađemo djevojku — odgovorio je čovjek-majmun, a onda, kao da je zaboravio Englezovu prisutnost razmišljao je naglas, uvjeravajući samoga sebe: — Ona je možda Švabica i špijunka, ali ona je žena, bijela žena, i ne možemo je ovdje ostaviti.

— Ali kako da je pronađemo? — upitao je Englez.

— Ja sam je dovde slijedio — odgovorio je Tarzan — i ako se ne varam mogu je slijediti i dalje.

— Ali ja vas ne mogu pratiti u ovoj odjeći, a da nas oboje ne izložim otkrivanju i hapšenju — usprotivio se Smith-Oldwick.

— Nabavit ćemo vam onda drugo odijelo — rekao je Tarzan.

— Kako? — upitao je Englez.

— Pođite na krov kraj gradskoga zida, preko kojega sam ušao — odgovorio je čovjek-majmun s mrkim smiješkom — i upitajte golog mrtvaca koji se tamo nalazi kako sam došao do presvlake.

Smith-Oldwick je hitro pogledao svog sugovornika.

— Sada znam — uskliknuo je — znam, gdje se nalazi čovjek, kojemu više ne treba njegova odjeća, i ako se budemo mogli vratiti na taj krov, mislim da ga možemo naći i uzeti mu odjeću bez velikog otpora. Tamo se nalaze samo djevojka i neki mladić, koje lako možemo iznenaditi i savladati.

— Što hoćete time reći? — upitao je Tarzan. — Kako znate da tom čovjeku ne treba više odjeća?

— Znam da mu ne treba — odgovorio je Englez — jer sam ga ubio.

— Ah, tako — uskliknuo je čovjek-majmun — shvaćam. To će ipak biti lakše, nego da zgrabimo jednog od ovih momaka s

ulice, gdje ima više mogućnosti da nas netko iznenadi na tom poslu.

— Ali kako ćemo opet doći do krova? — upitao je Smith-Oldwick.

— Istim putem kojim ste i sišli — odgovorio je Tarzan. — Krov je nizak, a kapitel svakoga stupa oblikuje malu izbočinu. Primijetio sam to dok ste silazili. Uz neke druge zgrade ne bi se bilo tako lako uspeti.

Smith-Oldwick je pogledao strehu niskoga krova.

— Nije naročito visok — rekao je — ali se bojim da se neću moći popeti. Pokušat ću, ali prilično sam slab, otkad me lav oborio i stražari me isprebijali, a osim toga sve od jučer nisam ništa jeo.

Tarzan je razmišljao nekoliko časaka.

— Morate poći sa mnom — rekao je na kraju. — Ne mogu vas ovdje ostaviti. Vi možete pobjeći jedino uz moju pomoć, ali ne možemo krenuti dok ne pronađemo djevojku.

— Htio bih poći s vama — odgovorio je Smith-Oldwick. — Sada baš mnogo ne vrijedim, ali možda ćemo ipak udvoje biti bolji, nego jedan sam.

— Dobro je — rekao je Tarzan. — Hajdemo — i prije nego što je Englez shvatio što Tarzan namjerava, ovaj ga je zgrabio i prebacio preko ramena.

— A sada, čvrsto se držite — prošaptao je čovjek-majmun i kratko se zatrčavši uzverao se poput majmuna uz stupove niske arkade. Učinio je to tako brzo i lagano, da je Englez jedva imao vremena da shvati što se dešava, prije nego je dospio na krov.

— Eto — primijetio je Tarzan. — A sada povedite me do mjesta o kojem ste govorili.

Smith-Oldwick je bez poteškoća pronašao otvor na krovu, kroz koji je pobjegao. Skidajući poklopac, čovjek-majmun se sagnuo osluškujući i njuškajući.

– Slijedite me — rekao je nakon trenutačnog istraživanja i spustio se na pod ispod sebe. Smith-Oldwick je pošao za njim, i njih su se dvojica prikradala kroz tamu prema vratima na stražnjem zidu niše, u koju je djevojka ranije bila sakrila Engleza. Pronašli su otvorena vrata, i Tarzan je ugledao zraku

svjetla, koja se probijala kroz zavjese, što su nišu dijelile od alkovena.

Prislanjajući oko uz procijep na zavjesama, vidio je djevojku i mladića o kojima je Englez govorio kako sjede za niskim stolom na kojem je bila prostrta hrana. Služio ih je divovski Crnac, a njega je čovjek-majmun pažljivije promotrio. Upoznat sa plemenskim osobitostima velikog broja afričkih plemena, na znatnom području crnog kontinenta, Tarmangani je nakon kratkog vremena mogao s priličnom sigurnošću reći iz kojeg je dijela Afrike došao ovaj rob, pa čak i dijalekt njegova naroda. Postojala je ipak mogućnost, da je momak zarobljen u djetinjstvu i da je ne upotrebljavajući dugo godina svoj materinji jezik potpuno ga zaboravio, ali budući da je sa svakim događajem u Tarzanovom životu uvijek bio povezan elemenat sreće i rizika strpljivo je čekao, dok se Crnac obavljajući svoje dužnosti nije približio malome stolu koji je stajao kraj niše, gdje su se Tarzan i Englez skrivali.

Kad se rob sagnuo nad neki pladanj što je stajao na stolu, njegovo uho nije bilo daleko od procijepa, kroz koji je Tarzan gledao. Budući da Crnac nije imao pojma o postojanju niše, učinilo mu se da iz čvrstog zida dolaze do njega riječi prošaptane na jeziku njegova vlastita naroda:

— Ako se želiš vratiti u zemlju Wamaba ne reci ni riječi, nego postupaj onako kako ti kažem.

Crnac je zakolutao preplašenim očima prema zastorima koji su skrivali nišu. Čovjek-majmun je vidio kako je zadrhtao i na trenutak se prepao da će ih u svom strahu izdati.

— Ne boj se — prošaptao je — mi smo ti prijatelji.

Napokon je Crnac progovorio tihim šapatom, jedva čujnim čak i za oštro uho čovjeka-majmuna:

— Što može — upitao je — učiniti jadni Otobu za boga, koji govori kroz zid?

— Ovo — odgovorio je Tarzan. — Nas dvojica ćemo ući u sobu. Pomozi nam, da spriječimo ovog čovjeka i ženu da pobjegnu ili da pozovu druge u pomoć.

— Pomoći ću ti — odgovorio je Crnac — da ih zadržiš u ovoj sobi, ali ne boj se da će njihovi pozivi koga dovesti. Ovi zidovi su tako sagrađeni, da nijedan zvuk ne može kroz njih proći, a čak i da prođe, ne bi bilo nimalo važno jer u ovom se selu

neprestano čuju krikovi ludih ljudi. Ne bojte se njihovih krikova. Nitko ih neće primijetiti. Idem da izvršim tvoje naređenje.

Tarzan je vidio kako je Crnac prešao preko sobe pristupivši stolu kamo je položio još jednu zdjelu hrane pred čovjeka i djevojku. Zatim je stao iza čovjekovih leđa i kad je to učinio podigao, je oči na onu tačku na zidu, odakle mu je do ušiju dopro glas čovjeka-majmuna, kao da hoće reći: »Gospodaru, ja sam spreman«.

Ne oklijevajući više, Tarzan je razmaknuo zavjese i stupio u sobu. Kad je to učinio, mladić se podigao od stola, ali ga je smjesta s leđa zgrabio crni rob. Djevojka, koja je bila okrenuta leđima prema čovjeku-majmunu i njegovom drugu, nije isprva bila svjesna njihova prisustva, već je vidjela samo napad roba na njenog ljubavnika, i s glasnim krikom skočila je da mu pomogne. Tarzan joj je priskočio i položio joj tešku ruku na rame, prije nego što se mogla umiješati u koštac Otobua i mladog čovjeka. U prvi čas, kad se okrenula čovjeku-majmunu, lice joj je izražavalo samo luđački bijes, ali munjevito se taj izraz pretvorio u besmisleni smiješak, kojega je Smith-Oldwick već poznavao i njeni su vitki prsti počeli svoje nježno ispitivanje pridošlice.

Odmah zatim opazila je Smith-Oldwicka ali na njenom licu nije bilo ni iznenađenja ni bijesa. Očigledno je jadna luđakinja poznavala samo dva raspoloženja, i munjevito je prelazila iz jednog u drugo.

— Pazite na nju jedan čas — rekao je Tarzan Englezu, — dok ja razoružam onog momka.

Pristupio je mladiću, kojega je Otobu držao s velikim teškoćama, i skinuo mu sablju.

— Reci mu — rekao je Crncu — ako govoriš njihov jezik, da mu nećemo ništa učiniti, ako nas pusti na miru sve dok odavde ne odemo.

Crnac je razrogačenih očiju gledao Tarzana, očigledno ne shvaćajući kako se ovaj bog mogao pojaviti u tako stvarnom obliku, s glasom bijelog bwane, a u uniformi ratnika iz ovoga grada, u koji posve očito nije spadao. Ali unatoč tome njegovo prvotno pouzdanje u glas iz zida nije se nimalo smanjilo, i on

je vjerujući u slobodu koju mu je glas obećao, učinio onako kako mu je Tarzan naredio.

— Hoće da mu kažete, što želite — rekao je Otobu, nakon što je govorio s čovjekom i djevojkom.

— Recite mu, da prije svega hoćemo hrane — rekao je Tarzan — i još nešto, što znamo da se nalazi u ovoj sobi. Uzmi njegovo koplje, Otobu, vidim da je tamo naslonjeno na zid u uglu sobe. A vi poručniče, uzmite njegovu sablju — a zatim se opet obratio Otobu — Ja ću čuvati čovjeka, dok ti uzmeš ono što se nalazi ispod ležaja tamo uza zid — i Tarzan je pokazao mjesto, gdje treba tražiti.

Otobu, naviknut na poslušnost, činio je što mu se kaže. Oči čovjeka i djevojke su ga pratile, i kad je on povukao zavjese i izvukao lešinu čovjeka, što ga je Smith-Oldwick ubio, djevojčin ljubavnik je glasno vrisnuo i pokušao da priskoči mrtvacu. Ali Tarzan ga je zgrabio, pa se momak okrenuo prema njemu, napadajući ga zubima i noktima. Ne bez teškoća, Tarzan je naposljetku savladao čovjeka, dok je Otobu skidao odjeću s leša. Tarzan je naredio Crncu da upita mladića, zbog čega je tako očigledno uzbuđen pogledom na mrtvaca.

– Mogu ti i ja reći, bwana, — odgovorio je Otobu. — Ovaj čovjek mu je otac.

— Što govori sada djevojci? — upitao je Tarzan.

— Pita je, da li je znala da se tijelo njegova oca nalazi pod ležajem. Ona mu odgovora da nije znala.

Tarzan je ponovio ovaj razgovor Smith-Oldwicku koji se nasmiješio.

– Da ju je taj momak vidio, — rekao je, — kako uklanja sve tragove zločina i kako uređuje draperije na ležaju, tako da se tijelo sakrije, nakon što sam joj pomogao da ga prenesemo u alkoven, ne bi mogao da sumnja u njeno znanje o toj stvari. Sag, koji vidite prebačen preko klupe u uglu, namješten je tako, da se sakrije krvava mrlja. Čini se, da ipak u nekim stvarima nisu toliko ludi koliko izgledaju.

Crnac je sada skinuo gornju odjeću s mrtvaca, a Smith-Oldwick ju je žurno navlačio preko svog vlastitog odijela.

— A sada ćemo — rekao je Tarzan — sjesti i jesti. Čovjek može malo što učiniti ako mu je želudac prazan.

Dok su jeli, čovjek-majmun je pokušao da vodi razgovor s dva luđaka, dok je Otobu služio kao prevodilac. Saznali su, da se nalaze u kući koja pripada mrtvacu, što leži na podu kraj njih. Bio je na nekom visokom službenom položaju, a on i njegova porodica pripadali su vladajućoj klasi, premda nisu bili članovi dvora.

Kad ih je Tarzan upitao o Berti Kircher, mladić je rekao da je odvedena u kraljevu palaču, a kada ga je upitao zašto, odgovorio je:

— Za kralja, naravno.

Za vrijeme razgovora i čovjek i djevojka pričinjali su se potpuno normalnim, postavljajući čak neka pitanja iz koje su zemlje došli njihovi nepozvani gosti i pokazali su veliko iznenađenje kad su saznali da ima nešto drugo osim bezvodne pustinje, kada se izađe iz njihove doline.

Kada je na Tarzanov prijedlog Otobu upitao čovjeka, je li poznaje unutrašnjost kraljeve palače, ovaj je odgovorio da poznaje, da je prijatelj kraljevića Metaka, jednog od kraljevih sinova, da je često posjećivao palaču, a da je Metak isto tako često dolazio ovamo u kuću njegova oca. Dok je Tarzan jeo, razbijao je glavu, da nađe neki način, na koji se može okoristiti znanjem ovog mladića, da uz njegovu pomoć uđe u palaču, ali se nije sjetio ničega, što bi se činilo provedivim, kad se na vratima vanjske sobe čulo glasno kucanje.

Na trenutak nitko nije progovorio, a tada je mladić podigao glas i nešto viknuo onima pred vratima. Smjesta je Otobu skočio na čovjeka i pokušao da priguši njegove riječi, stavljajući mu dlan na usta.

— Što kaže? — upitao je Tarzan.

— Kaže im da razbiju vrata i da spase njega i djevojku od dva stranca, koji su provalili unutra i zarobili ih. Ako uđu, sve će nas poubijati.

— Reci mu — rekao je Tarzan — da bude miran, ili ću ga ubiti.

Otobu je preveo te riječi, i mladi je manijak zapao u duboku, mrtvu šutnju. Tarzan je prešao preko sobe, pristupivši vratima, da vidi s kakvim uspjehom napadači provaljuju vrata. Smith-Oldwick ga je pratio nekoliko koraka ostavljajući Otobua da čuva oba zarobljenika. Čovjek-majmun vidio je da

vrata neće moći dugo izdržati teške udarce koji su izvana po njima padali.

– Htio sam da nekako upotrebim onog momka u alkovenu — rekao je Smith-Olchvicku — ali bojim se da ćemo odavde morati izaći istim putem, kojim smo i došli. Nećemo ništa postići, ako budemo čekali ovdje i borili se s tim momcima. Po buci, koju stvaraju, mora da ih je barem tuce. Hajdemo — rekao je — pođite naprijed, a ja ću za vama.

Kad su se njih dvojica vratili iz prednje sobe, pred sobom su vidjeli potpuno drukčiji prizor od onoga, kojemu su prije nekoliko časaka okrenuli leđa. Ispruženo na podu i naizgled bez života ležalo je tijelo crnog roba, dok su dva zarobljenika bez traga nestala.

Tarzan i poručnik Smith-Oldwick tražeći Bertu, pokušali su da se uz pomoć Crnca Otobua probiju iz kuće jednog manijaka u grad, ali su se uto začuli udarci po vratima...

bijeg iz ksuje

Dok je Metak nosio Bertu Kircher prema rubu bazena, djevojka nije imala ni pojma što on namjerava učiniti, ali kad nije nimalo smanjio brzinu,, iako su se već sasvim približili rubu, naslutila je strašnu istinu. Kad je on glavačke skočio s njom u vodu, sklopila je oči i u sebi izmolila tihu molitvu jer je bila uvjerena da manijak nema druge namjere nego da sebe i nju udavi. A ipak, tako je snažan prvi zakon prirode, da se čak i pred licem sigurne smrti, pred kojom je ona vjerovala da stoji, čovjek uporno hvata za posljednju slamku, i dok se borila, da se oslobodi snažnog stiska luđaka, ona je zadržavala dah, da bi što više odgodila posljednji trenutak, kad joj voda neminovno mora ući u pluća i udaviti je.

U čitavom tom strašnom događaju ona je u potpunosti sačuvala vlast nad svojim čulima, i nakon što su pali u vodu primijetila je da čovjek pliva zajedno s njom, roneći ispod površine. Možda je samo desetak puta mahnuo rukama, plivajući ravno prema suprotnoj strani bazena, a zatim je počeo izranjati. Opet je osjetila, da joj je glava iznad površine vode. Otvorila je oči i vidjela da se nalaze u nejasno osvijetljenom hodniku, vijugavim i ispunjenim vodom od zida do zida, kamo svjetlo dopire kroz neku rešetku na stropu.

Čovjek je plivao hodnikom lakim i snažnim zamasima, neprestano držeći njenu glavu iznad vode. Desetak minuta plivao je tako bez zaustavljanja, a djevojka je čula kako joj nešto govori, premda nije mogla razumjeti što kaže, ali je ubrzo zatim shvatila što hoće jer je, lebdeći na vodi, promijenio svoj zahvat oko njenog tijela, da bi joj prstima ruke mogao dotaknuti nos i usta. Shvatila je što hoće, i smjesta je duboko

udahnula, na što je on opet zaronio ispod površine, vukući je za sobom i opet roneći plivao desetak zamaha.

Kad su ponovo izašli na površinu, Berta Kircher je vidjela da se nalaze u velikom jezeru, i da sjajne zvijezde blistaju iznad njihovih glava, dok su im se s obje strane kubeta i minareti oštro ocrtavali prema zvjezdanom nebu. Metak je hitro preplivao do sjeverne strane jezera, gdje su se oboje uz pomoć nekih ljestava uspeli na obalu. Na trgu je bilo i drugih ljudi, ali oni nisu obratili ni najmanje pažnje na dvije mokre i izmučene pojave. Dok je Metak hitro hodao preko pločnika vodeći djevojku uza se, Berta Kircher je mogla samo nagađati, kakve su mu namjere. Nije mogla ni da zamisli, kako bi mu pobjegla, i poslušno ga je slijedila, potajno se nadajući da će se možda pojaviti kakva prikladna prilika, koju će moći iskoristiti da se domogne slobode i života.

Metak ju je odveo prema zgradi, koju je prepoznala. Bila je to ista ona, u koju su doveli nju i poručnika Smith-Oldwicka, kad su ih zarobili i dovukli u grad. Sada nitko nije sjedio za izrezbarenim stolom, ali uokolo sobe stajalo je desetak ratnika odjevenih u tunike kuće, kojoj pripadaju, u ovom slučaju, u bijelu odoru ukrašenu malim lavom u obliku značke na grudima i leđima.

Kad je Metak ušao, i vojnici ga prepoznali, podigli su se na noge, i odgovarajući na njegovo pitanje, pokazali su na luk vrata u pozadini soba. Onamo je Metak poveo djevojku, a tada, kao da ga je zahvatila neka iznenadna sumnja, njegove su se oči lukavo suzile i okrećući se vojnicima, izdao je neku zapovijed, na koju su svi oni prošli ispred njega kroz mala vrata i uz stepenište, koje se iza vrata nalazilo.

Stepenište i hodnik, koji se pružao dalje bili su osvijetljeni malim uljanicama, a na obje strane hodnika vidjela su se mnoga vrata. Prema jednima od njih ljudi su poveli kraljevića. Berta ih je vidjela kako kucaju i čula je kako neki glas odgovara kroz debela vrata, na njihov poziv. Na njih je to ostavilo izvanredan dojam. Smjesta je među njima zavladalo uzbuđenje, i postupajući prema zapovjedima kraljevića, vojnici su počeli žestoko udarati po vratima bacajući se na njih i pokušavajući da rasijeku drvo svojim sabljama. Djevojka se pitala,

što može biti uzrokom ovako očiglednog uzbuđenja njenih otimača.

Vidjela je kako vrata popuštaju pred navalom, ali ono što nije vidjela bile su figure dvojice ljudi koji su jedini na cijelom svijetu mogli da ju spase kako upravo u trenutku kad su se vrata srušila u sobu prolaze kroz teške zavjese u susjednom alkovenu i nestaju u mračnom hodniku.

Kad su vrata popustila i ratnici pojurili u odaje, a za njima kraljević, smjesta obuzet bijesom, jer u sobi nije bilo nikoga osim mrtvog tijela vlasnika palače i ukočenog crnog roba Otobua, koji je još uvijek ležao na podu alkovena. Kraljević je pojurio k prozorima i pogledao van, ali odaje su gledale na prazno lavlje gnijezdo, iz kojega kako je kraljević mislio nema izlaza, pa se njegova zbunjenost samo povećala. Premda je pretražio cijelu sobu pokušavajući da nađe neki trag, kamo su nestali ljudi, koji su je čas prije nastanjivali, nije otkrio nišu iza zavjesa. Sa slabošću nezdravog mozga brzo se umorio od potrage i okrećući se vojnicima, koji su ga dopratili iz prizemlja, otpustio ih je.

Nakon što su postavili slomljena vrata, kako su znali i umjeli, ljudi su napustili odaje, i kad su se našli nasamo, Metak se okrenuo prema djevojci. Dok joj se približavao, lice mu se izobličilo groznim cerenjem, a crte su mu igrale u grčevitim drhtajima. Djevojka, stojeći na ulazu u alkoven, ustuknula je pred njim dok joj se na licu ocrtavao užas. Korak po korak povlačila se kroz alkoven, dok se manijak vrebajući prikradao za njom, dok su njegovi prsti — nalik kandžama — prijetili svakog trenutka da će poletjeti naprijed i zgrabiti je.

Prošavši kraj tijela Crnca, njena je noga dotakla neku prepreku, i pogledavši dolje, vidjela je koplje, kojim je Otobu morao čuvati zatvorenike. Smjesta se prignula i zgrabila ga s poda, upravivši oštri vrh ravno prema tijelu luđaka. To je na Metaka ostavilo čudnovat dojam. Od šutnje, kojom joj se prikradao, prešao je naglo u surovi prasak smijeha, i izvlačeći sablju, počeo je plesati gore-dolje pred djevojkom, ali kamogod bi krenuo, vršak koplja bi mu zaprijetio.

Postepeno je djevojka primijetila promjenu u njegovim kricima, koja se također pokazivala i na izmijenjenom izrazu njegovog groznog lica. Histerični mu se smijeh polako mijenjao

u uzvike bijesa, dok se glupo cerenje na licu izmijenilo u krvožedno mrštenje, a uzdignute usne su otkrile redove zaoštrenih zubi.

On je sada vrlo brzo pritrčao gotovo do vrha koplja, a onda bi odskočio, potrčao nekoliko koraka ustranu i ponovo pokušao da prođe mimo koplja, dok je sjekao i udarao sabljom po koplju takvom snagom, da je djevojka vrlo teško uspijevala da ga drži upravljenog i neprestano je morala da pred njim korak po korak odstupa. Naposljetku je dospjela do ležaja na suprotnoj strani sobe, i oslonila se o njega, kad se jednim nevjerojatno brzim pokretom. Metak sagnuo i zgrabivši neku stoličicu, bacio je ravno u njenu glavu.

Podigla je koplje da se zaštiti od teškog predmeta, ali nije u tome potpuno uspjela, i zamah udarca bacio ju je polеđuške na ležaj, a Metak se smjesta bacio za njom.

Tarzan i Smith-Oldwick nisu mnogo razmišljali o tome, kamo su nestala druga dva stanovnika sobe. Oni su nestali, i koliko se to ove dvojice ticalo, mogli su se nikada i ne vratiti. Tarzanova jedina želja je bila da opet dođe na ulicu, gdje će sada, kad su obojica preodjeveni, biti u stanju, da razmjerno sigurno nastave tražiti palaču i djevojku.

Smith-Oldwick je išao ispred Tarzana hodnikom, i kad su stigli do ljestava, popeo se prvi da skine poklopac. Trenutak se baktao s time, a onda se okrenuo i obratio Tarzanu:

— Jesmo li mi povukli poklopac na ovaj otvor, kada smo silazili? Ne sjećam se jesmo li to učinili.

— Ne — rekao je Tarzan — ostavili smo ga otvorenog.

— To sam i mislio — rekao je Smith-Oldwick — ali sada je zatvoren i zaključan. Ne mogu ga ni pomaknuti. Možda vi možete — rekao je i sišao niz ljestve.

Čak ni Tarzanova golema snaga nije mogla ništa protiv poklopca, osim da slomi jednu od prečaka ljestava, o koju se odupirao, i zbog koje se gotovo strmoglavio natrag u hodnik. Kad se prečka slomila, on se časak odmorio, prije nego što će obnoviti svoje napore, i stojeći s glavom blizu poklopca otvora, jasno je začuo glasove na krovu iznad sebe.

Sišavši k Oldwicku, rekao mu je što je čuo.

— Bolje će biti da pronađemo neki drugi izlaz — rekao je, i oni su krenuli istim putem natrag prema niši. Tarzan je opet vodio, i otvorivši vrata, koja su vodila u nišu, iznenada se trgnuo, jer je čuo kako glas neke žene pun užasa, izgovara:

— O, bože, budi milostiv, — začulo, se tik iza zavjese.

Nije bilo vremena za pažljivo istraživanje, i ne čekajući čak ni da nađe razmak između zavjesa, čovjek-majmun je skočio iz niše u alkoven, trgajući zavjese sa zida jednim zamahom svoje snažne ruke.

Na zvuk njegova ulaska, manijak je podigao oči, i kako je u prvi čas vidio samo čovjeka u uniformi očevih vojnika, poviknuo je samo bijesno neku zapovijed, ali kada je drugim pogledom primijetio lice pridošlice, luđak je skočio s oborena tijela svoje žrtve, i očigledno zaboravljajući sablju, koju je ispustio na podu kraj ležaja, kad je skočio da se porve s djevojkom, bacio se goloruk na svoga protivnika, a njegovi su naoštreni zubi potražili napadačev vrat.

Metak, sin Herogov, nije bio slabić. Snažan po prirodi, njegovu je snagu udvostručio jedan od napadaja ludila, koji ga je sada zahvatio. Nije bio lak protivnik, čak ni za moćnog čovjeka-majmuna, a osim toga, Metak je imao veliku prednost, jer je gotovo na samom početku bitke Tarzan, koraknuvši unatrag udario petom o leš čovjeka, što ga je Smith-Oldwick ubio, i teško se srušio na pod, dok mu je Metak pao na prsa.

Brzinom mačke, manijak je pokušao da zabode zube u Tarzanovu žilu kucavicu, ali Tarzan se tako hitro izmaknuo, da su mu se zubi zaboli samo u Tarmanganijevo rame. Čvrsto je zagrizao zubima, a njegovi su prsti potražili Tarzanovo grlo, i u tom je času čovjek-majmun uviđajući da će možda biti pobijeđen doviknuo Smith-Oldwicku, da povede djevojku i pokuša uteći.

Englez je upitno pogledao Bertu Kircher, koja se podizala s ležaja tresući se i drhteći. Vidjela je pitanje u njegovim očima, i s naporom se odlučno usprotivila.

— Ne — viknula je ona — ako on ovdje umre i ja ću s njim. Vi pođite, ako želite. Vi ovdje ne možete ništa, ali ja, ja ne mogu poći.

Tarzan se ponovo uspravio na noge, ali manijak je još uvijek uporno bio pripijen uz njega. Djevojka se iznenada okrenula Smith-Oldwicku:

— Vaš pištolj — kriknula je zašto ga ne ustrijelite?

Čovjek je izvukao oružje iz džepa i približio se borcima, ali oni su se sada kretali toliko brzo, da nije imao prilike da puca u jednoga, bez opasnosti da pogodi drugoga. Istovremeno, Berta Kircher je kružila oko njih s kraljevićevom sabljom, ali ni ona nije mogla pronaći trenutak, da njome mahne. Nekoliko puta su dvojica boraca padala na tlo, dok Tarzan nije uspio da zgrabi protivnika za grlo, od čega se Metak neprestano otimao, i dok su se divovski prsti polako stezali, luđakove su oči iskočile na njegovom pepeljasto sivom licu, čeljusti su mu se otvorile i popustile svoj ugriz na Tarzanovom ramenu, a tada, kad su njegov bijes i odvratnost prevršili mjeru čovjek-majmun je podigao kraljevićevo tijelo visoko iznad glave, i svom snagom svojih ogromnih ruku, hitnuo ga preko sobe, kroz prozor, gdje je palo s tupim udarcem u lavlju jamu.

Kad se Tarzan okrenuo svojim prijateljima, djevojka je stajala još uvijek sa sabljom u ruci, i s takvim izrazom na licu kakvoga nikada prije na njoj nije vidio. Oči su joj bile razrogačene i vlažne od neprolivenih suza, dok su joj nježne usne drhtale, kao da se nalazi na rubu da iz nje probije neki potisnuti osjećaj, a njene grudi koje su se burno uzdizale i padale pokazivale su, da se ona svom snagom nastoji savladati.

— Ako mislimo odavde izaći — rekao je čovjek-majmun, — ne smijemo gubiti ni časka. Najzad smo zajedno, i ništa nećemo postići ako oklijevamo. Pitanje je sada, koji nam je put najsigurniji. Onaj par koji nam je pobjegao, očigledno je prošao kroz prolaz na krovu i zatvorio poklopac, tako da nam je taj put presječen. Kakve su nam šanse, ako krenemo dolje? Vi ste došli tim putem — obratio se djevojci.

— Na dnu stepenica — rekla je ona — soba je puna naoružanih ljudi. Sumnjam da bismo mogli onuda.

U tom trenutku Otobu se podigao u sjedeći položaj.

— Znači, nisi mrtav! — uskliknuo je čovjek-majmun. — Reci, jesi li jako ozlijeđen?

Crnac se oprezno podigao na noge, razmahnuo rukama i nogama i opipao glavu.

— Izgleda da Otobuu nije ništa, bwana, — odgovorio je, — samo ga jako boli glava.

— Dobro — rekao je čovjek-majmun. — Želiš li se vratiti u zemlju Wamaba?

— Da, bwana.

— Onda nas odvedi iz grada najsigurnijim putem.

— Nema sigurnog puta — odgovorio je Crnac — a čak ako i stignemo do vrata, morat ćemo se boriti. Iz ove vas zgrade mogu izvesti u jednu pokrajnu ulicu, bez opasnosti da ćemo nekoga sresti. Ali nakon toga moraju nas otkriti. Vi ste svi obučeni kao ljudi iz ovog groznog grada, pa ćemo možda proći neprimijećeni, ali na kapiji je druga stvar, jer se nikome noću ne dopušta da izlazi iz grada.

— U redu — odgovorio je čovjek-majmun — krenimo.

Otobu ih je proveo kroz oborena vrata vanjske sobe, i kad su prošli dio hodnika skrenuo je u neke druge odaje na desno. I kroz njih su prošli, da opet uđu u neki hodnik i, prošavši kroz nekoliko soba i hodnika doveo ih je do stepeništa, na kraju kojega su se nalazila vrata što su se otvarala prema pokrajnjoj uličici u pozadini kuće.

Dva čovjeka, žena i crni rob nisu bili tako neobičan prizor na ulicama grada, da bi pobudili nečiju pažnju. Dok su prolazili ispod svjetiljaka, tri su Evropejca pažljivo gledala da izaberu trenutak, kad nijedan slučajni prolaznik ne može da vidi crte njihova lica, a u sjenama arkada činilo se da postoji vrlo mala opasnost da ih netko otkrije. Prešli su veliki dio puta prema kapiji bez ikakve nezgode, kad im je do ušiju doprla velika buka iz središnjih dijelova grada.

— Što to znači? — Tarzan je upitao Otobua, koji je sada žestoko drhtao.

— Gospodaru — odgovorio je Otobu, — otkrili su što se dogodilo u palači Veze, gradskog predsjednika. Njegov sin i djevojka su pobjegli i dozvali vojnike, koji su sada bez svake sumnje otkrili Vezino tijelo.

— Baš me zanima — rekao je Tarzan — da li su otkrili i onog momka što sam ga bacio kroz prozor.

Berta Kircher, koja je znala dovoljno dijalekata, da može pratiti njihov razgovor, upitala je Tarzana da li zna da je čovjek što ga je bacio kroz prozor, kraljev sin. Čovjek-majmun se nasmijao.

— Ne — rekao je — nisam znao. To prilično uvećava naše teškoće. Barem, ako su ga našli.

Iznenada se kroz galamu, koja se čula iza njihovih leđa, razlegao jasni glas trube. Otobu je ubrzao korak.

— Požuri, gospodaru — povikao je — gore je nego što sam mislio.

— Što time hoćeš reći? — upitao je Tarzan.

— Zbog nekog razloga pozvali su kraljevu tjelesnu gardu i kraljeve lavove. Bojim se, o bwana, da im ne možemo uteći. Ali zašto ih pozivaju, ne mogu pogoditi.

Ali ako Otobu to nije znao, Tarzan je naslutio da su pronašli tijelo kraljeva sina. Opet su se začuli zvukovi truba, visoki i jasni u tihoj noći.

— Što, dozivaju li još lavova? — upitao je Tarzan.

— Ne, gospodaru — odgovorio je Otobu — sada zovu papige.

Nastavili su šutke juriti dalje nekoliko časaka, kad je njihovu pažnju privuklo lepetanje krila neke ptice iznad njihovih glava. Podigli su oči, ugledavši jednu papigu kako iznad njih kruži.

— Evo papiga, Otobu, — rekao je Tarzan sa smiješkom. — Zar nas misle uništiti papigama?

Cmac je zacvilio, kad je vidio, kako se ptica iznenada zaletjela ispred njih prema gradskom zidu.

— Sada smo zaista izgubljeni, gospodaru — viknuo je Crnac. — Ptica nas je pronašla i odletjela je prema kapiji da upozori stražare.

— Hajde, Otobu, o čemu to govoriš? — viknuo je Tarzan ljutito. — Zar si toliko živio s ovim luđacima, da si i sam poludio?

— Ne, gospodaru, — odgovorio je Otobu. — Ja nisam lud. Ali vi ih ne poznajete. Te strašne ptice su kao ljudska bića bez srca i duše. One govore jezikom ljudi iz ovog grada Ksuje. To su demoni, gospodaru, a ako se skupe u dovoljnom broju, mogu nas čak napasti i ubiti.

— Koliko nam treba još do kapije? — upitao je Tarzan.
— Nismo daleko — odgovorio je Crnac. — Iza narednog zavoja vidjet ćete je nekoliko koraka pred nama. Ali ptica je došla tamo prije nas, i straže su već na oprezu — rekao je, a tačnost njegove tvrdnje gotovo se odmah pokazala po zvukovima mnogih glasova, koji su očigledno izdavali zapovijedi nedaleko ispred njih, dok su iza sebe čuli sve veću buku, koja ih je upozorila da im se potjera približava — glasne povike i rikanje lavova.

Nekoliko koraka ispred sebe vidjeli su neku usku uličicu, koja se otvara prema istoku, i kad su joj se približili, iz nje je izašao, izronivši naglo iz tamnih sjena, jedan ogromni lav. Otobu je stao na mjestu, i ustuknuo je prema Tarzanu.
— Gledaj gospodaru — zacvilio je — veliki crni lav iz prašume.
Tarzan je izvukao sablju, koja mu je još uvijek visjela za pojasom.
— Ne možemo se sada vraćati — rekao je. — Lavovi, papige ili ljudi, sve je svejedno — i on je krenuo ravno naprijed prema kapiji. Ono malo vjetra, što je puhalo ulicom, kretalo se od Tarzana prema lavu, i kad se čovjek-majmun približio nekoliko koraka do zvijeri, koja je stajala, šutke ih promatrajući sve do tada, iz njena se grla umjesto očekivane rike začuo tihi cvilež. Čovjek-majmun je osjetio da mu je kamen pao sa srca.
— Ovo je Numa iz one jame, — doviknuo je svojim pratiocima, a Otobuu je rekao — ne boj se ništa, ovaj nam lav neće nauditi.

Numa je prišao čovjeku-majmunu, a zatim se okrenuo i počeo hodati uz njega uskom ulicom. Na idućem zaokretu ugledali su kapiju, gdje se ispod nekoliko svjetiljaka sakupila grupa od barem dvadeset ratnika, pripravnih da uhvate bjegunce, dok im se iza leđa čulo rikanje lavova, koji ih progone, i to iz sve veće blizine miješajući se sa kriještanjem brojnih papiga, koje su im sada kružile oko glava. Tarzan se zaustavio i obratio se mladom avijatičaru:
— Koliko metaka još imate? — upitao je.
— U pištolju ih još ima sedam — odgovorio je Smith-Oldwick, a imam ih još možda desetak u džepu bluze.

— Jurišat ću na njih — rekao je Tarzan. — Otobu, ostani kraj žene. Oldwick, vi i ja idemo naprijed, vi s lijeve strane. Mislim da ne moramo govoriti Numi što da radi — jer je već tada veliki lav pokazao zube i režeći krvožedno prema stražarima koji su očigledno sa strahom i nelagodnošću promatrali stvorenje, kojega su se bojali više nego ičega drugog na svijetu.

— Kad krenemo naprijed, Oldwick, — rekao je čovjek-majmun — ispalite jedan hitac. Možda će ih preplašiti. Nakon toga pucajte samo kad bude potrebno. Jesmo li svi spremni? Onda naprijed! — i on je krenuo prema kapiji. U istom času, Smith-Oldwick je ispalio hitac iz pištolja, a jedan je ratnik u žutoj uniformi zavrištao i stropoštao se na tlo. Začas su ostali pokazali znakove panike, ali jedan među njima, koji je kako se čini bio oficir, podsticao ih je da ostanu.

— A sada — rekao je Tarzan — svi zajedno naprijed! — I krenuo je trkom prema kapiji. Lav, očigledno osjećajući namjeru Tarmanganija, istovremeno se u punom trku zaletio prema stra- žarima.

Potreseni praskom nepoznatog oružja, redovi stražara su se potpuno razbili pred bjesomučnim napadom velike zvijeri. Oficir je uzviknuo zapovijedi obuzet nekontroliranim bijesom, ali stražari, slušajući prije svega prvi zakon prirode, i zbog duboko ukorijenjenog straha pred crnim stanovnikom džungle, raspršili su se lijevo i desno, da bi izbjegli naletu čudovišta. Sa žestokim režanjem Numa se bacio na desno i oštrim pandžama udarao gdje stigne po šačici užasnutih stražara koji su pokušavali, da mu izmaknu, dok su se Tarzan i Smith-Oldwick bacili na ostale.

U tom času njihov najopasniji protivnik bio je oficir, koji je zapovijedao četom. Mahao je zakrivljenom sabljom, kao što samo vještak u tom oružju može, sukobivši se s Tarzanom, koji ni izdaleka nije toliko dobro vladao sličnim oružjem, što ga je držao u ruci. Smith-OIdwick nije mogao pucati, bojeći se da ne pogodi čovjeka-majmuna, kad je na svoje zaprepaštenje vidio, kako Tarzanovo oružje leti iz ruke, budući da je ratnik spretno razoružao napadača. S vriskom, čovjek je podigao sablju da zada posljednji udarac, koji će okončati zemaljski put Tarzana

iz plemena Majmuna, kad se iznenada, na čudo čovjeka-majmuna i Smith-Oldwicka, momak iznenada ukočio i njegovo oružje ispalo iz beživotnih prstiju podignute ruke, njegove luđačke oči zakolutale, a pjena se pojavila na goloj usni. Hvatajući zrak, kao da se u grčevima davi, momak se prostro pred Tarzanove noge.

Tarzan se sagnuo i podigao mrtvačevo oružje, a na licu mu je igrao smiješak, kad se okrenuo i pogledao prema mladom Englezu.

— Mora da je epileptičar — rekao je Smith-Oldwick. — Vjerojatno su i mnogi drugi među njima. Stanje njihovih živaca nije bez svojih dobrih strana: normalan čovjek bi vas sasjekao.

Drugi su stražari bili potpuno demoralizirani gubitkom vođe. Priljubili su se uz suprotni zid ulice, lijevo od kapije, vrišteći svom snagom i gledajući u pravcu, iz kojeg su se čuli zvukovi pojačanja, koje dolazi, kao da žele podstaknuti ljude i lavove da čim prije stignu, a ovi su zaista već bili i previše blizu, a da bi bjegunci smjeli više oklijevati. Šest stražara još uvijek je stajalo oslonjeno leđima o kapiju, mašući sabljama, koje su odražavale svjetlost uljanica, dok su im lica poput pergamenta bila iskešena u strašne grimase bijesa i užasa.

Numa je progonio dva ratnika, koja su bježala ulicom, usporedo sa zidom, goneći ih samo kratko vrijeme, dok ih nije stigao. Čovjek-majmun se obratio Smith-Oldwicku.

— Morat ćete sada upotrebiti pištolj — rekao je, — jer kraj ovih momaka moramo smjesta prodrijeti — i kada je mladi Englez: opalio, Tarzan je pojurio, da im se još više približi, kao da još nije otkrio, da sa sabljom u ruci nije protivnik ovim uvježbanim mačevaocima. Dva čovjeka su pala pod pucnjevima Smith-Oldwicka, a treći njegov hitac je promašio, i četvorica preostalih boraca razdijelila su se, napadajući po dvojica na Tarzana i avijatičara.

Čovjek-majmun zabio se među njih, nastojeći da se uhvati s jednim u koštac tako, da drugi ne može upotrebiti svoju sablju. Smith-Oldwick oborio je jednog napadača metkom kroz grudi i povukao obarač prema drugome, ali kokot je uzaludno udario u prazno, jer u pištolju nije više bilo metaka. Nije imao

vremena da ponovo napuni pištolj, a ratnik se sa svojom poput britve oštrom i sjajnom sabljom bacio na njega.

Tarzan je podigao svoje oružje samo jednom, da se obrani od žestokog udarca, koji je bio usmjeren prema njegovoj glavi. Tada se bacio na jednoga od protivnika, i prije nego što je momak mogao uhvatiti ravnotežu i odskočiti nakon zamaha sabljom, čovjek-majmun ga je zgrabio za vrat i stisnuo. Drugi Tarzanov protivnik obilazio je oko njih, da bi mogao upotrijebiti svoje oružje, i kada je podigao sablju da bi udario po Tarmanganijevom zatiljku, ovaj je podmetnuo tijelo njegova druga, tako da ga je pogodila cijela težina udarca sablje. Oštrica se zarila duboko u tijelo ratnika, i strašni se krik razlegao s njegovih usta, a tada je Tarzan bacio mrtva čovjeka u lice svog posljednjeg neprijatelja.

Smith-Oldwick, stisnut u ćorsokak, i potpuno bespomoćan, napustio je svaku nadu, kada je vidio da mu je pištolj prazan, kad je iznenada s lijeve strane živa munja crnogrive žestine proletjela kraj njega bacivši se na grudi njegova protivnika. Ovaj je pao, dok ga je Numa iz jame jednim jedinim škljocajem svojih čeljusti ubio.

U tih nekoliko trenutaka, koliko je bilo potrebno da se zbiju ovi brzi i strašni događaji, Otobu je privukao Bertu Kircher do kapije, koju je otključao i rastvorio, i kada su uništili posljednjeg stražara, koji se još borio, cijelo je društvo izašlo iz Ksuje, grada manijaka, u tamu otvorenog polja. U istom trenutku pola tuceta lavova zaokrenulo je oko posljednjeg zavoja ulice, koja je vodila prema trgu, i kad ih je Numa iz jame ugledao, okrenuo se i navalio na njih. Na trenutak su gradski lavovi pokušali da pruže otpor, ali samo na trenutak, jer prije nego što je crna zvijer i stigla do njih, oni su se okrenuli i pobjegli, dok su se Tarzan i njegovi pratioci žurno kretali preko obrađenog tla prema tamnom obrisu prašume.

— Hoće li nas slijediti izvan gradskih zidova? — upitao je Tarzan Otobua.

— Ne po noći — odgovorio je Crnac. — Ovdje sam rob već pet godina, ali nijednom nisam vidio da bi ti ljudi po noći napuštali grad. Ako odu po danu dalje od prašume, obično

čekaju da svane drugi dan prije nego se vrate, jer se boje prolaziti kroz zemlju crnih lavova kad se spusti tama. Ne, mislim, gospodaru, neće nas slijediti noćas, ali sutra će doći, i ooo, bwana, onda će nas sigurno uhvatiti, ili one, koji od nas ostanu na životu, jer bar jedan od nas mora da padne kao žrtva crnih lavova, kad budemo prolazili kroz njihovu prašumu.

Dok su prolazili preko obrađene zemlje, Smith-Oldwick je ponovo napunio magazin svog pištolja i stavio metak u cijev. Djevojka je šutke hodala između Tarzana i avijatičara. Iznenada je čovjek-majmun zastao okrenuvši se prema gradu, dok je njegov moćni stas odjeven u žutu tuniku Herogovih vojnika stajao jasno ocrtan prema svjetlu zvijezda. Drugi su vidjeli, kako je podigao glavu i zatim su začuli s njegovih usta žalostivi zvuk lava, koji doziva svoje suplemenike. Smith-Oldwick je osjetio, kako kroz njegovo tijelo prolazi tiha jeza, dok je Otobu kolutajući bjeločnicama u prestrašenom iznenađenju drhtavo pao na koljena. Ali djevojka se uzbudila, i osjetila je kako joj je srce življe zakucalo od nekog čudnovatog oduševljenja, a onda se približila čovjeku-zvijeri, dok ramenom nije dotaknula njegovu ruku. Njen postupak je bio nehotičan, i načas je i sama jedva shvaćala što čini, a tada se tiho povukla zahvaljujući što svjetlo zvijezda nije dovoljno jako da očima njenih drugova pokaže crvenilo koje joj je navrlo u obraze. Ali nije se stidjela toliko svoga impulsa, koji ju je na to natjerao, već više samoga čina jer je znala da bi taj čin, da ga je Tarzan primijetio, njemu samom bio nemio.

Kroz otvorena vrata grada manijaka čuo se kao odgovor rik jednoga lava. Mala grupa čekala je, stojeći na mjestu, dok uskoro nisu ugledali veličanstvene obrise crnoga lava, koji im se putem približavao. Kad im se opet pridružio, Tarzan je spustio prste jedne ruke u crnu grivu, i sada su opet krenuli prema prašumi. Iza njih se iz grada podigao pravi pakao užasnih zvukova, rikanje se lavova miješalo sa kriještavim glasovima papiga, i luđačkim kricima manijaka. Kad su zašli u neprodornu tamu prašume, djevojka se još jednom nehotice približila čovjeku-majmunu, ali ovoga puta Tarzan je bio svjestan njena dodira.

Iako je sam bio neustrašiv, instinktivno je znao koliko ta djevojka mora da se boji. Podstaknut naglim impulsom ljubaznosti, potražio je njenu ruku, uzeo je u svoju, i tako su nastavili put probijajući se kroz mrak staze. Dva puta su im se približili prašumski lavovi, ali u oba slučaja duboko režanje Nume iz jame otjeralo je napadače. Nekoliko puta bili su prisiljeni da se odmore jer je Smith-Oldwick stalno bio na rubu iscrpljenja, i pred jutro Tarzan je morao da ga nosi uz strmi uspon što ih je vodio iz doline.

engleski vojnici

Tarzan ih je zatekao kad su već ušli u klanac, ali iako su svi osim Tarzana bili umorni ipak su shvaćali da moraju po svaku cijenu nastaviti dalje dok ne nađu mjesto gdje se mogu uzverati uz strme stijene klanca na visoravan. Tarzan i Otobu bili su uvjereni, da ih luđaci neće slijediti dalje od klanca, ali premda su pogledom pretraživali svaki centimetar strmih klisura s obje strane, već je stiglo i podne, a da još uvijek nisu pronašli ni znaka kakvoj mogućnosti za bijeg bilo desno bilo lijevo. Bilo je mjesta po kojima se samo čovjek-majmun mogao popeti, ali nitko drugi nije mogao ni pomisliti, da se tim putem uspne na visoravan, a Tarzan, kolikogod da je snažan i vješt, nije se usuđivao da ih uz takav uspon odnese gore.

Pola dana čovjek-majmun je ili nosio ili podupirao Smith-Oldwicka, a sada je na svoje veliko nezadovoljstvo vidio da i djevojka polako popušta. On je znao što je sve ona prošla, i koliko su teškoće, opasnosti i zamor prošlih nedjelja morale iscrpsti njenu snagu. Vidio je kako hrabro pokušava da ide ukorak s njima, a ipak je vrlo često posrtala i teturala probijajući se kroz pijesak i šljunak klanca. Nije mogao a da se ne divi njenoj upornosti i naporima, koje je bez ijedne riječi žaljenja ulagala, da ih slijedi.

Mora da je i Englez primijetio njeno stanje jer malo nakon podneva iznenada je zastao i sjeo u pijesak.

— Ovo nema smisla — rekao je Tarzanu. — Ja ne mogu dalje. Gospođica Kircher sve više slabi. Morat ćete dalje bez mene.

— Ne — rekla je djevojka — ne možemo to učiniti. Toliko smo stvari zajedno proživjeli, a nada u spas je još uvijek tako

daleko, da štogod bilo pred nama, ostanimo i u tome zajedno, osim — i ona je pogledala Tarzana, — ako vi, koji ste toliko za nas učinili, premda vas na to ništa nije obavezivalo, nećete dalje produžiti bez nas. Što se mene tiče, ja vas molim da to učinite. Vama, kao i meni, mora biti jasno da nas ne možete spasiti jer ako i uspijete da nas maknete s puta našim progoniocima, čak ni vaša velika snaga i izdržljivost ne može nikoga od nas prevesti preko pustinje, koja leži između nas i najbliže plodne zemlje.

Na njen ozbiljni pogled, čovjek-majmun odvratio je smiješkom.

— Niste još mrtvi — rekao joj je — a nije ni poručnik, pa niti Otobu, a isto tako ni ja. Čovjek je ili mrtav ili živ, i dok ne umremo, nastojat ćemo da i dalje živimo. Ako ostanemo ovdje neko vrijeme i odmorimo se, ne znači da ćemo ovdje i umrijeti. Ja vas ne mogu odnijeti oboje do zemlje Wamaba, koja je najbliže mjesto, gdje možemo očekivati da nađemo divljač i vodu, ali zbog toga nećemo odustajati. Do sada smo uvijek pronalazili neki izlaz. Rješavat ćemo svaku stvar, po redu kojim dolazi. Odmorimo se sada, zato što vi i poručnik Smith-Oldwick trebate odmor, ali kad malo ojačate, opet krećemo.

— Ali luđaci? — upitala je ona — zar neće oni krenuti ovamo za nama?

— Da — rekao je on — vjerojatno hoće. Ali oni nas se ništa ne tiču sve dok ne dođu.

— Kad bih samo — rekla je djevojka — mogla misliti isto tako kao vi. Ali bojim se da ne mogu.

— Niste se rodili i odgojili u džungli među divljim zvijerima, ali da jeste, imali biste u sebi kao i ja ovaj fatalizam džungle.

I tako su prišli jednoj stijeni klanca sklonivši se pod sjenu jedne izbočine i legli su na vrući pijesak da se odmore. Numa je nemirno šetkao gore-dolje, i konačno nakon što je nekoliko časaka ležao uz čovjeka-majmuna, podigao se i krenuo uz klanac izgubivši se trenutak kasnije iz vida za prvom okukom.

Cijeli se sat mala grupa odmarala, a tada je Tarzan iznenada ustao, i upozoravajući druge na šutnju, oslušnuo. Nekoliko je trenutaka nepokretno stajao naćulivši svoje oštre uši prema zvukovima toliko udaljenim i jedva čujnim, da ostalo troje nije moglo osjetiti ni najmanji poremećaj u

potpunoj i grobnoj tišini klanca. Konačno je čovjek-majmun odahnuo i okrenuo se prema njima.

— Što je? — upitala je djevojka.

— Oni dolaze — odgovorio je. — Još su prilično daleko premda ne jako daleko jer noge ljudi u sandalama i šape lavova prave vrlo malo buke na mekom pijesku.

— Što nam je činiti? Da idemo dalje? — upitao je Smith-Oldwick. — Vjerujem da bih sada mogao izdržati još neko vrijeme. Dobro sam se odmorio. Kako ste vi, gospođice Kircher?

— Ah, da — rekla je ona — i ja se osjećam jačom. Pa da, nastavimo dalje, moći ću i ja.

Tarzan je znao da nijedno ni drugo ne govori cijelu istinu da se ljudi ne oporavljaju tako brzo od potpunog iscrpljenja, ali nije znao što bi drugo mogli da rade, a postojala je uvijek nada da će se za idućim zavojem pojaviti kakav put iz klanca.

— Ti pomozi poručniku, Otobu, — rekao je obraćajući se Crncu, a ja ću nositi gospođicu Kircher — i premda je djevojka protestirala govoreći da on ne smije traćiti svoju snagu podigao ju je u naručaj i krenuo je uz kanjon, dok su ih Otobu i Englez slijedili. Nisu prešli veliku udaljenost kada su i drugi iz grupe čuli zvukove progonitelja jer sada su lavovi glasno cvilili, kao da je svježi miris žrtve došao do njihovih nozdrva.

— Kad bi se barem vaš Numa vratio — rekla je djevojka.

— Da — rekao je Tarzan — ali morat ćemo se snaći i bez njega kako znamo i umijemo. Bilo bi zgodno da nađemo neko mjesto, gdje se možemo sa svih strana zabarikadirati protiv napadača. Možda bismo ih tada mogli odbiti. Smith-Oldwick je dobar strijelac, i ako njihovih ljudi nema previše, mogao bi ih obarati jednog po jednog, ukoliko ne budu svi odjednom mogli da navale. Lavovi me ne zabrinjavaju toliko. Katkada su to vrlo glupe životinje, a siguran sam da ovi što nas progone, toliko ovise o svojim gospodarima, koji su ih odgojili i uvježbali, da ćemo s njima lako izaći na kraj, ako se riješimo ratnika.

— Mislite li onda da još uvijek ima neke nade? — upitala je ona.

— Još uvijek smo živi — bio je jedini Tarzanov odgovor. — Evo, znao sam, da se sjećam baš ovoga mjesta.

Pokazao je prema jednom velikom kamenu, koji je očigledno pao s vrha klisure, i koji je i sada ležao duboko ukopan u pijesak, nekoliko stopa od podnožja stijena. Bio je to grubo stučeni komad kamena, koji se dizao nekoliko metara iznad površine pijeska ostavljajući samo uski procijep između sebe i stijene klanca. Oni su se uputili prema tom kamenu, i kad su najzad došli do njega otkrili su između kamena i stijene prostor oko dva koraka širok i desetak koraka dug. Naravno, prostor je bio otvoren s obje strane, ali zaštićivao ih je barem toliko, da nisu mogli biti napadnuti sa svih strana odjednom.

Jedva što su se sakrili, a Tarzanove su oštre uši osjetile zvuk, koji se čuo s klisure iznad njih, i podižući pogled ugledao je malenog majmuna, kako stoji na jednoj kamenoj izbočini — i ružnog majmuna, koji ih je na trenutak promatrao, a onda odjurio prema jugu u pravcu odakle su dolazili njihovi progonitelji. I Otobu je primijetio majmuna.

– On će reći papigama gdje smo — rekao je Crnac, — a papige će reći luđacima.

– To nije važno — odgovorio je Tarzan — jer lavovi bi nas ionako pronašli ovdje. Ne možemo se nadati, da nas ne bi primijetili.

Postavio je Smith-Oldwicka s pištoljem na sjeverni otvor njihova skloništa, a naredio je Otobuu da s kopljem stane kraj Englezova ramena, dok se sam pripremio da štiti južni pristup. Između njih naredio je djevojci da legne na pijesak.

– Ovdje ćete biti sigurni, ako budu bacali koplja, — rekao je.

Minute su prolazile, i Berti Kircher su se činile pravom vječnošću, dok konačno nije gotovo s olakšanjem vidjela da su progonitelji stigli. Čula je bijesno urlanje lavova i povike luđaka. Činilo se da ratnici nekoliko trenutaka istražuju uporište, u koje su se zaklonile njihove žrtve. Čula ih je i sa sjevera i s juga, i s mjesta gdje je ležala ugledala je velikog lava koji je jurnuo na čovjeka-majmuna. Vidjela je kako je divovska ruka zamahnula zakrivljenom sabljom, a zatim kako sablja pada strahovitom brzinom i pogađa lava, koji se uzdiže sa zemlje u skoku na čovjeka, načisto mu presijecajući lubanju, kao što mesar rasijeca ovcu.

Tada je začula korake, koji hitro pritrčavaju Smith-Oldwicku, i kad je njegov pištolj progovorio, začuo se vrisak i zvuk tijela koje pada. Očigledno obeshrabreni neuspjehom svog prvog juriša napadači su se povukli, ali samo za kratko vrijeme. Ponovo su navalili, ovoga puta čovjek protiv Tarzana, a lav protiv Smith-Oldwicka. Tarzan je upozorio mladog Engleza da ne troši uzalud metke na lavove, i Otobu je s kopljem krenuo protiv životinje, koju nisu uspjeli savladati sve dok i njega i Smith-Oldwicka nisu ozlijedile pandže lava, i dok Smith-Oldwick nije uspio da u srce zvijeri zabije vrh sablje, koju je djevojka dovde donijela. Čovjek, koji je navalio na Tarzana neoprezno se približio, pokušavajući da odsiječe glavu čovjeka-majmuna, i trenutak kasnije njegov je leš ležao slomljena vrata pokraj lavova trupla.

Još jednom se neprijatelj povukao, ali opet na kratko vrijeme, a onda su navalili svom snagom, lavovi i ljudi, otprilike po pola tuceta jednih i drugih. Ljudi su bacali koplja, a lavovi su čekali tik iza njih, očigledno na znak za napadaj.

— Je li ovo kraj? — upitala je djevojka.

— Ne — viknuo je čovjek-majmun — jer još uvijek smo živi.

Tek su te riječi sišle s njegovih usana, kad su preostali ratnici krenuli na juriš bacivši istovremeno svoja koplja s obje strane. Dok je nastojao da zaštiti djevojku, jedno je koplje udarilo Tarzana u rame, a letilo je tolikom snagom i brzinom, da ga je oborilo na zemlju. Smith-Oldwick je dva put ispalio iz pištolja, a onda je i on bio oboren kopljem, koje mu je probilo desnu nogu između boka i koljena. Samo je Otobu preostao da se suprotstavi neprijatelju, jer je Englez, već vrlo slab od svojih rana i od posljednje ogrebotine, kom mu je zadala šapa lava, pao u nesvijest srušivši se na zemlju.

Kad je pao, pištolj mu je kliznuo iz ruke, a djevojka je to primijetila i zgrabila oružje. Dok se Tarzan naprezao da ustane, jedan ratnik skočio je svom snagom na njegove grudi i opet ga oborio, i kada je s đavolskim kriještanjem uzdigao oštricu sablje iznad njegova srca djevojka je naperila Smith-Oldwickov pištolj, i ispalila ga ravno u protivnikovo lice prije nego je mogao spustiti sablju.

Istoga trenutka do zaprepaštenih ušiju napadača i napadnutih dopro je cijeli plotun pucnjeva iz klanca. Kao da

čuju slatke glasove anđela s neba. Evropejci su začuli oštre zapovijedi na engleskom jeziku. Čak i iznad rike lavova i vriskanja manijaka, ovi su slatki zvukovi doprli do ušiju Tarzana i djevojke upravo u času, kada je i čovjek-majmun prekrižio svaku nadu.

Otkotrljavši ratnikov leš na stranu, Tarzan se s naporom podigao na noge, dok mu je koplje još uvijek virilo iz ramena. I djevojka se podigla, i kad je Tarzan, pokušavajući da iščupa koplje iz mesa, izašao iza kamenog branika, ona ga je slijedila. Okršaj je ubrzo bio gotov. Bili su spašeni.

Većina je lavova utekla, ali svi Ksujani, koji su krenuli u potjera, poubijani su jedan za drugim. Kad su se Tarzan i djevojka pojavili na vidiku engleskih vojnika, jedan je od njih upravio pušku u čovjeka-majmuna. Videći njegov postupak i shvaćajući smjesta prirodnu zabunu, što ju je izazvala Tarzanova žuta tunika, djevojka je skočila između njega i vojnika.

— Ne pucajte — viknula je vojniku — mi smo oboje prijatelji.

— Onda diži ruke u zrak — zapovijedio je Tarzanu — Ne želim da me kakav mangup u žutoj košulji prevari.

U tom se trenutku britanski narednik, koji je zapovijedao prethodnicom približio i kad su mu se Tarzan i djevojka obratili na engleskom objašnjavajući svoju preobuku, vjerovao im je na riječ, budući da očigledno nisu pripadali istoj rasi kao i stvorenja, koja su ležala mrtva oko njih. Deset minuta kasnije pojavila se i glavnina ekspedicije. Previli su rane Smith-Oldwicka, kao i Tarzanove, i u roku od pola sata već su krenuli prema logoru svojih spasilaca.

Iste su se noći dogovorili da će idućeg dana Smith-Oldwicka i Bertu Kircher transportirati u britanski štab kraj obale, i to avionom, budući da su u tu svrhu dva aviona bila dodijeljena ekspedicionoj četi. Tarzan i Otobu odbili su ponudu britanskog kapetana da prate njegovu četu preko pustinje na povratnom maršu jer je Tarzan objasnio da je njegov kraj na zapadu, kao i Otobuov, i da će oni zajedno putovati sve do zemlje Wamaba.

— Znači, vi onda ne idete s nama? — upitala je djevojka.

— Ne — odgovorio je čovjek-majmun. — Moja kuća je na zapadnoj obali. Nastavit ću putovanje u tom pravcu.

S molbom u očima ona ga je pogledala.

— Zar ćete zaista opet ići u onu strašnu džunglu? — upitala je ona. — Zar vas nikada više nećemo vidjeti?

— Nikada — rekao je on, i bez riječi okrenuo se i otišao.

Idućeg jutra pukovnik Capell došao je iz glavnog logora jednim od aviona, kojim su Smith-Oldwick i djevojka trebali otputovati na istok. Tarzan je stajao malo podalje od mjesta gdje se avion spustio i gdje se taj oficir iskrcao. Vidio je kako se pukovnik pozdravlja s potčinjenim, koji je zapovijedao prethodnicom, a onda je primijetio kako se obraća Berti Kircher koja je stajala nekoliko koraka iza kapetana. Tarzan se pitao, kako se njemačka špijunka osjeća u ovom položaju, naročito dok je svjesna da postoji čovjek koji zna što je ona zapravo. Vidio je kako pukovnik Capell ide prema njoj ispruženih ruku i nasmiješena lica, i premda nije mogao čuti riječi pozdrava, vidio je da je njihov sastanak srdačan i prijateljski.

Tarzan se mršteći okrenuo, i da je netko bio blizu mogao je čuti tiho režanje koje mu se izvilo iz grudiju. On je znao da je njegova domovina zaraćena s Njemačkom, i da ne samo dužnost prema zemlji njegovih otaca, nego i njegov lični obračun s neprijateljskim narodom, kao i mržnja prema tom narodu, zahtijevaju od njega da razotkrije djevojčinu perfidiju, a ipak je oklijevao, i zato što je oklijevao, on je i režao — ne na njemačku špijunku, nego na sebe zbog svoje slabosti.

Nije je više vidio dok nije ušla u avion, koji ju je odnio na istok. Pozdravio se sa Smith-Oldwickom, a mladi Englez je još jednom ponovio mnoge riječi zahvalnosti, koje je često upućivao čovjeku-majmunu. A tada je vidio, kako i njega odnosi avion, i gledao je za njim, sve dok avion nije postao mala mrljica daleko nad istočnim obzorjem, da onda nestane visoko u zraku.

Engleski su vojnici natovarili svoju opremu i oružje, i čekali su zapovijed da krenu na povratni marš. Pukovnik Capell, želeći da lično vidi dio zemlje između logora prethodnice i njihove baze, odlučio je da sam predvodi trupe na povratnom maršu. Sada, kad je sve bilo spremno za polazak, obratio se Tarzanu:

— Bilo bi mi drago, kad biste pošli s nama, Greystoke, — rekao je — a ako moja molba na vas ne djeluje, možda će djelovati molba Smith-Oldwicka i mlade dame. Oni su me zamolili, da vas nagovorim da se vratite u civilizaciju.

— Ne — rekao je Tarzan — ja ću svojim putem. Gospođica Kircher i poručnik Smith-Oldwick osjećali su obavezu da zbog svoje zahvalnosti prema meni, pokažu brigu za mene.

— Gospođica Kircher?— uskliknuo je Capell, a zatim se nasmijao. — Vi je znači poznate kao Bertu Kircher, njemačkog špijuna?

Tarzan je pogledao svog sugovornika, šuteći. Nije mogao ni zamisliti, kako britanski oficir može ovako olako govoriti o neprijateljskom špijunu, koji mu je bio u šakama, a kojemu je dopustio da pobjegne.

— Da — odgovorio je — znao sam da je ona Berta Kircher, njemački špijun.

— Je li to sve što ste znali? — upitao je Capell.

— Sve — rekao je čovjek-majmun.

— Ona se zapravo zove gospođica Patricia Canby, — rekao je Capell, — i jedna je od najistaknutijih članica britanske obavještajne službe dodijeljena istočno-afričkim snagama. Njen otac i ja smo zajedno služili u Indiji, i ja je poznajem otkad se rodila. Evo, ovo je svežanj dokumenata, koje je oduzela jednom njemačkom oficiru, i koje je nosila sa sobom kroz sve neprilike kroz koje je prošla. Zaista je uporna u izvršavanju svoje dužnosti. Pogledajte! Nisam još imao vremena da pregledam papire, ali vidite i sami, da je ovdje jedna vojnička mapa, cijeli svežanj izvještaja i dnevnik nekog kapetana Fritza Weinera.

— Dnevnik kapetana Fritza Weinera? — ponovio je Tarzan suspregnutim glasom. — Mogu li ga vidjeti, Capell? To je čovjek koji je umorio gospođu Greystoke.

Englez je bez riječi pružio mali svezak sugovorniku. Tarzan je brzo preletio stranicama tražeći određeni datum — datum kada je užasni zločin bio počinjen — i kad ga je našao, žurno ga je pročitao. Iznenada se povik nevjerovanja razlegao s njegovih ustiju. Capell ga je upitno pogledao.

— Može li ovo biti istina? Slušajte — uskliknuo je čovjek-majmun!

Pročitao je odlomak sitnim rukopisom ispisane stranice:

»Smislio sam zgodnu šalu za onu englesku svinju. Kad dođe

kući, naći će u spavaonici spaljeno tijelo žene, pa će pomisliti da je to njegova žena. Naredio sam von Gossu da smjesti na krevet tijelo jedne mrtve crnice, i da ga spali, a da joj na prste stavi prstenje gospode Greystoke — gospođa Greystoke mnogo će više vrijediti visokom zapovjedništvu živa nego mrtva.«

— Ona živi! — zaviknuo je Tarzan.

— A sada! — uzviknuo je Capell.

— Vratit ću se naravno s vama. Strašno sam kriv pred gospođicom Canby, ali kako sam mogao znati? Čak sam i Smith-Oldwicku koji je voli rekao da je njemačka špijunka. Ne samo da se moram vratiti da nađem svoju ženu, nego moram i njoj da se ispričam.

— Ne brinite za to — rekao je Capell — mora da ga je uvjerila da nije neprijateljski špijun jer jutros prije nego što su odletjeli, rekla mi je da mu je obećala da će se za njega udati.

SADRŽAJ

Izdavač
EPOHA
Izdavačko, grafičko i knjižarsko poduzeće
Zagreb, Dolac 8

Za idavača
LJUBO GRUBOR

Tisak
Vjesnik
Zagreb, Odranska bb.

Kada je počeo rat između Engleza i Nijemaca na području istočne Afrike Tarzan se nije nalazio na svome imanju, a kada se vratio, nije zatekao više nikoga u životu, pa odluči da se osveti Nijemcima. Na putu spašava Bertu Kircher, za koju saznaje da je njemačka obavještajka, ali ga ona napusti i pobjegne te s engleskim poručnikom Smith Oldwickom postaje plijen ljudoždera. Tarzan ih uspije spasiti i [illegible] [illegible] ali se svima [illegible] spustiti u pustinji pa su tako ovo dvoje bili zarobljeni od ljudi-manijaka. Tarzan uspijeva da ih [illegible] no ovi ih napadnu s lavovima u pustinj[illegible] potpuno bezizglednoj situaciji jedan [illegible] korpus spašava ih od manijaka i [illegible] Tarzan saznaje da Berta Kircher nije [illegible] već engleska obavještajka i da njegova žena još živi.

